

Munkatársak és munkások

SZUBOTICA

MAJ JOVIN TRG 3

Telefonok

Kiadóhivatal 8-58

Munkatársak 6-10, 8-88

NAPILÓ

Előfizetés és hirdetés

negyedévre 165 dinár
egy hónapra 55 dinárMegjelenik
minden nap, hétfőn és
szombatnapon utáni napokon is

XXX. ÉVFOLYAM

SZUBOTICA, 1929. JANUÁR 6.

VASÁRNAP

6. SZÁM

Szerb karácsony

Szerb karácsonyra elpihen Beogradban a politikai élet fegyverzeia. A miniszterek, pártvezérek és képviselők a fórumról visszahúzódnak családjuk körébe és karácsony békehangulata enyhíti meg azt a nehéz atmoszférát, amely az ország közéletét annyi idő óta megfekszi.

A Julian- és Gregórián-naptár egyesítése, amiről az utóbbi években annyi szó esett, még a jövő zenéje és a kereszténység karácsonyának kétféle dátumában az az antagonizmus jut kifejezésre, amely az embereket még a legszentebb eszme kultuszában is elválasztja egymástól. Másfelől abban a megértésben, amellyel az ország népei egymás karácsonyi ünnepét magukévá teszik, az együvértartozás, az egység gondolata diadalmaskodik a dogmák széttágoló hatásán. A két aptár eltérése nálunk ugyyszólván csak gazdasági probléma.

— *Hrisztosz sze rodi.* — Krisztus megszületik — köszöntik egymást karácsonykor a pravoszlávok. Az ünnep engesztelő cirógatásától el nemul a harci lárma és a hívők lelke a jövőt megszépítő fogadkozások áhitatával telik meg. *Hrisztosz sze rodi* — a bethlehemi jászolban felragyogott ideál évről-évre újjászületik és megadja a hitet a szeretet megváltó hatalmában. Amde az ünnep elmúltával megújul az élet küzdelmének elszántása is, amely elfeledtetli az emberrel a krisztusi tanítást: *Békesség a földön, szeretet a szívben.*

Az SHS királyság megalakulása óta soha olyan súlyos belpolitikai viszonyok között nem virradt ránk a szerb karácsony, mint ezidén. Az ünnep előestéjén élénken folynak a kormányválság megoldására irányuló tárgyalások. A parasztdemokrata koalíció vezetői, akik a végzetes június huszadika után Zagreb Mons Sacer-ére vonultak vissza, ismét megjelentek Beogradban, hogy Ófelsége előtt kifejtsek véleményüket a kibontakozás módjáról. Az ellentétek a két szembenálló álláspont között ebben a pillanatban még mindig olyan élesek, hogy csak a vérmes optimizmus bizhat közeli áthidalásukban. *Hrisztosz sze rodi* — Krisztus minden évben megszületik, hitet sugall a csüggedő szívekbe és a remény csillagát gyújtja fel a horizonton. Az ünnep áhitata a harcok diszharmóniáját a szeretet összhangjává simítja, de vajjon mikor fog a *Hrisztosz sze rodi* szellemének varázsa kihatni az egzisztenciák tudományára, a politikára is? A szörnyű parlamenti merénylet az államválság forrójára hevítette a szerb-horvát testvérviszályt és hat hónap óta változatlanul fenyegeti az ország népeinek létérdekét a krízis tragikus örvénye. A helyzet most folyamatban lévő tisztázásának meg kellene teremtenie a nyugodt és biztos állami fejlődés előfeltételét, a szerb-horvát kérdés rendezését, de az auspiciumok alapján tartani lehet attól, hogy a gyökeres megoldás ismét halasztást szenved. A horvátoknak az a követelése, hogy minden tartomány szabort kapjon, a beogradi körök ellenzésébe ütköző és a parasztdemokrata koalíció vezetéseinek intranzigens nyilatkozatai arra vallanak, hogy a megegyezés esélyei ezidőszert még minimálisak és a kormányzás továbbra is megmarad az ideiglenesség energiabénító állapotában.

Hrisztosz sze rodi — Krisztus megszületik, hogy a tévelygő embert a szeretet, a bölcsesség és igazság ösvényére terelje. *Ego sum via, veritas et vita — Én vagyok az út, az igazság, az élet* — világítanak a Mester szavai időtlen időken át és figyelmeztetnek bennünket, hogy a krisztusi elvek nem csupán karácsony szent fájának díszítményei, hanem a gyakorlati életben is a legreálisabb vezérfonalat szolgáltatják. A belpolitikai bonyodalom csak úgy bogozható ki, az egyre tornyosuló gazdasági bajok csak úgy küzdhetők le, ha minden konstruktív erő összefog a nagy feladatok elvégzésére, a pártok konverziói egyetértéssé hangszereződnek át és urrá válik a politikai tényezőkön az érzéseknek az a megtisztulása, a gondolatoknak az a feléledése, amely a pravoszláv karácsonyi ünnepben szárnyal: *Hrisztosz sze rodi.*

Parlamenten kívüli megoldást jelent be a királyi kabinetiroda

A kommuniké szerint a jelenlegi parlament keretei közt lehetetlen a kibontakozás — Macsek szombaton kétszer volt audiencián — Ófelsége újból meghallgatta a pártvezéreket

A négyeskoalíció pártjai visszautasították a parasztdemokrata koalíció javaslatát

Beogradból jelentik: A szombati napon endkivüli élénkség volt a politikai világban, főleg azért, mert általános volt a kívánság, hogy a helyzetet még pravoszláv karácsony előtt tisztázzák. A helyzet részben tisztázódott is és pedig abban az irányban, hogy

a parasztdemokrata koalíció alkotmányreviziós javaslatát valamennyi többi párt visszautasította.

Egész sor audiencia, a kormánypártok klubjélei és különböző párttanácskozások töltötték ki a szombati napot.

Ófelsége folytatta a pártvezérek meghallgatását, csaknem olyan sorrendben, mint az első alkalommal. Ezuttal Ófelségének az volt a célja, hogy meghallgassa a pártok véleményét a parasztdemokrata koalíció nagyfotosságu javaslatáról.

Ezek a javaslatok az állami berendezkedés teljes megváltoztatását célozzák és az egyes országrészek számára széleskörű autonómiát kívánnak.

Szombaton Macsek azzal egészítette ki a javaslatát, hogy azokat egy nem politikusokból álló kormány hajtsa végre.

A zagrebi javaslatokat az összes beogradi politikai körökben elfogadhatatlannak nyilvánították.

A parasztdemokrata koalíció köreiben a szombati nap folyamán olyan magyarázatok voltak hallhatóak, amelyek azt mutatják, hogy követeléseik nem olyan merevek és beavatottak részéről hallani lehetett azt is, hogy

a parasztdemokrata koalíció belemenne olyan megoldásba, amely nem jelentene föderációt, hanem csak azt, hogy az országot hat-hét tartományra osztanák és a tartománygyűlések hatáskörét kiszélesítenék.

A parasztdemokrata koalíciónak azonban annál kevésbé sikerült meggyőznie a beogradi pártokat arról, hogy javaslatuknak ilyen mérsékelt magyarázatot is lehet adni, mert ezekkel a pártokkal semmiféle érintkezést nem tart fenn.

Ezek után a legnagyobb bizonytalanság uralkodik arra nézve, hogy milyen irányt fog venni a válság, de

Beogradban azt hiszik, hogy a megoldás nem lehet olyan, amely a többségi pártok egyöntetű véleményét figyelmen kívül hagyja.

Szombat délután híre terjedt, hogy Jovanovics Szlobodán, a hírneves közjogász, audienciára kapott meghívást az udvarhoz és ebből azt a következtetést vonták le, hogy ő van kiszemelve egy semleges kormány élére. Hamarosan kiderült azonban, hogy Jovanovics Szlobodánt mint közjogi szakértőt hívták az udvarhoz, hogy a megfelelő közjogi magyarázatokat adja meg Ófelségének a parasztdemokrata koalíció javaslatának jelentőségéről.

Macsek két audienciája

Macsek Vlatkonak és Pribicevics Szvetozárnak pénteken este tizenegy órákor kellett volna visszautazni Zagrebba. Alig husz perccel a vonat indulása előtt dr. Drljevics Szekula kép-

viselő zemuni lakásán, hol Pribicevics és Macsek tartózkodtak, megszólalt a telefon és az udvartól jelentkezett az ügyeletes gárdatiszt, aki kérte Macseket a telefonhoz. A gárdatiszt közölte a királyi üzenetét, hogy Macsek Vlatko dr. maradjon Beogradban, mert szombaton délelőtt tíz órákor Ófelsége kihallgatáson kívánja fogadni.

Macsek szombaton délelőtt tíz órákor dr. Drljevics Szekula képviselő társaságában Zemunból Beogradba ment. Beogradban először meglátogatta lakásán Pribicevics Szvetozárt, majd Jelasics Jakab és Vajavec István képviselők társaságában az udvarhoz ment. Ófelsége tíz órákor fogadta Macseket. A Macsek társaságában levő két képviselő az udvari marsalli hivatalban maradt. Macsek audienciája 35 percig tartott. Kihallgatása után a horvát parsztpárt elnöke elhagyta az udvart és épen autóba akart szállni, amikor

egy gárdatiszt jelentette, hogy Ófelsége a királyi újabb audienciára hívja, mire Macsek újból az udvarhoz ment.

Az újabb audiencia mindössze tíz percig tartott. Macsek Vlatko az udvartól Pribicevics lakására hajtott, ahol Pribicevics Szvetozárral, Vilder Vetyeszlávyval, dr. Szavesics Milossal és Jelasics Jakab képviselővel rövid tanácskozást folytatott. A tanácskozásról dr. Jelasics képviselő a következő kommunikét adta az újságíróknak:

Dr. Macsek Vlatkot, a parasztdemokrata koalíció elnökét, szombaton délelőtt tíz órákor újabb audiencián fogadta Ófelsége a király. Az audiencia több mint fél óráig tartott. Utána Macsek dr. elhagyta az udvart, autóba ült, de Ófelsége a királyi kívánságra újból visszatért. A király Ófelségével folytatott beszélgetés ugyanabban az értelemben, irányban és alapon folyt, mint pénteken, vagyis az augusztus 1-i határozat alapján. Ez alkalommal szobakerült az eljárás módoszat is. Dr. Macsek Vlatko előterjesztést tett a király Ófelségének egy nem politikusokból álló kormány alakítására, amely a király bizalmát bírja és amelynek összeállítása garanciát nyújtana a felajánlott állami átszervezkedés sikeres keresztülvitelére.

Sztanojevics Áca és Davidovics kihallgatása

Sztanojevics Áca, a radikális párt elnöke ment elsőnek az udvarhoz Macsek dr. után. Sztanojevics kihallgatása egy óra hosszat tartott. Amikor az ősz pártvezér elhagyta az udvart, az újságíróknak ezt mondta:

— Dr. Macsek előterjesztése alapján dolgozunk.

— Mit ajánlott a királynak? — kérdezték az újságírók.

— Én nem ajánlottam semmit, csak véleményét adtam.

Sztanojevics Áca után Davidovics Liubát, a demokrata párt elnökét fogadta kihallgatáson Ófelsége. Davidovics Liuba kihallgatása félóráig tartott. Az audiencia után Davidovics a következőket mondta az újságíróknak:

— Közöltem Ófelségével, hogy elutasítottuk dr. Macsek javaslatát.

Az újságírók ellenvetésére, hogy Macsek újabb javaslatot tett, Davidovics így válaszolt:

— Erről nem beszélgettünk. Ami pedig a javaslatokat illeti, ezek mind a régiak, itt nincs semmi új.

A radikális klub konferenciája

A kormánypartok délelőtt klubüléseket és konferenciákat tartottak és a radikális klub ülésén a klubhelyiségben jelen volt husz képviselő nett részt, akik közül véletlenül egy sem volt vajdasági. Az ülésen foglalkoztak a parasztdemokrata koalíció javaslataival és a következő kommunikét adták ki:

— Vukicsévs Velja elnök felhívására a radikális klubban jelen volt képviselők délelőtt kilenc órákor konferenciát tartottak. A klub elnökének jelentése után egyhangulag elhatározták, hogy *Macsek javaslatait az új államberendezésre vonatkozólag vita nélkül elutasítják.*

Elhatározták, hogy a határozatot két kiküldött útján közlik Sztanojevics Ácával, a radikális klub elnökével.

A demokrata klub ülése

A demokrata képviselői klub szombaton délelőtt ülést tartott, amelyen arra az álláspontra helyezkedett, hogy elutasítja ugyan dr. Macsek javaslatait, de továbbra is hajlandó tárgyalni. A demokrata klub üléséről a következő kommunikét adták ki:

— A demokrata klub mai ülésén Davidovics Ljuba elnök ismerette a kormánykrisis fejleményeit és a parasztdemokrata koalíció vezéreinek nézeteit. A klub magáévá tette az elnök véleményét, hogy a demokrata párt megmarad a megengedés politikájára alapszólva és az alkotmányvizioról vallott nézetei mellett, *de az alkotmányviziora vezető eljárás tekintetében nem teheti magáévá a parasztdemokrata koalíció vezéreinek álláspontját.* A klub reméli, hogy a megbeszélések folytatása közelebb hozhatja egymáshoz a különböző szempontokat.

A klubnak ezt a határozatát Jankovics Sztéva és Kosztics képviselők elvitték a radikális párt elnökéhez, Sztanojevics Ácához.

Szavcsics Milos a királynál

Jovanovics Szlobodán után Szavcsics Milos dr. volt független demokratapárti képviselő jelent meg kihallgatáson a királynál. Nagy feltűnést keltett Szavcsics kihallgatása, mert az utóbbi napokban Szavcsics úrból kísérletet tett a Zagreb és Beograd közötti jóviszony helyreállítására érdekében.

Audienca után Szavcsics Milos fogadta a sajtó képviselőit és a következő nyilatkozatot adta:

— Biztosan csak annyit mondhatok, hogy sem a hármast, sem a négyes koalíció

A királyi kabinetiroda kommunikéje

Háromnegyed nyolckor Öfelsége a király kabinetirodája a következő nyilatkozatot adta ki: *Öfelsége a király a kormány lemondása folytán és a parlament elnökének javaslatára meghallgatta a politikai pártok és csoportok vezetőit. Az összes pártvezérekkel való konzultálás eredménye azt mutatja, hogy a parlament pártok között teljesen ellentétes nézetek vannak a válság megoldására. Ez a véleménykülönbség még az államberendezkedés tekintetében is megnyilatkozott. Ezért nincs meg a lehetőség semmiféle parlamentáris megoldásra, amely biztosítóka volna az állam és a nemzeti egység fenntartásának.*

Öfelsége a királyi kabinetirodájából.

A kabinetiroda kommunikéjének híre villámgyorsan elterjedt a politikai körökben és nagy szenzációt keltett.

A parasztdemokrata koalíció vezetői ebben a megoldásban álláspontjuk — ha nem is teljes — győzelmet látják, míg a kormánypartokat a kommuniké teljes váratlanul érte. A kormánykoalíció

Befejeződött a második jegyzőtanfolyam

Nyolcvanegy hallgató nyert képesítést

Szombathelyen jelentik: A bácskai tartomány közgazdasági iskolájában pénteken fejeződtek be a második tanfolyam vizsgái. A tanfolyamra, amely augusztus hó közepén kezdődött, összesen 131 hallgató iratkozott be. Ezek közül 31 a tanfolyam alatt részben kimaradt, részben még az időközi vizsgán megbukott, többet kizártak, mert állandóan hiányoztak. A vizsga végeredménye a következő: kitüntetéssel vizsgáztak: Marticsenko Boris, Nedeljkov Isza és Tonovics Mirkó. Egyhangulag képesítették huszonegyet. Ezek a következők: Gyukics Nikola, Izbradics Radoszláv, Szavics Szvetisláv, Sziller Johan, Jovanovics Gyoka, Katyanszki Izidor, Maletin Zsivojin, Mikics Tódor, Mikszics Ottó, Mihajlo Péter, Odobasics Milán, Opra Jován, Oszwald Béla, Szuvajdzsics Nemanja, Hil József, Sikoparia Branisláv és Sild Otánár. Szótöbbséggel vizsgáztott 57, két hónapra bukott 18 és ismétlésre utasítottak egyet.

Konyovics Nikola, a közgazdasági iskola igazgatója a *Bácsme gyei Napló* szombori munkatársa előtt kijelentette, hogy dacára, hogy a tanfolyam elején a

nem fog kormányra jutni.

Ezt a kombinációt teljesen elejtették. Dr. Macsek javaslatai alapján új kilátások nyíltak. *Beszélnék egy Jovanovics Szlobodán-féle kombinációról is.* Tudom biztosan, hogy a krízist nem lehet megoldani sem szombaton, sem vasárnap és minden az ünnepek utánra marad.

A szlovének és a muzulmánok sem fogadják el Macsek javaslatait

Tanácskozott párhiveivel Korosec Antun miniszterelnök is és a szlovén néppárti képviselők is úgy határoztak, hogy *Macsek javaslatait visszautasítják.*

Hrasnica érintkezésbe lépett a Szarajevóban tartozkodó Spahival és szintén abban állapodtak meg, hogy nem fogadják el a parasztdemokrata koalíció javaslatait.

A délutáni audienciák

Délután Öfelsége tovább folytatta a konzultációkat és először Jovanovics Szlobodán egyetemi tanár jelent meg audiencián a királynál. Jovanovics tanár félkettőkor volt az udvarnál, félőtkor Korosec miniszterelnök, öt órákor pedig Grol Milán közoktatásügyi miniszter jelent meg kihallgatáson.

A miniszterelnökség kommunikéje

Korosec Antun miniszterelnök audienciája után a miniszterelnökség a következő kommunikét adta ki:

E hó negyedikén és ötödikén Macsek és Pribicevics urak a parasztdemokrata koalíció nevében kijelentették audienciájukon, hogy az alkotmány teljes revíziójának végrehajtását kívánják, amellyel helyreállítsák a történelmi országokat a maguk törvényhozó és végrehajtó kormányzatával. Ezért nem következhetett más, mint olyan alakulat, amely a Korona bizalmát élvezné és összetételében biztosítékot nyújtana a fent említett kérdés rendezésére. E szerint a parlamentet fel kellene oszlatni és kiírni az alkotmányozó nemzetgyűlési választásokat. Miután a többi politikai párt és klub megismerkedett a parasztdemokrata koalíció követeléseivel, kijelentették, hogy ezeket nem fogadják el.

Miért nem hívták meg audienciára a földművespárt vezetőit?

A válság megoldására irányuló tárgyalásokkal kapcsolatban kisebb jelentőségű politikai incidens történt. A földművespárt vezetői ugyanis sértve érezték magukat, hogy nem kaptak meghívást audienciára. A földművespárt ezért a parlament elnökét okolja.

vezérei azonnal tanácskozásokat tartottak párhiveikkel.

Este nyolc órákor az udvarnál volt Zsivovics Petar tábornok, a királyi gárda parancsnoka, akét mint a szerb kormány elnökét, már több ízben emlegettek és az udvarnál tartózkodott Lazarevics Manojlo beogradai rendőrfőnök is.

A harmadik tanfolyam idejét még nem lehet megállapítani, miután a múlt évben kiadott és a közgazdasági iskolára vonatkozó belügyminiszeri rendelet csak két tanfolyamról intézkedett, úgy hogy a harmadik tanfolyam megkezdéséhez új intézkedés szükséges.

Ha a miniszteri intézkedés megtörténik, az iskola igazgatósága azonnal publikálja a harmadik tanfolyam megkezdését. Valószínű, hogy erre február előtt azonban nem kerül sor.

Vizsgálat folyik a szlovák néppárt ellen

Nagy izgalom Csehszlovákiában Tuka szlovák képviselő hazaárulási pöre miatt

Prágából jelentik: A szlovák néppárt körében órlási izgalmat kelt Tuka szlovák néppárti képviselő letartóztatása. A néppárt vezetősége azt kívánja, hogy Tuka képviselő ellen nyilvánosan folytassák le a hazaárulási bünpörben a tárgyalást és hozzák nyilvánosságra a vizsgálat adatait is. Követeli a párt, hogy Tuka képviselő lefoglalt íróasztalát a szlovák néppárt egyik megbízottjának jelenlétében nyissák ki, végül tiltakozik a párt az ellen, hogy az ügyben a vizsgálatot a mindössze huszonöt éves Linhardt vizsgálóbíró vezesse.

A vizsgálóbíró pénteken megkezdte Tuka képviselő kihallgatását, amely három-négy napig fog tartani, mert a vizsgálat a néppárt egész működésére kiterjed. Idézet kapott a vizsgálóbíróhoz több képviselő is, köztük Hlinka és Juriga, valamint a Szlovák szerkesztőségének valamennyi tagja. A vizsgálatnak általában olyan színeze van, mintha nem is Tuka képviselő, hanem a Hlinka-párt ellen folya az eljárás.

Leégett

a noviszadi textil-gyár olajraktára

A vízhiány és a nagy sár lehetetlenné tette az oltást

Noviszadról jelentik: Szombaton este hat óra tájban nagy tűz pusztított Noviszadon. A Sumadla-uton levő Risztics-féle textilgyár nagy olajraktára ismeretlen okból kigyulladt és teljesen leégett.

A munkások még dolgoztak a telepen, amikor az egyik munkaslány észrevette, hogy az olajraktárból hatalmas lángnyelvek csapnak fel. Azonnal fellármázta az egész telepet, értesítették a tűzoltókat, ahonnan az összes szerkesztők kivonultak. Az oltási munkálatokat azonban csaknem teljesen lehetetlenné tette a vízhiány, valamint az a körülmény, hogy a nagy sárban a nehéztűzoltóautók megrekedtek és nem tudták megközelíteni a tűz színhelyét. Emiatt az oltást csak kézi fecskendőkkel végezheték, természetesen kevés eredménnyel. Az épület, amely tele volt olajos hordókkal és géprészekkel, egészen leégett. A kárt háromszázezer dinárra becsülik.

A tűzvizsgálat megindult.

Becsapta az osztrák katolikusokat egy filmszélhámós

Katolikus filmközpontot alakított és elszikkasztott százezer sillinget a Szent Demeter-rendtől

Bécsből jelentik: Néhány nap óta a bécsi rendőrséget nagyarányú szélhámosság foglalkoztatja. A család központjában Fuchs József huszonegy éves állítólagos filmrendező áll, aki a *hazai propaganda felhasználásával az osztrák Szent Domokos rend főnökét százezer sillinggel károsította meg.*

Az állítólagos filmrendező három hónappal ezelőtt bejárakodott papi körökbe és megismerkedett Stumpf páterrel, a Szent Domokos rend főnökével is, akinek eldicsékedett jó filmösszeköttetéseivel és elmondotta, hogy a film szerkesztésével jó propagandát lehetne csinálni egy a katolikus egyháznak, mint a nemzeti gondolatnak. Hangzatos módon adta elő, hogy ma már a katolikus egyház sem dolgozhatik középkori eszközökkel, a modern technika vívmányaira van szükség és fel kell használni a mozgófényképet is, hogy a vallási érzést a hívekben ébrentartsák. Sikeresült is terve számára megnyerni a rendfőnököt, majd bécsi katolikus körökben is több hívet szerzett és négy hittel ezelőtt megalakították az osztrák katolikus filmközpontot, amelynek a huszonegy éves Fuchs József lett az igazgatója és szakelőadója.

Fuchs először azt ajánlotta, hogy *készítsenek filmet Délutórol* és az ottani katolikus lakosság szenvedéséről. A terv tetszett és ettől kezdve Fuchs állandóan kisebb-nagyobb összegeket vett fel a film előkészítésére, a pénzt azonban a maga céljaira fordította. A szélhámosság úgy derült ki, hogy végre sikerült kezdtek a filmfelvétel megkezdését és ekkor Fuchs kénytelen volt Berlinből filmszínészeket, operatőrt és rendezőt szerződtetni, de ezek fizetésére már nem volt pénze. Ekkor feljelentést tettek ellene és a rendőrség letartóztatta.

A védő szerint szivbénulás ölte meg Forgács Annát

Dr. Gál Jenő bizonyítani kívánja, hogy pletykák, balhit és tömeghangulat lett urrá az Erdélyi-perben

Budapestről jelentik: Az Erdélyi-per szombati tárgyalása szintén óriási érdeklődés mellett folyt le. A tárgyalás megnyitása után dr. Gál Jenő védő állt fel és a következő érdekes bejelentést tette:

— A rámrótt feladat parancsolja, hogy a törvényszék elé álljak egy nagyfontosságú bizonyítékkal és nyilatkozzak. Kérem, hogy ezt a nyilatkozatot lehetőleg szószent méltóztatassék jegyzőkönyvbe vétni. Ennek a kérdésnek az előterjesztésére az készítetett, hogy az osztrák orvosok és a millstatti vizsgálóbíró kihallgatása után arról győződtem meg, hogy szükség van ezeknek a tanuvallomásoknak feltevései helyett bizonyosságra. A törvényszéknek az ítélethezatalnál szüksége van arra, hogy feltevések helyett bizonyosságra építsen.

— Elismerem, hogy az ügyész ur által felsorakoztatott bizonyítékok komoly jogászai munka eredményel és tudatában vagyok annak, hogy a törvény értelmében nem én vagyok köteles bizonyítani, hanem a vád. Én azonban mégis bizonyítani kívánok

A védő az osztrák vizsgálóbíró és a boncolóorvosok mulasztásairól

— Sokkal nagyobb mulasztás az, hogy az osztrák törvény rendelkezésének ellenére

a boncoló orvosok véleményét nem terjesztették a Fakultative Gutachten, az osztrák legfőbb orvosi tanács elé.

Elmulasztották azt is, hogy a vádlott részére vérdől gondoskodjanak.

— Amikor láttam, hogy egy huszonnégy éves fiatal ember, dr. Lagner ideáll és mint boncolóorvos valamást tesz, mikor láttam, hogy ideáll Pichler és arra hivatkozik, hogy vallomását közvetlen észleleteire és a legnagyobb európai szaktekintéllyel, az osztrák orvosi

azért, mert azt akarom, hogy az orvosi megállapítások báziisa elhagyja azt a területet, amelyre Pichler és Lagner orvosok vallomása vezetett bennünket. Kardcsanytól kezdve osztrák területen jártam annak megállapítása céljából, hogyan történhetett meg, hogy a boncoló orvosok itt teljesen téves képet adtak nekünk arról, ami ott, Millstattban történt.

— Utánajártam annak is, hogy melyek azok a cselekmények, amelyeknél a magyar bíróságnak az osztrák törvények szerint kell eljárnia. Az osztrák törvény szerint a boncoló jegyzőkönyv csak akkor fogadható el, ha mindenben megfelel az osztrák törvény követelményeinek. Az osztrák törvény parancsolóan előírja, hogy súlyos esetekben a jegyzőkönyvet felsőbb orvosi felülvizsgálat alá kell venni. Ez Klagenfurtban megtörtént, de a törvény előírásával ellentétben, csak a védő és az ellenőrző orvosok között volt rajta rész, a magyar törvényszéki orvosok között nem. Ezt a mulasztást feltártam az osztrák hatóságok előtt, hogy lehetővé tegyem a mulasztás pótlását.

tanács elnökével, dr. Albir Haberdával való megbeszélésére alapítja, akkor nekem kötelességem volt rámutatni arra, hogy

milyen mulasztásokat követtek el az osztrák vizsgálóbíró és ezek az orvosok.

— Hát bejelentem, tekintetes királyi törvényszék, hogy dr. Pichler nem mondotta itt meg, hogy ő személyesen járt Haberdánál, személyesen utasítást kapott arra, hogy a boncjegyzőkönyv alapján milyen véleményt terjeszthet itt elő és bejelentem, hogy ez az utasítás nem úgy szólt, ahogy Pichler azt itt Haberdára való hivatkozással elmondotta.

Haberda bécsi professzor véleménye Forgács Anna haláláról

Az ellenőrző orvosszakértővel és az összes aktákkal, fényképekkel, okiratokkal, leletekkel, jegyzőkönyvekkel együtt elmentem Bécsbe az egyetemi fakultásra és bemutattam mindezt Haberda professzornak, a legfőbb európai szaktekintélynek és

most módomban van itt előterjeszteni Haberda professzor véleményét az egész ügyről.

Ö mindent elolvastva és mindent látva foglalkozott a fakultás orvosprofesszoraival együtt az egész peranyaggal. Ezt a véleményt a tekintetes bíróság rendelkezésére bocsátom és ezzel egy gondolom szolgálatot teszek az objektív igazság kiderítésénél. Ebből a véleményből kitűnik, hogy

őlem az, amibe minket itt a két tapasztalatlan boncoló, boncolásiban járatlan orvos ríngatott.

A halotlzemlénl és a boncolásnál csak az a két osztrák orvos vett részt, akiknek megállapításait Haberda professzor teljes egészében tévesnek mondja.

— Az osztrák törvények szerint nem Pichler-nek és nem Lagner-nek kell orvosszakértői véleményt mondani, hanem azoknak, akiket az osztrák törvény erre illetékesnek mond. És ezek mondták is véleményt és ez a vélemény a kezében van.

»A boncoló orvosok véleményének zárómondata hamis!« — mondja többek között ez a vélemény, amely alapján ugyanis kiderül, hogy Forgács Annát nem fojtották meg sem kézzel, sem sállal.

Ezt bizonyítja Európa legnagyobb szaktekintélye és azt is bizonyítja, hogy a mérgezés esete is teljesen kizárt. Tudományos érvekkel igazolja ezt a bécsi egyetem európaszerte ismert tudós professzora. Ha pedig így áll a dolog, akkor ez a vélemény perdöntő bizonyíték.

Nem történt gyilkosság — mondja Gál Jenő

— Bejelentem, hogy dr. Haberda Albin bécsi egyetemi professzor, kész mint tanu eskü alatt vallomást tenni.

En lojalis vagyok és megengedem, hogy az ügyész ur bizonyítékai értékesek, elismerem, hogy fontos az, hogy 20 éves korában hogyan mulatott a nagymarosi vendéglőben Erdélyi Béla, de amikor az a bizonyíték áll rendelkezésre, hogy

nem történt gyilkosság.

akkor ez elől a bizonyíték elől elzárkózni nem szabad. Azután kérte Freund és Ferenczy professzorok kihallgatását, majd Schadt elnök felé fordulva így folytatja:

— Állítom és bizonyítom, hogy az Erdélyi gyilkosság vádját pletykázó emberek kitálatása volt és Greil vizsgálóbíró, aki bizonyára nem

kofoita a vádját, ezeknek a pletykáknak a szuggesztív-alá került.

Schadt tanácselnök kijelenti, hogy

az indítványok fölött még az elrendelendő szünetben fog tanácskozni és határozni a bíróság.

majd utasítást ad a beidézett tanuk közül Löw Zoltánának a terembe való behívására.

A Löw-család tagjainak kihallgatása

Negyedtizenkettő után belép a terembe a per egyik legfontosabb tanuja: Löw Zoltánné. Perzsabundában áll az elegáns uriaszony a bíróság elé és valáni kezd:

Erdélyi Bélát Millstattban ismerte meg. Egy budapesti ügyvéd mutatta be.

Mindennap együtt volt vele és feleségével: délután a strandon, délután szórakozóhelyeken, vacsora után pedig a See-villában, vagy egy bárban. Különböző találkozások alkalmával beszéltek Erdélyiek arról, hogy Millstattból autón Cállyval együtt Rómába fognak utazni és igen sok pénzt várnak ettől az utótól. Nem folytattak tulságosan költséges életmódot, szépen éltek.

— Szépén? — kérdezi az elnök. — Hát ön durvaságokról nem tud?

— Egyszer kártyázás közben Erdélyi kijelentette, hogy nagyon jó lapja van. Anna erre csunya szavakkal támadt rá, mire Erdélyi rászólt:

— Tudod, hogy ebből baj lesz otthon.

Néhány nap múlva Anna sírva jött le a strandra és elmesélte, hogy a See-villából áthurcolkodtak a Lindenhof-ba. A hurcolkodás előtt Anna csomagolt. Erdélyi pedig az ágyban feküdt. Erdélyi kabátjának egy kofferba való csomagolása közben nézeteltérés támadt közöttük.

Erdélyi kiugrott az ágyból, rárohant Annára és megverte.

Ugy emlékszem, hogy csakugyan láttam Anna nyakán karmolásokat, sebeket.

Forgács Anna ki akarta utasíttatni férjét Ausztriából

— Anna sürgönyözni akart anyjának, — folytatja Löwné — hogy jöjjön érte. Azt mondotta, hogy Erdélyi többször megverte őt és

ki akarta utasíttatni valahogy Erdélyt Ausztriából.

En lebeszéltem fantasztikus terveiről. Később aztán elmondotta, hogy kibékült Bélával, aki becsületszavát adta, hogy többé nem bántja. Ettől kezdve nagyon jól éltek. Anna többször kijelentette, hogy letett már fantasztikus terveiről, mert most jól élnek Bélával.

— Ön később is összejött többször Annával? Látta, hogy azok az állítólagos sebek megmaradtak a nyakán?

— Nem láttam — felell Löwné.

— Azt tessék most elmondani, hogy mi történt augusztus 20-án, — szólítja fel az elnök az asszonyt.

— Reggel mesélte a strandon Anna, hogy nagyon ideges. Éjjel sírógőrcse volt, elmondotta, hogy Millstatti nem tesz jót neki, nem csillapítja idegességét.

— Volt szó arról, hogy altatószereket szed?

— Igen, Anna mesélte, hogy szed altatót.

— Milyen altatóról volt szó? Veronáról, bromról?

— Erről nem volt szó, csak azt mondta, hogy altatót szed, de hogy milyen, azt nem nevezte meg előttem.

Erdélyt arcára újra kiül a nevetés. Védője előterjesztését, védője harcait az ügyésznel komolyan hallgatta, de az első tanuvallomáskor ismét ott ül ajka körül a gnyos és fennhéjázó mosoly.

— Ön nem érdeklődött, hogy miért kellene a szerek Annának? — kérdezi az elnök Löw Zoltánnét.

— Azt mondotta, hogy álmatlan, ideges és hogy tudósucsharutja van. Erre én megkérdeztem, miért nem ment inkább a Tátrába? Anna azt felelte, hogy a Tátrában este tíz óraker előttük a villanyt és ő ilyen helyre nem megy.

— Mi történt 20-án?

— 20-án Dellachba akartunk menni, de Anna nem akart. Erdélyi el akart menni, de Anna lebeszélte. Én sem mentem el, hanem a See-villában töltöttem a délutánt, Anna pedig a villa előtt horgászott.

— Mély volt ott a tó?

— Igen, mély.

— Tudott arról, hogy Anna tériszonyban szenvedett?

— Mondta, hogy tériszonyban szenved, de ugyanakkor felmászott egy meredek hegyre, ahova én a gyermekeimet nem engedtem volna.

Löwné ezután a lezuhanás történetét mondja el.

Vallomása során elmondja Löwné, hogy a lezuhanást követő éjszakán Forgács Anna nem tudott aludni. Reggel felé Erdélyitől kért altatót és Erdélyi elmondta, hogy ő adott is neki.

— Anna kért Erdélyitől altatót? — csodálkozik az elnök.

— Igen, nekem Erdélyi mondotta ezt.

Szünet után folytatják Löw Zoltánné kihallgatását. Az ügyész, majd a védő Intéz Löwnéhez kérdéseket.

Dr. Gál: Ha már az ügyész ur Jónak látja fel-említeni az én látogatásomat, kérem sziveskedjék megmondani, mondtam-e nagyságos asszonynak, hogy csak a tiszta igazat vallja.

— Igen. Hiszen ez lelkiismeret dolga.

Ezután elmondja Löwné, hogy a szobaleány kártyán kivetette, hogy Forgács Annát valami baj fogja érni.

A védő: Kérem, nagyságos asszony, mondja meg egészen őszintén, mindenre való tekintet nélkül, hogy milyen természetű volt Forgács Anna?

— Rendkívül ideges exaltált teremtés volt. Mondtam is gyermekeimnek, hogy ez még öngyilkossággal végzi. A kártya mellett jelenik meg az ember természet. Forgács Anna hirtelen haragu volt, míg Erdélyi rendes volt feleségével szemben.

A védő kéri, hogy mutassa meg, hogyan alkalmazta a borogatást Forgács Anna nyakán. Löwné kijelenti, hogy erre nem emlékszik pontosan, de ugyanazzal a törölközővel rakott borogatást Anna nyakára, amellyel Erdélyi.

A tanu megesketésére vonatkozó indítványok során az ügyész ellenzi Löwné megesketését, az ingadozó tanuvallomásokról szóló 222. szakasz második pontja alapján.

— Kérem ezt indokolni — pattant fel helyéről Gál védő.

— Az összes kérdéseimre adott válaszokból látható — mondja az ügyész — hogy talán még több is van, mint amit a 222-ik paragrafus megállapít.

Schadt elnök kihirdeti, hogy

a bíróság csak a Löw-család többi tagjainak kihallgatása után fog határozni a tanu megesketéséről.

Ezután áttért a bíróság a védő indítványaira.

Elutasítják a védő indítványait

A bíróság kihirdeti határozatát a védőnek a szombati tárgyalás elején beterjesztett indítványai felett. A bíróság elutasítja Haberda Albin dr. bécsi orvostanár kihallgatására vonatkozó indítványt. Haberda dr. semmiféle kapcsolatban nincs a perrel és így mint tanu nem hallgatható ki, de szakértőként való kihallgatása sem lehetséges, mert a bíróság rendelkezésére állnak a bírósági orvosszakértők és szükség esetén az igazságügyi orvosi tanács is. Elutasítja a bíróság azt az indítványt, hogy a millstatti polgármestert hallgassák ki és szerezzék be a millstatti fürdővendégek névjegyzékét. A kokainélvezetre vonatkozólag a védő által bejelentett három tanu kihallgatása iránt a bíróság már megtette az intézkedést.

A védő semmisségi panaszt jelentett be Haberda tanár, Freund és Ferencz pszichoanalitikusok kihallgatásának elutasítása miatt.

Elek István tanu lényegtelen vallomása után Löw

Olga tanu kihallgatása következik. Löw Olga együtt strandolt, sétált és táncolt az Erdélyi-házaspárral. Anna neki is panaszkodott, hogy Erdélyi megverte, szemén, vállán, és nyakán mutatta a sebeket, amelyek azonban később elmúltak. A lezuhanás előtt is panaszkodott Forgács Anna és akkor is látott a nyakán egy ujnyi foltot.

Elmondja még a tanu, hogy Forgács Anna monddta neki, hogy ő is, férje is használnak altató-sze-

reket és mindennap úgy alszanak el. A lezuhanás körülményeit úgy mondja el, mint anyja. A halálhírt Gáldytól és Erdélyitől hallotta. Erdélyi nagyon fel volt indulva és Gáldy azt mondotta, vigyázzanak, nehogy Erdélyi valami bajt csináljon. Ő volt vele fekete nyakendőt és karszallagot vásárolni és Erdélyi megindultan monddta, hogy éppen akkor kellett szegény Annának meghalni, amikor oly szépen kezdtek élni. A tárgyalás fél háromkor ért véget.

Aláírták a török-magyar döntőbírósi szerződést

A szerződés politikai természetű határozmányokat is tartalmaz

Budapestről jelentik: Budapest a külügyminisztériumban szombaton délben

aláírták a török-magyar semlegességi, döntőbírósi és a békéltető eljárásról szóló szerződést.

A szerződés érdekében hónapokkal ezelőtt tárgyalások indultak meg Törökország és Magyarország között és a tárgyalások már novemberben befejeződtek, amikor

Rudsy bey török külügyminiszter hivatalos látogatást tett a magyar kormánynál

és több napos budapesti tartózkodása alatt nagy vonalokban elkészítették a most aláírt szerződést, amelyek perfektuálása csupán technikai okokból késlett.

Ez már a harmadik hasonló szerződés, amelyet Magyarország az utóbbi három hónap alatt kötött külföldi hatalmakkal. Az egyik ilyen szerződést, min ismeretes, Finnországgal, a másikat Lengyelországgal kötötte Magyarország.

A török-magyar szerződés aláírása ünnepélyes keretek között ment végbe a magyar külügyminisztériumban. Magyarország részéről Walkó János külügyminiszter, Törökország részéről a budapesti török követ írta alá a szerződést és jelen volt azon az angolai magyar követ is.

A szerződés nyolc cikkelyből áll és két első cikkely politikai természetű határozmányokat tartalmaz. Az első cikkely szerint a szerződő felek kötelezik magukat, hogy senmiféle politikai vagy gazdasági természetű megegyezéshez nem csatlakoznak, amely a másik ellen irányul.

A másik szakaszban kötelezettséget vállalnak, hogy ha az egyik államot békés magatartása ellenére külső hatalom megtámadná, akkor a másik szerződőtől semlegességi kötelezettséget vállal.

A többi szakasz a döntőbírósi és békéltető eljárás szabályozásáról szól.

Ismét megfelebbezik a szentai választásokat

Az ellenzék kivonult Szentai város tisztviselőválasztó közgyűléséről

Szentáról jelentik: Pénteken késő este ért véget a szentai tisztviselőválasztó közgyűlés. A tanácsnokok megválasztása után az ellenzék elhagyta a közgyűlési termet, úgyhogy a tisztviselőket majdnem mindent egyhangulag választották meg. Házipénztári ellenőr lett: Krszics Szávó, adópénztári könyvelő: Forgács Dezső, házipénztári tiszt: Bokros Berta, levéltáros: Huszák Gábor, földadó nyilvántartó: Radovics Gyura, adótitkár: Rakics László, Szeli Tivadar, Forray Elek, Peňaim Dezső, Gnelmics Sándor, gazdasági fogalmazó: Bozsídár Péter, iktató: Szlavics Trifun, kiadó: Preradov Iván, főigazgató: Irodatiszt: Pördi József, irodatiszt: Kezeli Mészáros László, Nikolics Márkó, Bozsídár Vladimir, Fogaras Ugljesa, rendőrfelügyelő: Plavics Brankó, bejelentő-

hivatalfőnök: Tyrics Szeván, végrehajtók: Vorgics Szeván, Csernák Lajos, Susics Bózsó, Szócsin Gyuró, becsúsi: Gyurics Milán, Majoros Ilés, Branoacski Ljubomir, Boskovics Boskó, kézbesítők: Jancsics Iván, Perics Milán, Borzaski Milutin, Balogh István, Radulov Miló, Papó Péter, Kalmár Vince, Bálint Béla, Máté János, Homolya Vince.

A választás után az ellenzéki vezeték értekezletet tartottak és azon elhatározták, hogy a most lezajlott harmadik választást is megfelebbezik. Hír szerint az éjszaka folyamán már el is készült a felebbezés, amelyet négy napon belül átnyújtanak a városi tanácsnak, hogy az a felebbezéseket az elsőfokú felebbezési hatósághoz, a főispánhoz terjessze föl, aki rövidesen dönteni fog az ügyben.

Mennyibe kerül egy utlevél? Felhívás azokhoz, akik a bácskai tartományban utlevelet kaptak

Néhány hónappal ezelőtt, amikor az utlevél-mizériák, — amelyek sajnos még ma sem szűntek meg, — még inkább érezhetőek voltak, cikket írt a *Bácskai Napló* arról, hogy az utlevél megszerzése mennyi bajjal, székaturával s költséggel jár. Felpanaszolta azt is, hogy az utlevél megszerzésének szinte legális díja 300—400 dinár, mert ahhoz, hogy a polgár utlevelet kapjon, erkölcsi bizonyítványt kell kérnie, adóbizonylatot szereznie, — mind a kettő bélyegköltéssel is jár, — be kell szereznie még néhány bizonyítványt, magának az utlevélnek a kérvényezése, bélyege, különböző illetékei is nagy összegre rúgnak s a 300—400 dinár lefizetés ellenében egy, vagy igen jó esetben három hónapra adnak utlevelet.

A cikk miatt valamelyik hatóság, vagy a belügyminisztérium, vagy a bácskai főispánság vizsgálatot rendelt el. A vizsgálat, amely nem tudjuk, ki ellen folyik, abba az irányba terelődött, hogy igaz-e, hogy egy utlevél legális költsége a Vajdaságban 300—400 dinár. Az eljárás során ismételen kihallgatták a *Bácskai Napló* szerkesztőjét is. Nem lehet azonban megállapítani, hogy milyen per jogi minőségben szerepel itt a *Bácskai Napló*. Vádlott-e, feljelentő-e, vagy tanu-e? Valamint azt sem lehet világosan megállapítani, hogy milyen irányban folyik a vizsgálat, hogy soknak találja-e az eljárást megindító felsőbb közigazgatási hatóság az utlevél legális díjaként felszámított 300—400 dinárt. Abból azonban, hogy ilyen meglehetősen agresszívással folyik a vizsgálat, azt lehet következtetni, hogy az a jegyző, aki

erkölcsi bizonyítvány kérvényéért, Erkölcsi bizonyítvány kiállításáért és illetékéért, adóbizonylat kiállításáért és bélyegéért, utlevél kérvényéért és bélyegéért, utlevél kiállításáért és bélyegéért,

az utlevéllel együttjáró, a legtöbb községben szokásban lévő külön illetékért

300—400 dinárt számít föl a főnek, helytelenül és szabálytalanul jár e.

Az eljáró felsőbb közigazgatási hatóság eseteket és nevetek kér a *Bácskai Napló*-tól, hogy kik és mikor fizettek 300—400 dinárig terjedő összeget egy utlevél megszerzéséért és kiállításáért a Vajdaság területén. A mi tudomásunk szerint általában, hogy ehhez hasonló összegeket fizetnek. Ha azonban az utlevél s a különböző bizonyítványok kérvényeiért s illetékéért ilyen összeget szedni visszaélés, mi hozzá akarunk járulni ahhoz, hogy ez a visszaélés teljesen megszűnjön.

Jobbnak találnók ugyan, ha bárkitől, aki egy évben belül utlevelet kapott, megkérdeznék, hogy mennyit fizetett az utlevél szerzési eljárás különböző stációin mindaddig, amíg az utlevelet kézhez kapta, minthogy azonban az eljáró hatóság nem ezt az utat választja, mi megpróbálunk adatokat szereznie az utlevél költségeire vonatkozólag.

Felkérjük azokat, akik az elmúlt évben a Vajdaságban utlevelet kaptak s ezért a mellékköltségekkel együtt 300 dinárt, vagy ennél nagyobb összeget fizettek ki, szíveskedjenek az eset nekünk levélben bejelenteni.

A levelekben foglalt adatokat mi bizalmasan kezeljük s nem használjuk fel s nem hozzuk senkinek a tudomására mindaddig, amíg komoly meggyőződést nem szerzünk arról, hogy az adatok bekioldóinak semmiféle hántódásuk, vagy kellemetlenségük nem lehet s azt, hogy panaszkodtak, semmiképp sem torolják meg, még azzal sem, hogy a jövőben nehezebben kapnak utlevelet.

Bottal szerzett csók

Felfüggesztettek állásától egy magyarországi községi jegyzőt, aki megbotozta a községbeli asszonyokat

Szólókról jelentik: A szolnoki ügyészség ötrendbeli hivatali visszaélés miatt pénteken vádiratot adott ki Szamosi György jászszentandrásai főjegyző ellen, akiről kiderült, hogy a községben botozattott. Szamosi mint megállapították, különös előszeretettel vert meg hivatali helyiségében nőket, akik ellen valamilyen ügyből kifolyólag eljárás folyt.

A jegyző beidézett a községhezára parasztságasszonyokat és közölte velük, hogy a törvénszék bizonyos kihágásért botütésre ítélte el őket. Ezek a botütéses ítéletek a főjegyzőnél tisztól-ötvenig terjedtek, aszerint megszabva, hogy az áldozat fiatal, vagy idősebb volt.

Szamosi négy szemközt hallgatta ki az asszonyokat és miután közölte velük, hogy el vannak ítélve, azonnal ajánlatot is tett. Azt monddta a fiatalabb asszonyoknak, hogy elkerülhetik a fájdalom botütéseket, ha meghallgatják és elfogadják szerelmű ajánlatát. Voltak olyanok, akik nem akarták magukat alávetni a büntetésnek, amelyet a jegyző saját kezűleg osztott ki és teljesítették Szamosi kívánságait. Mások nem akarták meghallgatni, ezeket a jegyző két székre vagy egy padra fektette és megkezdte az ítélet végrehajtását. Ha az áldozat fájdalmában kiabált, attól félve, hogy észreveszik, beszüntette a botozást, de legközelebb ismét beidézte őket a községhezára és a hátralevő büntetést mérte. Az asszonyok nem szívesen beszéltek megbotoztatásukról, még kevésbé hírességükéről és így Szamosi főjegyző meglehetősen soká izzt felháborító üzelmeit.

Lassan azonban híre terjedt az asszonyok között a botozásokról, szervezkedtek és most együttesen feljelentést tettek a szolnoki ügyészségen. A vizsgálatot megindították és a jegyző ellen felhozott vádak igaznak bizonyultak, mire Szamosi Györgyöt állásából felfüggesztették és megindították ellene a bünválló eljárást. A tárgyalás elé, amelyet a közeljövőben tartanak meg, nagy érdeklődéssel tekintenek.

A hamis duplikát

Csalásért nyolchavi börtönrre ítélték egy szubotícai tojásbevásárlót

A szubotícai törvénszéken szombaton ítékezett Pavlovics István törvénszéki elnök tanácsa a csalással vádolt Gladics Miladin szubotícai tojásbevásárló bünygyében. A harminckétéves kereskedőt azzal vádolta az ügyészség, hogy 1923. augusztus 9-ikén Beck Simon szubotícai tojáskereskedőtől fondorlatos módon ezeregyszáz dinárt csaló ki.

Gladics a bánáti Kumán községben feladott Beck Simon címére egy láda tojást, amely 1440 darab tojást tartalmazott. A szállítmány feladásáról duplikátot kért. Ezzel eljött Szubotíca, felkereste Beck Simont, akinek megmutatva a kumáni állomás által kiállított hiteles duplikátot, igazolvva a szállítmány elküldését és felvette az áru ellenértékét. A szállítmány pontosan megérkezett és ezzel az ügylet rendes keretek között bonyolódott le. Ezután az üzlet után Gladics Miladin augusztus 9-ikén ismét megjelent Beck Simonnál és felmutatott egy kumáni állomáson kiállított és augusztus 8-áról keltezett duplikátot, amellyel igazolta, hogy a cég címére ismét egy láda tojást szállított. Beck a duplikát ellenében ezerszáz dinár előleget adott át Gladicsnak abban a hitben, hogy ismét rendben van az ügy. Ezután várta a tojás érkezését, de hiába. Egy hét eltelté után kiment a szubotícai állomásra, ahol érdeklődött a szállítmány után. Amikor a duplikátot felmutatta, nagy meglepetésére a vasúti raktárban azt a választ adták, hogy a duplikáton jelzett drut már júliusban kiadták neki. Ekör derült ki, hogy Gladics a júliusban egyszer már felhasználó duplikátot meghamisította és pedig úgy, hogy áthuzta a július 27-iki dátumot és augusztus 8-át írt be, amikor pedig egyáltalában nem adott fel tojást. Azóta Gladics nem mutatkozott Becknél, aki ilyen módon ezeregyszáz dinárral károsult meg.

A tárgyaláson Gladics tagadta bünyösségét és elmondotta, hogy ő hét-nyolc esetben szállított Kumánból tojást Beck részére, de sohasem történt baj. A duplikátot nem hamisította és Becket sem csalta meg.

Ezután a károsult Beck Simon tett tanuvallomást. Szerinte csak háromszor szállított neki a vádlott tojást. A kereskedelmi szokások szerint a duplikátok ellenében fizetik ki az áru értékét, ő is így tett és nem is sejtette, hogy a vádlott olyan duplikátra vett fel ezeregyszáz dinárt, amelyre a szállítmányt a vasut már egyszer kiszolgáltatta.

A bíróság Gladics Miladint bünyösnek monddta ki csalás bünytetésben és nyolchavi börtönrre, továbbá négy száz dinár mellékbüntetésre ítélte.

Az ügyész megnyugodott az ítéletben, az elítélt felebbezett.

A szovjetkormány Jugoszláviának és Csehszlovákiának is fel fogja ajánlani a békepaktumot

Romániában és Lengyelországban nagy gyanakvással fogadják Szovjet-oroszország békelépését

Londonból jelentik: Diplomáciai és politikai körökben nagy feltűnést keltett, hogy

Szovjetországnak Lengyelországgal, a litván államokkal és Romániával külön háborúellenes paktumot akar kötni.

Angol körökben önkéntelenül felvetődik az a kérdés, hogy mit akar a szovjetkormány ezzel a hirtelen fiók-Kellogg-paktum ajánlatával, miért akar ilyen szerződést kötni ezekkel az államokkal, amelyekkel már rég köthetett volna háborút kizáró egyezményt. A szovjetnek ezt a békelépését elsősorban azzal magyarázzák, hogy **Oroszországnak amerikai kölcseire van szüksége és ezért**

a szovjetkormány minden eszközt megragad, hogy Amerikában szimpátiát keltsen és bebizonyítsa békés szándékait,

amelyeket ép az amerikai doktrínák szerint akar lezögezni.

A Daily Telegraph értesülése szerint

az ajánlat célja, hogy a szovjet újabb felvegye a diplomáciai kapcsolatát bizonyos államokkal, különösen Csehszlovákiával és Jugoszláviával.

amelyeknek a szovjetkormány rövidesen hasonló ajánlatot fog tenni.

A szovjet ajánlata az érdekelt országokban mindenütt nagy diplomáciai tárgyalásokat eredményezett. A varsói román követ sürgősen Bukarestbe utazott, ahol szakadatlanul tárgyal a román külügyminiszterrel és a bukaresti lengyel követtel.

A román kormány igen óvatosan fogadja a szovjet ajánlatát, de nem zárkózik el esetleges paktum megkötésétől.

amelytől pillanatnyi enyhülést vár a szovjethez való relációiban. Hivatalosan *citolják ugyan*, hogy Románia akár közvetve vagy közvetlenül ilyen ajánlatot kapott volna Szovjetországtól, beavatott körökben azonban megerősítik, hogy az erre vonatkozó tárgyalások napok óta folynak

A lengyel sajtó nagy gyanakvással fogadja a szovjet ajánlatát,

amelyet a Lengyelország és Románia között fennálló jóviszony megzavarására irányuló manővernek tekintenek és egyes lapok azzal vádolják Szovjetországot, hogy el akarja ragadni Amerikától a béke kezdeményezésének nimbuszát.

GYAPJUNAK

A nagy hóviharak megbénítják a vasuti forgalmat

Elsülyedt egy francia és egy görög gőzös

Párisból jelentik: Pénteken egész nap havazott Párisban és erős északkeleti szél fújt. A délvidekről szintén nagy havazást és hideget jelentenek. Párisból most csak bajosan lehet táviratot váltani Toulonnai, Marseille-el, Nizzával, valamint Algírral és Tunisszal.

Páris környékéről ismét öt megfagyást jelentenek. Franciaországban mindenütt rendkívül erős a havazás, amely különösen délen és délnyugaton akadályozza a forgalmat.

Most már Párisban is megkezdődött a tél. Spanyolországban szintén erősen havazik és forgalmi akadályokat jelentenek.

Hóviharok Thüningiában

Weimarból jelentik: Egész Thüningiában heves hóviharak dühöngenek. Blankenheim környékén helyenként két méternél is magasabb a hó. Az autómobilokat lovakkal vontatják be a környékbéli falvakba. Több autómobil egész éjszakára a hóban rekedt. Ezeknek az utasai igen sokat szenvedtek az óriási hidegben.

A fedélzeten összesen harminchárom ember volt, ezek közül huszonegét eltűnt. A vonatok nagyrésze elakadt a hóban s az a néhány vonat, amely még közlekedik, a legrövidebb útvonalon

is többórás késéssel tud csak előbbre jutni. A thüningi erdőségekben a hó vastagsága átlag fél méter.

A Malakov katasztrófája

Párisból jelentik: A Baléaóknál elsülyedt 7000 tonnás Malakov francia gőzös sorsáról a Journal Maritime a következőket jelenti: A gőzös január 2-án este hat órakor sülyedt el. A gőzös Le Havre-ból indult és Marseille érintésével Madagaskarba kellett volna mennie. A Malakov az Arcturus-sziget déli részén nekiütközött a világitótoronynak.

A hóviharokban több ember megfagyott.

A vasuti forgalom teljesen megbénult.

hatot megmentettek. A katasztrófa pillanatában a személyzet legnagyobb része aludt. A hajó percek alatt elsülyedt el.

Nagy orkán tombol a görög tengerpart mentén

Konstanzából jelentik: A Tamaris görög gőzös, amely Szalonikiból jövet uton volt Szmirna felé, konstantinápolyi jelentések szerint az ázsiai partok közelében. Mitlene mellett az óriási viharban elsülyedt és a hajó husz főnyi legénysége a tengerbe veszett.

A kereszt elé térdelt, imádkozott és szíven lötte magát egy urilány

Öngyilkos lett Szomborban egy fiatal topolai hivatalnoklány

Szomborból jelentik: A szombori tartományi székhez mellett lévő Kraljica Mária-park bejárata előtt pénteken este hét óra tában a járőrök **revolverdörrésre lettek figyelmesek.** Értésítették a közelben posztoló rendőrt, aki elindult a dörrézés irányába. Közvetlen a park bejárata előtt a karmelita templommal szemben lévő

kökerszt talapzatán a rendőr arccal a kereszt-re borulva egy jéghűzött fiatal urilányt talált, akinek melléből ömlött a vér.

Pár lépésnyire a leánytól egy hatlövetű hat és fél milliméteres automata revolver hevert a földön. A rendőr azonnal telefonált a rendőrségre, ahonnan pár perc múlva a helyszíre érkezett Masirevics Boskó rendőrfelügyelő és dr. Ripp Miklós kórházi főorvos. Dr. Ripp megvizsgálta a sebesült urilányt és megállapította, hogy

a revolvergolyó átturta a leány szívét és azonnali halált okozott.

A rendőrfelügyelő átkutatta az ismeretlen leány kabátjának zsebeit és abban néhány dinárt, egy Matics Milica névre szóló, a topolai főbírói hivatal által kiállított fegyvervásárlási engedélyt, továbbá egy topolai fakereskedő cég ötszáz dináros szárdírozott számláját találta. Miután az öngyilkos leánynál semmi más irás nem volt, a szombori rendőrség még az est

órakban érdeklődött a topolai rendőrségen, amely megállapította, hogy az öngyilkos leány

Mátics Milica huszonegyéves topolai illetőségű hivatalnoknő,

aki a topolai főszolgabírói hivatalban volt alkalmazásban.

A fiatal csinos hivatalnoknő pénteken reggel azal bucsuzott el özvegy anyjától, hogy hivatalba megy és onnan délben hivatalos ügyben Szuboticára utazik. A leány délben meg is érkezett Szuboticára és egy **legyverkereskedő cégnél az engedély alapján megvette a revolvert.** A délutáni gyorsvonattal a leány Szomborba utazott. Megérkezése után gyalog ment a Kraljica Mária-park elé, ahol egy ideig a parkbejárat előtt lévő padon ült. Később látták, hogy a szemben lévő

kereszt talapzatára térdelt, imádkozott, aztán szíven lötte magát.

A rendőrség intézkedésére a leány holttestét beszállították a szombori kórház halottasházába.

A topolai rendőrség még az esti órákban értesítette a leány özvegy anyját, akinek férje oszjeki hivatalnok volt. A kétségbeesett anya az éjszakai vonattal Szomborba utazott, ahol zokogva mesélte, hogy **leánya az utóbbi időben buskomor volt, de nem akarta annak okát megmondani. Az utóbbi**

hónapokban

már kétszer kísérelt meg öngyilkosságot,

ugy, hogy ereit felvágta, azonban mind a kétszer megakadályozták abban, hogy végzetes tettét keresztül vigye. Az elmúlt napokban a leány látszólag jókedvű volt és péntek reggel is **Jókedvűen bucsuzott el anyjától és testvéreitől.** Azt mondta, hogy délután érkezik vissza Szuboticáról, ahova hivatalos ügyek elintézése végett utazik. A leány anyjának kérésére a rendőrség elállt a boncolástól, mert az öngyilkosság kétségtelenül megállapítható. A szerencsétlen leány holttestét szombaton Topolára szállították.

Az új kórházi szabályrendelet

megengedi, hogy az elsőosztályú kórházakban szanatóriumi kezelést is bevezessenek

Az egészségügyi miniszter a napokban adta ki a kórházakról szóló új szabályrendeletet, amely január elsején lépett életbe. Az új szabályrendelet a kórházakat négy kategóriába osztja és pedig: központi, első, második és harmadik osztályú kórházakra. Központi kórházaknak azok tekintendők, amelyek az ország nagyobb városaiiban vannak, amelyek nagyszámú betegeket kezelnek és amelyekben állandóan négyszáz beteg van. Az elsőosztályú kórházakban 300, a második osztályúakban 100, a harmadik osztályú kórházakban pedig legkevesebb ötven betegnek kell lenni. Az összes kórházak tartoznak egy szabályrendszernek azon betegekre részére, akiken elmebetegség tünetei észlelhetők. A szabályrendelet ezután részletesen foglalkozik a kórházak berendezésének és a betegek kezelésének kérdésével és különösen szigorúan utasítja a kórházigazgatókat, hogy a betegek élelmezésére a legnagyobb gondot fordítsanak s ezért a betegek számára csak elsőrendű élelmiszereket szabad beszerezni. A kórházigazgatóknak kötelessége, hogy a kórház összes osztályait havonta legalább háromszor felülvizsgálják s az esetleges hiányokat azonnal pótolassák. Az összes kórházak igazgatói minden hónap tizedikén tartoznak részletes jelentésben beszámolni az egészségügyi miniszternek a betegek létszámáról, a személyzet létszámáról, a betegek el-tartására fordított kiadásokról, valamint a kórház havi bevételéről. Az egészségügyi miniszter ezután a legnagyobb szigorral fogja szervei útján felülvizsgálni a kórházak működését. Az új szabályrendelet kiterjeszkedik az állami kórházakon kívül még a tartományi és a nyilvános jellegű magánkórházakra is.

A szabályrendelet szerint a kórházak elsőosztályain ugynevezett szanatóriumi kezelést is be fognak vezetni és ezután a jobbmodu elsőosztályon kezelt betegek operációjáért a műtétet végző főorvosnak külön díjazás is jár.

A megüresedett kórházi orvosi és gyógyszerész állások betöltésére az egészségügyi miniszter fog ezután pályázatot kiírni.

A szmederovói tartomány a bánáti városokért és intézményekért

Vrsac város által fizetett tartományi adókból vrsaci intézményeket támogatnak

Szmederevóból jelentik: A dunamelléki tartománygyűlés mostani ülészakát befejezte. Vrsac város intézményei részére 420.000 dinárt szavaztak meg és pedig a vrsaci állami gimnázium karbantartására 50.000, a vrsaci tanítóképezde céljaira 40.000, a polgári iskola céljaira 30.000, a vrsaci városi kórház építésére 100.000 dinárt azzal a kikötéssel, hogy nem csupán vrsaci betegeket vesznek fel, hanem a tartomány egész területéről, a vrsaci ipariskola céljaira 120.000 dinárt szavaztak meg. Ha tekintetbe vesszük, hogy ezenkívül a Vrsac környéki utak javítására a tartomány szintén jelentős összegeket költ, megállapíthatjuk, hogy a tartomány Vrsac városát által teljesített 900.000 dinárnyi tartományi pótdadót, majdnem teljes egészében a város intézményeire költötte. E kedvező eredmény Rakics Szilárd, a dunamelléki tartomány elnöke és dr. Kéllér Gyula vrsaci ügyvéd, tartománygyűlési képviselő határozott fellépésének eredménye.

A költségvetést, amelynek végösszege huszmillió dinár, csekély változtatással megszavazta a tartománygyűlés.

A dunamelléki tartomány ezidei pótdadóját 65%-ban állapították meg, amit úgy sikerült elérni, hogy a 11.000.000 dinárt kitevő tartományi pótdadóhátalékok az idei költségvetés bevételei közé iktatták, így módon az előirányzott 150 százalékos pótdadó 65 százalékra csökkent.

A tartománygyűlés egy százalék tartományi illetéket szavazott meg ingatlan adásvétele és ajándékozása után. Az ingatlan örökösödés nem esik tartományi illeték alá. A szmederovói tartomány is életbeléptette a külön fogyasztási adókat és pedig sörre hektoliterenként 30 dinár, borra vagononként 10 dinár. Elhatározta a tartománygyűlés, hogy Vrsacon még a tavasz folyamán a tartományi takarékpénztár fiókot állít fel kétfélmillió dinár alaptőkével, amelyhez a városi árvasszék és a többi városi alapok készpénzvagyonát is hozzácsatolják. A tartományi takarékpénztár 8%-os kamatozás mellett nyújt kölcsönt, ami Vrsac város tökélgénylő számára jelentékeny megkönnyítés s azonkívül remélni lehet, hogy a vrsaci pénzüzetek, amelyek még ma is 14-16% kamatot számítanak fel, a verseny folytán szintén kénytelenek lesznek leszállítani a kamatlábat.

Jó estét, nagyanyó!

Álarcos rablók kiraboltak egy kruseváci kereskedőt és súlyosan megsebesítették a kereskedő nyolcvanhat éves édesanyját

Beogradból jelentik: Vakmerő rablótámadás ügyében folytatja a nyomozást a kruseváci csendőrség. Pénteken éjjel négy felfegyverzett álarcos viselő ember behatolt Radosavljevics Milisav módos kruseváci kereskedőnek a város központjában levő házába, amelyben ebben az időben csak a kereskedő nyolcvanhat éves édesanyja tartózkodott. A banditák súlyosan megsebesítették az öregasszonyt, összerúzták a lakás egész berendezését, ötvenezer dinár készpénzt és sok ékszert, értékpapírt, valamint ruhaneműt zsákmányoltak.

Péntekre virradó éjjel egy óra tájban Radosavljevics Milica, a kereskedő édesanyja nyugodtan aludt az udvarra nyíló hálószobában, amikor a szoba ablaka egyszerre nagy esőrémpömpöléssel betört és a felfeszített ablaküveleken keresztül egymásután négy fegyveres és álarcos ember mászott be a szobába. A ház tulajdonosa feleségével együtt távol volt és a lakást távolléte idejére édesanyja őrizetére bízta. Az öregasszony felriadt az ablakesőrémpömpölésre, de az ijedségtől az első pillanatban szólni sem tudott.

— Jó estét nagyanyó — köszönt kedélyesen az egyik látogató, — légy szives csak felöltözni.

— Szükségünk van rád — tette hozzá nevetve a másik éjszakai látogató.

A halálra rémült öregasszony szó nélkül engedelmeskedett. A banditák behurcolták a magával tehetetlen nőt a másik szobába, beültették egy székbe, a magukkal hozott szíjjakkal kezét-lábát szorosan odakötötték, majd az egyik rabló revolverrel a kezében rárvallt:

— Rögtön mond meg, hol tartjátok a pénzt, különben meghalsz!

A szerencsétlen öregasszony könyörögni kezdett a banditáknak, hogy ne bánták.

— Nem tudom, hol tartja a fiam a pénzt. Isten úgy segítjen, nem tudom. Ott van az én pénzem a vánsok alatt, vigyéktek békével, de máris menjetek.

A rablók felelet helyett ültgelni kezdtek az asszonyt, aki pár ütés után elvesztette eszméletét. Ekkor a pénz felkutatásához fogtak. **A szobák berendezésében vandál pusztítást vittek végbe a rablók. Összetörték a székeket, szekrényeket, kiszórták a fiókok tartalmát, leszaggatták a függönyöket és az egyik szekrényben egy nagy sárga bőröndben ráakadtak a zsákmányra. A bőröndben ötvenezer dinár készpénz,**

nagyértékű ékszerek, takarékkönyvek és értékpapírok voltak. A banditák ezeken kívül sok ruhaneműt is becsomagoltak. Az egyik álarcos ezután közvetlen közelről rásütötte fegyverét a szerencsétlen öregasszonyra, aki közben visszanyerte eszméletét és hangtalan rémülettel szemlélte a banditák garázdálkodását. A golyó a vállán találta az összekötőit asszonyt és súlyosan megsebesítette. A rablók ezután kilopóztak

a gazdag zsákmánnyal, a ház előtt várakozó szekerre ugrottak és elvágtattak.

A vértócsában heverő eszméletlen asszonyra csak reggel találtak rá. Nyomban kórházba szállították és az orvosi vizsgálat során megállapították, hogy állapota korára való tekintettel életveszélyes. A rablótámadás tettesének kézrekerítésére nagy apparátussal indult meg a nyomozás.

Megdöntötték a repülés világrekordját

A Question Mark kilencven óráig volt levegőben

Losangelesből jelentik: A Question Mark nevű Focker-gép, amely kedre virradó éjszaka szállott fel Losangelesben a repülőtérre, hogy megdöntse az eddigi időtartam világrekordját, pénteken este hat órakor, közép-európai idő szerint szombat hajnali három órakor még mindig a levegőben volt.

Pénteken este hat óráig a repülőgép kilencven óra hosszat volt a levegőben és ezzel levett minden eddigi repülő-időtartamrekordot. Ennél hosszabb ideig csak a Graf Zeppelin repült egyfolytában, amely Friedrichs-

hafentől Lakelhursig száztizenkét órát volt a levegőben. A Question Mark különleges típusú repülőgép, amely a szakértők számítása szerint háromszáz óráig is a levegőben maradhat egyfolytában, benzinkészletét pedig egy másik repülőgép segítségével a magasban egészíti ki.

A Question Mark fedélzetéről szikratávírral jelentették, hogy egyelőre a Graf Zeppelin időtartamrekordjának megdöntésére pályáznak és ha az sikerül, még tovább is fognak repülni.

Óriási gabonakrach Magyarországon

A magyar gazdák hivatalos felszólításra spekuláltak a gabonával és most nem tudják eladni

Budapestről jelentik: A budapesti gabonatársadalmi napok óta nánikszerű hangulat uralkodik és a magyar gazdatársadalom nagy figyelemmel kíséri azokat az eseményeket, amelyek a budapesti gabonapiacra észlelhetők. Ugy Budapesten, mint a külföldi tőzsdéken

a gabonárak mindenütt esnek és még mindig nem bizonyos, hogy elérte már a búza ára a négy pontjára, vagy pedig újabb emelés következik-e. Különösen áll ez a búzára, de hasonló a helyzet rozsbán és más gabonában is, kivéve a tengerit, amelynek irányzata tartott Magyarországon

a gabonából hatalmas tömegű felesleg van és annak, hogy az árak Magyarországon még a világpárisnál is alacsonyabbak elsősorban ez az oka. Hivatalos becslés szerint ötmillió mázsa Magyarország gabonafeleslege, de vannak olyan becslések is, amelyek szerint a felesleg eléri a nyolcmilliót. Az a kérdés, hogy kit terhel a felesleg azért, hogy a magyarországi termelők árjukat felhalmozták, tisztázva van. A gazdakörök egyenlőre annak idején a termés betakarítás után

a földművelési miniszterium és az Országgyűlés megegyeztetett, hogy ne adják el terményeiket. Scheel Károly földművelésügyi államtitkár adta ki a felszólítást, hogy a gazdák az eladástól tartózkodjanak, mert azt hitték, hogy a spekuláció a jó termés miatt indokolatlanul olcsó árakat akar diktálni.

Még a rádió is figyelemztette a földművelőket, hogy ne adják el búzáikat, hanem várjanak magasabb árakra

és ennek a figyelemztetésnek meg is lett az a következménye, hogy a gazdák inkább bankkölcsönt vettek fel, mintsem hogy gabonáikat eladták volna. A kölcsön után magas kamatokat kell fizetni és végül is a gazdák mégis kénytelenek voltak piacra vinni terményeiket, de

ma már huszonegy pengőt is alig lehet előlni a búzáért, holott októberben harminc-harmincegy pengőért lehetett volna értékesíteni.

A magyar gazdatársadalom, amelyet belevittek a buzaspekulációba a világpáris alatt álló árakért ismét a kereskedelmet a hivatalos spekulációt okolja és a kormány beavatkozását követeli.

Költözködnek a hullámhosszok

Rendet teremtenek az európai rádiókaosban

Az európai rádióleadók száma szinte napról-napra növekszik. Ma már körülbelül száz leadóállomás van Európában, amelyeknek nagyrésze az úgynevezett középhullámhosszúsággal (kétszázától hatszáz méterig) dolgoznak. Németországban majdnem minden nagyobb városnak van saját rádióleadója és nagyon sok állomás van Olaszországban és Franciaországban is, de a többi államokban is működik sok rádióleadó. A rádió emelet folyton fejlődik és ahogy napról-napra ezer és ezer ember vezetett be Európában a rádiót, úgy a leadóállomások száma is még egyre növekszik.

A leadók számának növelésével egyre szükségesebbnek mutatkozott, hogy az egyes állomások hullámhosszúságát egy rendezzék, hogy az a többi leadókkal összhangban legyen. Eddig ugyanis, minden leadó tetszésszerűen választotta meg a hullámhosszúságát és ezáltal olyan kaosz keletkezett az európai rádióállomások között, ugyhogy kisebb fajta vevőkészüléken már alig lehetett egyetlen állomást is tisztán hallgatni, mert mindenütt áthallatszott néhány szomszédos leadó műsora. A hullámhosszúságok szabályozására nemzetközi bizottság alakult azzal a céllal, hogy rendet teremtsen a rádiókaosban és úgy állapítsa meg az egyes leadóállomások hullámhosszúságát, hogy a lehetőség szerint az áthallásokat kiküszöböljék.

A nemzetközi bizottság most készítette el tervzetét, amelyhez már majdnem valamennyi rádióleadó állomás is hozzájárult és amely január tizenharmadikán, jövő vasárnap lép ideiglenesen életbe. Az új tervzet még nem végleges, mert ahhoz még több nemzet postájának hozzájárulását kell megszerezni és azonfelül, ami a legfontosabb a gyakorlatban kell kipróbálni. Egyelőre annyi bizonyos, hogy jövő vasárnap költözködni fognak a hullámhosszok, de hogy a költözködés végleges lesz-e, azt csak a gyakorlati eredmények alapján fogják eldönteni.

A nagyobb európai állomások hullámhosszai január tizenharmadika után tehát ideiglenesen a következők esznek:

Hosszu hullámok:	
Páris	1744
Königswusterhausen	1648
Daventry XX	1562.5
Moszkva	1485.1
Varsó	1415.1
Motola	1351.3

Középhullámok:	
Budapest	554.5
München	536.7
Bécs (Rosenhügel)	519.9
Milánó	504.2
Daventry 5 GB	482.3
Berlin	475.4
Langenberg	462.2
Róma	443.8
Brno	432.3
Frankfurt	421.3
Kattowitz	416.1
Hamburg	391.6
Toulouse	382.7
Stuttgart	374.1
London	358
Grác	354.2
Barcelona	350.5
Prága	343.2
Petit Parisien	336.3
Gieciwiz	326.4
Breslau	321.2
Zagreb	308.3
Lyon	291.3
Königsberg	280.4
Kassa	277.8

Köln	263.2
Jugoszláv állomás, még nincs megállapítva, hogy melyik	260.9
Nürnberg	240
Pozsony	232.6
Jugoszlávia állomás, még nincs megállapítva, hogy melyik	225.6

A két jugoszláv állomás közül az egyik Beograd a másik Ljubljana. Valószínű azonban, hogy Ljubljana megmarad jelenlegi hullámhosszán, (566) és ez esetben a beogradi állomást, vagy a 260.9, vagy a 225.6 hullámhosszra helyezik.

A gázvezeték főcsövének megrepedése Brüsszelben is szerencsétlenséget idézett elő

A gáz több helyen meggyulladt és felszakította az uccaburkolatot

Brüsszelből jelentik: A sorozatos gázrobbanások szombaton Brüsszelben folytatódtak. Már napok óta súlyos szerencsétlenségeket idéz elő Európa metropolisáiban a gázvezeték csöveinek megrepedése, ami főképp a nagy hidegre vezethető vissza. A londoni és berlini gázrobbanáshoz hasonló szerencsétlenség történt szombaton délelben a Schaerbeckben, Brüsszel egyik városrészében is.

A gázcsöveket javították ebben a városrészben és munka közben az egyik munkás vigyázatlansága következtében a gázvezeték főcsöve megrepedt. A fővezetékben igen nagy mennyiségű gáz ömlött ki, amely gyorsan elterjedt a vezeték csatornáiban. Még nem lehet megállapítani, hogy mitől, de több helyen meggyulladt a gáz és a robbanás az uccai csatorna vaslejtőjének felé felé a levegőbe röptetett és a nyitásban óriási lángnyelv tört ki. A levegőbe röptetett vasfedél egy munkást megölt. A robbanás következtében, az aszfalt több helyen felszakadt.

Erdélyi író is részesül a Baumgarten-alapítványban

Tíz magyar író négyezer pengős jutalomban részesül

Budapestről jelentik: A Baumgarten-alapítvány kurátorai és a nyolctagú tanácsadótestület tagjai az utóbbi napokban sűrű tanácskozásokat folytatnak arra vonatkozólag, hogy az alapítvány első évi díjait kiknek a megjutalmazására fordítsák. A díjak hivatalos kiosztásának dátuma január 18-ika. Baumgarten Ferenc halálának második évfordulója. Bár a tanácskozások szigorú titoktartás mellett folynak, mégis kiszivárgott már egy-két író neve, akiknek a megjutalmazása befejezett ténynek tekinthető. Ezek között van Tersánszki Józsi Jenő, aki az utóbbi években igen súlyos bajokon ment keresztül, Szini Gyula, Füst Milán, Elek Arthur, akiket írói munkásságuk és anyagi helyzetük egyaránt predestinál arra, hogy az alapítványokban részesüljenek.

Az utóbbi években magyar írók közül Tamási Áron fog részesülni a Baumgarten-alapítvány első évi jutalmában, aki Erdélyben szép nevet szerzett magának regényével és novelláival. Majdnem bizonyosra vehető Osváth Ernőnek, a Nyugat szerkesztőjének a megjutalmazása is.

Az idén negyven ezer pengőt osztanak ki valószínűleg úgy, hogy tíz író részesül díjakban és mindegyik négyezer pengőt kap. Az alapítványból még tízezer pengő marad fenn erre az évre és ebből az összegből 1929-ben részben részoruló magyar írókat fognak egyszeri segélyben részesíteni, másrészt arra fordítják, hogy Baumgarten műveit magyar nyelvre fordítsák és olyan magas színű könyveket fognak megjelentetni, amelyeket a kiadók üzleti szempontból nem adnak ki.

A Gazette de Franc botránnyának lavinája

Nem találják Hanau asszony kompromittáló jegyzőkönyvecskéjét

Párisból jelentik: A Gazette de Franc botránnyában még mindig újabb nevek merülnek fel és a lavina mindig több és több embert sodor magával. A vizsgálóbíró csütörtökön csalásban való bűnrészesség címén vádat emelt két tekintélyes párisi személy ellen. Az egyik Bourgeois újságíró, a másik Lament konzul, akik szintén jegyezték névleg Gazette de Franc részvényeket, hogy saját példájukkal bizalmat ébresszenek a közönségben azonban nem fizették be a részvényekért járó összeget. Kihallgattak két másik újságírót is, akik szintén 200-200 Gazette de Franc részvényt jegyeztek, de ezek bebizonyították, hogy már szeptemberben kiléptek a Gazette de Franc vezérkarából, mert rá-

jöttek, hogy a vállalat minden krupulus nélkül használja fel különféle spekulációkra az ügyfelek pénzét.

A Gazette de Franc botránnyának egyik legfőbb szereplőjéről, Amarad bankárról kiderült, hogy néhány évvel ezelőtt Aix Les Bais-ben dolgozott, mint líztkereskedő, ahol számos ügyfelét súlyosan megkárosította és emiatt már kétévi fegyházbüntetést töltött ki.

A vizsgálóbíró péntek este a Gazette de Franc szerkesztőségi palotájába ment, hogy személyesen irányítsa az újabb házkutatást, amelyet azért rendeltek el, hogy felkutassák Hanau Márta asszony titkos jegyzőkönyvecskéjét, amellyel kapcsolatban a Liberté azt írta, hogy a notesz 61 nevet tartalmaz, mindazoknak a politikusoknak a nevét, akiket Hanau asszony megvesztegetett. A házkutatásban nem vezetett eredményre és a jegyzőkönyvecskéket nem találták meg, bár Hanau asszony deauvillei villájában is tartottak házkutatást.

A kommunista párt lapja, a Humanité gyalázatos rágalomnak mondja a Libertének azt az állítást, hogy Hanau asszony kompromittáló jegyzőkönyvecskéjében a Humanité főszerkesztőjének, Coustier kommunista képviselőnek a neve is szerepel. A lap közli, hogy a Liberté ellen rágalmazás címén sajtópört indít és 200.000 frank térítést is perli a lapot.

TÖZSDE

Zürich, jan. 5. (Zárlat.) Beograd 9,1275, Páris 20,2975, London 25,19, Newyork 519,20, Brüsszel 72,225, Milánó 27,1875, Madrid 84,75, Amszterdam 208,60, Berlin 123,66, Bécs 73,08, Szófia 3,75, Prága 15,375, Varsó 58,175, Budapest 90,555, Bukarest 3,125.

Szombori terménytőzsde, jan. 5. Buza bácskai vasut prt. 230—235 dinár. Rozs Bácska vasut prt. 230—235. Zab Bácska vasut prt. 237,50—242,50 dinár. Árpa: takarmányi 64—65 247,50—252,50, tavaszi 67—68 270—275, Baranya 69—70 280—285 dinár. Új tengeri csöves prt. 245—250 dinár. Bab orig. 840—850 dinár. Liszt 0gg 340—350, 0g 340—350, 2-es 320—330, 5-ös 300—310, 6-os 260—270, 7-es 245—260, 8-as 205—215 dinár.

Noviszadi terménytőzsde, jan. 5. Buza bácskai, felsőbácskai 79—80 kilós 234—236, felsőbánáti 79—80 kilós 230—232,50, bánáti paritás Vrsac 232—234, szerémi 79—80 kilós 236—238, szlavóniai 79—80 kilós 235—236, tiszavidekbácskai 79—80 kilós 235—236, Árpa bácskai 65 kilós 252,50—257,50, bácskai tavaszi 68—69 kilós 270—280, Zab bácskai, szerémi és szlavóniai 240—245, bánáti 235—240, Tengeri bácskai 245—247,50, bácskai I. 247,50—252,50, bácskai III—IV—V. 277,50—282,50, szerémi 245—247,50, szerémi I. 247,50—252,50, szerémi III—IV—V. 277,50—282,50. Liszt: 0gg és 0g bácskai 340—350, kettes 320—330, ötös 300—310, liatos 265—275, hetes 255—265, nyolcas 205—215, Korpa: bácskai és szerémi jutazsákokban 175—180, Irányzat: változatlan. Forgalom: 18 vagon.

Chicago-i terménytőzsde, jan. 5. Középfolyamok (zárójelben az előző napi zárlat). Buza márciusra (114) 114, májusra (116háromnegyed) 117, júliusra (118) 118 egynyelcad. Tengeri márciusra (87 hétényolcad) 88 egynyelcad, májusra (90 háromnegyed) 91 egynyelcad, júliusra (92 és fél) 92 háromnegyed. Zab márciusra (47 és fél) 47 háromnyolcad, májusra (48) 48, júliusra (46háromnegyed) 46 háromnyolcad. Rozs márciusra (101 hétényolcad) 102 és fél, májusra (104 háromnyolcad), júliusra (102 ötnyolcad).

Budapesti gabonátőzsde, jan. 5. Határidőzlet: Buza októberre 24,26—24,40, zárlat 24,28—24,30, márciusra 22,56—23,14, zárlat 23—23,04, májusra 23,66—24,02, zárlat 23,70—23,72. Rozs októberre 22,36—22,40, zárlat 22,38—22,40, márciusra 21,66—22, zárlat 21,88—21,90, májusra 22,50—22,62, zárlat 22,68—22,70. Tengeri májusra 27,52—27,78, zárlat 27,54—27,56, júliusra 27,42—27,60, zárlat 27,42—27,44. Készárúpiac: Buza 22,70—23,80, rozs 21,10—21,30, takarmányárpa 24,50—25,50, sörárpa 26—27,50, köles 25,50—26, repace 45,50—46,50, tengeri 25,25—26,50, zab 23,25—24,50, korpa 18—18,50.

Winnipeg-i terménytőzsde, jan. 5. Középfolyamok: Buza május (119 hétényolcad) 119 hétényolcad, július (121 ötnyolcad) 121 háromnyolcad, október (120 ötnyolcad) 120 ötnyolcad.

Liwerpool-i terménytőzsde, jan. 5. (Zárlat.) Buza március (8 sh 10 háromnegyed d) 8 sh 10 háromnegyed d, május (8 sh 11 háromnegyed d) 8 sh 11 hétényolcad d, július (9 sh 1 háromnegyed d) 9 sh 1 hétényolcad d.

Vizárlás

A noviszadi hidrotechnikai hivatal jelentése szerint a jugoszláv vizek mai állása a következő: Duna: Bezdán 194 (+40), Apatin 248 (+42), Vukovár 160 (+55), Baianka 120 (+19), Noviszad 132 (+24), Zemun 134 (+48), Pancsevo 116 (+36), Szmederevo 216 (+31), Orsova 137 (+3), Dráva: Osijek 54 (—0), Száva: Zagreb —60 (+10), Brod 507 (+120), Beograd 84 (+40), Tisza: Senta —30 (+20), Becsej —70 (+20).

HIREK

VÁROSI SZÍNHÁZ hangversenytermében csütörtökön, január 10-ikén Krompholz Károly zongoraművész hangversenye. Jegyeladás naponta 10—12-ig, délután 3—5-ig a színházi pénztárnál. Az August Förster zongorát a Kain hangszergyár szállítja.

— A Bácsmegeyi Napló hétfőn hajnalban a reudes időben jelenik meg.

— Rájics Szvetiszlav beogradi főispán Szuboticán. Rájics Szvetiszlav beogradi tartományi főispán szombaton délelben Szuboticán tartózkodott. A főispán Beogradból Szuboticán keresztül hazautazott Sztariszávára, ahol a karácsonyi ünnepeket fogja tölteni.

— Megszakadtak a tárgyalások Szubotica város és a villanytelep között. A szubotica villanyáram árszállítási ügye még mindig nem intéződött el. A város és a villanytelep igazgatósága között folyó tárgyalások szombaton megszakadtak. Sztipics Károly dr. polgármester elhatározta, hogy jövő héten szerb karácsony után energikus eszközökkel fog fellépni a villanytársulattal szemben és ha a villanytelep igazgatósága nem hajlandó teljesíteni a városi tanács követelését, a városi tanács maga fogja megállapítani a villanyáram árát.

— Svábics Szvetiszlav szubotica pénzügyigazgató miniszteri inspektorrá léptették elő. Öfelsége Alekszandar király legutóbbi ukázával miniszteri inspektorrá léptette elő Svábics Szvetiszlav szubotica pénzügyigazgatót. A pénzügyminiszterium szombaton értesítette a kinevezésről a szubotica pénzügyigazgatót és egyben megbízta, hogy a szubotica pénzügyigazgatóságot április elsejéig vezesse. Svábics Szvetiszlav pénzügyigazgató egyike a legjobb pénzügyigazgatási szakértőknek és eddigi sikeres munkálkodásával a pénzügyi adminisztrációban valóban kiérdemelte az előléptetést.

— Felüggesztettek állásától egy kikindai rendőrkapitányt. Kikindáról jelentik: Rájics Szvetiszlav beogradi tartományi főispán Tomasev Dusan kikindai rendőrkapitányt felüggesztette állásától.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelent: Változékony, nyugtalan idő várható sok helyütt csapadékkal, főleg hóval és később hőszűréssel.

— Új főszoigabíró Noviszadon. Noviszadról jelentik: A helyigminiszter dr. Kovácsévics Sztévan noviszadi főszoigabíró hasonló minőségben Kulára helyezte át és helyébe Ludaics Milánt nevezte ki.

— A becskerekai zsidó nőegylet jelmezhalja. Becskerekéről jelentik: A veliki becskerekai izraelita jótékony nőegylet január 12-ikén tartja idei jelmezes estélyét a kaszinó termében. A nőegylet külön meghívókat ez alkalommal nem bocsát ki és azon a más városbeli közönséget is szívesen látják. A jelmezestély iránt nagy érdeklődés mutatkozik.

— A szubotica Francia Klub teadélutánja. A szubotica Francia Klub hétfőn, január hó 7-én teadélután rendez a klub helyiségeiben. A január hó 6-ra, vasárnapra hirdetett teadélután a »Badnji dan« ünnepe miatt elmarad.

— Ha felügyöl György király, a francia Rivierán fog üdülni. Párisból jelentik: A Chicago Tribune nizzai tudósítója úgy értesül, hogy a jelenleg Nizzában tartózkodó sir Joynson-Hicks belügyi államtitkár, György király rivierai utját készíti elő. Az orvosok ugyanis remélik, hogy a rivierai tartózkodás elősegíti a király egészségének helyreállítását. A Petit Parisien jelenti Mentoneból, hogy ott elterjedt hírek szerint az angol király Mentoneban fog üdülni. György király számára a Cynos-villában rendeztek be lakosztályt. Ezt a villát Eugenia császárnő építtette.

— A szubotica zsidó hitközség banketteje. A szubotica zsidó hitközség az új előjáróság megválasztása alkalmából hétfőn este a Bárányban ünnepi halvacsorát rendez. A rendezőség közli, hogy a vacsora pont nyolc órakor kezdődik.

Korkec fő- és fiókiüzleteiben a Piukovich-uradalomból való tízenkét hónapos mangalica malachus kapható: oldalas, som 16 dinár, karaj 18 dinár, zsirszalonna 20 dinár, Tejes báránnyus 26 dinár.

Nátha ellen az orvos is Formant ajánl. A Forman azonnal utat csinál, a nagy nyálkakiválasztódás megszűnik, de eltűnik a fejfájás és a tompa rosszérzés is. A

FORMAN

minden gyógyszerárban és drogeriában kapható, de ne kérjen „valami nátha elleni szert”, hanem kifejezetten „Forman”-t. 12157

— **Politikai gyilkosság Lengyelországban.** Varsóból jelentik: Puttgau lengyel városkában csütörtökön politikai gyilkosság történt. A városi tanács egyik tisztviselője, aki a kormányhű öszocialista párt tagja, merényletet tervezett a városka szociáldemokrata polgármestere ellen. Csütörtökön délelőtt a merénylet megjelent a polgármesteri hivatalban, miután azonban nem találta hivatalában a polgármestert, lelőtte helyettesét, az ugyancsak szociáldemokrata városi tanácsost, aki azonnal meghalt. Kévéssel később megérkezett a városházára a polgármester is, akire a merénylet ugyancsak több lövést adott le, ezek azonban csak jelentéktelen sérüléseket okoztak. — Ez lesz a sorsa a régi eszmék valamennyi árulójának! — kiáltotta a merénylő, majd a városháza első emeleti ablakából az utcára vetette magát, de csak könnyebb sérüléseket szenvedett.

— **Ellopták a temető kapuját.** Petrovoszelóról jelentik: Szerdán éjjel ellopták a petrovoszelói római katolikus temető kapuját. A rendőrség kutatja a tolvajokat, akik valószínűleg feltűzelék a kaput.

— **Megkezdtek a szubotical választói névjegyzékek hivatalból való kigazdítását.** A szubotical polgármesteri hivatalban a napokban megkezdtek a választói névjegyzékek hivatalból történő kigazdítását. Törölni fogják a névjegyzékből a Szuboticáról elköltözőket és az elhalt választókat és felveszik mindazokat, akik három hónappal ezelőtt Szuboticára jöttek lakni. A polgárság részéről kigazdításokat ezidőszere nem fogadnak el. A választói névjegyzékeket január hó végéig kell elkészíteni és azokat február elsején adják át a bíróságnak jóváhagyás végett. A bírói jóváhagyás után közszemlére teszik a névjegyzékeket és minden választó kérhet kigazdítást a névjegyzéken.

— **A sztari-becseji szerb olvasókör évi közgyűlése.** Sztari-becsejről jelentik: A napokban tartotta meg a sztari-becseji szerb olvasókör évi rendes közgyűlését. A vezetőség beszámolójának elfogadása után megválasztották az új tisztikart.

— **A gyilkos szépasszony tragédiája.** Newyorkból jelentik: Az ohioi államban lévő Canton város törvényszéki ügyésze erkölcsi gyilkosság miatt vádat Wilbour Heidman megyei hivatalnok ellen. Heidman felesége városszerte ismert szépasszony. Hónapok óta hevesen udvarolt neki Order bankár. Karácsony előtt a bankár felment a szépasszony lakására s ott erőszakoskodott vele. Az asszonyt ez annyira felháborította, hogy revolvert fogott a bankárra s agyonlőtte. Minthogy nyilvánvaló volt, hogy Heidmanné a becsületét védelmezte meg, az ügyészség nem emelt ellene vádat: szabadon hagyta, Heidman azonban a tragikus eset óta nem hagyta békében a feleségét. Ez annyira elkésztette az asszonyt, hogy agyonlőtte magát. Az ügyész erre erkölcsi gyilkosság miatt vádat emelt Heidman ellen. Az ügyész véleménye szerint ugyanis Heidman erkölcsi kényszerítéssel gyakorolt az asszonyra s ennek a kényszernek a hatása alatt irányította maga ellen a fegyvert.

— **Gyógyíthatatlan betegség miatt a halálba.** Indjiáról jelentik: Pejger József indjiái iparos szombatra virradó éjjel hirtelen padlásán felakasztotta magát és mire rátaláltak, halott volt. Pejger tettét gyógyíthatatlan betegsége miatt követte el.

— **Megnyílt a diák-menza Vinkovcin.** Vinkovcáról jelentik: A lakosság áldozatkészségéből valóra vált a régi terv, hogy egy diák-menzát állítsanak fel Vinkovcin. A napokban történt meg az új emberbaráti intézmény ünnepélyes megnyitása dr. Stampar népjóléti miniszteri kiküldött jelenlétében. A diákmenza egyelőre husz szegénysorsú tanuló részére ingyenes ellátásban.

— **Tedélután a Népkörben.** A Népkör január 7-én, szerb karácsony első napján délután öt órakor tartja első tedélutánt. Külön meghívott nem bocsájt ki a rendezőknél. Jegyek a rendezőknél és a Népkör gondnokánál kaphatók. Egy jegy ára tíz dinár.

— **A noviszadi kerületi munkásbiztosító új vezetősége.** Noviszadról jelentik: A kerületi munkásbiztosító pénztár pénteken este igazgatósági ülést tartott, amelyen a régi vezetőség lemondását elfogadták és megválasztották az új vezetőségtagjait. Elnök Diivanovics Szvetozár bankigazgató lett, alelnökké pedig Jovanovics Győka grafikai munkást választották meg.

— **Öngyilkos lett egy rumai gabonakereskedő.** Rumáról jelentik: Smece József rumai gabonakereskedő pénteken reggel kilenc órakor iródlójában felfelölte magát és azonnal meghalt. Smece, aki nemrégiben még egyike volt a környék legmódosabb kereskedőinek, nemrégiben csödbe jutott. Cége aktívái két millió nyolcszáz ezer dinárt tettek ki, míg a passzívák öt millió dinárra rúgtak. Smece tárgyalásba bocsátkozott hitelezőivel és harminc százalékos egyezséget ajánlott és remélték is, hogy az egyezséget sikerül megkötöni. Néhány nappal ezelőtt dr. Supilo rumai ügyvéd, csődítomegondnok feljelentést tett a törvényszéken Smece ellen és azzal vádolta meg a csődbejutott gabonakereskedőt, hogy egyes hitelezőivel összeállított. A feljelentésre kiszállt a helyszínre dr. Vidakovics Mitó vizsgálóbíró, aki csütörtökön kihallgatta Smece-t és a folytatódagos kihallgatást péntek délelőttre tűzte ki. Erre azonban már nem kerülhetett sor, mert a gabonakereskedő felfelölte magát. Smece Józsefet vasárnap temetik el.

— **A Hét a Bácsmegyei Napló karácsonyi számáról.** A Bácsmegyei Napló 244 oldalas karácsonyi számának nemcsak Jugoszláviában s nemcsak a lap állandó olvasói körében volt sikere, hanem a karácsonyi lap révén ráterelődött a figyelem a vajdasági irodalomra is, amelynek egyetlen megnyitkozási fóruma a Bácsmegyei Napló. Egyik budapesti lap, A Hét a következőket írja a karácsonyi számról: Kezünkbe került egy jugoszláviai magyar lap is, a Bácsmegyei Napló, amely kétszáznegyvenöt oldalas karácsonyi számot adott egy pengőért. A jól szerkesztett nivós újság tele van eleven, friss riportokkal, politikai elemuttatásokkal és illusztrációkkal. Mint az a »Vagyunk« című albummellékletből kiderült, tekintélyes számu fiatal magyar író és újságíró él Jugoszláviában, akik közül nem egy díszre lenne a pesti újságírásnak is. Egészen szuperkulturált hang vonul végig ezen az antoloziaszerű kötetben, modern eszmék mozgatják őket és annál szembe-tünőbb ez a felvilágosult, weltburgeri tónus, mert nálunk az új generáció ma is fojtott légkörben él, ahol nem nyilváníthatja szabadon a véleményét és a hitét. Le kell szögezni: ez a jugoszláviai magyar újság megmutatta a pesti szerkesztőknek is, hogy kell jó karácsonyi lapot csinálni. — Az elismerésnek ezt a megnyilvánítását természetesen örömmel közöljük olvasóinkkal is, de még fokozottabb örömet kelt bennünk az, hogy szinte nap-nap után kapjuk olvasóinktól a gratuláló és elismerő leveleket. A mi nehéz, sok türelmet, önmérsékletet s megmésesült tudást kívánó munkánk-nak igazi honorálása az, ha olvasóink leveleiből és nyilatkozataiból arról győződünk meg, hogy a munka, amelyet értünk folytatunk, az ő lelkekben is megértő visszhangra talál.

— **A szubotical jogászok nyilatkozata a Szilveszter-estől kávéházi botrányról.** A szubotical jogászok pénteken előzetes értekezletet tartottak, amelyen elhatározták, hogy a következő nyilatkozat közlésére kéri fel a Bácsmegyei Naplót: »Nem igaz hogy a kávéházi botrányban csak egyetlen hallgatók szerepeltek, mert résztvettek abban más ifjak is. Jogász mindössze öt-hat volt közöttük. Nem felel meg a valóságnak az sem, hogy a kávéházi igazgatója energikusan rendre intette az egyetemi hallgatókat. Az eset úgy történt, ahogyan az Marusics Szlobodán és Szujavics Kajica szombatban megjelent nyilatkozataiból kitétnik és abból látható, hogy a botrány felidézésében nemcsak az egyetemi hallgatók a vétkesek, hanem legfőképpen Kulucics József igazgató.« A nyilatkozat, amelyet az összes jogászok nevében küldtek be, így végződik: »Elítélendő és sajnálatos, hogy ezt az incidenst, amely véletlenül és tisztán csak az igazgató magatartása miatt tört ki, másképpen állítják be és más értelmet adnak neki, mint ami a valódi ok volt.«

— **Lopott cipőket árult.** Petrovoszelóról jelentik: Tyoszics Pavic sztari-becseji lakos a petrovoszelói piacon cipőket árult. A rendőrségnek gyanus volt Tyoszics, akit igazoltattak és ekkor kiderült, hogy nem cipőkereskedő, hanem a cipőket egy sztari-becseji üzlethől lopta. A tolvajt letartóztatták.

— **Közszemlére helyezték az 1928. év három első hónapjára szóló alkalmazotti adókiutéseket.** A szubotical városi adóhivatal közli, hogy a közigazgatási és magánalkalmazottak adóit a pénzügyi törvény 79. szakasza értelmében kiutették az 1928. év első három hónapjára és a városi adóhivatal 62. számú szobájában közszemlére helyezték. A regisztereket január 12-éig lehet megtekinteni és az adókiutés ellen január 27-ig lehet felebbezni a pénzügyigazgatóságnál.

— **Újból megnyílik dr. Evetovics Mátyás szerbhorvát nyelvtanfolyama.** A dr. Evetovics Mátyás igazgatója alatt álló szerb-horvát nyelvtanfolyam a római katolikus és pravoszláv karácsonyi ünnepek miatt eddig szünetelt. A tanfolyam január 11-én, pénteken újból megnyílik a szubotical polgári fiú iskola épületében. Az előadások hat órakor kezdődnek. Az igazgatóság felhívja a tanfolyam tagjait, hogy az előadáson pontosan jelenjenek meg.

— **A szubotical zsidó nőegylet és népkonyha bálja.** A szubotical zsidó nőegylet és népkonyha január hó 26-án rendezi idei bálját. A bálra, amely a farsangi szezon egyik legelőkelőbb mulatságának ígérkezik, a népkonyha vezetősége nagyszabású előkészületeket tesz.

— **Ritka vadászsákmány.** Csurugról jelentik: A csurugi réten egy tizenöttagu társaság legutóbb vadászatot rendezett, amely gazdag eredménnyel járt. A vadászok harmincöt nyulat, öt rókat, egy vidrát és egy vadmacskát ejtettek el. A vadmacskát Krämer Mihály, a vidrát pedig Baocics Mijó lőtte.

— **Noviszadi születési, halálozási és házassági statisztikája.** Noviszadról jelentik: A városi anyakönyvi hivatal most tette közzé az elmúlt év statisztikáját a születésekről, halálozásokról és házasságkötésekről. Eszerint az elmúlt évben 1108 gyermek született Noviszadon. (1927-ben 1033) Az újszülöttek közül 577 fiú és 531 leány. A törvénytelen gyermekek száma meglepő növekedést mutat. Az elmúlt évben 171 gyermek született házasságon kívül, ami az összes születések tizenhét százalékának felel meg. A halva született gyermekek száma 22 volt. Házasságot kötött 288 pár és az elhaltak száma 941 volt.

— **Ötvenháromezer utlevelet adtak ki az elmúlt évben Budapest.** Budapestről jelentik: A rendőrkapitányság most állította össze az elmúlt év első tíz hónapjának utlevél statisztikáját. A tíz hónap alatt ötvenháromezeröttszáz új utlevelet állított ki a budapesti főkapitányság, míg az előző évben ugyanennyi idő alatt csak negyvennyolcezeröttszáz utlevelet adtak ki.

— **Olcsóbb lesz a légi utazás.** Berlinből jelentik: Bronszkinak, a német Lufthanza igazgatójának elnöklése alatt nemzetközi légitforgalmi konferencia volt, amelyen a németeken kívül Belgium, Dánia, Anglia, Franciaország, Hollandia, Ausztria, Svédország, Svájc és Csehszlovákia képviselői vettek részt. A konferencia elhatározta, hogy kibővíti és olcsóbbá teszi a repülőgépek közlekedését. Berlin és Bécs között új járatot indítanak, amely leszállás nélkül háromfél óra alatt teszi meg az utat. Több új járat lesz az északi országokba is és a légiutazás árát egész Európában tíz százalékkal csökkentik.

— **A szubotical munkásbörze heti jelentése.** A szubotical munkásbörze jelentése szerint január 1-től 6-ig: Jelentkezett 317 férfi és 17 nő munkás, összesen 334. Elutazott 39 férfi, 7 nő. Munkát keres: egy gazdasági hivatalnok, egy kertész, 18 lakatos, 1 elektrotechnikus, 4 asztalos, 1 keretező, egy kefécs, 6 szabó, 8 cipész, 1 papucsos, 1 kalapos, 2 borbély, 3 szolga, 1 pék, 2 molnár, 2 pincér, 4 litografus, 2 grafikai gépész, 1 betűszedő, 63 építőmunkás, 3 téglakészítő, 5 szobafestő, 4 betonmunkás, 1 üveges, 1 cimfestő, 6 kereskedősegéd, 2 soffőr, 1 fűtő és 103 napszámos, 1 cselédleány, 7 munkásnő, 1 fodrásznő és egy varrósnő. A munkásbörzénél mindössze egy szolgát és egy cselédet kerestek. A munkásbörze felhívja az állásnélküli háztartásbeli alkalmazottakat, hogy mielőbb jelentkezzenek az irodában.

A száj- és garattíreg
az a veszélyes út, amelyen át a kórokozók szervezetbe hatolnak. A beteg lére ezte ezek ek a kórokozókak romboló hatása ellen, am lyek a nitba, az infue zát és a többi veszélyes ragályos betegséget szökát okozni, lehátásában a elemeszi

Dr. WANDER-féle
ANACOT-PASTILLÁK

Ha a tava védelezhetik

Dr. Schreiber Zoltán szemésspecialista, operatőr Aleksandrova ul, 15, rendelését újból megkezdte.

— **Halálozás.** Sztari-becsejéről jelentik: Csütörtökön Sztari-becsejen meghalt Dzsigsurszki Mita tekintélyes gazdálkodo hatványéteves korában. Az elhunytat pénteken reggel helyezték örök nyugalomra a sztari-becseji görögkeleti temetőben.

— **Pasics özvegye Amerikába utazik.** Dubrovnikból jelentik: Pacics özvegye pénteken Dubrovnikból, ahol leányánál, dr. Raecics Sztévannánál volt látogatásban, Trieszthe utazott. Az özvegy Trieszából rövid tartózkodás után Cherbourgba folytatja útját, ahol a Majestic oceanjáróra száll és Amerikába hajózik. Pacicsné Washingtonba megy, ahol másik leányánál, Purics washingtoni jugoszláv ügyvivő feleségénél néhány hónapot fog tölteni.

— **Lelkészbeiktatás Bácskogradisten.** Sztari-becsejéről jelentik: Sztepanov Jován sztari-becseji görögkeleti főesperes a napokban iktatta hivatalába Bácskogradisten ünnepélyes keretek között Sztefanov Georgijet, az unjoman megválasztott bácskogradistai görögkeleti lelkésszt.

— **Nászájándéknak perzsaszőnyeg, olajfestmény, iparművészeti újdenságok legcélezerűbbek.** Balog Lina cég, Szubotica.

— **Drótkötélpályát építenek Szarajevóban.** Szarajevóból jelentik: A magasan fekvő Bembasa városrész és a Sztepanovics Sztepan katonai gyakorlótér között drótkötélpályát építenek. A pálya nyolcvan méter magasságu lesz és építését már meg is kezdték.

— **A noviszadi Vöröskereszt gyermekdelutánja.** Noviszadról jelentik: A Vöröskereszt Egyesület január 17-ikén, vasárnap nagyszabásu gyermekdelutánt rendez a Szloboda-szállóban. A változatos és gazdag műsor keretében gyermekballet, énekszámok, kis darabok és magánszámok szereplenek.

— **Orvosi hír.** Dr. Mogin Masa noviszadi szülésznő-gyógyász és operatőr visszatért utjáról és újból rendel.

— **A szubotical iparos- és polgári dalárda bálja.** A szubotical iparos és polgári dalárda január 6-ikán tartja meg farsangi bálját a Népkör helyiségében. A bál iránt, amelyre a meghívókat már szétküldötték, nagy érdeklődés nyilvánul meg.

— **Elfogtak egy körözött tolvajt.** Becskerekéről jelentik: A mult év április 29-ikén Milojevics Zsvota becskereki napszámos ellopott munkaadójától, Szevéjics Zsárkótól több értékes ékszert, nagyobb mennyiségű ruhát és egy revolvert, azután megszökött. A becskereki rendőrség körözőlevelet adott ki ellene, amelynek alapján most a szmederevói tartomány területén fekvő Velikoroosje községben Milojevicset elfogták és Becskerekre szállították, ahol átadták a rendőrségnek.

— Bolognában beomlott egy épülő mozi tetőzete. Bolognából jelentik: A Kino Realeban, a város legújabb mozgófényképszínházában, mely most épült, de belső berendezésén és tetőzetén még dolgoznak, közvetlenül a mozielőadás megkezdése előtt nagy szerencsétlenség történt. Négy munkás dolgozott a boltozatos tetőn, mikor észrevették, hogy a mennyezet meghasadt. Munkásokra már nem volt idejük, a tető beomlott és mind a négy munkást maga alá temette. Nagy szerencse, hogy nem mozielőadás közben szakadt le a mennyezet, mert akkor a katasztrófának véztes következményei lettek volna. A betemetett munkások közül hárman súlyosan megsebesültek, a negyedik csak könnyebben. A mozgószínház tulajdonosát letartóztatták, az építőmester megszökött Bolognából.

— A kulai Hajduk táncmulatsága. A kulai »Hajduk« sportklub görögkeleti karácsony másnapján, január 8-ikán műsoros táncmulatságot rendez a Vojvodina-vendéglőben. A Hajduk műkedvelői a mulatság keretében Popovics Jován »Polondirana Tikva« című háromfelvonásos vígjátékát adják elő.

VALDA PASZTILLA

a légzőszervek mindennemű betegégei ellen, kapható mind a gyógyszerárban és drogeriában

— A jó ember. Egy szubotocai gyárosról van szó, aki szegényen kezdte, de már régi milliósos. A gyárosról köztudomású, hogy szereti ugyan, ha a nevét emlegetik, vadássza a megtiszteltetéseket, de jótékony célra áldozni, különösen pénzt adni nem szeret. Tavaly karácsonykor, amikor a szegények részére gyűjtöttek nála, azzal utasította el a kérelmet, hogy a saját szegényeiről ő maga gondoskodik. Mint később kitudódott ki is osztott a szegények közt három darab viharvert ócska — szalmakalapot. A különös jótékony adományért persze azóta is szekirozták a gyáros barátait. Az idei karácsony után dühösen tett szemrehányást a milliósos szegényebb barátainak:

— Az ördög vigyen benneteket is, meg a szegényeiteket is. Tavaly szalmakalapot adtam nekik s akkor azzal bosszantottatok, hogy ki halott ilyet, telen szalmakalapot adni, mikor az *nyári cikk*. Az idén aztán *téli cikket* akartam nekik adni. A jégverem felekén van még néhány métermázsca finom tavalyi jég. Megengedtem nekik, hogy ingyen kihordhatják, én nekik adom. Hát nem a szentem közzé nevettek?

Pančevon
a közön megnyit

RUFF

csokoládé- és cukorkagyár

fióküzete

— Gyermekmésék című kommunista röpiratokat csempésztek be Romániába. Bukarestből jelentik: A belügyminiszter legutóbbi rendeletével több külföldi folyóiratot és újságot tiltott ki Romániából. A tiltott lapok és könyvek között az első pillantásra meglepetve veszi észre az ember a következő címeket: »Csinom Palkó kalandjai«, »Holnap reggeli«, »A beduinok földjén«, azonban a rendelet további részében érdekes megállapítást tesz. A belügyminisztérium ugyanis közli a hatóságokkal, hogy a balkáni kommunista szövetség végrehajtóbizottsága, amely Bécsben tartózkodik, különböző kommunista röpiratokat, főként pedig az »Osztyáhar« című röpiratot csempészi be az országba és hogy a hatóságok figyelmét elterelje, a felsorolt, ártatlan címekkel ellátott csempélőket helyezi a könyvre. A hatóságok azonban hamarosan rájöttek a manipulációra és intézkedik a könyvek kitiltása iránt.

— Megrepedt az aszfalt és a föld alól hatalmas lángnyelvek csaptak fel egy angol városban. Londonból jelentik: Hoxton városkában csütörtök délután pánik rémület vett erőt a lakosságon. A városka egyik főútcájában háromszáz méter hosszúságban váratlanul megrepedt az aszfalt és a föld alól hatalmas lángnyelvek és füstoszlopok törtek elő. A tüzoltók nyomban a helyszínen teremték és megállapították, hogy földalatti gázrobbanás történt. Az égő uccát a rendőrség kordonnal vette körül és a tüzoltók nyomban hozzáláttak a veszedelem megfékezéséhez. Az egyik üzletben tüzet fogott a gázométer és robbanással fenyegetett. A tüzoltóknak sikerült az égő gázométert eloltani.

Soffőr szociála J. Pešonjanski, Novisad

Engedélyezve a bel- és kereskedelmi miniszter által. Modernül berendezve hivatásos soffőrök és urvezetők, autók, nyersolaj és szivógázmotor tulajdonosok részére. Modern autók és motorjavító műhely. A teoretikus oktatást okl. gépészmérnök vezeti. Bővebbet J. Pešonjanski soffőriszkola, Novisad, Matijarska u. 53.

Sürgőnyeim: Soffőriszkola.

Ónálló autóméchanikus korosztály.

— Kassán elfogták három világész legveszedelmesebb banditáját. Kassáról jelentik: A kassai rendőrségnek véletlen folytán az utóbbi évtizedek egyik legvakmerőbb és legveszedelmesebb banditáját sikerült Heitzwibel Willy személyében elfogni. Ennek a gonosztevőnek a kézrekerítésére a stettini rendőrség három ezer aranyárka jutalmat tűzött ki. A letartóztatott rablógyilkos részletes beismerő vallomást tett három világrészben elkövett tetteiről. Heitzwibel apja még 1910-ben Brazíliába vándorolt ki és fia két év múltán követte az apját. Brazíliában céltalanul bolyongott, végre egy farmon kapott alkalmazást. Itt megismerkedett egy Delaney Louis nevű banditával két bandita három évig rablótámadásokból élt. A farmok környékén dolgozó munkásokat támadták meg és fosztották ki. Egy rablótámadás során barátját revolverrel leterítették és Heitzwibelnek Brazíliából menekülni kellett. A kormány akkor vérdíjat is tűzött ki fejére. Brazíliából végül kóborolta az összes amerikai államokat, mindenütt folytatta a rablások és gyilkosságok sorozatát. Az utóbbi időben Berlinbe és Németországba tette át működési székhelyét és itt, lokálmeretű újabb gyilkosságok terhelik. Németországból Ausztriába szökött, ahol lopásokból tartotta fenn magát, majd Csehszlovákiába vetődött. Itt egy kassai razzia során elfogták. Egyelőre a kassai ügyészségi fogda lakója, amíg Németországba való kiadása elintéződik.

— Felfűvés a szubotocai biciklitulajdonosokhoz. A szubotocai rendőrség megkezdte az új bicikli számok kiosztását. A régi táblákat a rendőrség 107. számú szobájában eszterlik be. A kiosztás a következő csoportokban történik: január 11-ikén régi számok 601-től 800-ig, 12-ikén 801-től 1000-ig, 13-ikén 1001-től 1200-ig, 17-ikén 1201-től 1400-ig, 18-ikén 1401-től 1600-ig, 21-ikén 1600-on túl. Minden biciklitulajdonos köteles az előírt napon gépjével együtt megjelenni, mert az új táblákat a rendőrségen erősítik rá a biciklire és a táblákat leplombálják. Mindenki vigyen magával ötven dinárt az adóra és a táblára. Egytől hatszázig már kiadták a táblákat és aki még nem szerezte be, büntetés terhe alatt haladéktalanul jelentkezzen.

Jegyezze meg, hogy valódi karlsbadi kétszersültet, graham kenyert, Orient-kekszet Mayer Alfréd villanyóra berendezett sütődjében vehet, Kakasiskolától szemben.

— A betörőklub és a »Hamburgi Ácsok« harca. Berlinből jelentik: Több napig tartó energikus nyomozás után végre sikerült a rendőrségnek letartóztatnia az »Immertreu« betörőklub és a »Hamburgi Ácsok« között lefolyt uccai harc tetteseit. A tartóztatottak vallomásaiból sikerült megállapítani, hogy mi volt az oka a katasztrófális kimenetelű uccai harcnak. A »Hamburgi Ácsok« egyesületének egy Schulnis nevű tagja már hosszabb idő óta haragban volt egy Malchin nevű »Immertreu« emberrel. Valahányszor találkoztak, mindig verekedésre került köztük a sor. Legutóbb is botrányos jeleneteket idézett elő a két ember verekedése. Egyre többen avatkoztak bele a verekedésbe és végül ismeretlen tettesek Malchint agyonszúrták. Az »Immertreu« egyesület Malchin halálát Schulnisnak tulajdonította és elhatározta, hogy bosszút áll rajta. Malchin temetése utáni este az »Immertreu«-klub nyolc tagja behatolt a »Hamburgi Ácsok« helyiségébe. Megtámadták Schulnist és életveszélyesen megsebesítették. A »Hamburgi Ácsok« ekkor többségben voltak és visszaverték a gonosztevő-klub embereinek támadását. Ezek hazarohantak, segítséget hoztak magukkal és ekkor következett el azután az ismeretes véres uccai harc. A letartóztatott emberek egy része már beismeri, hogy résztvette a verekedésben, többen azonban még most is tagadják bűnösségüket.

— Karácsony óta boltban felüld egy öngyilkos házaspár egy sűrűségi szállodában. Párisból jelentik: A Páris mellett fekvő Suresnes városka egyik szállodájában csütörtökön holtan találtak ágyukban egy házaspárt, amely még karácsony előtt jött a szállodába. A nyomozás arra a különös megállapításra jutott, hogy a férfi és a nő már legalább egy hét óta fekszik holtan a szállodában. Kiderült, hogy a karácsonyi ünnepek forgatagában a szálloda személyzete teljesen megelégedett az egyik szobában lakó házaspárral, amely úgy látszik, még karácsony éjszakáján öngyilkosságot követett el. Az orvosszakértők véleménye szerint az öngyilkosság valószínűleg úgy történt, hogy a férfi agyonlőtte feleségét, majd öngyilkosságot követett el. A szobát belülről magukra zárták és így történetet, hogy a szálloda személyzete napokig nem nyitott be a szobába, abban a hiszemben, hogy a szobában nincs vendég.

— Meghalt a török közoktatásügyi miniszter. Ankarából jelentik, hogy Nedhati bég, közoktatásügyi miniszter, aki néhány nap előtt vakbélgyulladásban megbetegedett és műtétnek vetette magát alá, szerdán meghalt.

Nem lesz szüksége többé szódahikarbónára, ha a bort Tempel rohicsi savanyúvízzel keveri, minthogy ez a kitűnő ásványvíz semlegesíti a gyomorsavat. Lehető a borsavat és ezzel elejét veszi azoknak a káros hatásoknak, amelyeket a bor a gyomorra és a belekre gyakorol. A bor nem lesz zavaros és nem veszi el színét, ha megfelelő mennyiségű rohicsi Tempel-ásványvizet kever hozzá.

— Véres verekedés Sztaribecsejen. Sztaribecsejéről jelentik: Véres verekedés történt a sztaribecseji Sági-féle vendéglőben. Józsa János földműves összehozta Kinka Máttyás földművesrel. A vita hevében Kinka egy társával rátámadt Józsára, majd Kinka oldalba szurta Józsát. Józsát lakására szállították, ahol orvosi kezelés alatt áll, míg Kinka ellen a rendőrség eljárást indított.

Dr. Mezei László röntgenszakorvos visszaérkezett, diagnosztikai és terapeutikai röntgenrendelést (VI., Zrinjski trg 17. alatt) újból megkezdte.

— A japán ifjúság az udvariasság ellen. Londonból jelentik: Ideérkezett tokiói jelentések szerint a hivatalos lapban közlemény jelent meg, amely szerint február hónapban a mikádó birodalmának a területén udvariassági hetet rendeznek. Az iskolákban, vasutakon, a vendéglőkben, minden nyilvános helyiségben előadást tartanak majd arról, mit kíván az udvariasság, a jó izlés és az előzékenység. Az európaiakat alighanem meglepi ez a hír. Japán ugyanis arról volt itt mindig nevezetes, hogy a fiai és leányai tulzot udvariasságot fejtenek ki. Mióta azonban az európai civilizáció meghonosodott Japánban, az udvariasság erősen csökkent. Érdekes, hogy az udvariassági hét gondolata nem keltett túlságos nagy örömet — az ifjúság körében.

A ma nője
shampoo **GAMMA**-val mossa a
helyett hajját!

A Gamma-szappan előnyei:

1. Nem tartalmaz lúgot
2. Itja a korpát, elmulasztja a zsíros ágot
3. Olcsóbb, mint a shampoo
4. Nem töri a haját
5. A haj selymes lesz tőle

Ha tudná azt, hogy milyen kárt okozhat a rossz szappan a bőr finom felületén, akkor mindenki csak a legfinomabb szappant venné a legmegbízhatóbb helyen. A Feller-féle »Elsa« szappanoknak és pedig a lilium-, tojássárga-, glicerin-, borax-, kátrány és beretvaszappannak épen azért, mert ezek a szappanok a legfinomabb és a legnemesebb alkotórészeket tartalmazák, mindenütt előnyt biztosítanak. Ha 52 dinárt küld be postán Feler gyógyszerésznek, Stubica Donjára, központ 185 — Horvátország, bérmentve kap 5 darab ilyen szappant próbára. Utánvétellel a szállítási költség 10 dinárral több.

— Becskerek népesedési statisztikája. Becskerekéről jelentik: Az elmúlt évben Becskereken 293 házasságot kötöttek, szemben az 1927. évi 239 házassággal. A halálozások száma szintén emelkedett, amennyiben a múlt évben 785 haláleset volt, míg 1929-ben csak 760. A születések száma 1928-ban csökkent, 1927-ben 818 gyermek született Becskereken, 1928-ban pedig csak 776, tehát 42-vel kevesebb.

Ray szappan
bűnbakból keveset

Elhanyagolt megbűlések gyakran a legsúlyosabb következményekkel járnak. Kétség, a légzőszervek burutos megbetegedése, rekedtség ellen ma már az egész világon a Kaiser-féle mellkaramellákat használják, mert elismertek ezek a legjobb ellenszerrel ezeknek a betegségeknek legyőzésére. A Kaiser-féle mellkaramella minden olyan gyógyszerárban és drogeriában kapható, ahol az erre vonatkozó plakátok vannak kifüggesztve. Saját érdekében cselekszik, ha csak eredeti minőséget kér és fogad el, az ára 5 dinár papírcsomagolásban vagy 12 dinár bádogdobozban, mert sok értéktelen utánzat van forgalomban, amelyek inkább ártanak, mintsem használnak.

— Január 20-ikán ül össze Párisban a magyar-román vegyes döntőbírószék. Budapestről jelentik: A magyar-román vegyes döntőbírószék ülésszaka január 20-ikán kezdődik Párisban és február 10-ikéig tart. Tárgyalásra kerül több volt állami tisztviselőnek a román állam ellen indított kártérítési pere, részben az elmaradt fizetések, részben az ingóságok lefoglalása miatt. Ezen az ülésszakon kerül tárgyalásra Frigyes főherceg kártérítési pere is a román állam ellen.

Haszorulás, rossz emésztés, erős bomlási és erjedési folyamat a gyomor-bélhuzamban, bélbakterium- és gyomorsavtúltengés, a nyelv gyulladása, az arcbor és a háton mutatkozó kiütések, valamint karbunkulások a természetes »Ferenc József« keserűvíz használata mellett visszafejlődnek. Számos gyakorló orvos a Ferenc József vizet már évtizedek óta mindkét nembeni felnőtteknek és iskolás gyermekeknek kitűnő sikerrel rendeli. Kapható gyógyszerárakban, drogeriákban és fűszerüzletekben.

SZÍNHÁZ

Bajor Gizi és Zilahy Lajos
szerelmi regénye

Két évvel ezelőtt történt.

Előjáték: Elegáns közönség, pezsgő, dzsessz és szmokingok sorfala közt bevonult a Gellért éttermébe az illusztris író, Zilahy Lajos és az ünnepezt diva, Bajor Gizi. Nagy szerelem volt jelen. A vak is láthatta, hogy a művész nő imádja a kitűnő író és már tíz lépésről lehetett érezni az illusztris írón, hogy halálosan szerelmes az ünnepezt művésznőbe.

1.

Leülnek, fogyasztanak és nézik egymást. A szomszéd asztaltól hirtelen átköszön egy elegáns ur. Aztán int az írónak, hogy beszélni szeretne vele. Félrevonulnak abba a bizonyos meghitt sarokba. Az elegáns ur, aki előkelő alakja a pénzvilágnak, gazdag és tekintélyes férfiú, így szól az írónak:

— Szeretem a művésznőt. Most folyik a válóperem. Amint véget ért, elveszem őt feleségül.

— Tud erről a művésznő? — kérdezte a meglepett író.

— Igen.

Zilahyban egy pillanatra felülkerekedett az asszonyát féltő szerelmes ember, aztán összeszedte magát és hidegen csak ennyit mondott:

— Ha ön uri becsületszavát adja, hogy két évvel belül nőül veszi a művésznőt, én félreállok az utból.

A gazdag férfiú így szólt:

— Szavamat adom rá.

Kezet fogtak.

Ünnepezt pillanat volt. Mint egy dráma első felvonásának a fináléja. Ezután nem is jöhet más, csak a függöny.

2.

Az írónak fájt a szíve. Az író rettenetesen szenvedett, mert szerette a színésznőt és csak fokozódtak a kínjai, amikor arra gondolt, hogy a művésznő tényleg szimpatizált a direktorral. Mert a direktor, eltekintve attól, hogy gazdag és hatalmas, ráadásul még csinos fiú is volt. Az író magábaroskadva járt, kelt saját drámájának emésztő tüzeit a szívében és ezáltal sehogyse talált megoldást. Voltak percei, amikor a legszívebben otthagyt volna csapat, papot, ígéretet, mindent, csak hogy újra a magáénak tudhassa az imádott nőt. Kínozta még a gondolat is, hogy a drága teremtés másé. És gyakran lehetett látni egy csendes kis budai korcsmában, amint bánatosan borozgatott a művésznő — első férjével, aki szintén szerelmes a volt feleségébe. Változatlanul, akár az első napon. Azelőtt nem szenvedhették egymást. Az írónak fájt, hogy a drága asszony ezé az emberé volt előtte, a férjnek pedig fájt, hogy a drága asszonyt elvette tőle az író. A közös bánat együvé terelte őket...

3.

Két hónappal ezelőtt mutatták be az író új drámáját. Épen az ötödik előadásán telt le a terminus, a direktor válópera rég véget ért, de a művésznőt még nem vette el feleségül. Az író ekkor levélben figyelmeztette a vezért a becsületszavára. A direktor a levél tartalmát sértőnek találta és ezért provokálta az író. A párbaj nem ment végbe, mert Bajor Gizi lebeszélte róla a feleket.

4.

A színház hetilap pletyka rovatában nemrég megjelent egy hír, hogy a házasság megtörtént. Eljen az ifjú pár!

5.

Az író pedig nem bírta sokáig elviselni a hazai atmoszférát. Kiment Párisba. Melankólikusan rója a boulevardokat és bár Pestről ömlik hozzá a pénz, szerényen él, alig költ valamire. Éjszakánként alvajáróként kóborol a romantikus párisi sikátorokban. Szemvéd. Nem tud szabadulni az emlékektől. A saját életének a regényét éli... és ebben a regényben túltengenek a komor, drámai motívumok...

(—)

A doni kozákok énekharának noviszdai hangversenye, Noviszdáról jelentik: A doni kozákok énekharának noviszdai hangversenye, amely január 19-ikén lesz a Szloboda nagytermében, az idei évad nagy művészi eseménye lesz. A doni kozákok énekharáról az egész világsajtó a legnagyobb elragadtatás hangján ír és mindenütt, ahol a doni kozákok hangversenyek, meg kellett koncertjüket ismételn. Így Budapestre több, mint huszszor, Bécsben ötvenszer, Berlinben hetvenszer és Londonban közel százszor hangversenyek. Az érdeklődés Noviszdán olyan szokatlanul nagy, hogy majdnem valamennyi jegy már elővételben elkel. A még meglevő jegyek Lipkovic dohánytözsdejében kaphatók.

A Régi nyár a Népkörben. A Népkör kitűnő műkedvelői szombat, január 12-én mutatják be a »Régi nyár« című látványos revü-operettet elsőrendű szereposztásban és fényes kiállításban. A főbb szerepek Raczkó Ilus, Fehérvári Márta, Deutsch Janka, Toldy Gizi, Kókay Dezső, Noszty Béla, K. Lazarev Pál, Horváth Lajos játsszák. Az előadást vasárnap, 13-án megismétlik és ugyanazon délután mérsékelt helyárral mellett az »Ábris rózsája« nagyszerű amerikai vígjáték kerül színre a bemutató szereposztásában. Jegyek elővételben a Rudics utcai Labor-palotában lévő Gizella trafikban kaphatók.

Krombholz Károly hangversenyének műsora. Nagy érdeklődés előzi meg Krombholz Károly zongoraművész január 10-iki szubotical hangversenyét. A fiatal szubotical zongoraművész a Városi Színház hangversenytermében rendezendő koncertjén változatos és nívós műsor keretében fog tanulságot tenni újabb művész fejlődéséről. A hangverseny műsora a következő: 1. Beethoven: Sonata op. 27. No. 2. Cis-moll. Adagio, Allegretto, Presto. 2. Chopin: Ballade C-moll, 3. Walzer, Polonaise As-dur. 3. a. Krombholz: 3 Préludes, C-moll, F-moll, Cis-moll, b) Lladow: Die Spieldose, a) Bajcs—Krombholz: Rapsodie, serbe, 4. Liszt: XII. Rapsodia. A nagyszerűnek ígérkező hangversenyre jegyek a színházi pénztárnál előre válthatók.

A »Bethlehemi bafter« Kucurán. A kucurai katolikus kör nagyszámú közönség előtt adta elő a »Bethlehemi bafter« című háromfelvonásos vígjátékot. A szereplők közül Igrácsi János, Madi Aurél, Mezei Mihály és Igrácsi Ilonka nyújtottak a legtöbbet. A kisebb szerepekben jók voltak: Parácsky János, Nagy Magda, Parácsky Jenő, Varga Gábor, Parácsky Imre, Apolló Iván, Igrácsi Jenő, Ábrahám Amál és Farkas Miksa. A rendezés munkáját Nagy Bálint kucurai katolikus kántor végezte kettőben. Az előadás után reggelig tartó tánc következett.

A Népkör kultur-estje. A Népkör január 9-ikén este fél kilenc órakor tartja hetedik kultur-estjét, amelynek műsora a következő: 1. Bevezető beszéd, tartja Szántó Róbert. 2. Gyóni Géza: Csak egy északára... Előadja dr. Kosztolányi Árpádné. 3. Szibériai emlékeim Gyóni Gézáról, előadja Grób Imre. 4. Levelek a kálváriáról, előadja Szántó Róbertné. 5. a) Békítő ünnepi ének, b) utolsó tánc, előadja Böhm Jenő. 6. Gyóni—Lányi dalok, Éneklő: Schlesinger Ily, Zongorán kísérí Kampós Etelka. Beléptidő nincs.

A Gólem bemutatója. Kövessy Albert »Gólem« című nagy operettjét hozza színre a »Hakoah« műkedvelő gárdája január 24-én a Népkör színpadán. A legendás operett sikere előre is biztosítottnak látszik, mert a főszerepek mindegyikét kitűnő műkedvelők alakítják. Az előadást Garai Béla rendezi.

Noviszdán engedélyezték a »Mesék az írógepről« című operett előadását, Noviszdáról jelentik: Néhány héttel ezelőtt nagy feltűnést keltett, hogy a hatóságok nem engedték meg a noviszdai NAK sportegyletnek a »Mesék az írógepről« című nagy fáradsággal és költséggel előkészített magyar nyelvű operette előadását. Most, hetekkel utóbb sikerült kieszközölni, hogy az előadást január 11-ikén, pénteken megtarthassák. Az engedély kieszközölése a kultuszövetség érdeme, melyhez a NAK legutóbb csatlakozott.

A Falu rossza előadása Bajmokon. Bajmokról jelentik: Bajmoki műkedvelők Licht Sándor kitűnő rendezésében nagy sikerrel mutatták be a »Falu rossza« népszínművet. A főszerepekben Ispanovics Irma, Milkovics Marina, Rettig Mariska, Tóth Jolánka, Kohn Sándor, Kirchenmayer Ferenc és Zsigmond Sándor őszi sikert arattak és jó volt az előadás többi szereplője is.

FILM

Két filmbemutató

A „Hivatalos feleségem“ a Városi Moziban
Az „Alarcos Venus“ a Lifkában

A Városi Mozi héttől kezdve színrekerülő új filmje. A hivatalos feleségem regényszerű, sok eseményt felölelő film. A cselekmény a cári Oroszországban kezdődik, ahol Alekszandar Petrovics nagyherceg féltelen tiszti társasága egy este szánjáról elrabolja Veranoff Sonja grófnőt, akit megbecstelenítenek. Amikor a grófnő családjá a katonai parancsnokságnál keres elégetelt, ezt nem kapja meg, ellenben a nagyhercegi család befolyása elég erős ahhoz, hogy Veranoffokat száműzzék Szibériába. Sikerül azonban megszökniük és Bécsbe menekülni, ahol Sonjából énekesnő lesz. A nagyherceg inkognitóban itt évek múlva megtalálja és hamarosan komolyan beléleszeret. A lány azonban nem megy hozzá feleségül addig, amíg bosszút nem áll megrentóján. Követi a nagyherceget Oroszországba és amikor megtudja, hogy ő maga az, aki megrentotta az életét, mégsem tudja megölni, mert szereti, de a megbocsátásra sincs elég ereje. Közben kitör a háború, a nagyherceget a harcra vezénylik, Sonja pedig visszamegy Bécsbe. Évek telnek el, Sonjából híres éne-

kesnő lesz. A háború is befejeződik és egy este Sonja a soffőben, aki hazaviszi, felismeri a száműzetésbe került nagyherceget. Az izgalmasan érdekes meséjű film itt természetesen happy end-del végződik. Sok a történet a filmben, talán túlsokot is ölel fel, de mindvégig érdekes és lebilincselő. A nő főszerepét a szép Irene Rich viszi diadalra, a nagyherceg szerepében Conway Tearle nyújt művészi alakítást. A kitűnő rendezés Paul Ludwig Stein érdeme. A filmnek bizonyosan megérdemelt sikere lesz.

A Lifka-mozi új filmje az Alarcos Venus ügyes Ufa-film. Egy elszegényedett uricsalád leánya kénytelen revütáncosnőnek leszerződnie, hogy pénzt keressen. Apja előtt titkolja új foglalkozását, amelyet különben is csak azzal a feltétellel vállal, hogy csupán álarccal jelenik meg esténként meglehetősen hiányosan öltözve a színpadon. Ebből természetesen rengeteg bonyodalom származik és egy férfi meg is zsarolja a táncosnőt, hogy ha nem lesz az övé, leleplezi a titkát apja előtt. Az igazi szerelem azonban rengeteg bonyodalom után mégis győz és minden rendbejön. A filmben minden megvan, ami az ilyen képekben szokott lenni, revüszínház, szép nők, elegancia és szereplői is a legjobbak. Arlette Marchal, Dita Parlo, Wladimir Gaidarow, Hehrich George valóban kitűnő együttes, akik nagyszerűen tudják szórakoztatni a közönséget. A Lifka-mozi hétfőn bemutatandó műsorának sikerét csak teljesebbé fogja még tenni az Ismeretlen lovag című kísérőfilm, amelyben Ken Majnard a Tarzon nevű paripával mutat be lovasbravurokat.

(—)

SPORT

A szubotical Vivóklub
matinéje

Jugoszláv bajnokok vivóakadémiája

Gondos előkészítés után vasárnap délelőtt tízenegy órakor rendezi meg a szubotical Vivóklub nagy érdeklődéssel várt vivómatinéját a Francia Klubban. A Vivóklub ezzel a matinéval a vivósport népszerűsítésére törekszik és ehhez képest világosra össze annak értékes programját is.

A legnagyobb sikerre kétségtelenül a Vivóakadémia tarthat számot, amelynek keretében Szubotical sportközönségének alkalma lesz megismerni Fröhlich Ferenc jugoszláv kardvivóbajnok és Freund György, a törvívás jugoszláv bajnokának kivételes képességeit. Az akadémián résztvesz Kauter Géza, a Vivóklub nagytehetségű vivója is, aki az országos bajnokságban a második helyezést szerezte meg. Az országos vivósport reprezentánsai mellett a szubotical Vivóklub kitűnő gárdájából még Singer István, Steinitz Oszkár, Rosentell Ignác, Richter János, dr. Mezei István és Csajkás Imre is indulnak a vasárnapi matiné, amelyen a Noviszdai AK és Makkabi, valamint a becske-reki Vivóklub is legjobb erőivel képviselteti magát.

A matiné szándéka lesz a hölgyvívás, amit a szubotical Vivóklub egész Jugoszláviában elsőnek mutat be. Három nagyon tehetséges sport-ladi: Schreger Lili, Streisinger Manci és Török Anni a szereplői a hölgyvívásnak, amelynek előreláthatólag kivételes sikere lesz. A vivópropaganda hatásos eszközeként még gyermekvívás szerepel a matiné programján, amely egyben a legszöb bizonyítéka lesz annak a nevelő munkának, amit Toricselli mester végez az egyesületben.

A matiné látogatása a nagyszabású és költséges program ellenére is teljesen díjtalan, ami a Vivóklub áldozatkészségét tanúsítja.

Tunney világbajnoksága
csak most lett jogerős

Vizsgálat a mérkőzést vezető bíró ellen

Newyorkból jelentik: A második Tunney—Dempsey mérkőzés hetedik menetében Tunney 14 mp-ig feküdt a földön, ki kellett volna tehát számolni. A bíró azonban későn kezdte a számolást és Tunney csak ennek köszönheti világbajnokságát. Emiatt állandó támadásoknak volt kitéve a szövetség úgyhogy vizsgálatot indítottak az ügyben. A vizsgálat a következőket állapította meg:

Mikor Tunney a hetedik menetben a földre került, Dempsey rá akart rohanni és 5 mp-ig tartott, amíg az ellenkező sarokba tudták tuszkolni. Illinois állam szabályai szerint a kiszámolást csak akkor lehet megkezdni, ha az ellenfél már elfoglalta a helyét a ring tulsó sarkában. A felek a mérkőzés előtt megállapodtak, hogy ezekhez a szabályokhoz tartják magukat, a bíró tehát helyesen járt el, amikor csak a hatodik mp-ben, Dempsey félrevonulása után kezdett számolni.

Ezzel a megállapítással a második Tunney—Dempsey mérkőzés ügye 14 hónappal a ringbeli megütkezés után végleg befejeződött.

A fény: az élet, a homály: az elmulás!

Mért hagyja cipőjét tönkretenni? Kezelje tehát csakis

PYRAM növényi pasztával!

Weissmüller nem lesz profi. Newyorkból jelentik: A napokban ismét életre kelt az a hír, hogy Weissmüller a legközelebbi jövőben átveszi Japán uszónak trenirozását s természetesen professzionista lesz. Ez a hír legfrissebb formájában már teljesen hitelesnek látszott, de — jelentkezett Johnny és kijelentette az újságírók előtt, hogy egy ideig még megmarad az amatőrök között.

A SzAND közgyűlése. A szuboticei SzAND sportegyesület január 27-én délelőtt 9 órakor tartja évi közgyűlést a Bárány-kávéház külön termében a következő napirenddel: két jegyzőkönyvvezető és két

hitelesítő választása; titkári, pénztári, gazdasági, felügyelő bizottsági és igazgatótanácsai jelentés; felmentvény a vezetőségnek; új vezetőség és felügyelő bizottság választása; tiszteletbeli tagok választása és esetleges indítványok. Ha a kijelölt időre a tagok nem jelennek meg kellő számban, úgy a közgyűlést félórával később tekintet nélkül a megjelentek számára, megtartják. A közgyűlés elé szánt indítványokat legalább hat nappal előbb írásban be kell nyújtani. Tanácskozási és szavazati joggal csak azok a tagok bírnak a közgyűlésen, akik tizenhatodik életévüket betöltötték és tagjárnélkaikat megfizették.

Francia kereskedelmi szerződés Kínával. Párisból jelentik: Most hozták nyilvánosságra annak a kereskedelmi szerződésnek a szövegét, amelyet a francia kormány a nankingi nacionalista kormánnyal kötött. A szerződés első pontja értelmében Franciaország elismeri Kína vámautónómiaját. A szerződést francia és kínai nyelven fogalmazták meg, de vitás esetekben mindig a francia szöveg lesz az irányadó.

Statisztika a német lakásnégről. Berlinből jelentik: A porosz statisztikai hivatal megdöbbentő számadatokat közöl a németországi lakásnégről. Kiderül a statisztikából, hogy Poroszország területén minden egyes üresen álló lakásra harmincnégy olyan család jut, amelynek nincs külön lakása. A lakásigényeket lehetetlen kielégíteni, pedig az építkezések állandóan gyors tempóban folynak. Megállapítja a statisztikai hivatal, hogy a poroszországi városok lakossága rendszeresen fokozódik s ezzel egyidejűleg rendszeresen növekszik a lakásnégről.

Beeskereken olcsóbb lett a cukor és a kenyér. Beeskerekről jelentik: Január másodikával Beeskereken olcsóbb lett a cukor és a kenyér. A cukor kilója egy dinárral lett olcsóbb és most a kristály cukor 14 dinárba, a süvegucukor 15 dinárba, a kocka és porcukor 15 dinárba kerül különként. Ugyancsak egy dinárral olcsóbb lett különként a kenyér is. A fehér négy, a félbarna három és fél dinárba kerül.

Egy amsterdami cég ajánlatot tett Beeskerek városának vízvezeték építésére. Beeskerekről jelentik: Shmits Georg amsterdami közgazdász a napokban Beeskerekre érkezett és egy Amsterdamban székelő nemzetközi pénzeszoport nevében ajánlatot tett a város vezetőségének vízvezeték és csatornázás építésére. Simits véleménye szerint hasznos és rentabilis befektetés volna a vízmű létesítése Beeskereken. Előadta, hogy a konzern egy francia vízvezeték és csatorna-építő vállalattal tart fenn üzleti összeköttetést és ez a cég építené fel a beeskereki vízvezeték és csatorna-hálózatot is, valamint ez szállítaná a helyi földön nem szerezhető építési anyagot. Az ajánlat szerint az országban beszerezhető anyagokat itt vennék meg és az építkezéshez elsősorban helyi munkásokat alkalmaznának. Az építendő vízvezeték és csatornázás a város tulajdona volna és a költségeket husz, esetleg harminc évi amuntásos törlesztéssel fizetné meg a város. Ha a város hajlandóan nyilatkozik a megvalósítására, akkor a konzern pontos költségvetést fog készíteni. A városi tanács az ajánlat fölött nemsokára dönteni fog.

Elhalasztott árlejtés. Noviszadról jelentik: A noviszadi városi tanács árlejtést hirdetett a temerini és klizai utak kövezési munkálatainak elvégzésére. A pályázatok benyújtásának határideje szombaton járt le, a kitűzött árlejtést azonban kénytelenek voltak elhalasztani, mert az erre vonatkozó hirdetmény még nem jelent meg a hivatalos lapban.

KÖZGAZDASÁG

A fogyasztási adót is a pénzügyigazgatóság hajtja be Szuboticán

Nem jött létre még megegyezés a város és a pénzügyigazgatóság között a fogyasztási adók bérletére nézve

Az állami bor- és szeszfogyasztási adót hosszú évtizedeken keresztül a városi fogyasztási adóhivatal szedte be Szuboticán. Ez a rendszer 1929. január elsejével megszűnt, mert

Szubotica város és az állami pénzügyigazgatóság között nem jött létre megegyezés az adóbérlet tekintetében.

Az állami bor- és szeszfogyasztási adót január elsejétől a pénzügyigazgatóságnál létesített adóhivatal, a »Poreska Uprava« hajtja be a pénzügyi örség segítségével. Ez jóval kiszélesíti a pénzügyi örség eddigi hatáskörét, mert

ezentúl nem a városi fogyasztási ellenőrök, hanem pénzügyőrök fogják ellenőrizni a borfogyasztást és a borfogyasztási adó befizetését.

Ezért intézkedés történt aziránt, hogy a tartományi pénzügyőri igazgatóság megfelelő számú pénzügyőrt osszon be Szuboticára.

Értesülésünk szerint a pénzügyminisztérium olyan rendeletet adott a pénzügyigazgatóságnak, hogy

a szubotical borfogyasztási adóbérletet csak évi egymillió dinárért adhatja Szuboticának, mert olyan információkat szerzett, hogy a város eddig többszáz ezer dinárt nyert a fogyasztási adón. Szubotica város ezzel szemben csak hatszáz ezer dinárt volt hajlandó fizetni a bérletért.

Tárgyalások indultak meg a város és a pénzügyigazgatóság között, amelyek nem vezettek eredményre, végül is a pénzügyminisztérium megbízta a pénzügyigazgatóságot, hogy az eredménytelen árlejtés után ne tartson több árlejtést, hanem január elsejétől kezdve a pénzügyigazgatóság saját hatáskörében hajtja be az adót és ellenőrizzé a fogyasztási adók befizetését.

A pénzügyigazgatóságnál nyert értesülésünk szerint az állami bor- és szeszfogyasztási adót a pénzügyi örség Zagrebacska-uccai irodájában kell bejelenteni az érdekelteknek, ahol utalványt kapnak és az utalvánnyal a pénzügyigazgatóság pénztáránál kell befizetni a fogyasztási adót. Ez a rendszer sokkal hosszadalmasabb, mint az eddigi volt.

Ötezer cseh vasutas pört indított a prágai vasutügyi miniszter ellen

Pozsonyból jelentik: 1918-ban a prágai vasutügyi minisztérium megfelelő személyzet hiányában azzal kecségette a cseh vasutasokat, hogy abban az esetben, ha Szlovénkóban teljesítenek szolgálatot, külön díjazást kapnak. Több mint nyolcezer cseh vasutas jelentkezett szlovénkói szolgálatra. 1927-ben a vas-

utasokra nézve is életbe lépett a cseh fizetésrendezési törvény és ugyanakkor a vasutügyi minisztérium kijelentette, hogy a szlovénkói külön pótlékok nem fizetési ki. Ezért több mint ötezer Szlovénkóban élő vasutas keresettel fordult a napokban a pozsonyi járásbíróshoz. A keresetekben óriási összegekről van szó.

Tíz év helyett husz évre kérnek adómentességet az új épületekre Noviszádon

Noviszadról jelentik: Az új egységes adótörvény, amely az évi január elsején lépett életbe, az új épületek adómentessége tekintetében úgy rendelkezik, hogy azon városokban, amelyeknek lakosságának száma meghaladja az ötvenezretet, az adómentesség husz évig tart, míg az ötvenezernél kevesebb számú városokban az adómentesség csak tíz évre szól. Ez az intézkedés a legnagyobb mértékben káros Noviszadra, amelynek a legutolsó népszámlálás adatai szerint ötvenezernél kevesebb lakossága volt s így az új házaknál az eddigi tizenöt évi adómentesség tíz évre csökkent. A noviszadi városi bejelentőhivatal jelentése szerint Noviszad városának lakossága az utolsó népszámlálás óta csaknem ötvennégyezerre emelkedett, mégis a husz évi adómentesség csak a következő népszámlálás, vagyis 1930. januárjától lenne Noviszadra érvényes.

Az a veszedelem fenyeget, hogy az évi január 1-től az új népszámlálás megejtéséig Noviszadon szünetelni fog minden építkezés, mert senki sem hajlandó elveszíteni a husz éves adómentességi kedvezményt. Ennek a rendelkezésnek máris meglátszik a káros hatása, mert már igen sokan, akik tavaszra építeni akarták, bejelentették, hogy amíg ezen rendelkezés érvény-

ben van, nem hajlandók az építkezést megkezdeni. Ennek következményeképp a noviszadi építőipar is vészes fenyegeti s a munkanélküliség száma még nagyobbra emelkedik, a lakbérek lényeges emelkedésére is számítani kell.

A noviszadi városi tanács kéréssel fordult a szociálpolitikai minisztériumhoz, hogy engedélyezze a pótnépszámlálást, mert ennek eredményéből kitérnie hogy Noviszad lakosságának száma meghaladja az ötvenezretet. A minisztérium azonban a város kérelmét minden indokolás nélkül elutasította, ami nagy meglepetést keltett.

Ezzel a kérdéssel kapcsolatban a noviszadi mérnökök, építésszek és közművesmesterek gyűlést tartottak, amelyen elhatározták, hogy a város és az építőipar érdekében erős akcióval kezdenek, hogy olyan házak tekintetében, amelyek január elseje után fognak épülni, az adómentességet az 1930-iki népszámlálás várható eredményéhez képest husz évre adják meg. A gyűlés elhatározta, hogy az akció sikere érdekében az összes gazdasági egyesületeket is közreműködésre kéri fel s vasárnap, január hatodikán délelőtt 10 órakor az Elit-kávéházban ebebn az ügyben a gazdasági körök bevonásával nagygyűlést tartanak.

Ha fáj a lába,

ugy csekély mennyiséget a Szent Rókus lábsóból felold egy liter meleg vízben s áztatja lábait vagy 10 percig. Ezen idő alatt a kínzó, égető érzések, feltörések, furdások okozta dagadtság, kipállások, fagyások megszűnnek. Hosszabb áztatás megpuhítja a tyukszemeket és bőrkeményedéseket annyira, hogy azok kés vagy borotva nélkül eltávolíthatók.

Szent Rókus lábsósfürdő
a legelhanyagoltabb lábat is tökéletesen rendbe hozza!
Egy nagy csomag Szent Rókus lábsó ára 16 dinár

Ha valahol nem kapná, úgy beszereshető

Kollár és Gabrić
Subotica, Strossmajerova ulica

Most van itt az alkalom!

Sok ezer vevőnknek fizettünk már ki nagy nyereményeket!

ÖN IS NYERHET!Az állami osztálysorsjáték 17. sorsjátékának első osztályának húzása január 15-én kezdődik
1 kettős egész 200 din., egész sorsjegy 100 din., fél sorsjegy 50 din., negyedsorsjegy 25 din.Postaköltséget 200 dináros rendelésnél nem számítunk
200 dináron aluli rendelésnél postaköltség 2 dinár**Lepedát és Jovánovics**a Vajdaság elismerten legszerencsésebb és legnagyobb
sorsjegy főelárusítók

Telefon 214 Subotica Telefon 214

Rendeljen Ön is azonnal sorsjegyet!

Egészséges vagy beteg

egyaránt jó szappant akar. A rossz szappanok már sok kárt okoztak. Mint igazán kitűnő gyógy- és szépségzsappanok a legmagasabb körökben is előny adnak a Feller-féle Elászsappanoknak és pedig: a lilliom, a tojássárga, a glicerin, a borax, a kátrán és a beretvaszappannak, mert ezek kiváló hatású alkatrészeket tartalmaznak. Próbára 5 darab Elászsappan teljesítés szerint bérmentve 52 dinár a pénz előzetes beküldése ellenében FELLER GYÓGYSZERÉSZTŐL STUBICA DOBJA, Centrala 185. Hrvatska. Fejmosásra az Elászsappán 3 dinár 30

HAjól akarja magát érezni?
Otthon tölti az ünnepeket és vendégeket vár?Rendeljen egy reklámládát a
Kraljevbregei Pezsgőgyártól!

A reklámláda tartalma:

- 2 üveg Reverence Kraljevbregei pezsgő
- 1 üveg Cognac Eau de Vie
- 3 üveg Kraljevbregei Riesling

ára

250 dinár

postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése mellett

Elismerő nyilatkozat.

Mehalt férjem: Steva Vojnić volt verseci kereskedő 1926-ban a „PHONIX“ Életbiztosító Társaság Wien, beogradi igazgatóságánál

35,000 dináros

életbiztosítást kötött.

A férjem 1928 április 7.-én meghalt. Én az életbiztosítás liquidálásáért a „PHONIX“ Biztosító Társasághoz fordultam, amely kérésemnek azonnal eleget tett és a biztosítási összeget, 35.000, azaz harmincötezer dinárt azonnal kifizette.

A PHONIX Életbiztosító Társaság ezen gyors és kifogástalan elintézése készlet arra, hogy mindenkinek ajánljam, aki magát és családjának jövőjét biztosítani akarja.

Versec, 1928 december hó.

Özv. Steva Vojnićné**Kelebiai szőlőbirtok**

cirka 35 lánca

teljes pincegazdasági berendezéssel

eladó

Feltételek megtudhatók a

Közgazdasági Bank r. t.-nál
Szuboticán vagy a kraljevbregei pezsgőgyárirodájában**ÁLLAMI OSZTÁLYSORSJÁTÉK****BOLDOG UJ ESZTENDŐT!****UJ ESZTENDŐBEN UJ SZERENCSET**

HOZNAK AZ ÁLLAMI OSZTÁLYSORSJÁTÉK SORSJEGYEI

ONNEK IS MEG KELL KISÉRELNII!

Sorsjegyet csak az ország legnagyobb és legszerencsésebb sorsjegyárusítójánál

Braća A. Vasić Beograd CVETNI TRG

szabad venni, ha tényleg nyerni akar

Huzás január 15-én

SORSJEGYÁRAK: Kettős egész sorsjegy 200 din., egész 100 din., fél 50 din., negyed 25 dinár

Nyereménytervezetet és minden egyéb értesítést díjmentesen küldünk. — Gyors, lelkiismeretes és szakszerű kiszolgálás, vevőink érdekeit legmesszebbmenően képviseljük. A megrendelés levelezőlappal vagy levél útján is elküldhető. A sorsjegyet a megrendelés beérkezése után azonnal elküldjük az összeg befizetésére szolgáló postacsekkel együtt.

A megrendelésen pontos és jól olvasható aláírást kérünk.

**Z S Á K
PONYVA
ZSINEG**

eredeti gyári árban.

Afrók
Lószőr
Gyári lerakat
Tasakarók
Halászati cikkek stb.SCHIFF ABRAHÁM
NOVISA D
zsák- és ponyva-
kölcsonzó intézetTel. 24-03
Távirat: JutekittPIÓK:
BEOGRAD - Sava
Kereskedelmi

1843

NYILT-TÉR

Mindazoknak, kik boldogult Édesanyánk temetésén megjelentek, vagy más módon jutatták kifejezésre részvételüket, ezúton mondunk meghatót köszönetet.

Novisad—Vel, Kikinda, 1929. január 5.

Sporer Gábor
Sporer Sándor
Langer Bernátné
szül. Sporer Liza

Üzlet-megnyitás!

Nagyban-készyben

Értesítjük a nagyérdemű közönséget, hogy Pašičeva ul. 12. sz. alatt déligyümölcs üzletet nyitottunk. Raktáron tartunk la. narancsot, citromot, mandarint és mindennemű déli gyümölcsöt a legolesőbb napján, amiért is kérjük a t. közönség szíves pártfogását. Viszonteladónak nagy árengedmény.

Tisztelettel

13791

IMPORT JUZNOG VOČA
Stevan Ladányi & Co.

Szépségápolás

a legmodernebbül felszerelt intézetemben, hajszálak, redők, szemölcsök végleges eltávolítása villannyal. Hámlasztókúrák, TESTMASSÁZS, estl kikészítések. CEDIB párisi kosm. szerek, ugyszintén saját készítményeim kaphatók. Oleső béreltrendszer. Vidéki küldemények utánvétellel. JOVIČIN OLGA kozmetikai intézete NOVISAD, Laze Telečkog ul. 14. Bejárát a Miletičeva (Kenyer) ul. 19. sz. háznál is. 12707

Értesítés!

Értesítjük a »Concordia« Temetkezési Egyesület tagjait, hogy a m. év december 20-iki közgyűlés által megállapított kvóta egyesületi helyiségünkben alanti vasárnapok délelőtti 8—1 óra között a következő sorrendben fizettetik ki:

Január 6-ikán 1—400 sorszámig, január 13-ikán 401—800 és január 20-ikán 801—1200 sorszámig. Akik bármi oknál fogva járulékaikat ezen napokon fel nem vették, január 27-ikén okvetlenül jelentkezzenek, mert fel nem vétel esetén pénzeiket letétbe fogjuk helyezni.

106

Felszámoló bizottság.

Vezérképviselő:

Schossberger Adolf
Novisad

Ezúton értesítjük nb. vevőinket, hogy Drelich Lajos ur cégünkben 1929. január 1-én kilépett. Fentnevezett cégünk nevében üzleteket nem köthet, ugyszintén az inkasszók felvételére nincs jogosítva.

„DREHOS“

MEHANIČKA PLETIONA
SOMBOR

Meghívó

Ezzel felkérjük az összes motoros közlekedési vállalatok tulajdonosait, hogy a Novisadon 1929. évi január hó 8-ikán délelőtt 9 órakor Jancsenit Péter »Lipa« étkezédjében (Miletičeva utca) a »Motoros közlekedési vállalatok egyesülete« megalakítása céljából megtartandó

közgyűlésre

feltétlenül megjelenni sziveskedjék.

TÁRGYSOROZAT:

1. Közgyűlési elnök megválasztása.
2. Két jegyzőkönyvlütelestítő megválasztása.
3. A megalakulás kimondása és az alapszabályok összeállítása.
4. Igazgatóság megválasztása.
5. Felügyelőbizottság választása.
6. Indítványok.

Novisad, 1929. január 4.

164

Előkészítő bizottság.

TÁRCA

Bénán

Irta: Somfai János

Pár perce, hogy fölébredt. Ugy érzi, nehéz nyomasztó álomban lehetett, mert feje zavaros, minden tagja zsibbadt s szeméin mintha sűrű fátyol volna. Csak homályosan látja agya fehérségét, meg azt, hogy előtte két-három ember beszélget lassan, érthetetlen hangon. Mozdulni próbál, de erős fájdalmat érez jobb lába felső részében, majd pedig olyasmit érez, mintha jobb lába alatt ír tátonkana.

Egyszerre szörnyű világosság szökik agyába. Most már rettenetes tisztán áll előtte minden. A jobb lábát levágták! Tehetetlen nyomorék s itt fekszik a kórházi ágyon, míg előtte három orvos vitázik.

Düh és kétségbeesés fogja el s olyan rémületesen ordít föl, hogy a három orvos ijedten hajol föléje. Az első pillanatban olyan indulatok töltik el, hogy szeretne nekikugrani s összemarcangolni őket. De azután megint érzéketlenség vesz rajta erőt s csak bambán bámul rájuk. Engedi, hogy tapogassák, hogy motorkáliknak bekötött béna lábára körül, hogy ott bontogassanak, kötögessenek. Enged mindent.

— Nagyon jól sikerült a műtét. Gratulálók kollega — mondja az egyik orvos s azután derűlten, mosolyogva hagyják el a szobát.

Egyedül marad az ápolóval, aki egy darabig ostoba szánakozással néz rá, majd elmegy az ágyától, leül az ablak mellé s nagy figyelemmel merül valami újságra.

Ugy hiszi megakadt az agya működése, mert jó darabig minden gondolat nélkül fekszik, mereven bámulva maga elé. Tisztán, sőt élesebben lát mindent, füleit megüti a legesekélyebb nesz, de gondolkodni nem tud. Csak később tér lassan vissza emlékezőtehetsége.

Két nap óta fekszik itt az ágyon, de csak pár óráig volt eszméletlen s édes keveset tud arról, hogy mi történt vele azóta. Ugy gondolja, hogy két nappal ezelőtt hozták ide összetört lábbal s olyasvalami rémlik előtte, hogy a villamoskocsiról rosszul ugrott le s akkor ment tönkre a hitvány csontszerkezet.

És most itt van féllábal, bénán megnyomorodva. Csak egy dolog jár az eszében, az, hogy egyszer ép, egészséges volt, most pedig béna, féllábu nyomorék. És önként eszébe jut minden legesekélyebb apróság, amivel a lába csak valami összeüjtűgésben volt. Eszébe jut, hogyan járt-kelt ruganyosan, hetykén, hogyan ugrált le és föl a lépcsőkön, könnyedén, gondtalanul, két-három lépcsőfokot is egyszerre ugorva.

Látja magát a táncterem izzó levegőjében, amint rugja a sima parkettet s dobálja a lábait. Látja magát a sportversenyeken, ahol ölnyi magas pálcá fölé ugrott keresztül s mint valami gummlabda röppen föl és le. Látja magát a jégen, amint impertinens könnyelműséggel surran össze-vissza s fantasztikus kanyarulatokkal ejti bámulatra a korcsolyázókat. Eléje tűnik gyerekkora is, amikor gondtalanul futkározott, másként kerítéseken, óriási jegenyéken és csuszált istenkisértő, vékony sima, jégen. Minthacsak most történt volna, olyan közel hozzá a visszaemlékezés, amikor házuk három öl magas tetejéről lepotyintott és nem lett semmi baja. Jót nevetett még rajta s újból fölmászott a háztetőre egy verébfiészekért.

Össze-vissza zsihong előtte mindez, olyan élénken, hogy önkéntelenül, hitetlenül kérdezi magában: És én féllábu nyomorék volnék most? Ösztönszerűleg a szemét dörzsöli, majd a lábához kap. És akkor azután egyszerre szétoszlanak a képek s meglepi a borzalmas valóság. Sirva fakad és úgy zokog, mint a megvert gyerek.

A vánkosba fojtott sirásra az ápoló fölveti a fejét az újságból s odamegy hozzá:

— No, no — motyogja egy párszor s megigazítja takaróját. Azután nyugodtan visszatül székére.

És őt csak ott kínozza, gyöttri tovább a gondolat, hogy az a láb, amelyikkel ő gondtalanul lépkedett, ugrált, taposott, nimes többé, annak örökre vége. Hitvány fadarabot fognak a helyére tenni, hogy az pótolja majd a kemény, ruganyos izmokat. Borzasztó gondolat. Azt hiszi, hogy a pokol minden borzalmai elenyésznek e kínok mellett, amit itt átszenved.

És ez így megy egész nap. Egy-két órára érzéketlen zsibbadás fogja el, de azután megint csak jönnek a tiszta pillanatok kínjai. Egy csöppet sem csodálna, ha beleőrülne. Éjjel folyton víziói vannak. Ott látja a lábát a térd fölött, véres húscafatokkal. Három harminia külsejű alak pedig marakodik fölötte, ráncigálják egymás kezéből. A pokolbeli rémeknek hol egyike, hol másika kapja el a lábát s a kapkodás mind dühösebb, mind eszeveszettebb lesz, míg rostokra nem szakítják.

Azt mondják az orvosok, hogy gyógyul. Lehet, hogy úgy van, de ő még beteghebbnek érzi magát, mint előbb. A hosszas fekvés, a lelki gyötörődés egészen elcsigázta s olyan gyöngö, mint egy törődött öreg ember. Tegnap tükröt kért az ápolótól s megnézte magát benne. Szinte elrémült magától. Sápadt fehér s két arcsonjtja egészen kiáll a bőrből. A halátéka mellett ősz hajszálakat fedezett föl. A tükör kiesett kezéből s meredten, öntudatlanul nézett maga elé.

De hát jól van, legyen az orvosoknak igazuk: Gyógyul. Azt is mondják, hogy nemokára megkapja a műlábát s megpróbáltatják vele a járást. Járni kell tanulnia!

Hiába, akárhogy is szedi össze minden energiáját, újból előveszi a kétségbeesés.

Már tanul járni. Tanul, mint egy csuszó-mászó kis gyerek. Szépen, óvatosan rakja lábait egymásután, míg a két karját fogják. Majd mankóit nyomnak a hóna alá s így próbáltatják meg vele a járást.

— Egy, kettő! ugy...
Az orvosok rendkívül megelégedettek. Szinte gyönyörködve nézik. Csak akkor ijednek meg, mikor a mankót kiejti kezéből. Ha hirtelen oda nem ugranak és föl nem fogják, még egyszer összetöri magát.

Különböen most már nem fekszik, hanem üldögél egy széles toléskékben és ez is valami. Olvasnivalót adnak neki, de ennek nem igen veszi hasznát, mert szemé nem bírja a betűket és ezek összefutnak előtte, az agya pedig nem tudja összeszedni a mondatok értelmét.

Napjában kétszer kitolják a kertbe s egy-egy félórát kocikáztatják. Szép idő van odakünn, de most bántja a ragyogó napsugár, a fák buja zöld színe. Milyen önző is az ember, gondolja. Azt szeretné, ha minden sötét, komor lenne, ha minden sirna, szomorkodnék, mint a hogy benne sir minden gondolat.

Már tud járni. Nehezen megy még ugyan, de valahogy mégis csak megy. Először a mankóját lépteti ki, utána a ballábát a végre a felábát.

A szobában kisebb sétákat tesz. Négyezer-ötször köröskörül a fal mellett. Néha mankó nélkül is. Egy nap óta a kertbe is lemehet. Ott is jár egy keveset s azután visszamegy a szobájába és beül a karosszékébe.

Egész nap jóformán csak olvasgat, vagy pedig hallgatja az ápolója elbeszéléseit csupa csonka, félkezi, féllábu, sőt lábatlan, kezetlen emberekről. Egész dícsőfelmuszokat zeng némelyikről, hogy micsoda hidegvérrel nézte ez, vagy az, amint levágták a lábát vagy kezét egy hajszó, egy mukkanás nélkül. Némelykor egy körházi Hány János mesének tartja ezt a beszédet, máskor pedig ideges frigség fogja el, hogy miért nem tud ő is nyugodt lenni.

Mikor ápolója elhallgat, a műlábát nézegeti. Olyan különös idegenszerű érzés fut át rajta, amikor elgondolja, hogy ez az idegen, élettelen anyag hozzátartozik elváhatatlanul egész életére. Pedig, hogy gyűlöli ezt az élettelen lábát.

Az orvosok csodálkoznak, hogy olyan rossz színben van. Nem értik mi baja lehet, mikor a lába már egészen begyógyult és megvan minden kényvelme. Jó étel, ital, uri bánásmód. Mások meghíztak az alatt az idő alatt, amíg itt benn voltak. Különböen azt mondják, hogy már nem sokáig lesz itt. Csak egy kissé biztosabban álljon és járjon a műlábán, engedik, talán már egy hét múlva. Csak vigyázzon magára, naponta minél többet járjon s azután rendszerben lesz minden.

Rendszerben lesz minden! Egész életét át gyötörni fogja ez a falás s tompa dobbanására, minden lépésénél, össze fog szorítani a melle, meg fog bódulni a feje...

Ma elboacsátották a kórházból. Nem nagyon örült meg, mikor tudtára adták, hogy elmehet. Inkább megborzongott.

Már napok óta olyan különös érzés töltötte el arra a gondolatra, hogy most emberek közé kell menni. Azok közé az emberek közé, akik az előtt mindig épnek és egészségesnek látták, ruganyos izmokkal, dagadó életérővel. És most ő azok közé menjen bénán, nyomorék? Ott lézengien köztüük és érezze a szánakozó pillantásokat. Inkább benn marad a kórházban a négy fal között.

Meg is mondta a kórházigazgatónak, hogy ő még nem akar kimenni, ő még itt marad, legalább egy ideig még. Az igazgató azonban nem teljesítette a kérését, mert már szükség volt a helyére. Meg azután mit is keresne itt egészségesen, gyógyultan. Az igazgató nagyon csodálkozott, hogy ilyesmii jut eszébe, mikor más örül, ha minél előbb szabadulhat.

Elkészült hát. Kocsit hozott. Hideg frázisokkal elbucszott orvosaitól, miattal az első dolog otthon az lesz, hogy a revolvere csövét odanyomja a homlokához.

Az ápolója láthatólag roppant sajnálta s nagy gyöngédséggel és udvariassággal segítette le a lépcsőn. Nem csoda, hisz elég borralvót kapott tőle.

Azután künn volt az uccán. Abban a pillanatban, mikor megütötte az ucca mozgalmát, a meleg édes levegő, az emberek zsihongása, fejébe szökött s vére s pár pillanattig mozdulatlanul állott meg a kórház kapuja előtt.

Melle eleinte elszorult, majd valami csodálatos jóleső csikandozás szaladt bele és nagyot szítt a ragyogó levegőből. Homályos szemei fölsillantak, a lüktető világ megrázta. Hirtelen eszébe jutott egy pajkos operette ária és szinte úgy ugrott fel vigan füttyürészve a kocsiba...

LEVELEZÉS

Véletlen. Gondolom szü-
leivel utazott, az uton ál-
landóan egymást néztük.
Kiszálláskor fogadta kö-
szönésemet, választ a rá-
gi jellegre kérem. 140

Mielőtt férjhez adná leá-
nyát tekintse meg Brauch-
ler butoraktárát, Subotica,
Halpiac. 7211

HÁZASSÁG

Magántisztviselő, 28 éves,
elsőrendű állásban, keres
jó családból való, hozzáillő,
szimpatikus urileányt élet-
társul. — Teljes című leve-
leket »Egymást keressük»
jeligén a kiadóba kér. 148

FOGLALKOZÁS

Doctor iuris, 24 éves, per-
fekt magyar, német, szerb-
horvát nyelvtudással, első-
rendű ajánlatokkal, állást
keres ügyvédnél vagy na-
gyobb vállalatnál. Cím: Dr.
Hahn Zagreb, Josipovac 17.
153

Állást keresek kereskedel-
mi iskolai érettséggel, há-
rom és fél évi irodai gya-
korlattal, a szerb-horvát és
magyar nyelvben perfekt
vagyok, meglehetősen bi-
rom a német nyelvet is. —
Megkereséseket »Állás» jel-
ligére a kiadóba kérek. 152

Főtéri csemegeüzlet jómeg-
jelenésti segédet keres
azonnali belépésre. Cím a
kiadóban. 146

Fogtechnikus 14 évi gya-
korlattal, az összes mun-
kákban jártas, állást ke-
res. Megkereséseket a no-
vizsadi kiadóba kér. 189

Szépén filázó és stoppolónó
jelentkezhet 9-én Strosma-
jerova ul. 20., emelet. 143

Fogtechnikust, perfekt
arany- és kaucsukmunkást
azonnali belépésre keresek.
Ajánlatok a fizetési igé-
nyek teljesítésével Wolf
trafik, Velika Kikinda cím-
re küldendők. 127

Ügynökök, kik kitűnő légy-
fogók árusításával akarnak
foglalkozni, jelentkezzenek
Haasz Ferencnél, Srbobran.
155

Fiatl tyukszemvágó és
masször állást keres. Cím
a kiadóban. 162

Deutsches Kinderfräulein
zu einem 5 jährigen Kna-
ben und 2 jährigen Mäd-
chen gesucht. Näheres bei
Pressburger, Trumbićeva
ulica 6., Subotica. 149

Perfekt német levelezőnőt
délutánra keresünk. Cím
a kiadóban. 101

Órásségéd, tökéletes jó
munkás, mely úgy kis, mint
nagy munkát önállóan vé-
gez, saját szerszámaival
azonnal beléphet Rothnál,
Novi Vrbason. 142

Fiatl borbélysegédet, jó
munkást, azonnali belépé-
sre keresek. Dancsó fod-
rász, Bácsko Petrovovszelo.
137

Rövidíráru szakmában ügyes
női vagy férfiségű szom-
bori fióküzletem részére
február 1-re felvétetik. —
Cím a kiadóban. 119

Házvezetőnő, középkorú,
aki már ilyen minőségben
munkálkodott, állást keres. —
Vidékre is elmenne. Meg-
kereséseket a noviszadi ki-
adóba kér. 124

Motorgépész, az összes
bel- és külföldi autók haj-
tására jogosító igazolvány-
nyal mielőbbi belépésre áll-
ást keres. Cím a kiadó-
ban. 105

Ápolónő orvosi rendelőbe
vagy beteg mellé ajánlko-
zik. Vidékre is elmenne.
Ajánlatokat »Szorgalmas»
jellegre a kiadóba kér. 110

Napi 200 dinárt kereshet
szencziós, könnyen elad-
ható ujdonságunk terjeszté-
sével. Maribor, Postfach 82.
Levelezés német, szerb-
horvát nyelven. 88

Stoppolást elvállal Ham-
mer, Trumbićeva 16/b. 85

Gyógygyógyász, diplomás,
állást keres. Cím a kiadó-
ban. 84

Vaskereskedőség állást
keres. Gottesmann Imre,
Subotica, Ilirska 4. 47

Borbélyok!

Ollók, borotvakések, gépek
köszörülését szakszertőn, ju-
tányosan végzi Gubányi
Sándor műköszörűs, Subo-
tica, Gyümölcs piac.

Intelligens fiatal ember,
nős, volt kereskedő, hármil-
yén állást keres, lehető-
leg raktárnoki állást, mi-
után teljesen garanciaké-
pes. Cím a kiadóban. 80

Fiatl nőtlén szappanos,
aki önállóan ért a mag-
szappan főzéséhez, azon-
nali belépésre kerestetik.
Ajánlatok fizetési feltételek
és előbbi állások megneve-
zésével: Tvornica sapuna,
Zagreb, Miramarska cesta
43. címre. 13800

Alexa nyakkendőipar tíz
dinárt fordítja ki nyak-
kendőjét. 12069

Nevelőnőket, zene- és
nyelvismeretekkel, elemi-
és középiskolai tanerőket,
gyermekkertésznőket, Hort-
nerinöket, egyszerű kis-
asszonyokat, játszólérska-
kat ajánl: Pädagogenbund,
Wien IV., Karlsplatz 7

Irodai tisztviselő szerb-
német-magyar levelező, ki a
könyvelésben és lehető-
leg mezőgazdasági gépszak-
mában jártas, azonnali be-
lépésre kerestetik. Ajánla-
tok »Pallas» Subotica. 10

Vaskereskedő-segéd, ki az
angro- és detail-üzletben
jártas, három nyelvisme-
rettel mielőbbi belépésre
állást keres. Cím a kiadó-
ban. 17

Fatormelő cég keres 15.000
—20.000 dinár kaucióval
megbizható egyévt munká-
sok, fuvarosok kifizetésére,
átvételekre, stb. Ajánlato-
kat e lap továbbit »Állan-
dó» jellegével. 69

KINTORNA

Főnök: Hová megy?
Alkalmazott: Hajat nyíratul.
Főnök: Most, munkaidő alatti?
Alkalmazott: A hajam is növekszik a munkaidő
alatt.

Üjságíró: Szóval, művész, ön nem híve a korai
házasságnak.
Színésznő: Nem én. Az összes eddigi házasságalm
délután történtek.

A beteg agglégény barátja érdeklődik:
— Hogy van a Pista? Már tul van a veszélyen?
— Addig nem lehet tul a veszélyen, amíg az a csi-
nos ápolónő, aki mellette van, el nem utazik.

A törvényszéki tárgyaláson az elnök így szól az
egyik női tanuhoz:
— Nagysád, először mondja meg, hogy hány éves,
aztán tegye le az esküt, hogy csak a tiszta igazat fog-
ja vallani...

Az idegenvezető magyaráz:
— Itt valamikor egy történelmi nevezetességű szél-
malom állott. A malom már elpusztult, de a szél még
mindig megvan...

Az asszony megkérdi a férjétől:
— Mért nem akarod elszívni azokat a szivarokat,
amelyeket a bátyámtól kaptál a születésnapodra?
A férj keserűen:
— Ugyen, hiszen ezek azok a szivarok, amelyeket
én karácsonykor a bátyádnak ajándékoztam.

Két volt harctéri bajtárs régi emlékeiről beszélget.
A fiatalabb ezzel indokolja meg, hogy mért jelenke-
zett önként katonának:
— Nem volt feleségem és szerettem a háborut!
Mire a másik így válaszol:
— Nekem pedig feleségem volt és szerettem a bé-
két!

**I-a széna, préselt,
100 kg-ként 100 din.**
Nik. A. Jovanov é, Vajjevo. - Képvisező:
G. TIŠMA, NOVI AD, Temerinska ul. 28, telefon 21-33

Uj regény! Uj regény!
Quasimodo
Ivánov meg a szeretője
Fenyves Ferenc előszavával,
mely BRAUN HENRIK halálának
tizedik évfordulójára jelent meg
Ara 40 dinár
Megrendelhető a Bács megyei Napló
könyvosztályánál

Kelmefestő és vegytisztító-
segéd felvétetik. Wihart,
Subotica, Sokolska ul. 3. 111

Napi 500 dinárt és még töb-
bet is kereshet értékpapir-
sorsjegyek havi részletre
való eladásával. A sorsjegy
vásárlók életbiztosítási kötvé-
nyet kapnak teljesen ingy-
yen. A képviselőknek át-
engedjük az első 2 részletet
és megfelelő fixfizetést is
adunk. Levelekhez 10 dinár
válaszbélyeg melléklendő. —
Jelentkezéseket elfogad
»Merkur» upravnistvo Ljub-
ljana. 13485

VÉTEL-ELADÁS

Eladó más vállalkozás mi-
att jóforgalmu fodrászüzlet
4000 dinárért. Cím a ki-
adóban. 135

Sarokház forgalmas helyen,
volt fűszerkereskedéssel
együtt, áru nélkül jutányo-
san eladó. Barjaktarov Ne-
nád, Mol (Bačka). 134

Szántóföldet, 300—500 hold-
dat vennék. Ajánlatokat
»Amerikanac» jellegre a ki-
adóhivatalba kérek. 132

Használt Berkel-formáru
sonkavágógép, amerikai
National Cassa, új, alig
használt Rösszler-zongora
jutányosan eladó. Frauen-
hoffer Ferenc, Velika Ki-
kinda. 144

Földbirtokot vennék 200
holdig Bácskában, Bánát-
ban, Baranyában. »Föld-
birtokos» Pribičevičevo,
poste restante. 154

Moziép, komplett, üzem-
ben 8000 dinárért, 3 HP.
gázmotor, 110 volt 18. Amp.
egyenáramu dinamóval el-
adó. Hermetz András,
Maliđjos. 155

Gépészek figyelmébe. Egy
balkaros és egy cilindergép,
jókarban, kedvező fizetés
mellett eladó. Kiadó egy
szoba-konyha lakás. Se-
noe ul. 19. 118

Perzszakabát, használt na-
gyon olcsón sűrgősen eladó.
Wilsonova 11, udvarban,
Huszár urizsábó. 125

Fekete hintó, alig használt,
olcsón eladó. Goitein Dá-
vidné, Ada. Érdeklődni le-
het Goitein Józsefnél is,
Subotica, Csirkepiac. 131

Motor egy 250 HP, két drb
100 HP és két drb 80 HP
mind szivógázra átdolgozva,
üzemben megtekinthető, ge-
nerátorokkal, vagy anélkül
is eladó. Stevan Crkvenja-
kov, Stari Bečej. 130

Kisebb villát Palícón, a vil-
lamos mentén megvételre
keresek. Ügynökök kizárva.
Cím a kiadóban. 78

Eladó 2½ HP gőzmotor
üzemképes állapotban. —
Deák Illés Stari Bečej. 136

Jólamés vegyeskereskedés
német nagyközség piacté-
rén, két hetipiacal, nagy
német és magyar vevőkör-
rel, nagyobb vállalkozás
miatt azonnal eladó. Meg-
felelő lakás az üzletnél. —
Bővebb felvilágosítást ad a
tulajdonos: Koller József,
Indija. 96

Asztalos-szerszámok 2 pad-
dal eladók. Kovács Géza,
Bácsko Petrovovszelo. 138

Előcsőtálya fekete min-
dentermő szántóföld 25,
65, 90 katasztrális hold
sűrgősen szabadkézbe el-
adó. Kiss Ferenc, Ceminac,
posta, Baranya. 109

Hofherr és Schrantz-féle
csőpölgárnitúra, eredeti lán-
cos magánjáró, majdnem új
állapotban, egy négyluku
Kpa. kukoricamorzsoló mo-
torral együtt eladó. —
Schlemer Johan, Sztanisica.
122

Darálóképpárt, jókarban le-
vőt, esetleg teljes felszerel-
léssel, megvételre keresek.
Cimeket »Készpénz» jel-
ligére a kiadóba kérek. 41

Eladó gyönyörű fekete bőr
uriszoba, háló és konyha-
berendezés. Cím a kiadó-
ban. 12

Használt zuzógépet (kvecg)
keresek megvételre. Bánov
Lajos hentes, Bačka Topola
13827

Gyümölcsia, parki cserje,
rózsa, szőlővessző, fajmen-
tes, olcsón kapható Paul
kertgazdaságában, Pancse-
vó. 13137

Eladó ebédli, előszoba és
többféle butor. Cím a ki-
adóban. 60

Házhelyek, kedvező fizet-
ési feltételek mellett —
kisebb-nagyobb házak ol-
csón eladók a Szegedi-
szőlőkben. Bővebbet Rutt-
kaynál, Lelencház mögött.
103

Jéggyári és hűtőházi beren-
dezések a legújabb vilá-
szabadalom szerinti, keze-
lés-, anyag és utántöltés
nélkül. Könnyen és bárhol
felszerelhető. Termel napi
5, 10, 15, 30 mm. jéget. —
Hosszu élettartalmu. Minta-
telep látható és megvehető
Bácsstopolán Nagy Sándor-
nál. 12598

Bélyeggyűjtőknek ajánlom,
hogy szerezzenek be ná-
lam 500 teljesen különböző
bélyeget tartalmazó bélyeg-
gyűjteményt 30 dinárért.
Európa, Ázsia, Afrika és
Ausztrália különböző álla-
mainak bélyegeit tartalma-
zó 1000 darabos gyűjte-
mény ára 65 dinár. A
pénz előzetesen bekülden-
dó és a gyűjteményt aján-
lott levélben küldöm a
rendelőnek. Minden ren-
deléshez ingyen csatolom
bélyegárjegyzékem, amely
az egész világ, majdnem
600 államának bélyegjegy-
zékét tartalmazza. Az SHS
legrégibb bélyegkereskedé-
se. Izidor Steiner, Brod
na Savi. 719

Fűzők, orvosi rendelésre
haskötők, a legmodernebb
kivitelben Gutainénál VIII.,
Ostojičeva ulica 32.

Tisztított dió, narancs, cit-
rom, a legolcsóbb napi ár-
ban nagyban és kicsiny-
ben kapható M. Tuciénál,
Zrinjski tér 11. 71

**Jó karban levő sokszorosí-
tógépet** keresek megvételre.
Blum gyógyszerár. Subo-
tica. 52

“Dama” Divatszalon Subotica

1919 - Tízéves jubileum - 1929

BEOGRÁDIAK!

Január 10.-től kezdve 120 olcsó nap kezdődik!

**Lalković 8 kirakatában láthatók a
LALKOVIĆ-FÉLE JUBILÁRIS ÁRAK!**

1. számú kirakatban minden 5 dinár	2. számú kirakatban minden 10 dinár
3. számú kirakatban minden 15 dinár	4. számú kirakatban minden 20 dinár
5. számú kirakatban minden 32 dinár	6. számú kirakatban minden 40 dinár
7. számú kirakatban különféle meglepetések	8. számú kirakatban különféle meglepetések

Vidékre utánvétellel szállítunk. — Mintákat nem küldünk

Vásároljon most Lalkovićnál a jubiláris áron!

Árjegyzéket kívánatra bérmentve küldünk

A vásárló közönség szives figyelmébe!

Cégünk 1919-ben alakult és 1929. év elején ünnepli fennállásának tizedik évfordulóját.

A sok nehézség mellett, amellyel az egész országnak, de elsősorban nekünk kellett megküzdeni, vállalkozásunkat siker kísérte. A siker titka: le a nemszolid spekulánsokkal és éljenek az **olcsó árak!**

A fogyasztóknál megértésre találtunk, mert belátták, hogy érdekeiket mi képviseljük a leghathatósabbban. Mi pedig épen a fogyasztóközönség megértése folytán kis üzletünkéből ez alatt a 10 év alatt az ország egyik legnagyobb üzletévé fejlődöttünk.

Kötelességünknek tartjuk tehát, hogy 10 éves jubileumunk napján hangos ceremóniák helyett nagy **jubiláris eladást rendezünk.** Ez a jubiláris eladás **január 10.-től május 10.-ig tart,** hogy alkalma legyen mindenkinek szükségleteit fedezni.

Tízéves fennállásunkat tehát

120 olcsó nappal ünnepeljük meg.

Žarko S. Lalković i Brat

Beograd, Kralja Milana 75 — telefon 28-05

Karácsonyi szerb népszokások

Irta: Gonda László

A Karácsony az összes keresztény népeknél a szeretet ünnepe. Az általános, nagy emberi szeretetét amit Jézus Krisztus prédikált és legszebben fejezett ki akkor, mikor azt mondta:

...Hallottátok, hogy megmondattok: Szeresd felebarátodat és gyűlöld ellenségedet. Én pedig azt mondom néktek: Szeressétek ellenségeiteket...

Ez a mindent megbocsátó igazi szeretet nyilvánul meg a délszláv népek és különösen a szerbek egy ősi gyönyörű szokásában, mikor Karácsony ünnepén mindenki templomba megy istenfi tiszteletet hallgatni s annak végén az összes jelenlevők összecsoportolóznak és az ellenségek, vagy haragosok is összebékülnek. Ha akadnának is egyesek — ami ritkaság, — akik nem akarnak kibékülni, akkor azokat a papok elő állítják s oda áll hozzájuk a község feje, meg a család legöregebbjével, mikor is a pap így szól hozzájuk:

»Danas je, braćo, po Božijoj volji na zemlji mir i medju ljudima blagovolenje, i svaki onaj, koji ova Božju zapoved ne sluša, tešku kletvu na svoj dom poteže!« (Ma, testvérek, Isten akaratából a földön békeség és az emberek közt jóakarát, és mindaz, ki Isten e parancsának nem engedelmeskedik, súlyos átkot von házára).

Erre még a legnagyobb ellenségeknek is meg kell egymást csókolnia és ki kell békülnie.

A szeretet ünnepének megünneplése a szerbeknél épp úgy, mint a többi keresztény népeknél tulajdonképpen már az ünnep előtt való napon kezdődik, melyet »badnji-dan«-nak neveznek a »badnjak«-ról, vagyis karácsonyi tuskóról. A badnjak és a szalma ugyanis a délszláv népeknél a karácsony ünnepének főjellemzője.

Először otthon mindent előkészítenek a három napig tartó ünnepre, ebédekre, vacsorákra, mert az ünnepek alatt nem szabad semmit dolgozni, még takarítani és az asztalt leszedni sem. Mikor ezek az előkészületek befejeződnek, akkor a házigazda kimegy a legközelebbi erdőbe és ott három darab tuskót vág — lehetőleg cserfából. Ezeket haza viszi és a ház előtt az eresz alatt teszi le. A háziasszony a tuskóhozott a ház előtt várja, kaláccsal, borral és pálinkával. A kalácsot megkóstolják, megtörlik és ott a helyszínen elfogyasztják. A fatuskókat üdvözléssel is fogadják.

Ekkor elvégzik az utolsó előkészületeket a vacsorához. Az összes szükséges előkészületek után, mikor az első csillagok feljönnek, a házigazda kimegy a ház elé és felvesz mindkét vállára egy-egy tuskót s azokat beviszi a szobába, ahova jobb lábbal lép be. A szobában az egész család és háziállatok összegyűlekeznek és állva várja a tuskó hozó gazdát. Az ajtónál a háziasszony várja egy szitában buzával, vagy árpával és dióval. A gyermekek a tuskókat megcsókolják, a gazda és a bennlevők kölcsönösen üdvözlölköznek egymást. A tuskókat ekkor a tűzhelyre teszik lehetőleg úgy, hogy a vastagabb vége Kelet felé legyen. Ezután ünnepélyesen meggyújtják azokat, szenteltvízzel behintik, tömjénnel megüstöltik és borral öntözik. A kölcsönös jókívánságok elhangzása után a tuskókat kissé kihuzzák a tűzhől, hogy reggelig égjenek. Az üdvözlések után pálinkát isznak.

Mikor a tuskók már égnek, akkor szalmát hoznak be a szobába, melyet már előbb szintén az ajtó elé készítettek. Ezt a szalmát elszórtják az egész ház padlóján, annak emlékeztetere, hogy a Krisztus jászolban szalma között jött a világra. Az így elszórt szalmát nem szabad az egész három napig tartó ünnep alatt eltakarítani.

Ekkor leülnek a vacsorához. Némely helyen még ma is kiviszik előzőleg az asztalokat és székeket a szobából és a padlón terítnek, még pedig tarisznyákon és zsákokon, melyeket törökösön keresztbetett lábakkal ülnek körül. Vacsora előtt buzognak imádkoznak kérve az Istent, hogy adjon a ház népének egészséget és előmenetelt. Ezután kalácsot szegnek. Vacsorára legtöbbször malacot és babot esznek. Boszniában, Hercegovinában és Dalmáciában malac helyett kecskét vagy bárányt vágnak a karácsonyi vacsorához.

Mikor az első tuskó elég, akkor a férfiak felkelnek, borral megkeresztelik és elbucsznak tőle.

Ezen az estén korán lefeküsznek, mert az első ünnepén hajnal előtt fel kell kelni az egész családnak.

A család fő éjjel előtt már fölkel, sőt némely helyen le sem fekszik, mert fél, hogy nem ébred fel idejében és elkési a misét. Ejjelután felkölti az egész háznép e szóval: »džite se, zora je!« (keljete fel, hajnal van). Azután így szól: »Hristos se rodi!« (A Krisztus született.) Sok vidéken minden háznak meg van a maga úgynevezett első karácsonyi látogatója (polozenik), aki hajnalban beállt már az említett üdvözléssel. Más vendéget Karácsonykor nem is fogadnak. A polozajnik üdvözlésére a házbeliek így felelnek: »Vaistinu se rodi i sretan nam Božije!« (Vajóban születik és nekünk szerencsés Karácsony.) A polozajnik buzát szór a házbeliekre, amit azok ugyanúgy viszonoznak. Azután behozza a badnjakokról levágott forgácsokat a tűzbe dobja és kiált: »Koliko varnica, toliko sreće, zdravlja, govodi, ovaca, konja, svinja, pčeta.« (A hány szikra, annyi szerencse, egészség, marha, juhi, ló, sertés, méh.)

Hajnalban elmennek a templomba, ahol a liturgia

kibékülése. Templom után hazamennek. Otthon azután mindjárt elkezdődik a mulatás. Általában a nagy evés és ivás igen fontos szerepet játszik Karácsonykor. Az asztalnál a főhelyet a polozeniknek adják, aki a házigazdával szeg meg az ünnepl. kalácsot, a mézes rétest pedig sorba szelik. Ebben a mézes rétesbe ezüst pénzt is szoktak belesűtni s aki azt megtalálja, az szerencsés lesz. A kalács megszegésénél igen vigyáznak arra, hogy egy morzsa se essék le, mert az veszedelmet vagy halált jelent a házban.

Karácsonykor három napon át nem szedik le az asztalt és nem tisztítják a szobákat, csak harmadik nap, István napkor takarítanak először.

A Karácsonyra levágott állatok egyes részeinek a jövőre is jelentősége van. A lépből (slezina) a következő tél időjárására következtetnek. Ha a lépnek a fejhez közelebb eső része kövösebb, akkor a tél első fele hidegebb. A lapockából (plečka) már nagyon komplikált a jóslás, mert a csontok minden egyes görbülése, vagy mélyedése jelent valamit a házra; betegség vagy haláleset, szerencse vagy szerencsétlenség az állatok közt, a természetben, pénzügyi dolgokban.

Az evésnél először női családtagnak kell az ételtől bezsírítani magát, hogy a juhok először nősténye-

ket hozzanak a világra. A férfiaknak először a malac fejéből és nyelvéből kell enni, hogy fontos személy legyen (da bude prvi ljud, ne povot), ne utolsó. Karácsonykor egy nagy hordóról leveszik az utolsó abroncsot s azon keresztül ugryatják a barmokat, hogy ne kapjanak valami betegséget. A karácsonyi pecsenyéből meghagyják az állat orrát, hogy azon keresztül igyanak vízet azok a betegek, kiknek valami nyúlalásuk van.

Ha a Karácsony péntekre esik, akkor a következő év állatokra és népre egyáltalán rossz lesz.

Karácsony a legszebb ünnep s ezért ekkor ember, állat egyaránt örvendezik: *Božicu se vesell i ptica u gorl i riba u vodi.* (Karácsonykor örvend a madár a levegőben és a hal is a vízben.)

Ezek a karácsonyi szokások az összes délszláv népeknél megvoltak. Különösen a badnjak és a karácsonyi szalmaszórás régi szokás volt szerbeknél, horvátoknál, szlovénoknál és a bolgároknál egyaránt. A szlovénoknál és a horvátoknál azonban már kivészóben van, míg a szerbeknél és a bolgároknál ma is csaknem mindenütt meg van. Azonban a likai, szerémségi és a vajdasági szerbeknél ma már épp úgy, mint sokkal előbb a szlovénoknál és a horvátoknál is kezd ki-szorítani ezeket a jellemző szokásokat a többi keresztény népeknél általános és a történelmi adatok szerinti Németországban a 17. század elején keletkezett »Karácsonyi« állítás szokása.

Szanatóriumban

Irta: BAEDEKER

— A Ketten-sorozatból —

— Nos, hogy' vagyunk? — kérdezte az orvos a betegétől.

— Kíváncsi ember! — felelte az.

— Ágyban fektüd ugyan, de a sanatórium már betegem embert is látott.

— Igazán nem toladásból kérdelem, — mentegődött a doktor. — De tudnom kell, mint van, ha meg akarom gyógyítani!

— Kérdés, akarok-e meggyógyulni?

— Sokkol kevésbé beteg, semhogy ne akarna... Szanatóriumunk szabályai különben előírják, hogy betegeknek az orvosai kérdéseire felelni tartoznak. Tehát: hogy' van?

— Hát, ha mindenáron tudni akarja: gyalázatosan.

— A betegek nyelvén ez azt jelenti: jobban.

— Ön igazi doktor.

— Mit akart ezzel mondani? Gorombaságot vagy bókot?

— Egyiket se, csak tiszta igazságot. Igazi doktor, mert paradokszt mondott. Az orvosok, ha szeretik a mesterségüket, szeretik a paradokszonokat is.

— Maga pedig, tisztelt barátom, tipikus páciens.

— Hát ez mi? Hízogás vagy megszólás?

— Szintiszta igazság. Tipikus páciens az, aki nem bízik az orvosban, ezt leplezve vagy leplezetlenül minduntalan a tudára adja és mégis tőle várja a gyógyulását.

— Jellemzésének csak az első fele huzható rám. Nincs bizalmam önhöz (és senki orvoshoz se), de nem is várom, hogy gyógyítson meg. Ném kívánok lehetetlenséget. Tudom, hogy a tudományának határ van szabva, s hogy ez a határ: a betegség... Miért is vannak orvosok a világon?

— Valószínűleg a betegek kedvéért.

— Ah persze! A betegek vannak az ő kedvükért! Hígyje meg, ha kevesebb lenne az orvos, beteg se volna olyan sok. Abban a városban, amelyben azelőtt laktam, még nem is oly rég csak hat orvos praktizált s győzték a betegeket, ma negyvenen vannak s alig bírják a munkát. A halandóság pedig semmivel se kedvezőbb, mint régen volt, s ha még huszan fognak »rendelni«, még több lesz a beteg s kérdés, kevesebb lesz-e a temetés?... A sanatóriumokat se azért építik nyakrafőre, hogy könnyebben győzhessék le a betegségeket, hanem azért, hogy a betegeket, persze a fizetőképeseket, szabóítsák.

Az orvos kezébe vesz egy könyvet, mely az éjjeli szekrényen fekszik. Megnézi a címét és mosolyog.

— Ha ilyeneket olvas, akkor nem csoda, hogy boldogokat beszél.

Méltatlankodva vitatta a beteg:

— Kérem, ez egyike a legjobb regényeknek!

— Állítottam az ellenkezőjét? — mosolygott tovább az orvos. — Ha nem volna kitűnő, akkor nem lehetne oly végtetes hatással a betegekre. Tudja, az ember akkor se olvas mindent abban az értelemben, ahogy az író gondolta, ha egészséges, mint a makk, — hát még ha beteg?

— Nos, és az orvosokból minő hatást vált ki ez a szép könyv?

— Néhány szaktudománybeli tévedésről eltekintve igen erős hatást. Nagyszerűen festett s faragott meg az író egy bizonyos sanatórium-típust, és benne bizonyos beteg-fajtát.

— De orvos-típust is. Nem?

— Sőt. A baj csak az, hogy a nagy író tulbecsülte a közönséget, a különösen a betegeket, akik nagyon

szeretnek olvasni (talán ez is beteges tünet náluk), de egyszersmind kritikus hajlandóságuk, generalizálni szoktak, s könnyen hiszik el, hogy minden gyógyintézet és minden doktor olyan, aminőnek Thomas Mann ur festette.

— Bár csak legalább olyanok volnának!... És most, orvos ur, kérem, bevallok valamit.

— Diétahibát követelt el? Szigorú tilalmunk ellenére becsépészték valamit, amit nem szabad enni?

— Ezt nem ősmerném be... De hogy bosszantsam, elárulom, ez nem az egyetlen sanatórium-regény, amelyet utjabban olvastam. Itt a *corpus delicti*. Kihuzott a párnája alól egy könyvet s az orvos kezébe adta.

Az megnézte a címlapját s a fejét csóválta. Az *Utolsó Fejezet* volt Knut Hamsun-tól.

— Maholnap külön iktatúrátuk lesz a gyógyintézeteknek.

— Hahaha! — nevetett a beteg. — Gyógybelletrisztika!

— Kérdés, — felelte egészen komolyan a doktor. — Kérdés... Ez is igen jó könyv, s az a véleményem róla, hogy a kollégáim minden veszelj nélkül olvashatják. Azoknak nem árt semmi. Egyéb egészséges halandók is bátran vehetik a kezükbe, mert az egészséges ember sokat tud kiállani. De ami a beteget illeti —

— Nos, a betegek?

— Betegeknek nem való olvasmány. Hígyje meg, barátom, nemcsak szubjektíve érezni magát jobban, de objektíve is, ha ez a két máskülönböző kitűnő regény nem jut a kezébe... Mért is nem tölem fölem kért tanácsot, hogy mit olvasson?

A beteg nevet.

Az orvos folytatja:

— Hiába nevet... Azaz: csak nevesse. A nevetés jobb gyógytényező a legideálisabb klímánál... Az orvos nemcsak a testnek, a léleknek is orvosa, ha igazán (nem csupán konyerekereső, de hivatásos) orvos. És egyáltalában nem közömbös, hogy a beteg, főleg a hipokondriára hajló meg a hisztériás, mily könyveket olvas. Itt nem az a kérdés, melyik a legjobb könyv, hanem az, melyik a legnekeveletlenebb olvasmány. Bármeennyire individualizálunk mi itten (talán gondosabban, mint a Zauberg- meg a Torahusszanatóriumban), még mindig nem végzünk teljes és nekemteltsz, az én orvosi becsvégyamat és tudományos lelkiismeretemet kielégítő munkát. Ha tölem függne, nemcsak arra lenne gondunk, hogy a beteg mit kap naponta ötször enni, de arra is, hogy a páciens mit olvas... Megint nevet? Örömmel látom, sőt hallom, mert hangosan nevet. Ön határozottan a gyógyulás útján van, bár ezt a két regényt olvasta... Ha megsegít az Isten vagy valami nagy tőkepénzes, és saját sanatóriumom lesz, a szellemi diétájukat is elő fogom írni a betegemnek.

— Önnek, doktor uram, mindenképpen eredeti fölfogása van a pályájáról.

— Az orvosok, tisztelt barátom, általában eredetibb emberek talán minden más foglalkozású polgártársunknál. A hivatásuk hozza ezt magával. Nagyon sok embert tanulmányoznak és ismernek.

— Még majd rájuk fogja, hogy emberismerőki!

— Az emberekkel való foglalkozás nem zárja ki azt, hogy kiismerjük őket.

— Szeretném ismerni az ön ideálját az orvosok-ról, édes doktor uram.

— **En meg az öné, kedves páciensem.**
 — Az igazat megvallva, nincs eszményképem ró-
 tük — olyan legalább nincs, amely az én kreációm,
 a saját külön eszményem. Talán többet is olvastam
 már az orvosok ellen Rabelais-tól kezdve Mollére-en
 keresztül Bernard Shaw-ig, hogy függetleníthetném
 magam tőlük. De mert beteg vagyok s ilyen állapot-
 ban doktorok nélkül nem tudok se élni, se halni, olyan
 orvos volna a kedvemre, akít *Leibari-nak* szoktak
 hívni, aki a saját külön gyógyítóm lenne, miúgy ren-
 delkezésemre állna s folyton a hógylétemmel törődne.
 — Ezek a legrosszabb doktorok, jó uram. Mindig
 azon egy emberrel vagy családdal foglalkozva (s jó-
 formán csakis azzal az eggyel), megállanak a tanul-
 mányaikban, régi ismereteikből csak felejtének s újat
 csak elméletből, könyvekből tanulhatnak hozzá. Cor-
 visart, Napoleonnak a híres orvosa, aki állandóan vele
 foglalatokodott, kérdés: volt-e oly megbízható, mint
 egyik-másik vidéki »doktor bácsi« vagy nagyvárosi
 osztályos főorvos, akinek naponta harminc-negyven be-
 teggel van dolga. Különbö is az ilyen »személyekör-
 rül« orvos csak királynak vagy hipokondernek való.
 Ami egyébaránt majdnem egyet jelent. A királyok
 rendszerint hipokonderekké válnak, mivelhogy öröklé-
 k alázatos, fontoskodó és nagyképi Corvisart-okat lát-
 nak maguk körül, a hipokonderek pedig *in foro interno*
 uralkodóknak érzik magukat, mert mindég magukkal
 s becses hógylétiükkel foglalatokodnak s bizonyos
 mértékig erre kényszerítik a környezetüket is.
 — Engem persze hipokondernek tart.
 — *Wie er im Buche steht!* Sőt hiper-hipokonder-
 nek, anélkül hogy szójátékot akartam volna csinálni.
 Hiszen mielőtt idekerült a mi szanatoriumnak nevezett
 vigadónkba, a város összes bel- és külgógyászait és
 egyéb specialistáit konzultálta!
 — No de végül mégis itt kötöttem ki, ahol azt te-
 hetnek velem, amit akarnak. Még meg is gyógyíthat-
 nak.
 — Ehhez önnek is hozzá kellene járulni valamivel.
 — Csak ne volnék olyan kényelmes, doktor ur!...
 Dehát eltérünk a tárgytól. Az ideális orvosról volt
 szó s nem a fegyvelmezetlen betegről... Hát az ön
 mintaszervi gyógyangyala, az eszményi orvos vajjon
 hogy fest az ön mentalitásában? Vagy a fantáziájában?
 Milyennek képzeli azt a mesebeli jöltevet, azt a
 nemes és tudós férfit, aki mintája lehet a kívánatos,
 eszményi doktornak?
 Félék, hogy a feleletemet majd önhittnek ta-
 lálja.
 — Nem fogok csodálkozni, ha ilyen hangnemben
 válaszol. Ki tarthat igénytelennek olyan embert, aki
 Istennek a dolgába mer avatkozni s a Természetnek
 csinál konkurenciát? Halljuk hát azt az elbizakodott-
 ságot!
 — Nos, az eszményi orvost nagyjában és főbb vo-
 násaiban olyannak képzelem mint az ön mostani or-
 dinarius-át.
 — Szerény kis iholya! És még csak el se pirult!
 — Kérem, én egészen bizalmasan s nem a karzat
 számára beszélek. Az orvosegyesületben én is olyan
 szerényen viselkedek mint több kollégám. Ott nem
 árulom el, minő jó véleményem vagyok magamról...
 — Helyes. Az ember csak egészen intim körben
 legyen szerénytelen, mert máskülönben nem hiszik el
 róla, hogy szerény... De már most szeretném hal-
 lani, mért éppen ön a típusa ennek a csodálatos minta-
 férfinak.
 — Elősorolom az okokat. Először is: szeretem az
 embereket.
 — Nem mutat valami jó izlésre.
 — Mit csináljak? *C'est plus fort que moi.* Szerem
 őket, mert engem nem vadított el, hanem inkább
 megszédített a borzalmas háboru. Szeretem őket,
 mert látom, mennyire gyűlölködnek, s mennyire rá
 vannak szorulva, hogy szeressék egymást. Ugy vet-
 tem észre, a legtöbb emberre több gyűlölet leselkedik
 mint amennyit elbir. Hát gondoltam: én majd szerem
 őket s ezzel ellensúlyozom legalább néhány fele-
 barátjuknak az ellenséges érzelmeit. Ezért léptem erre
 a pályára, amelyet igazán nem minden ok és érzem
 nélkül neveztek el emberbarátinak, még ha patika-
 számlákkal és orvosi honoráriumokkal van is megter-
 helve. Aki nem szereti az embertársait, az menjen ka-
 tonának, csendőrnök, vagy szövetkezeti igazgatónak,
 — az orvos kell hogy szeresse az embereket.
 — Ez az egész?
 — Dehogy! Jön a nehezebb földat. Még külön
 (és jobban mint az embereket általában) kell szeretnie
 a betegeket, akik pedig, láthatja magáról, olyan ke-
 véssé szeretetreméltók. Ezeket szegényeket senki se
 szereti. Szükségük van a doktorra, aki megbocsátja
 nekik, hogy betegek. Oly hiba, amelyet bizony néha a
 legközelebbi környezetük is rossz néven vesz tőlük.
 — A doktor ur tehát szeret engem?
 — Jobban mint megérdemli... Még nem vette
 észre? Ebből is látszik, hogy még nem egészen egész-
 séges. Én különben minden betegemet szertm (még a
 jólfizetőt is), s önt talán egy árnyalattal jobban mint
 a többi, mert gondolkodó fej és kritizálja az orvos-
 kat.
 — Eszerint belátja, hogy van mit kritizálni rajtuk.
 — No, annyit nincs mint a betegeken, akik olya-
 nok, mint némely könyv, amelynek minden egyes lap-
 ján találhat kivételül a bíráló... De hát az orvosok
 az emberek s így távol állanak a tökéletességtől. Talán

tökéletesek lennének, ha ők is mint a papok nőtlenek
 maradnának.

— Doktor! Elképszit engem. Mi köze az orvosok
 házasságának vagy coelibátusának a hivatásukhoz?

— Több mint gondolná... En azért maradtam nőt-
 len, hogy egész erőmmel, minden tehetséggemmel a be-
 tegeimnek élhessek s az ő érdekeiket szolgálhassam.
 A nő orvosnak rendesen családja is van (ha a dok-
 torné nagyszágos asszony gyermekeket szül neki), a
 melyet ő, mint minden jóra való polgár nagyon szeret.
 Jobban mint a t. emberiséget és a beteget. Gyermekei
 érdekében vagyongyűjtésre és tudásának mentül na-
 gyobb gyümölcsötetésére is kénytelen gondolni. Ta-
 pasztalhatta, hiszen sok kollégámat ismeri, hogy a
 családos orvos élénkebben lohol a prakszis után, mint a
 nőtlén, ez pedig többet és több odaadással foglalkozik
 a pácienseivel mint női kartársai. *Exceptis excipiendis*
 — ahogy mi a kedvenc tolvajnyelvünkön, diákuul mon-
 dani szoktuk.

— Van valami a dologban, kedves doktor ur. De
 csak látszólag és csak első pillantásra. Az orvos sinec
 fából, s ha nem házassodik meg, éppen úgy tart szere-
 tőt, mint a nőtlén ügyvéd vagy bankigazgató. S lehet,
 hogy ez a hölgy többet kerül neki mint amennyit a
 családjára költene, ha volna, mert az ilyen drága kis
 nők néha igen drágák. Így aztán az ön tetszetős teo-
 riája összeomlik egy kapzsi kis nőstény indiszkrét
 beavatkozásán.

— Itt a tévedés, kedves betegem. Az orvosnak,
 főleg az olyan típusnak, aminőt festettem, nem kerül
 sokba a nő meg a szerelem. Ingyen vagy nagyon ol-
 csón kapja, — elég az alkalmá hozzá... Az orvos
 különben is takarékosabb természet mint pl. az ügy-
 véd vagy a kereskedő (mert hiszen nehezebben keresi
 a pénzét, vagy legalább nehezebb munkával), s így
 még ha nem is jut egészen gratiz és frankó ahhoz,
 ami persze az ő életéből se kapcsolható ki, keveseb-
 bet pazarol rá mint más hasonzorú ember. Isten men-
 sen attól a kívánságtól, hogy minden orvos agglegény
 maradjon, s az állam se hozhat ezt elrendelő bolond
 törvényt. Már csak azért se, mert az nagyon okos
 volna s a kormányok bölesen óvakodnak attól, hogy
 efféle törvényjavaslattal lépjenek a Házuk elé. Félnék,
 hogy okos törvényekkel hamar lejárnak magukat...
 De óhajandónak tartom, hogy mentől több nőtlén or-
 vos folytasson gyakorlatot.

— Him, az elméletének más hübnere is van, dok-
 tor. Hátha olyan kartársai maradnak feleség és csalá-
 d nélkül, akik nem szeretik a betegeket. Mit ér ak-
 kor ezeknek az orvosok coelibátusa?

— Ebben is téved, tisztelt barátom. Az ilyenek

mind megházasodnak. Sokkal önzőbbek, semhogy ezt
 ne tennék. Szükségük van valakire, aki fölött zsarno-
 koskodhatnak s erre a célra legalkalmasabbnak látszik
 nekik a feleség. Csak jó ember és jó doktor határozza
 el magát arra, hogy családátlanul éljen.

— Kezd meggyőzni, doktor uram, de van még
 némi aggodalmam. Ha az orvos egyenesen azért tar-
 tózkodik a családalapítástól, hogy háborítatlanul a
 hivatásának éljen, akkor bizonyos idő múlva meg-
 bánhatja az önzetlen cselekedetét, s elégedetlenséget
 fog érezni a szomorú sorsán, mint a legszűziesebb
 gondolkozású apáca is, aki olykor mégis elgondolja,
 mily nagy áldozatot hozott, amikor a nemes hiva-
 tása kedvéért lemondott a férfiról.

— De hiszen az orvos, ha még oly nőtlén, nem
 mondott le a nőkről. Sőt...

— A nőkről nem, de a családi életéről igen. Nem
 teszi ez őt később mogorvává, nyügössé, »gratich«
 há, ahogy mondani szokták?

— Ettől az idősebb korban támadó kedélyhan-
 gulattól a női doktorok se mentesek. — főleg, ha
 esetleg közben megunták a feleségüket, ami állítólag
 szintén megtörtént már népek nemzetek és orvosok
 történetében... De most veszem észre, nagyon sokáig
 időztem itt, pedig más betegek is várnak rám.

— Nekem a látogatása nem volt hosszú, doktor
 uram.

— Javulás jele, mikor a beteg szívesen látja az
 orvost. S most újból megkérdezem: hogy van?

— Kissé jobban.

— Azaz: sokkal.

— A doktor ur bizonyára jobban tudja... Fölkel-
 hetek?

— Hogyne! Megtehette volna már sokkal előbb.

— Nem voltam rá képes. De mióta önnel beszél-
 getek, mintha némi erőre kaptam volna.

— Ebből is láthatja, hogy a doktorok nem egé-
 szen fölősegesek.

— A jó doktor sohase fölőseges. Tudja, mit
 gondolok, doktor ur? Az orvos néha többet használ,
 mint az orvosága.

— Ó maga az orvoság. Ezt az orvosok is belát-
 ják s azért nélkülözhetetleneknek tartják magukat.

— Minket betegeket vajjon nem tartanak-e szintén
 nélkülözhetetleneknek?

— No igen. De hát mondja, mit csinálnánk Önök
 nélkül? Majdnem oly rossz helyzetbe jutnánk, mint
 maguk orvosok nélkül. Azért hát hecsülljék meg egy-
 mást. Isten Önnel.

— A viszontlátásra!

Gräber János

*Még nincs itt az idő,
 hogy kiálljunk a porondra
 és karban, vezényszóra
 kiáltjuk: Vagyunk?!
 Magányos álmodozók sóhajlása,
 portyázó vadászok puffogása,
 a hajtóknak a hahóds,
 szomjas szívek dobbanása*

Mégse?!

*egy akkordba mért nem csendül?
 Ha olyan mély az álvók álma,
 hogy nincsen, aki fölrdzza,
 van-e jövőnk?
 Allj hiszem.
 Nyugodj bele harkály-szívem:
 közöny és széthuzás
 lesz a mi szemfedőnk.*

Somlyó Zoltán:

Tükör...

*Ki az az ur, ki minden reggel
 szemembe néz a megkopott tükörből?
 S ijedten kapja el fejét,
 meglátva ajkamat, mely bara görbül.
 Aztán végignézi, amíg
 megkötöm sötét nyakkendőmet...
 Ki az az ur, ki minden reggel
 átenged a fogó időnek?...*

*Ki az az ur, ki minden este
 ott lened a megkopott tükörben?
 S megcsóválja busan fejét,
 meglátva vállam roskatagra törtent?*

*S mig ágyam felé ballagok,
 kísér, mint testvért, távolodva...
 S mint sirba készülő felé,
 felém bucsúja csókját dobja?...*

*Csak egyszer nyulna dt keményen
 felém a tükör sebhelyes üveglén!
 Rugadna torok szigoron,
 őszintén, ídradt szemembe meredvén:
 ne menj tovább oly roskatag!
 nem engedlek! Allj meg! Elég volt!...
 De az újbán áll a tükör:
 az élet, ez a gyilkos lényfolt!...*

Berényi János:

Világtájak

Előttünk van észak,

a többi fölcserélt irány félörülettel
 bevarrt sebek sajjásában énekel
 és mindenünnen töviskoronák néznek
 fájdalommal itatott kötéssel a szemükön,

nem tudjuk, hol virágozott föl az első napkelet,
 hol ugrott égő toronygömbre a dél,
 hol rácsálla szárnyát az utolsó alkonyat.

A napok mind sirnak, vagy ünnepelnek,
 és ugyanaz a könnyük, ugyanaz az énekük
 ugyanaz a fényük, ugyanaz a hűvösük,

és egyforma sötétlen és hosszan ágazik szét
 lépésüinktől a gyötrő hármás árnyék
 S mi csöndesen ballagunk velük előbbre.

És hasztalan fordulunk meg néhanap:
 velünk lendül a három-küllős árny is,
 a zengő égitest lesorvad a ránézó arctól:
 másutt robban ki fonyadt lelkendezéssel
 s piros fekélyekre tűzve újra mögöttünk
 cimbalmoznak a napos világtájak
 sugárzó igék ezer szerelmű hurjain.

s előttünk újra észak borzalma dermed.

Miől ijedt meg Szent Sebestyén Veronában?

Irta: Móra Ferenc

Olvassom a lapokban, hogy a milánói Brerából érkezett az a Szent Sebestyén-kép, amit Liberale da Verona festett abban az időben, amikor Matteo Visconti volt a város ura. Megértem, hogy muzeumi körökben nagy az üdöztetés és nyilván találtak is már azóta valami felesls szolgát, akinek kicsavarják a nyakát. De abban is bizonyos vagyok, hogy a kép nemsokára megkerül. Muzeumnak nem tudja eladni a tolvaj, magángyűjtő pedig ha befogadja is a képet közé, egy pár hét múlva visszalopja a Brerába. Azzal a kimondhatatlan iszonnal és irtózáttal, amit az agyonnyilasztott szentnek nemcsak az arca, hanem minden porcikája kifejez, nem lehet sokáig egy fődél alatt maradni.

En csak egyszer láttam a képet, tán három esztendőre, akkor is csak egy futó pillantással, mert éppen nagytakarítás volt a Brerában s nem látták szívesen a vendéget, — de soha többet el nem felejttem. Vászorára még így nem kentek borzadást. S csak mikor ezt a képet láttam, akkor hittem el azt az anekdotát, amivel Vasari bizonyítja a Híres piktorok-ban, hogy milyen nagy festő volt ez a Liberale, akit pedig különben nem igen emlegetnek a halhatatlanok közt.

A szultán egyszer Mantua kényurának valami csodaszép vadászbet küldött ajándékba. Az ögróf Liberale da Veronával lefestette a kutyát, még pedig friskóban, a gonzagai vár ebédőlének a falára s hogy kipróbálja a kép hűségét, bebocsáttatta a terembe a kedvenc vadászkutyáját, amely végkép nem szelvehette a pogány ebet. A kutya csakugyan elsőrendű kritikusként viselkedett. Amint meglátta a festett vetélytársát a falon, olyan irtózatossá dühvel ugrott neki, hogy rögtön szétlőcsant a koponyája a márványon. Ezidél az egyetlen kritikus volt, akit meghalt elvért.

De hát ilyen bravuros dolgot már másról is hallottunk. Nem kritikusról, hanem festőről. Minden iskolás gyerek tudja, hogy Zeux is olyan szőlőt festett, amit meg akartak csipkedni az ég madarai. A borzalom megfestése azonban mégis csak más. A szőlőfeléhez lehet modelt találni, de hol láthatta a művész azt a borzalmat, amit megfestett? Mert a fantázia ehhez nem lehet elég, ezt látni kellett.

Liberale da Verona csakugyan látta, amit megfestett.

A kép Veronában készült, Matteo Visconti rendelte elképnek a Madonna delle Gracia templom számára. A nagy zsarnok nagy műértő volt s bármilyen nagyra becsülte különben a festőt, ezzel a festményével készítése közben nem volt megelégedve.

— Ki a modelled, Francesco? — kérdezte a piktor.

— Egy szíjjártó legény, uram, — magyarázta a festő. Nincs szebb testű fiatal férfi egész Lombardiában.

— Az látom, — ismerte be a nagy ur, — de ez a te Szent Sebestyénd nem kinhalált hal, hanem táncolni tanul. Hol vannak a barázdák, amiket a kétél vágott a testén? Mért nem dagadnak ki az erei az erőfeszítéstől? És mi fejezi ki az arcán azt a rémületes szenvedést, amivel a legkegyetlenebb halál jár? Valamit ki kellene találnod, Francesco, hogy realisabb legyen a képed.

A festő megígérte, hogy a legközelebbi ülésre kitálal valamit. Azt találta ki, hogy nem odaállította, hanem odakötözte a legényt a kinzósoszlophoz. Karjait, lábait, derekát.

De ez se sokat segített. A legényke jókedvű fiú volt és oda se nézett neki, hogy egy kicsit szorítja a költ. Sőt mosolygósabb képet vágott, mint addig, mert örült neki, hogy így három soldoval nagyobb napszámot kap és mézes-pogácsát vehet a kedvesének.

A kényur megint elégedetlenül távozott és bucsuzáskor azt mondta a művésznek, akit kikísérte:

— Tudod mit, Francesco? Ha legközelebb megint itt lesz a modelled, üzend azt meg akkor nekem. De ez egyszer ne játékból kösd az oszlophoz, hanem úgy, ahogy gonosztevő szokás. Nem kell féltened, a kölyköt, biztosítalak róla, hogy nem török csontja.

Liberalenak fogalma se volt róla, mit akar a gazdája, de szót fogadott neki. Mikor másnap megérkezett a legény, elszalajtozta az inasát a nagy urhoz, a modelt pedig munkába vette. Odaállította az oszlophoz, nyájas beszélgetés közben jó szorosra huzta rajta a köteleket s éppen az esztétét kezdte hangolni, mikor felpattant az ajtó s betörtetett rajta Matteo Visconti. Irtózatossá harag az arcán, felhuzott íjj a kezében s ordított, mint a veszett oroszlán.

— No végre a kezembe kerültél, te cégéres lator! — vette célba a kinhalóra preparált szíjjártót. Hát te akartál az életemre törni a hitag cimborádval együtt? No most mehetsz előtűk utcsinálónak a pokolba, hogy az ördögök tanulják ki a hátadon a szíjjártást.

A boldogtalan ember sikoltott egy szívszagot, aztán felhőrdült, mint a megszurtt állat és rántott magán akkorát, hogy ropogtak bele a csontjai, a kötelek belevágtak a hasába és megfeszült ereiből kibugyant a vér.

— Ezt fésd meg, Francesco, ha művész vagy, — nevette el magát a zsarnok s eldobva a nyilat, megbecsülte a fejét és otthagya a festőt a mártírral.

S Liberale csakugyan megfestette a rettenet képét

s átadta a szíjjártó legényt a halhatatlannak. Már tudniillik a festett szíjjártót. Mert az igazból soha se lett többet ember. Értelmes szót nem tudott többet mondani, csak sikoltani és hörögni s képen az emberi vo-

ndsokat, amiket az Isten keze rajzolt, örökre eltakarta a borzalom ráfagyott árca. Amíg el nem pusztult a boldogtalan Matteo Visconti meg-megemlékezett róla. Ha előkelő vendégek voltak, előkerítette a modelt és odaállította a kép mellé, hogy a műértők a maguk szemével láthassák, milyen nagy festő Liberale da Verona.

Ilyen szép világ volt akkor, mikor a nagy urak még értettek a műpártoláshoz.

ADY INDULÁSA

(Ady Endre debreceni éve)

Irta: KORSÓS ZOLTÁN

(2.)

A jogot 1899. nyarán elvégeztem. Pár hétre rá kineveztek a pancsevi törvényszékhez joggyakornoknak s hazajöttem. De már december elején felmentem Debrecenbe egy hónapra, hogy ott még egyszer átvegyem az anyagot s elkészüljek a jogtudományi államvizsgára. A bátyám, akinek akkor a Délbányában igen jólmenő ügyvédi irodája volt s amellel még szép vagyona is, 100 forintot adott erre az utra, ami akkor nagy pénz jelentett. Nekem is volt egy kis megtakarított tőkéim, szóval urf módon el voltam látva anyagiakkal. Debrecenbe érve a mi kedves bohém tanyánkon, a Kis Pipában szálltam meg, ahol reggelt, elsőrendű ebéd, vacsora, uzsonna, egy kis külön szoba, fűtés és világításért fizettem egy hónapra összesen 23 forintot. Ennyiben szabta meg nemes Kemény János bácsi az én ellátásomat, mint volt törzsvendégeét. Meg volt még az a privilegiumom is, hogy vele és a családjával étkezhettem, ami a legjobb falatokat jelentette.

A kálvinista Róma egyik különleges érdekessége volt ez a kis csárda ott a nagy vasúti állomás előtt. A sőtésben a jó bort mindenütt megtalálós taligás kocsisok, rakodó és vasúti munkások, a tarka terítékesben a mester iparosok, szatócok, vasúti altisztek, a fehérterítékes szobában törvényszéki és táblabírák, rendőrségi és egyéb tisztviselők, újságírók, színészek, piktorok, jó torku és jóhangu jogászok meg teológusok és a tükrötlenyes csizmájú, fekete zsinóros ruhájú, bikanyaku gazdag és kevély civisek ültek, akik hosszuzáru, ezüstkupakos, meggyiszínű tajtékpipákból szívták a finomra vágott, jóféle verpeléti muskotályt. Az egyik szobából a másikba sohasem tévedt át oda nemvaló vendég. Ez az elhelyezkedés a Kis Pipában olyan sérthetetlen, szigorú és szent törvény volt, amiről egy jogállamban csak a legsarkalatosabb alaptörvény lehet.

Kemény János bácsi kintű konyhát tartott, ahol a konviktus vacsora után mindig éhes jogász és teológus népség kis adag helyett nagy pörkötet kapott galuskával s hozzá két félliter szőke színű sesteterti vinkót. Talán Kemény János bácsinak is többé került ez az adagolás, de ő mégis megtalálta a számadását, mert a jó torku és jóhangu diákok rendszerint sohasem éltek, bár sűrűn és nagyokat ittak. Ellenben már az első félliter után zümmögni kezdtek halkán, aztán rázendítettek kórusban a százesztendő Csokonai-nótákra. A hegyesre pödört nagy bajszú civisek elmélázva hallgatták a régi, busongó kedves dalokat majd odaintették János bácsit s hetykén és hangosan, hogy mindenki hallja s az éneklők aggasztó és nyomasztó gondját is végkép elűzzék, odaszóltak:

— Kemény ur, rakassa meg a diák urak asztalát vinkóval, hogy ki ne száradjon a torkuk. Mert ha kiszárad, elakad a hangjuk. Csak szódát ne adjon nekik, mert azt ugyanis az asztal alá fröccsentik. Aztán, amijük eddig volt, az is a miénk. Nekünk pedig adasson még az arany borból, a bakatorból s hozzá nagy üveg Mohai-vizet.

Ennek az érmelléki ó-bornak nem volt párja nagy Debrecen városában, de még az egész Vajdaságban sem. Tompa, sárga fénye volt, mint a kőrmöci arany, az aromája meg a bukéja pedig vetekedett a badacsonyi borokéval. Ezt szopogatták a civisek, a tisztviselő urak, meg az újságírók, színészek, piktorok.

Alig értem fel Debrecenbe, alig raktam le a podgyászomat a Kis Pipában, a téli alkonyat párás, lilaszínű borongásában elindultam a »Debrecen« szerkesztőségébe. A redakció két alacsony szobából állott. A belsőben trónolt a nagytiszteletű szerkesztő ur. Az elsőben három kopott, festett író asztal, tele rakva összevissza szört újságokkal, képes lapokkal, folyóiratokkal. Az egyik asztalnál Siposs, a másikkál Ady rötta hosszú kutyanyelveken a sorokat. A harmadik üresen állt. Az idők viszontagságaitól vedlett és füstös falakon korhely, őrészesebb, de a művészetükkel gavalélosan bánó piktorok furcsa és groteszk szén- és ceruzarajzai, aktjai, karrikaturái, skicsei. A pénzt utáló Ady, mint bankókban és aranyokban duskáló bankár, a rjacs színészeket utáló Siposs szertelenül gömbölyűre hizott alakjával, mint fűrgén táncoló statiszta. A rajzok között és felettük öklömnyi betűs nyomtatott felirások: »A szives marasztalás ne tessék komolyan venné. — »Vannak esetek, mikor strinak a mecsetek«. — »Röviden és okosan. — »A sok zűléstől már a szedők is betegesek.

Igy festett akkor egy vidéki napilap-szerkesztőség.

Amint csendesen betettem magam mögött az ajtót, a sercező gázlámpa sárgás és halvány fényt vetett az íróasztalra fölé hajló két arcra. De egyik se nézett fel. Pár percig csendesen álltam a szoba félhomályos előterében, aztán megszólaltam halkán, vontatottan:

— Szerkesztő urak, verseket hoztam. Valóságos szenzációk, csak pár pernyi türelmet kérek...

Siposs a tollával a másik asztal felé intett, mire Ady bosszusan emelte fel a fejét. Darabig fürkészve nézett rám, aztán hirtelen kitért karokkal ugrott fel.

— Zoltán, Te vagy? Micsoda meglepetés!

Sipossal együtt kacagva és ufongva rohantak felém.

Százféle kérdés, megannyi felelet. Majd lenyomtak az úresen álló íróasztalhoz.

Ott vannak a cserépeldényok. Böngezd át őket, amíg végeznék. Hét után elmegyünk a színházba. Ma van a Sulamith premijé. Talán hallottad már híre? Különös, értékes darab, sajtáságos keleti zene. Komlányi kitétt magáért. Mesés díszletek, szereposztás, rendezés. Környel énekl benne a Kolnridt csudásan. Tudod mit, ird meg Te az előadásról a referátát.

Bölintottam. Aztán a szemem megakadt a fogason. Ott lógott rajta Siposs meleg, teveször köpenyege, mellette egy vékony, szürke felöltő, az Ady.

Kint kegyetlen hideg idő járt. Ady köhögött, bronchitise volt. Ismertem az érzékenységét s azért megkorültem a kényes kérdést.

— Nézd Bandi, ebben agyonfázol. Tüdőgyulladás lesz a vége. Kér volna érted a pályád kezdetén. En két téll bakáttal jöttem fel. Mind a kettő fekete és új. A természetünk egyforma. Hordok kerek az egyiket, amíg kitavasodik, akkor majd hazaküldöd. Tőlem elfogadhatod, ugyis csak kölcsönbe megy.

Megölelt s csak annyit mondott halkán »köszönöm.«

Színház után elmentünk a Kis Pipába vacsorázni. Az érmelléki bakator mellett éjfélig beszélgettünk. Ady elemében volt. Vig és komoly téma egymást követte. Belemegledtünk. A végén kivágta:

— Maradj itt köztünk, jöjj vissza hozzánk újságírónak. A filiszterség nem neked való. Milyen szép lenne így együtt hármásban. Akármilyen nyomorúságos is a fizetés, megusszuk valahogy, ha itt nem, Nagyváradon, ott jobban fizetnek.

Lapzártá után minden este eljöttek hozzám a Kis Pipába.

Azokat az intim beszélgetéseket, Ady lelkeinek igaz s oly ritka megnyilatkozásait sohasem felejttem el.

Ez az izig-végig törzsökös magyar hajtás már akkor rajongott Párisért s Párisal a Nyugatért olyan méhő, sóvárgó szomjúsággal, mint a sivatag vándora a friss forrás után.

— Csak oda, oda mielőbb! A világ fővárosába, ahol minden művészet és minden pozicó összpontosul a legjavát adja annak, amit emberi szív érezhet, emberi agy elgondolhat. Ott él minden szín, minden hang, minden muzsika, ott ver ezeknek a szíve, pulzusa. Mit csináljak, mit keressek én éneklül itten? Majd, ha telesszítam a szívemet, az agyamat az ottani megérzésekkel, az ottani meglátásokkal, a Nyugat tulinomult szinte transcendentális megérzéseivel és meglátásaival s ha azok az én messzi keletről úkapák levédékain át ideszakadt lelkeimben eddig még nem látott, nem hallott, nem ismert színre, fényre, hangra és erőre kapnak, akkor hazajövök. De akkor egy új Ady jön meg, a nagy, az igazi ember és poéta, amilyen még nem járt a magyar irodalom tövises utvesztőin, de nem járt még annak horizontján sem. Emlékezzetek erre, emlékezzetek rá, hogy igazat mondtam, emlékezzetek rá akkor, amikor ez majd beteljesedik.

A szeme fénylett, sápadt arca kigyult.

Siposs Bélával csöndben, eltűnődve hallgattuk. De hittünk neki, hittük minden szavát, mert ő mondta, ő, aki a szívünkhez nőtt s aki már akkor úgy magaslott a fejünk fölé, mint egy titán.

Az utolsó este elhozta a verskötetét a beléje írt dedikációjával. Éjfélig a Kis Pipában vigadtunk, utána reggelig az Emke kávéházban.

Délben kikísérték a vasúti állomásra s mikor a vonat már elindult, még akkor is láttam az Integetésüket, még akkor is hallottam a kiáltásukat:

— Jöjj mielőbb, a viszontlátásra!

Am a sors messze elsodort tőle. Sohasem találkoztam ezután vele, soha, sem láttam többé Ady Endrét, aki alig 40 éves korában végkép lthagyott.

Szinészek

A színészről sok mindent írtak már, de alig foglalkoztak a legjellegzetesebb tulajdonságával, amikor ugyanis levelet ír. Ne méltóztassanak szerelene gndolni, az csak elmaradt hozzá nem értők fantáziájában született meg. Hogy tudnillik a népszerű színész százával kapja a leveleket. Ezen a földrajzi területen a 100:1 az egység. Van egy sereg hisztérika, aki mindenkinek ír, de annyi is az ilyen levél értéke — önmagával együtt! Én találkoztam már elsőrendű, nagyon kiváló művésszel, aki becsületesen bevallotta.

— Nem kaptam én, lelkem, az egész pályámon egyetlen levelet se. Csak másoktól hallottam folyton, hogy elárastják őket. De a póstással ott se találkozom.

Írni se szeret a színész. Miért jó az? (Ámbár meglátjuk rögtön.) Ismerem népszerű amorózó korában valakit, akit ma már szárnyára vett a világhír. Állandóan ott forog a neve, mint rendező, a lapok hasábjain — a mozi világában. Valamilyen alkalmából kirakathá kellett tenni az arcképet s nem volt más példány kéznél, csak amit a primadonnának dedikált. Így is látta napokon át a közönség:

„Te tetted vígá életemet.”

Nem lehet az ilyet soha elfelejteni.

A színész levelezési módja egészen más, sőt páratlan. A színész úgy érzi, hogy igazságtalanság történik vele, amiért mindig másnak a szövegét kénytelen elmondani. Nemes bosszút ezért az igazi művész úgy szokott állni, hogy nem tanulja meg a szerepet. Majd már mindenféle zagyvalékkal gyötéri magát. Azért se! Kiáll mártírként a színpadra, művészetet ad, azt a kis mellékjárulékot pedig (lásd: szöveg) ügyis elmondja előtte a sugó. A közönség voltaképpen el van rontva, oktatamul megköveteli, hogy a szereplők beszéljenek is a művészetnyújtáson kívül. Hát teljék kedve a pénzért.

A história kimutatja, hogy nem azok voltak a legnagyobb mesterek, akik az íróknak nevezett utolsó lények által kiizzadott mondanivalókat kényszerítették a színészt, hanem sokkal inkább azok, akik a szereplőket nem tanulták meg, ellenben művészetet nyújtottak. Ne legyen köztünk félreértés, utóljára hangsúlyozzuk s jegyezzé meg mindenki: művészetet!

Ilyen elnyomott körülmények között élve csak természetesen, hogy kifejlődött a színészen az önállóság. Sugó nélkül beszélni nehéz, következésképp az utolsó mesterségre, az írásra, adja magát, ha kizendőli vannak. Aztán kívül mással közölné akaratait, vágyait, mint az igazgatóval. Ezért ír neki és itt alakul ki megint a világ legkülönlegesebb helyzete.

Tudok esetet, amikor a színész együtt ült a direktorával késő alkonyatig a kávéházban, úgy viselkedtek, mint a Vasváros korrekte párbajsegédjei, határozottan szerették egymást, az igazgató dicsérte a tagját, a tag a direktorról zengett himnuszot, aztán az irodába érve, az igazgató ilyen levelet kapott:

— Ön visszaél a helyzettel s azt hiszi, hogy mivel most tévedésből direktor, az marad örökké. Kezdő koromban apró ripacstársulatoknál voltam, de biztosíthatom, hogy a beüvetéshez egyáltalában nem értek kellékesben is több művészi érzék volt, mint önben. Ezek után remélem, hogy nem uszorszkodik tovább, hanem megadja a szóban forgó előleget, a gróf félves szerepét pedig valamely magafajta tehetségtelennel látzatja el.

Erre a direktor tollat ragad és válaszol.

— Szemtelen firmát sokat láttam már, de önhöz hasonlót soha. Én emeltem ki a szemézből, ahol nyomorultán elpusztult volna nélkülem, én adtam kölcsön fehéremutit, hogy valószínű-szerűen játszassa a grófokat s tettem ezt, mielőtt még a tehetségéről meggyőződhettem volna. Mert amikor meggyőződtem, sajnos, már késő volt. Ön a nyakamon ragadt, tönkreteszi az előadásokat, eleszi gyermekeim elől a jövedelmet s megbotránkozottat modorával szegyet hoz a társulatra, a pályára. Ön miatt üldöz egem a saját, azonban legyen nyugodt, tudni fogom a kötelességemet...

A levelet még előadás alatt kézbesítik, a művész, második felvonás után viszonyválaszt küld, amelyben vezérszerepet játszik a hűdés hiéna, továbbá gyűköd célzás történik egy esetleg elkövetkező nyilattéri közleményre, hogy felnyíljon a vak közvélemény szemé, — aztán véget ér az előadás, a direktor, meg a színész együtt mennek vacsorálni.

Ha te, nyájas olvasó, belepillantottál ezekbe a kullisszatiókba, akkor bizalmasan értesíted a rendőrséget, hogy tegye meg az összes preventív intézkedéseket, mert ma este műsoron kívül véres tragédia lesz rögtönözve. Így érzi ezt nyugtalanságod, böles előrelátásod. Azonban a rendőrségnek mindig van olyan tagja, aki kozmár színészi ügyekben, az félreleteszi a jelentéseket, mert jobban tudja, mi következik.

Vacsora közben ugyanis megszólal a direktor.

— Elsőrendű voltál az este.

— Nonó, szerénykedik a színész, én csak halovány kópája lehetek az igazgató urnak.

Szeretik egymást, csupa kedélyesség az este, másnap reggel pedig levelet kap a színész.

— Most már képtelen vagyok visszatarítani a be nem felgyülemlt sok bosszúságot, felpiszkált indulatot. Vegye tudomásul az ur, aki sáros eszizmával gázolt Thália fölszentelt teinplomába...

Hogy mi ez? Istenugyja ártatlan láték, amit a vi-

lág minden kincséért se szabad komolyan venni. Megvan a színészet kezdete óta és meg lesz száz esztendő mulva is.

Vannak indulatok, amelyek levezető csatornát keresnek, — erre semmi nem alkalmasabb, mint a levél. Valamennyi színész Imádjia a direktorát, de ilyenkor előrukkol szerzőnek, — egyuttal azonban közönség is, mert figyeli a hatást.

Határozottan két külön lélekkel rendelkezik a színész. Az egyik akkor aktuális, amikor társadalmilag érintkezik a direktorával, a másik pedig amikor levelez vele. Mióta fennáll a színészet, még soha nem fordult elő, hogy a kettőt összetévesztették volna. Előszóval föltétlenül drága mindenem vagy, de írásban a legutolsó. Iszom a borodat, szívom a szivarodat a korcsmában, holott zsebedben a levelem, amelyben átadtalak a társadalom megvetésének.

Mindig mondom, hogy rossz helyen kereskednek ambiciózus férfiak, mikor levéltárakból, meg színlap-

gyűjteményekből akarják kiböngészni egy-egy város színészetének történetét. Örült tévedés! Azokat a leveleket kellene összegyűjteni, amiket a direktorok váltottak a tagjaikkal. Micsoda más képe lenne egy-egy monografiának!

Mert ne higye senki, hogy ez kivételes valami. Szigeti József, Nagy Imre, Náday Ferenc épp úgy levelezett, mint ahogy külön stílusa van Hegedüs Gyulától lefelé a kezdő kóristának, nem szólva a primadonnákról, akik egyéniségük föl nem tárt bájait viszik bele írásműveikbe.

Hiszen akarmit mondanunk és gondolunk, körülbelül mégis csak néhai jó Tömörkény Istvánnak van igaza, aki váltig hirdette, hogy úgy szép az élet, ha zajlik, mint ahogy, valóban, mit érne az egész színészet, mit érne közbe-közbe egy kis siker, ha nem levelezhetne a színész!

Ö. R.

Emlékezések

Írta: dr. Szilasi Fülöp

Harmadik közlemény

Arany János

Első éves joghallgató koromban Arany János, a magyar költőtríász (Petőfi, Arany, Vörösmarty) egyik nagy tagja már költői dicsőségének tetőpontján állott. A magyar király 1867 évi koronáztatása alkalmából a költőkirálynak a magyar társadalom nagy öröme a legelőkelőbb érdemrendet, a Szent István-rend keresztjét adományozta. Miután Dedk Ferencet már láttam, ifjú szívem egész hevével most már arra vágytam, hogy a legnagyobb magyar költőt, Arany Jánost is lássam. Az uccán erre nem volt alkalmam, hiszen fel sem ismerem volna őt és így az akadémia valamelyik felolvasó ülését tartottam legalkalmasabbnak arra, hogy költőt lássam. 1870-ben Arany már főtítkára volt az akadémiának.

Egy szép tavaszi napon történt 1870 áprilisában. Az akadémia egyik szakosztályi felolvasó termében három akadémikus ült a pódiumon. Az egyik az ősz *Hunfalvy* Pál volt, aki finnországi tanulmányútjának eredményét ismertette. A felolvasás kissé egyhangú és unalmas volt. De hát nem is az volt a célom, hogy finn-ugor tanulmányokat végezzen a tudós akadémián. Én Aranyt akartam látni. A teremnek a hallgatóság számára fenntartott részében mellettem ült egy fiatalember, akiről feltételeztem, hogy tudni fogja, vajjon a pódiumon ülő urak között van-e Arany János.

Szomszédom a feltett kérdésre azonnal megadta a választ. A felolvasótól balra ül Arany János — mondta.

— Lehetetlen — feleltem — ez nem lehet Arany János, jól ismert fényképei egészen másképpen mutatják.

Kiderült azonban, hogy a nekem megmutatott ur tényleg Arany János volt. A középnel alacsonyabb termet, őszbe vegyült hajusz és rövidre nyirt szakáll, nagyon komoly, szomorura hajló arckifejezés, ezeket jegyeztem meg magamnak Aranyról első látásra. A nagy költői génusz a külsejében épen séggel nem nyilvánult meg legalább is ez volt az impresszióm. Az én fiatalkori képzetemben másképpen festettem ki magamnak Arany Jánosnak a Toldi-eposzok és a „Családi kör” halhatatlan nagy mesterének képét. Csak a szemében égett szelíd és mégis átható láng és minél tovább néztem őt, annál inkább barátkoztam meg azzal a gondolattal, hogy ebben a törékeny testben Arany János költői lángja lobog. Napokon át nem hagytam nyugodnom ez a fájdalmas benyomás, melyet Arany János testf. világa az első megismerés után rám gyakorolt. A költő, amint megtudtam, sokat betegeskedett és még fiatalkorában fődohuruban szenvedett. Testi fájdalmihoz hozzájárult aztán nagy lelki fájdalom, melyet már férjével levő Julia lányának 1865-ben bekövetkezett halála okozott. Ez a fájdalom a buskomorságra hajló költőt még komorabbá tette. Ennek a nyomai maradhattak meg aztán később is arckifejezésében s tették rám a fentvázolt benyomást.

Látogatás Arany János otthonában

Elhatároztam, hogy a költőt felkeresem otthonában. Valami benső ösztön hozta létre elhatározásomat, amely ellenállhatatlan erővel foglalta el ifjú lelkemet. Az első nehézségem, hogy milyen címen keressem fel a költőt, csakhamar tustelem s az elhatározást habozás, ingadozás nélkül pár nap alatt követte.

Arany János akkoriban (1870 március havában) az Akadémia főtítkára volt s a palota bérházi részének második emeletén lakott. Ünnepló ruhámba öltözve egy napsütéses márciusi napon délelőtt tizenegy óra tájban elindultam az Akadémia palotája felé, s a házfelügyelőltől pontos információt szerezve a költő lakása felől, csakhamar ottálltam az Arany János tábláskával megjelölt ajtó előtt és dobogó szívvel megnyomtam a vilamoscsengőt. Egy szelidkor, őszbevegnyült haju aszony, akiről később megtudtam, hogy a költő felesége volt, nyitott ajtó és beengedett a lakásba. Az első szóban megmondtam a nevemet és bebocsátást kértem a költőhöz. Két perc mulva már ott is álltam Arany János dolgozószobájában a költő előtt. Arany

ekkor már egészen másképp hatott rám, mint amikor először láttam az Akadémia felolvasótermében. Arca friss volt, barátságos mosoly derítette fel vonásait, szelíd átható tekintete belémélyedt. Székkel kínál meg és megkérdezte, mi az óhajtam. Elmondottam a költőnek, hogy jogi tanulmányaim mellett, miuttán szüleim a nagy család miatt nincsenek abban a helyzetben, hogy engem idegenben el-tartsanak, alkalmazást keresek oly irodában, ahol szerény fizetés mellett dolgozhatom és megkereshetek annyit, amennyi szerény létfenntartáshoz szükséges, ezenkívül pedig tanulmányaimat is folytathatom. Boldog volnék — mondtam — ha ilyen állást az Akadémia titkári hivatalában kaphatnék. Itt megakadtam. Azt szerettem volna még mondani, hogy az általam oly nagybecsült költő oldala mellett, Arany János látva, hogy megihatottságomban nem tudom folytatni mondanivalómat, rövid szünet után kisegített zavaromból és a következőket mondta.

— Becsülöm önben öcsém, hogy tanulmányait mellett még dolgozni is akar és biztos lehet abban, hogy találni fog olyan alkalmat, amely önnek ezt lehetővé teszi. Sajnos az Akadémia titkári hivatala olyan kevés munkaerőt foglalkoztat, hogy nem vagyok abban a helyzetben, hogy kívánságát teljesíthessem.

Ezután felálltam, mélyen meghajtottam magam és távozni akartam. A költő azonban még pár percig magánál tartott, néhány kérdést intézett hozzám, az akkori Szabadkáról, annak lakosságáról, kulturviszonyairól és jövő terveimről, aztán pár bátorító és biztató szó kíséretében meleg kézsorítással vált el tőlem.

Leírhatatlan boldogságtól eltelve hagytam el a nagy költő otthonát, ahol oly sok szépet, nagyot, maradandót alkotott s ahonnan még sokat várt mindenki, mert hiszen még férfi kora delén állott, még alig volt több 53 évesnél. Dolgozó szobája csak kicsiny méretű volt, íróasztalán és néhány széken kívül tele volt könyvesállványokkal, pár kép díszítette a falakat, az íróasztala felett több *Petőfi*-arckép, amelyeket természetesen a legnagyobb becsben tartott.

Arany Jánossal még egy más alkalommal is találkoztam, még pedig a *Fohner*, jelenleg *Continental*-szálloda éttermében a hetvenes évek elején. Vasárnapi nap volt, mikor azt a fényűzést engedtem meg magamnak, hogy a rendes étkezési helyemtől eltérve, egy elegáns szálloda éttermében költsöm el ebédemet. Egyedül ültem egy hosszú asztal mellett, fiatalos étvágyal fogyasztottam az izletes ebédet, midőn egyszerre csak belépett a terembe Arany János a feleségével és asztalom másik végén ültek le. Én már ebédem vége felé jártam, de az étkezés befejezése után sem távoztam s ott maradtam mindaddig, amíg az Arany János házaspár ott volt, le nem véve szememet a költő arcaról. Lestem, hogy étkezés közben beszélgetni kezdenek Aranyék, sajnálatomra azonban nem kezdtek semmiféle diskurzust, csendesen és szótalanul fogyasztották el ebédüket. Nem tudom, hogy az őket kiszolgáló pincér felismerte-e őket, tudta-e, hogy ő most Arany Jánosnak szolgálja fel az ebédet.

Arany János a nyelv ápolásáért

Az 1870-es évek elején, egy emlékszem 1873-ban jelen voltam a Magyar Tudományos Akadémia évi nagygyűlésén és meghallgattam Arany Jánosnak, a főtítkárnak évi jelentését a lefolyt év irodalmi és tudományos életéről, az Akadémia működéséről. Arany személyesen olvasta fel a jelentést, természetesen ékes magyarsággal, a hallgatóság feszült figyelme mellett s jól emlékszem arra, hogy amidőn a magyar nyelv-ről emlékezett meg, hangja emelkedettebb és tömörebb lett és panaszosan hangsúlyozta, hogy a nemzet elhanyagolja nyelvét. A hallgatóság látható megdöbbenéssel figyelt a nagy költőnek eme szomorú megállapítására.

Arany János tölgyei a Margit-szigeten és szobra a Múzeum-kertben

Bájos hely, ahol a nagy költő a hetvenes években oly nagy szeretettel tartózkodott és ahol életének végső szakában muzsája még egyszer másszor megszólalt. Mindig megilletődötten töltöttem egy-két órát a Margit-szigeten a tölgyek alatt, amelyek valamikor Arany Jánost ihlették.

A budapesti Múzeum-kert Arany János szobra véleményem szerint nem felel meg Arany János génuszának. Az a görnyedt szobor-alak azoknak a nemzedékeknek számára, amelyek Arany nagyságát csak halhatatlan műveiből foglák megismerhetni, csak fájdalmas benyomások kiváltására alkalmas, azonban semmiképpen sem a költői halhatatlanság jelképezésére. A szobor megteremtője, Stróbl György kiváló művész volt, azonban ezt a szobrárt elhibázta, mert az Arany életének utolsó, már betegségében eltöltött éveit alapján formálta meg, amit azonban művészeti szempontból hibázhatni kell. A szobor helyét sem tartom szerencsésnek megválasztottnak, mert Arany János szobrának a legelőkelőbb helyet kellett volna kijelölni: Az Akadémia előtti téren, a Dunaparton, vagy más ilyen helyen, méltóan az ő nagy költői dicsőségéhez

Nagyszalonta

Midőn körülbelül husz évvel ezelőtt egyszer Nagyszalontán jártam, áhitattal állottam meg Arany János szobra előtt, amelyet szülőhelye, ahol tudvalevőleg éveken át mint jegyző működött, dicsőségére emelt. Megnéztem a nagyszalontai református gimnáziumban elhelyezett és innen 1899-ben a »Csonka-toronyba« átvitt Erekléymúzeumot is, ahol a nagy gondval összegyűjtött és Arany életére vonatkozó tárgyakat meghatottsággal szemléltem. Ezek között díszleg az a mahagóni-irásztal, amelyet a magyar hölgyek ajándékoztak Arany-nak, aki ezen az asztalon dolgozott 1867-től kezdve haláláig. Ott van az irásztal mellett a nádszék is, amelyen a költő ült s rajta a párna: Széll Piroskának, a költő unokájának a műve.

Csontváz az avarban

Az ember a kuruc romantika busan ködös decemberébe zuhan: ahogy megy az erdőn, elbotlik és a cipője orra valamit elgurít az útból. Egy messze-szűrőre ázott koponya, a golyó kis részével a homlokán. Csak így: az avarban a nehéz szagú levélréteg koszmá alatt. Elég egy sétahot, néhány szúrás vele a gözölgő emberi tárgyában és a csontváz is engedelmesen előtűnik. Igazán primitív, nagyon ősi, de többet süttőgő sír, mint akár a legmonumentálisabb kriptá vagy mauzóleum. Érdekesebb mesében szertelenkedik és ad annyi lázas kérdést is a firkésző fantáziának mint akármelyik fennhőzött építárium. Melvük vad emberi parancs üzhette erre ezt az életet, hova esalogatta a fekete dőlthab és mi sújtotta ide a sirtalan őszbe? Ki volt és milyen rendeltetés lámpáját hordozta arca előtt az élet? Szőkevény? Csempész? Bujtogatott véru kalandor, gonosztevő vagy menekülő? Vagy tán fölösleges társ a pénzért hajszolt próbákban, akit a kellő pillanat intő jelére így rázott le a közös siker fájáról a hozzásimuló cimborá? A kelebiai Darvas-erdő csak néhány év előtt útközben forgalmas átjáró volt két ország között. Iránynak vette éjszakánként a hazátlan, a szőkevény, a csempész, a határon túl rekedt szerelmes: átosont rajta, ha tudott a vácogó, gyilkos és lelkes idealista. A száj most már hiába kérdez utána. A furcsa kar, a véresen erjedő tölgy egy kis buborékja volt, akinek életére pont helyett örök kérdőjelet felejtett a halál. A nyom mindössze egy picit nyílás a halánték körül: ha kell fekete hang az égig, de embernek ez az egy szavas gondolati kiáltás igazán keveset mond.

Vén képi juhász teregetti közeben a nyáját, kolompzóhoz idomult mélasággal, arcán a pusztai végrendelet: az egykedvűség gondosan megőrzött ősi kleinódiuma. Nézi a szikkadt, reves koponyát közönnnyel és találgatások nélkül. Botra támaszkodó pusztá, magyar bálvány, az idő szűrős és mozdulatlan öre és szobora, öneki igazán magányos, ő a békés falkát vizsgálza s az élet ezer hullámgömbje, szélrózsás távola csupán egy körötte forgó, bolond horizont neki. Csillagokat lát, szelet érez és nyugalmának a mindenség csak komédiázza azt a sok furcsa bukfenecet. Csöndes szűrő már ez a szem, rebbenés nélkül nézte az éjszakai rontó rémeit, látta az ég meghasadását az üdülőzöltek előtt, a farkasok ébes csordáit, hallott az öregapák velőt égető decemberéről és az újajta gyilkolásokról is, de mindebben ő közönynek marad, oszlop, kép mint az őse, aki csak szemlélődni tudott a puszták dőlthab-országába és nagyobb egykedvűséget nézett bele, mint amilyen végtelenség látszott a rónák asztala. Annyi azonban kihull a szűkszávoságból is, hogy akadt itt már több ilyen temetetlen csontváz is, sőt most se kellene olyan sokáig bolyongnom, hogy még egy-néhány fejet elgurítsak az útból. Esetleg egy-két lányira elástak, akkor, de éjjel kikaparták a kutyák, senkise bajódott még egyszer a temetéssel. A koponyán mindnek ott a golyó nyoma. Járt itt különben egy ilyen lelet alkalmával valami ur is, aki ugy mondják hamutartóvá faragta volna a nagyra magasztalt emberi lőt vagy dísznek tisztította ki az asztalra,

de sajnos, a darvas-erdő leletből erre nem akadt alkalmas, sérült volt valamennyi.

Öreganyám meséire gondolok, aki mint kis lány átélte, végignyugalankodva a szabadságharcot. Fűben, gazban, pocolyában hevertek szanaszét a hullák, a csontvázak, de nem kellett túlkednie félnie senkinek, jók voltak, szelídek voltak, egy se jött vissza a kis gyerek álmát riasztani. A réten csak úgy elgurították egymásnak a zörgő füres fejeket vagy a játék-gödröcskébe hordták bennük, vizet, izgalom és bánalom nélkül. És eszembe jutott egy dunai fürdés, közvetlen a háboru utáni esztendő egyikében. A hajó hullámverését vártuk és a szélesre dagadt habok közt egyszerre egy nagy püffedt köz emelkedett föl mint valami bibliai intőjel. Pár pillanát ott árbócokkodott köztünk a vonagló hullámokon, de aztán tovább ragadta a vizet. No nem mondom a lányok kiugráltak a partra, egyik-másik sikított is, de hát azok akkor is sikoltottak, ha valaki megcsipette őket a víz alatt. A fürdést különben zavartalanul folytatta a társaság, legalább volt min elszörnyűködni egy kicsit és fiatalembereknek volt alkalmuk a hölgyek előtt különféle találgatásokkal levezígszátatni a fantáziájukat, hogy ugyan ki lehetett az illető: öngyilkos? vértanu? gazember? vagy valami szerencsétlen áldozat? Alighanem.

Mert a súlyos ügyek, hatalmas félelmek és aggodalmak legkönnyebb elintézése mégis csak a gyilkolás maradt. És az idő néha még mindig kedves a késnek meg a golyónak, komoly figyelmet fogad nekik s úgy látszik tudja is a titkokat hűve megőrizni. Erdőben, földben, vízben és sok sötét mese hallgathat így. Előkerül olykor az egyik, az elbukott hős, de csak előkerül, még kérdezni se tud, sőt az ember fagytozik, aki nek legalább is illenek feleletet adnia. A kérges, öreg juhász a szomszéd ordőre mutat:

— Az is sokat tudna regélni. Tán még többet. Ketten, hárman, öten is hallgatnak tán egy helyen.

Ezek egy este elbucsztak valakitől vagy találokni akarnak reggel valakivel. Az estét a reggeltől elvágta egy szörnyű pallos. Hiába a várakozás és hasztalan minden nyomozás. Minek is beszélni róla, hiszen ennél könnyebb úgy aligha van a világon. S tán egyszerűbb sincs. Az aki tegnap még élt, remeggett, figyelt, terveken loholt a cél felé, egyszerűen nem beszélt többet.

Kifelejtí a szíve dobogásából az idő, beleharap a föld, eltakarja az avar.

És mind a három hallgatni fog róla örökké.

B. J.

Történelem apró történetekben

Adolphe Thiers

(1797—1877)

a kiváló történetíró s a III. Napoleon bukása után létrejött francia köztársaság első elnöke nagy beszélő is volt. Szenvedélyesen és hosszan tudott beszélni, és nem bánta volna, ha sohase szakították félbe. Attól fogva, hogy nagyur, a reszpublika első dignitáriusa lett, ezt nem is igen merték tenni, s egy politikus, akivel hosszan tanácskozott egyszer a kitűnő államférfiu, a pourparler után így nyilatkozott:

— Thiers tegnap monológot tartott velem.

Dante Alighieri

(1265—1321)

az olasz irodalmi nyelv megteremtője s a *Divina Commedia* halhatatlan költője, veronai számkivetésében abból a csekély segélypénzből élt, amelyet Scaliger herceg juttatott neki. Ez az összeg bizony oly szerény volt, hogy a nagy költőnek belőle néha a legszükségesebbekre se tellett s ő bizony a szó szoros értelmében nélkülözött. Ez annál feltűnőbb volt, mert ugyan csak Scaliger udvarában éltöködött egy nagyon kis tehetségű író is, aki bohóca és mulattatója volt a fejedelmeknek, s akit ez a szolgálataiért igen gazdagon fizetett.

— Hogy van az, — kérdezte ez utóbbi egyszer Dante-től, — hogy egy oly lángész mint aminő Te vagy, így szegényesen kénytelen élni, míg én, a fejedelmünk bolondja bőségben uszok?

— Majd gazdag leszek én is, — felelte keserűen Dante, — mihelyt találom fejedelmet, aki épp oly közel áll hozzám szellemben és gondolkodásban mint a mi fejedelmünk hozzád.

Jean Le Rond d'Alembert

(1717—1783)

előkelően és nemesül hangzó neve ellenére törvénytelen vér volt, de azért a tudományos életben igen előkelő pozícióra tett szert, több akadémiának a tagja és a nagy enciklopédianak egyik szerkesztője lett. Híres volt Mademoiselle Julie de Lespinasse-szal (1732—1776) és Madame Geoffrin-nel (1699—1777) való barátság is, amelyek közül az utóbbi irodalmi és platonikus maradt, míg amaz szerelmes természetű volt. A sers úgy hozta magával, hogy mindkét barátját — a fenti évszámokból is kitűnik — gyors egymásutánban vesztette el. Mikor az utóbbinak, Geoffrinnek az elhunytáról értesült, kétségbeesetten kiáltott föl:

— Az életem immár nem ér semmit. Az egyiknél az estémét töltöttem, a másiknál a délelőtti fejtém. Ezentul nincs számomra többé semmi. Ezentul nincs nappalom és nincs éjjelem!

Gyulai Pál

(1826—1909)

igen komolyan fogta föl a kritikus hivatását, hanyagolt belőle minden legkisebb léhaság s még az u. n. oportunitizmustól is irtózott.

Gr. Zichy Géza (1834—1924), aki kiváló zongoravirtuóz, elég érdemes zeneszerző, de gyöngye lírikus volt, néhány verset küldött be neki azzal a kéréssel, hogy közölje azokat a Budapesti Szemlében. Gyulai a verseket nem találta elég jóknak s azt üzenté vissza a grófnak, hogy adja azokat át a Fővárosi Lapoknak. — ennek az újságnak »előg jók lesznek«. Vadnai, a nevezett lap szerkesztője csakugyan közölte is őket, mert napilep lévén, nem volt oly szigorú mértékre és magas nivóra utalva mint az Akadémia támogatásával megjelenő előkelő havi szemle. Az ambiciózus gróf azonban nem nyugodott bele a döntésbe, s legközelebb személyesen vitt el néhány költeményt a nagy kritikushoz és szigorú szerkesztőhöz. Gyulai igen barátság-

osan fogadta a gróft, nyájasan beszélgetett el vele, de a most hozott lírát se volt hajlandó elfogadni.

Sértődötten felelt vasamit Zichy, s a válaszában valami olyas is fordult elő, ami a grófnak társadalmi állására és előkelő rangjára vonatkozott.

Gyulainak se kellett több. Főlpattant:

— Tudja mit, gróf ur? Semmi kifogásom az ellen, hogy olyan hangon beszél velem, mint ha legalább is Lord Byron volna. De akkor olyan verseket is írjon mint Byron!

Charles-Victor Bonstetten

(1745—1832)

a jeles svájci moralista, aki németül és franciául egyaránt elegánsan írt, nemcsak műveinek a nemes tartalmával tette híressé magát, hanem egészen sajátgósan alakult életkörülményeivel, amelyekhez hasonló a történelmi idők kezdete óta még nem fordult elő. Amint a fentközlött évszámokból látni, ez az érdekes férfiú igen öreg, nyolcvanhét esztendő, lett, de az öregségét nem az élete alkonyán, hanem ugyszólván a derekán élte és szenvedte végig. Bonstetten alig múlt ötvenéves, s annyira öregnek érezte magát, hogy a társadalmi élettől s az irodalomtól s tudománytól visszavonulva várta a halált. Ő is, a barátai is, sajnálkoztak, hogy a korai szenilitás tünetei jelentkeztek nála s már-már, amint az lenni szokott, amikor valaki a szerepét eljátszotta, ad acta kezdtek tenni s az elvesztésébe lassankint belenyugodtak. Amde csodálatos dolog történt, körülbelül hatvanéves korában (amikor mások vénülni kezdenek) Bonstetten újból jól érezte magát, visszatért a munkakedve, fizikailag erős, és szellemileg friss lett, szóval: második fiatalság kezdődött nála, amely ebben az esetben nem volt tartalmatlan frázis, hanem eleven valóság.

Bonstetten, aki tíz évig karosszékekben töltötte napjai nagy részét s alig mozdult ki a szobájából, vadászni, hegyetmászni és — táncolni kezdett. S mindezt oly bravúrral, amely minden ismerőst meglepte. Goethe, aki körülbelül egykoru volt vele s szintén jól tartotta magát, egy nemével az irigységnek hallotta, mily hőstetteket vitt véghez ez az ismerőse, aki négy évvel idősebb volt mint ő. Legendák (de valóságos alapulók) keletkeztek róla, amelyeket a kortársai följegyeztek s amelyek közül nem egyet Sainte-Beuve (1804—1869), a kitűnő kritikus is közölt rólszólo nagy esszéjében. Az ő különös fiatalságának olyan lett a híre, hogy sok előkelő idegen, aki Svájcban utazott, egyenesen azért látogatta meg a tudóst, hogy lássa ezt a világszodát. Ez a mesebeli fiatalság hi maradt hozzázó lóformán a halála órájáig s általában azt tartották róla, hogy ő »a világ legboldogabb embere«. Több volt nyolcvan évesnél, s még oly »stílikket« csinált, amelyek fiatal férfiaknak is becsületükre váltak volna. A természet, úgy látszik, dusan akarta kárpótolni azért a tíz esztendőért, amelyeket koravénységben töltött. Ő is így fogta föl a dolgot s mikor egyszer egy angol államférfiu, aki meglátogatta őt, szerencsét kívánt a pompás egészségéhez s a fenomenális ifjúságához, azt felelte a vendégének:

— Eh! Eleget voltam már öreg!

Női ügynököket keresek

Subotica, Sombor, Senta, Veliki Beckerek, Vršac és Pančevo részére egy női cikk privátházakban való elárúsítására.

Fix fizetés 1000 dinár havonta és ötven százalék provizió.

Szükségre 500 dinár övadék vagy jóállás. Ajánlatokat csak azok a hölgyek küldjenek, akik már hasonló szakmában működtek, a noviszadi fiökkiadóhivatalba.

1909. SZEPTEMBER 10.

(Elbeszélés)

Irta: Kosztolányi Dezső

(3.)

Elmentek a Mária-uccába Sárkányhoz, aki levelet várt a tanítónőtől. Elmentek Kanickyékhez ahol téat íttak. Egyetlen óriás szobában tartózkodott a család. Kanicky egyik néne festett, a másik zongorázott, a harmadik mindaddig, míg a vendégek ott voltak, arccal a falnak fordult, mereven állt, nem tudni, miért. Az apa, egy szeretetreméltó, kedves öregur a szoba közepén ült és irt, az aggkor higgadságával, bele-belemártotta tollát a kalamárisba, óvatosan lepöccentette hegyéről a fölösleges tintát és nem törődött a körötte tomboló zajjal. Kapuzás után lejöttek. Kanicky Az ember tragédiájából szavalt hangosan. Egy sötét téren valami kocsis-féle parasztember ostorral a kezében, egyenesen feléje ment, kezét a vállára tette s így szólt:

— Tudja mit? Inkább visszafizetem az ötven fillérlét, de adja ide a kötőféket.

— Nem — felelte Kanicky, — a kötőfékre szükségem van.

Esti nem értette az ötven fillért és a kötőféket, nem tudta, hogy összebeszélés-e ez is, vagy valami véletlen s félni kezdett. Az éjszaka fekete rongyai heverték körötte. Szeretett volna már otthon lenni, a díványán feküdni egyedül, utálta magát, utálta barátjait is, de nem birt elszakadni tőlük. Az a riadalom fogta el, mint gyermekkorában, mikor azt érezte, hogy valami tilosat követett el. Az emberek a gázlámpák alatt a napi munkától bambán meredtek arcába, mintha figyelnék, hangos cipőkopogással jöttek utánna, mintha követnék. Őrült, mikor betértek a »Rabló«-ba. Legalább zárt hely volt.

A zongoraverkli a Tannhäuser nyitányát játszotta Gach József, az unokaöccse, az orvosnövendék, az orrához tartotta két tenyerét és megszagoltatta vele. Aznap boncolt először. Faltay, a szandális tolsztojánus tejbe darát vacsorázott. Bisszám, a szakállas, fiatal teozófus, akinek olyan piros arca volt, mint az alma és olyan fehér foga, mint a porcellán, melegen a szemükbe tekintve intette őket arra, hogy szeressék a Természetet és éljenek összhangban a Világmindenséggel.

Erre, gondolták, még ráérnek s újra átnéztek a könyvéhez.

Itt a magas, szellemi tivornya már zúzni kezdett. A karzaton a második garnitúra foglalt helyet, tizenhét—tizenkilencéves ifjancok Pufferl, a kis Hajnal s a kis Wallig rumos fekete és egyiptomi cigarettá mellett harcos folyóiratot alapítottak, a lehető legmagasabb színvonalakkal, a megcsontosodott hagyományok, az akadémia, a vének ellen. Mellettük Abiménis zenére irt szöveget s énekelte az első sorát: »Oh! lágy madárkám.« A »lágy« helyett kétszótagu, jambusos szóra lett volna szüksége, ennek folytán így próbálgatta a sort: »Oh kemény madárkám.« Viszont ezt mégse használhatta. Dalolva új jelzőt keresett, mely a szövegbe is, a madárkához is illeik. Erdődy-Erlauer képviselte a régi gárdát. Ő az első fülkében kotlott reámeredve a kéziratára, melyre délután ezt írta: »Az életem olyan...« »De azóta se tudta folytatni. Nem tudta, hogy milyen az élete, nem tudott rá hasonlatot találni, ami nem is volt csoda, mert Erdődy-Erlauer élete semmihez se hasonlított, az pont olyan volt, mint az ő élete.

Othagyták őket, a kéziratokkal, a keserves, buval bélelt életükkel. Csatangoltak a Dunaparton, a Keleti Pályaudvar körül. A város minden részében föl-szedegették az írótanoncokat, akik kóborogtak az éjszakában, mintegy ügyeletet teljesítve. Eyssent, Szilvást, Daykát, a neokantianust, Moldvayt, Czakót, azonkívül még néhányat, akiknek szintén bizonyára valami köze lehetett a művészetekhez és szellemi tudományokhoz: Orbánt, a zenepedagógust, Csizsért és Valentínit is, aki valami műasztalos-féle lehetett. Ez a viharvert, kis csapat hajnali három felé a ferencvárosi házak közé vetődött.

A sarkon egy utcai lány állt. Eyssent megszólította. A többi körülvette. Semmiféle alkalmat nem mulasztottak el, hogy tanulmányozzák az élet mélységét s közben fitogtassák tájékozottságukat. Főlényesen pajtáskodva tegeztek ezeket a nőket, akik rendszerint sokkal idősebbek voltak náluknál, legalább abban a korban, mint az édesanyjuk barátnői, akiknek otthon illedelmesen kezelt csókolóink, mélyen meghajolva. Ez a tiszteletlen szabadosság növelte önértéküket.

Valamit tárgyaltak. Egy párbeszéd folyt köztük és a lány között, melyet pillanatról pillanatra megszakított a csoport habotja. Eyssent a közepén hadonászott hetyke nádbotjával. A nő halkán felelt. Hogy mit, azt nem lehetett hallani.

Esti távol állott tőlük, egyedül, a járda szélén. Ő nem akart belemenni ebbe a játékba. Így együtt izléstelennek, szemérmetlennek tartotta. Pedig jobban ismerte ezt a vidéket, mint bármelyikük. Ismerte ezeket az utcákat, a nap és éjszaka minden szakában, mert valami rokon borzalom kergette erefele, sokszor úgy, hogy otthon kiugrott ágyából és ideohant. Ismerte ezt a negyedet, kora reggel, mikor senki se jár itt, szombat esteiken, a nagy hajchő idején, nyolc

és tízenegy között, télen, hóbulváskor, kánikulában, délután egy és kettő között, mikor a leányok cifra ruháikban úgy ragyognak a ragadó hőségétől, mint az olesó selyemcukrok. Ismerte a házakat külön-külön, az ajtókat és ablakokat, melyekben lámpa gyullad és elalszik. Ismerte a férfiakat is, akik itt ténferegnek, szórakozottan, mintha mást keresnének s hunyt szemmel surrannak be, hogy legalább ők ne lássanak addig mást, aztán a közönyöseket és bárgyukat, akik nyitlan mustrálgatják az árukat, a kövér, magányos öregurakat, akik szípkából szívják szivarjukat, tűnődve szemléltetik a járda tulsó szélén járkáló lányokat, majd hirtelen elhatározással, mintha dróton rángatná őket valami, elindulnak egy csokoládészin kapu felé. Ismerte e táj beszédfoszlányait, melyek megmegtűtötték a fület, a mesterség tárgyilagosságról. Ismerte főképp a nőket, mind-mind, személyesen, vagy látásból, a kedveseket és eltompult-állatiakat, az uriasokat és parasztosokat, azokat, akiknek rózsaszin forradás van az állukon, vagy harapás, mint egy hernyó, vagy akik kutyákat vezetnek pórázon, vagy akik szemüveget hordanak, vagy azt a rémest, aki neha hajnal felé tünt föl, dupla fekete fátyollal takarva arcát, mert nincsen orra. Ismerte ezt a lányt is, akivel most barátai szórakoztatták, többször látta erre menet, megfigyelte, s számontartotta.

A lány elvette Eyssent nádbotját, lassan megindult Eyssennel a mellékutca. A csoport követte őket. Esti is utánuk iparkodott, hogy lássa mi készül már megint. Csöngettek a kapun. Bementek, mint a tizenegyet.

Benn, az alacsony, földszintes szobában olyan lárna lett, mint egy égő házban, a tüzoltók megérkezésekor. Visongtak és rikkantgattak a helyzet furcsasága miatt. A nő attól félt, hogy fölírja a rendőr csendháborítás és botránycokozás miatt. Csitította őket, de hiába. Őten ültek az ágyára, úgy hogy az nyekkent, majdnem lerokadt terhük alatt. A márkí karjait kitárva kerekedő körmondatokban prédikált, hogy szálljon ki a fertőből, térjen jobb utra, majd megáldotta, mint gyermekét és »bolygó«-nak nevezte. Eyssent enyveshát-fényképeit nézegette. Sárkány holmijai között turkált. Czakó fölemelte a kis vaskályhán álló vörösmázás lábas fedőjét, melyben vacsorája másnapra eltevé maradékait találta meg, a megfagyott marhatokánnyal és hideg tarhonyával.

A nő topogott, hogy legyen már csönd. Figyelte a pasasokat, hogy el ne emeljenek valamit. Szeme ide-oda rebent.

Kanicky sugott valamit Sárkánynak. Az tovább sugta, a hír körbejutott s mire megütötte a tizenegy dobiartyát, általános, viharos röhej támadt. Mind a nőt nézték.

A lámpa miatt látni lehetett, hogy tényleg sokkal idősebb, mint künn az utcán hitték. Kerek, fekete szépségilastromot viselt az álla fölött s vörösesszőke, dus parókát. Kanicky szerint a paróka alatt olyan kopasz a feje, mint egy billiárd golyó s egyetlen foga sincsen. Ezen nevettek.

A hangulat elkámpicsorodott. Senki se beszélt. Már megbánták, hogy bejöttek s azon gondolkodtak, hogyan lehetne innen kiszabadulni. A nő bizalmatlanul méregette őket. Szemében kérdés lebegett, melyet nem mert kimondani.

Most Kanicky az ajtóhoz sompolygott, ellógott, köszönés nélkül. Utána Sárkány, aztán Szilvás, aztán Eyssent, aztán Moldvay, aztán Czakó, aztán Dayka, aztán Valentín, Csizsér és Orbán. Utoljára Esti.

A banda hanyatt-homlok menekült.
— Maga is elmegy? — kérdezte a nő.
— El — s a kilincsre tette a kezét. — Jóéjszakát.
— Jóéjszakát.

Esti kinyitotta az ajtót, melyet barátai viccből becsaptak előtte. Hallgatódzott. Kifelét.

A cimborák a lépcsőházban a házmesert várva, zsinatoztak. Rémes ordítás hallatszott, Sárkány hangja, utána Kanicky hangja, aki valami szörnyűt kiabált a szoba felé.

— Mi az? — szólalt meg a nő.
— Semmi — válaszolt Esti és becsukta az ajtót, hogy ne hallja ezt.

A nő ránézett.
— Hát mégis meggondolta magát? Itt marad?
— Itt — mondta Esti. Egy percre talán leülök — és állva maradt.

A kapu ebben a pillanathan buffanya csapódott be, a házmeser kiengedte őket. Csönd lett.

— Bolondok — jegyezte meg a nő a hirtelen csöndben.

Vonogatta a vállát, időtlenül.

Esti ezért a mozdulatáért megsajnálta. Szíve az ő beteg szíve tele lett könnyel, mint egy spongya.

De pár pillanat múlva megint fölhársant a lárna az ablak előtt. A társaság állt alatta. Eyssent nádbotja végigzongorázott a leeresztett redőkön s ismerős hangok mondtak Estinek jó éjszakát, kívántak sok szerencsét és jó mulatást.

Ugy nézett az ablak felé, mint aki kelepcébe ke-

rült s szeretne kimászni. Itt hagyták. Ugratás áldozata lett, az utolsó, csunya ugratás áldozata. A lárna megszűnt. Csönd lett ismét, végleges, nagy csönd.

— Elmentek — suttozta a nő s kulccsal zárta be az ajtót.

Esti egy formahibát akart helyrehozni. Nem bírta el, hogy valakit szemtől-szembe megsértsenek. Ugyesmi annyira fájt neki, hogy inkább órákig együtt maradt unalmas emberekkel, mert nem tudott kellő módot találni, hogy tapintatosan lerázza őket és sokszor az az érzése támadt, hogy inkább meghalna, de senkinek sem mondaná meg nyitlan, hogy fölösleges a világon. Miután egyszer rájött arra, hogy az élet lényege a durvaság és hogy egymás háta mögött ugylis rosszakat beszélünk és hogy gondolatban állandóan ugylis egymás pusztulását, halálát kívánjuk, a legnagyobb emberi erénynek, a jóakaraton és kölcsönös elnézésen alapuló, igazi udvariasságot tartotta s akarata ellenére ezt igyekezett gyakorolni mindenütt és mindenkiel. Többet ezen a földön senki sem tehet.

A nő egy nádszékelt tolt feléje s ő le is ült, vele szemben, a díványra.

Igazuk volt: már nem fiatal, elcsigázott, a nosolyában pedig van valami eszelős. De másképp is lehet őt szemlélni. Heviteni kezdte képzelését, úgy hogy a valóság eltűnt. Nem, nem volt igazuk, tuloztak: a bőre hervadt, de fehér, liliumfehér. Fogal is megvan, majd nem mind. Kődös, zöld macskaszeme, gömbölyű fakőhees arca, szűk homloka megtetszett neki.

— Hogy hívják?

— Paula, — válaszolta a nő valami lágy, náthás hanggal.

Estire a szavak babonásan hatottak. Ez a név úgy hatott rá, mint egy hervadt tearózsza. Lehunyta szemét.

— Mi volt azelőtt?
— Fésülőnő.

Ekkor Esti kétségheesetten belefogódzott a kezébe és a szoknyájába.

A kaszárnyákban az ébresztőt fújták. Egy údvarról kivonulásra sorakozott a legénység. A százasdos állt az élén, táncoló lován, kivont karddal, német vezényszókat ropogtatott fogai között, mire ez a félelmetes gépezet, mely emberhübs és acélból áll, megmozdult, kikanyarodott az Üllői-utra. Csinos eau de Cologne-tól szagos hadnagycsokkák rendelkeztek. Kardjukon, sárga-fekete bojtiakon csillogott a reggel. I. Ferenc József császár és király uralkodott, az ült fenn Bécsben, magas trónusán.

Esti az Üllői-uton ballagott hazafelé. A kapu már nyitva volt, kapupénzt se kellett fizetnie. Rohant a negyedik emeletre, a szobájába, melyben tegnap délelőtt tizenegykor Sárkány felébesztette.

Iróasztalán egy levelezőlapot talált, vidékről, a szüleitől. Ennek nagyon megörült.

A nagybátyja híres születésnap mulatságáról küldték, melyen minden évben találkozik a három rokon-család, Csendesék, Estiek és Gáchék. Ludaskása volt, cigánpecsenye, vanillás-mandulás kifli! Sok-sok üdvözlés mindenkitől, rokonoktól, ismerősöktől, huga barátoktól. Öccse azt írja, hogy szigorú osztályfőnöke van, hogy tánciskolába jár, édesanyja, hogy szeretné látni, okvetlen jöjjön le a hónap végén a szüretre. Édesapja csak a nevét írta oda, szigorú, álló írásával.

Esti meghatottan olvasta a kártyát, sokszor egymásután. Otthon járt, a szőlőben, a vadszőlővel befuttatott ilagóriában, a szalón zöld bársonyszőlyél között. Imádatlalt fogta át kedveseit, mert ő mindennek tetejében még jó fiu is volt és szerető testvér. Erre gondolt: az anyámnak van egy ametiszt kösönytyűje, mely olyan színű, mint a szeme. Erre gondolt: az apám már szintén fön van, hajnal négy óra óta dolgozik. Erre gondolt: belőlem nem lesz semmi, elzútlök. Erre gondolt: minden leszek. Erre gondolt: meghalok jövőre, huszonegyéves koromban. Erre gondolt: sohase halok meg. Mindenre gondolt egyszerre.

Az a nap, melyet átélt, zsufolt volt és mozgalmas, den em igen különbözött többi napjaitól. Zúrvarva most tömör banántá dermedt. Remegve szorította magához a levelezőlapot, hogy védelmet leljen, elhújt a vidéki béke mögé, oda, ahol gyökerei voltak és az ereje.

Önvád mardosta. Átvette gyorsan a spanyol rendhagyó ígéket. Aztán levetteközött.

De megint fölkel. Válaszolt a kártyára, hogy holnap délelőtt, mihelyt lemegy földhassa levelét.

Ezt írta:

—Édes szüleim és tesvéreim, köszönöm kedves megemlékezéseiteket. Gondolatban állandóan veletek vagyok.

A meghívásra is kellett volna felelni valamit. Ekkor eszébe jutott Sárkány és Kanicky, akiket nem kevésbé szeretett, mint testvéreit.

Igy folytatta:

— Sajnos, egyhamar nem utazhatom le. Az új irodalom forrong. Nekem itt kell maradnom, résen kell lennem.

Egy jobb kifogáson is töprengett, de csak ezt tette még hozzá:

— Dolgozom.

Vége.

Komédia

Xénia felkacagott... én ezt nem tudom, nem akarom hinni!... tegye le a könyvet, ne olvasson! — beszéljünk magunkról, mert semmi sem olyan szép, mint mi: magunk!

És mikor a kis nyelvtanítás kétségbeesett gyámoltalansággal, szinte megsemmisülten a kacaj lázadó, tomboló, öserejű szépségétől — amelyben Xénia tizenhét tavasza fénylett — ugra a könyv után nyúlt, hogy folytassa a felolvasást, Xénia forró kis tenyerét rátette reszkető kezére: ne, ne olvasson!

A tanító megijedt... újra érezte azt a ki nem mondható szomorúságot, ami Xénia atyjának, a volt bohócnak, most már azonban milliomos cirkusztulajdonosnak a szemében imbolygott, amikor nem sokkal az óra megkezdése előtt arra kérte őt, hogy vigyázzon: a cirkuszról, jaj, a cirkuszról ne essen szó!... Különösen ma ne. Ma egy fiatal trapézművész lép fel, akiben van valami Xénia anyjából, aki szintén trapézművész volt... a trapéz — a halálugrás legcsodálatosabb komédiája!... A volt bohóc különös, merev arccal sirt: jaj! — ma ne legyen szó a cirkuszról!... nehogy Xénia ma megkívánja a cirkuszt!... mert akkor elviszi őt is a cirkusz, mint ahogy elvitte Xénia anyját, akinek nem kellett a milliók, aki addig komédiázott — amíg csak holtan fel nem szedték a cirkusz porondjárd!... Xénia nem szabad látni Fiorentini halálugrásait, hogy ne emlékezzen az anyjára!

Xénia ibolyakék szemében végtelen hajnalok derülése kacagott, mint mikor kegyetlen, tavaszt hozó szelek verik az ég sötét, téli alját: amit olvasott, az nem mi vagyunk! Nem él, mint mi! Eddig csak azért halgattam a felolvasást, mert maga olvasta! A maga hangjától volt szép ez a mese — azon keresztül újra volt valami élő benne, mintha a királynő apródja helyett maga szenvedett volna!... ugy-e igazam van, hogy maga szenvedett?

A tanító lehajította a fejét... nem mert Xénia nézni... miért is választotta ezt a mesét?!

És mintha Xénia felelné erre a kérdésre: hiába is tagadná! — magának se az volt szép, amit olvasott, hanem érzett: ami a maga élete!... a mese hasonlít ehhez!

A tanító Xénia nézett... a szeme vallott: igen, így van!

Xénia közelebb lépett: látja, most olyan szép volt a nézése! Mondja, mi volt magának a legszebb ebben a mesében?

A tanító most csak egyet érzett — hogy ő csak egy szegény fiatal ember, amit Xénia csodálatos szépsége úgy éreztet vele... már régóta!

Mondja, sürgette Xénia... ugy-e nem a király vakmerő bátorsága?

Nem... a tanító most majdnem letérdelt Xénia elé... az apród önfeláldozása!

Ó, kacagott Xénia... milyen kár, hogy maga nem a királyhoz hasonlít?!

Miért?... reszketett meg a tanító.

Mert nekem a király tetszett!

De a király nem szerette az apród asszonyát!

De száz halálon át mégis érte ment!

És az apród meghalt az asszonyáért... mondta néma, félénk szókkal a tanító...

Éles, süvítő csengetés futott át a folyosón...

Most kezdődik az előadás... suttogta Xénia. Menjünk a cirkuszba! Ott mindenki magát éli! Azért olyan szép a cirkusz!

A tanító most újra látta a bohóc szomorú félelmét... Nem mehetek! — mondta.

Senki sem fog látni bennünket! A külön folyosón megyünk majd! Ma lép fel Fiorentini, trapéz-művész, mint anyuka volt! Menjünk! — könyörgött.

Nem szabad! — vergődött a tanító.

A királyi páholyba megyünk! Ott senki sem látat bennünket! Ma nem jön oda senki! Az udvarból nem jön ma senki a cirkuszba!

Nem!... nem!... nem lehet!!

Xénia hirtelen felkacagott: bántón, lenézően... Persze: maga csak apród és nem király!

A tanító szemében apró kis mécsesek gyultak föl... templomokban, szentképek előtt, magános, eldugott kis templomsarkokban égnék ilyen kis lemondó, szomorú mécsesek... Én is megtudnék halni magáért!... inkább meghalni, mint megölni! A király megölte az asszonyt!

Xénia csodálkozva nézett a tanító szomorú szemébe... Szeret? Igen!...

Xénia most egészen melléje lépett: de én csak a királyt tudnám szeretni! Ó, legyen hát király! kegyelmezzen! — engedjen el!... Szavában kétségbeesett csengés muzsikálta halálós, vissza nem tartható vágyát... Legyen király!... aztán nem bánom, ha meg is öli!

A tanító álmódott valami ilyesféléről, hogy egyszer majd Xénia így szól öhozzá... hogy majd királynak ismeri el őt!...

Legyen király! — perzselt Xénia forró suttogása... azt mondja szeret! — engedjen el hát! Meghaltál is szebb az élet után, mint élni így: elzárva, halottan!

A tanító szemében a mécsesek fáklyaként felragyogtak... valaki nagy lényességgel lépett be az élet-

be, a kis templomsarkokba... a szíve csodálatos könyörületben vert... kinézett az ablakon: esik a hó!... esik a hó!... minden olyan fehér, mint Xénia, az a csodálatos északi fehér virág... a titokzatos sarkfény, ami a nap helyett világít! Mi lenne ő: Xénia nélkül?... és mi lesz, ha őt gyávanak látja?!

Menjünk! — mondta.

Királyom! — és Xénia megsimogatta a tenyerével, ezzel a forró bársonnyal a tanító arcát... mint kis gyermeket cirógatnak, aki sírni akar!

És a külön folyosó meleg árnyal alatt beléptek a király páholyába.

A nagy, nehéz bitor függönyök között volt egy kis rés... két egymáshoz simuló arcnak elég, hogy belásson a cirkuszba.

Soha nem látott ragyogás fénylett mindenben... Kényelmes páholyokban a főváros gazdag polgárai, lent a köröndön belisztezték arcu bohócok pofozták, rugdosták egymást... a polgárok nevettek! Xénia érezte a tanító remegését, hogy az fáj...

A mese szebb! — remegett föl a tanító suttogása.

De a suttogást elnyelte a buja, lefoltott hangu, lázas, tompa, fuldokló keleti zene... a színen most egy fiatal, rózsás arcú indiai herceg jelent meg. Turbánján fekete tűzű drágakövek égtek... fehér lótuszok fekete lelkei... valami a halál titkából az ifju feje körül... Fiorentini! — izzott fel Xénia hangja.

Az ifju herceg megjelenésében, szikrázóan fiatal erejű mosolya ellenére volt valami megdöbbentő... a közönség lélegzetvisszafojtva figyelte minden mozdulatát... és amikor ruháitól megszabadulva végre ott ál-

lott rózsaszínű trikójában — vad, ellenállhatatlan taps követte... a halálba induló gladiátor volt, aki meghajolt cézárja: a közönség előtt... a komédiások életének meleg títka ragyogott körülötte: a halál közelsége. Xénia ellenállhatatlanul hatott ez... felállott.

A tanító fázott, reszketett... tudta, hogy a király nem ő, hanem ott — az a komédiás!... aki egyetlen mosolyával elvette tőle Xénia!

Florentini úgy játszott a halállal, hogy az élet még tán sohasem volt diadalmasabb, ifjabb, mint az ő halálugrásában... ellenállhatatlan élet volt!

A cirkuszban mintha meghaltak volna az emberek! Minden Fiorentiniben élt, aki most készült a legvakmerőbb kacajra: hátrafelé ugri át a trapézról a másikra öt métert, harminc méter magasan... hőzben három bukfenccel!... Így lenézni a halált! — rá sem nézni: háttal fejele!

Xénia elragadtatásban szétnyitotta a függönyt.

Florentini észrevette és könnyedén csókot dobott fejéje... Nem csak a halállal — az élettel is játszott: komédiás volt!

És Xénia elfogadta: mosolygott.

Percekig zugott a taps... a komédiás legyőzte a halált és Xénia mosolyában meghódolt előtte az élet!

Xénia emelt fejjel, mint egy igazi királynő ment a páholy kijáratá felé, a tanítót észre sem véve... még akkor sem, mikor az ajtó nyitott előtte!

A tanító félénken és messziről követte — mint az apród, aki meghal: mielőtt élt volna...

Kristály István.

LEGENDA

A poeta a vasutállomás felől gyalogosan baktatott a szántóföldek között a falu felé. Kicsit szédült s kavarogott a feje: nem egészen értette az egészet. Ha nem is látta volna az órmódtan acélszörnyetegek pöfögő sorát az állomáson akkor is érezte volna: száz eszterndökkel vándor a világ. Ez a hosszú évtized-sor feléje világított minden ember szeméből, aki szembe jött vele s akinek tekintete csodálkozva futott végig kopott dolmányán, keszeg csizmáján.

Ódafönről, mint a lehiggadt katona, két napi szabadságot kapott. Igaz, hogy az Örökkévaló üzenete azt mondta: «ha megtetszik a lenti vásár, ott maradhat» — de egyelőre úgy látta, hogy ebből a lentmaradásból nem igen lesz valami.

Debrecnt már megjárta s megundorodott mindentől. Annyira más volt az egész és az az érbeöntött alak a piac téren — őt merevítették volna ilyen feszes, ilyen üneplényessé! Halkan nevetett s arra gondolt, hogy mennyire gyűlölt minden feszes nagyképséget.

Komáromba akart átruccanni. Had lássa mi maradt Lillából a halhatatlan, hűtlen kedvesből! Az emléke még most is megdobogtatta szívét, színesre fényezte tekintetét. De aztán eszébe jutott, hogy Lillából aligha jutott emlék az utókorra — hiszen csak az ő poémái fontak gyarló emberi glóriát barnafürtös feje köré.

Tétlenül ténfergett a Nagyerdőn amig egy név nem csilingelt bele a határozatlan lélekbe: Sárka...

Igen, az egyetlen, akiben nem csalódott. Az egyetlen tiszta, illatos virág, amely ölébe hullott váratlanul, a meglepő ajándék hirtelenségével... S mert világéletében a végtelék és hangulatok embere volt, nekiindult a kis falu felé.

*

Hosszu ut még a szellemlábnak is, amíg megleli a régi emlékek ösvényét... Idegen lett a világ. Riasztóan hangos, barátságatlan és józan. Amíg a friss szántás fölött meg nem látott egy pacsirtát s a hajnali nap-sütésben minden bizalom és hit visszatért. Szépségek még mindig maradtak, ha meg is fakult a keret.

Lassan-lassan szaporodtak a házak s amint egyre közelebb ért a paplakhoz, összeszorult a szíve. Hátha minden megváltozott s amit ő akkor szépségesen békéthozónak látott, most silány semmisség? Vagy vöröstegecs borzalom, amelyben nyoma sincs az ódon varázsnak...

Aztán észre se vette, hogy ott állt előtte. Boldog sóhajtas vergődött ki melléből — majdnem olyan volt, amilyenek emlékeiben élt. A hatalmas, tágas lépcső most is ragyogott a tisztaságtól, csak épp az ablakok fénylő felülete nőtt meg. A prostetős istállóknál épp úgy zöldelt a moha mint hajdanán. S a vén diófa épp úgy ott állt az ódon, korhadat pad fölött, mint régesrég. Csak épp ágal hajolnak mélyebbre s köröskörül sűrűbb a lombok árnyéka.

Elfogódottan állt meg. Beljebb kerüljön? Ha a ház meg is maradt, az emberek bizonyosan megváltoztak. Hiszen csak neki adatott meg a mennyei kegy, hogy visszatérjen futó égi percekre hosszú földi órákra. Rög porladnak azok, akik akkor megédesítették kiverk-kuja életének néhány hónapját. Nem mindenki ébred föl százesztendőök távolából.

Nekidőlt a kerítésnek s behunyt szemmel igyekezett a képek színes sorát visszaidezni. Keletről érkezett, a Balaton villodzó vizének örökszép partjáról. Rongyosan és fáradtan jött meg, a füredi és keszthelyi farsangi vígság messze maradt. Előtte a bizonytalanság, éhség és nyomor. Disznótoros falusi jószág sohasem lehet biztos rév, kopott, százzétű köpenyegé alatt

verseinek kéziratát szorította hóna alá s rendületlenül, szinte gépies kitartással mozdult előre.

S amikor a faluba fordult, már minden ereje elhagyta. Majdnem támoilyogva kérdezősködött a paplakig. Megrántotta a sivő malachangu csengőt s fásultan várta: jön-e valaki?

Sárka nyitotta ki.

Tágra tárta mindkét szárnyat s mosolygó, édes arcát a kopott vándor felé fordította. Aztán melódias oslingeléssel kérdezte:

— Mit akar kegyelmed?

A poeta visszaemlékezett, hogy nem tudott felelni — csak valamilyen félszeg meghajlást produkált. A helyzet mulatságos lehetett, mert a lány kacagni kezdett...

Soha ilyen kacagást! Mintha karácsonyi csengetyüket rázott volna a mokány partipák nyaka havastájon át víg szánkó-iramban. Szállott ez a kacagás, szívébe férközött és...

A poeta összerézett. Odalentről, az egyik nyitott ablaktáblán át szakasztott ilyen kacagást hozott fejéje az alkony szíve.

Nem, nem lehetett eltéveszteni. Ugyanaz a kacaj volt ez, amely akkor lebüvölt s a paplak szobáéhoz kötötte hónapokra.

Hirtelen tettvágy éledt benne. Látnia kell azt a lányt, aki így kacag a füstös szörnyetegek korában is. Odaosont az ablak alá amely árva-nyitva állott. Lábujjhegyre emelkedett s bekémlelt rajta.

Bent, a régi, barnult butorokkal díszített szobában a spinét előtt karcus fiatal leány ült. Háttal volt a poétának, arcát nem láthatta. De látta főhéher világító nyakát s látta a gesztenyebarna haj özőnét a nyak fölött. Persze, a haj most nem chignont visel, hanem rövidrevágva mutatta a nyak fehérségét — de a poeta még ingerlőbbnek, még szebbnek tartotta ezt a fiús rövidséget.

A leány fölemelte kezét — levél volt benne. Ugy látszik azon nevetett, most letette maga mellé a zongorára.

Rózsaszín ruhája meggyűrődött, igazított rajta s közben fölállt egy percre. A leselkedő rögtön megállapította, hogy alakja épp oly finom, mint az elmúlt álmok Sárkájáé.

Kívülről hang csendült. S amit mondott, megütötte a poeta szívét:

— Sárka! Gyorsan gyere! Sári! Gyere már!

A leány fölugrott és — a lába csodásan finom topánkában bujt el amelyet a régi Sárka sohasem viselt. Furesán élénk színű harisnya feszült végig a lábszáron, amelynél karcsubbat sohse látott.

Az ajtó becsukódott s a poeta egy időre újra neki-támaszkodott a falnak. Repkény melegzöld, csillogó levelei futották be a kőfalat, mint egykor régen. Beljűk markolt s kérdést szegezett sajátmagának:

— Vajjon lehet-e, hogy Sárka visszatért? Vagy csak a véletlen játszott vele? Igaz, az arcát nem látta s az egészen más arc lehet. De ha mégis, ha mégis Sárka... vajjon beállthat-e hozzám?

Még kavargtak a kérdések, amikor az ajtó újra nyílt és Sárka belépett. Elkésetten kapaszkodott föl, újra nem láthatta az arcát. Meg kellett elégednie a kezével — vékony, finom ujjak, a körmök élénken rózsaszínűek, mintha alattuk valaki csókkal csalta volna elő a vért.

A leány a zongorához ült s kezét végigfuttatta a billentyűknél. Ábrándos, szelíd muzsika hangzott fel. Vitt a zene s a poeta tágranyitott szemekkel bámolt az öreg diófára. Ilyen muzsikát még sohasem hallott.

Édes bizonyosság ébredt lelkében: megtalálta az igaz szerelmet. Nem kell mást tennie, csak bemenni az ajtón, köszönni — s az a másik lélek biztonnal megérzi az ő párja-keresését.

Mielőtt bemegy, megegyszer benéz az ablakon. Hátha látja az arcát is s az ajkát, amelyen évek sűrű sorával ezelt, a boldogságot kereste.

Lábujjhegyre állt.

Mint ha hirtelen fekete felhő lebbent volna eléje.

A leány nem volt egyedül.

Ugy látszik, a poéta annyira elmélázott, hogy nem hallotta meg az ajtó csikordulását.

A leány mellett, féllábbal a zongora párkányára támaszkodva, fiatalember ült. A poéta alig látta meg arcát, mindjárt ellenséget sejtett benne s ösztönösen utálni kezdte. Beretvált arcán fölényes unalom terpeszkedett. Szemén széles, csontkeretes pápaszem. Öltözete neveléses, kicsi szinészallag libeg a nyakán s a nadrágja (sohse látott ilyen pantallót) alul olyan széles, mint fölül.

Önhittén ül a zongora szélén és beszélget a leánnyal. Egy-egy töredék kiszökkik az ablakon s megüti a poéta füleit. Magyarul beszélnek ezek? Bizony alig ért valamit belőle.

— Tudja Sárika, hogy már régen füllig vagyok magában — megek a fiatalember.

— Nagyon megtisztelő részemre — gúnyolódik a leány.

— Pedig elhiheti, hogy igazán Pista vagyok.

— Érdekes. Eddig azt hittem, Sándornak hívják.

— Ugyan kérem, vegyen komolyan. Nem adnám ezer ficcsért, ha komolyan venne!

— Komolyan? Magát? — s ujra megcsendül az ezüstös kacagás.

A leány kelletlenül kél föl a székről, végigsétál a szobán s megáll az ablak előtt. Most, most látja az arcát. S csalódás borzong végig a hátán: nem, ez nem lehet Sárika. A vonások szelíd harmóniája, a fitos áll, a mélykék szem — mindez megvan. De az ajkak körül furcsa, fáradt vonás vágódik mélyen s maguk az ajkak — nem, nem lehetnek ilyen izzóan pirosak — festék kendőzte őket ilyenre.

Eltakarja kezével szemét s szeretne a látványtól szabadulni — ha lehetne. De arról a piros ajkáról a festékhöz illő szavak szállnak a kertbe:

— Tudhatja jól, hogy nem érdekel. Ilyen link figurával nem törődöm sokat.

A fiú felel:

— De Sárika — amióta Posten együtt voltunk Schwarzéknaál — tudja, amikor egész este velem charlestonozt — akkor egészen másképp...

A leány vállat vont.

— Oh akkor — ez akkor egészen más volt. Az ilyen tapasztalatlan vidéki libát, amilyen én voltam akkor, megszédít könnyen a koantró és a dzsessz. Azóta én is öreg tyúk lettem. Nem érdekel a maga dumája.

Mint ha kínaiul beszélne mellette — hiszen alig érti egy szavukat. S ez lenne Sárika, álmainak szerelme, aki ígér s megtagad ígéretet — miközben a keskenyre festett ajkak gúnyos mosolyt lepleznek?! Most melódiát zümmög a lány s a melódiá ritmusa barbár, vad és szokatlan.

Sokat nem ért. De egyet tisztán lát: ha most bemenne, a lány kinevetné. Nem értené meg. Hiába maradt meg az öreg diófa, a repkény és ház — az emberek megváltoztak. Kendőzött ajkak, furcsa, durva beszéd és gúnyos mosolygás — milyen nagy az ut a százegynéhány éven keresztül!

Mozdulatlanul áll a repkény zöld függönyének közepén. Most nyílik a házajtó — a leány ugylátszik, kikiséri vendégét. Nem... a kertbe mennek sétálni. Utánuk néz. A fiú egyre közelebb hajol s valamit beszél suttogva, gyorsan. Hogy mit, azt persze nem érti. Csak azt látja, hogy a lány nem felel, egyre mélyebbre hajtja fejét s egyre jobban eltűnik a mosoly ajkáról. Most valami nagyon szépet mondhat a borotváltképű majom, — a lány behunyja szemét s szinte befelejtkezik a szavak színes forgatagába. A poéta fogát csikorgatja. Oh, ha ott lehetne mellettük s elmondhatná, a mit gondol. De gonosz varázs béklyózza ide.

*

Talán jobb is. Most idekerülnek a diófa alá. A padra ülnek. Arra a padra, amelyen — holdfényes esték során — ő ült egykor Szorosan egymás mellé bujnák s a fiú egyre beszél. Most pedig — körmött tenyerébe vájja, hogy föl ne kiáltson — a lány feje odabukik a fiú mellére s szomjas csólaban forr össze a két száj.

*

— Mint ha járna erre valaki kedves — szólalt meg a fiatalember, amikor kibontakoztak az ájult ölelésből.

— Ugyan hova gondolsz? Csak a szél zizzent.

A kerítés mellett árnyék lopakodott. Aztán szétfeszült, a levegőbe elterült s mint ha felhőbe mosódott volna el.

Lent a fiatalok egymásra néztek.

*

Csokonai Vitéz Mihály visszatért az örökkévalóságba.

Tábori Pál.

Legjobb hirdetési orgánium
a „BÁCSMEGYEI NAPLO“

A boszorkány

Irta: Karlócai

A baj már meg van, a mélységes mindenségit neki... sopánkodott a kisbéres kora reggel, ahogy bekukkant az istálló ajtaján. Össze is kiabálta rögtön az egész majort, ha még lehetne valami jó tanácsal szolgáltnak, mert ő nem igen járatos ebben a dologban. Csak az őszön szegődött ide, addig a városban volt holmi kifutó legény — bolti szolga féle. Elő is bujt az egész udvar és csak szörnyűködtek be a jászol elé, ott feküdt a »Madár« az almásszürke, az uraság kedvenc paripája. Dühös kiáltással ugrik közbük az ispán is.

— Mi van itt, mit báméskodnak kendtek ahelyett, hogy a dolguk után látnának... de az ő berzenkedő szava is elakad, ahogy rápillant a gömbölyödő, kínos nyöszörgéssel ziháló állatra.

Azt a susterős... s egy olyat könnyített jédt haragján, hogy még a kisbéres háta is borsódzott bele. A távol álló kíváncsi kontyosok, mellükre hányt keresztjelet kapkodva, vörös kezekkel fordultak el, nehogy tovább is vétkezzenek az eget verő büns káromlás hallásában. Csak az öreg Trezka néne nem mozdult az istálló ajtaja mellől, az ő fülei ilyenkor örülnek, az hírlík róla, hogy boszorkány, — eladta lelkét az ördögnek a bú-báj tudásáért. Hát ez igaz is lehet, mert sok mindenhez ért, amit földi ember nem foghat föl ésszel. Ha valaki karját-lábát kitekerde, ő helyre tudja rancos ujjalval húzogatni, mindenféle csikarásos nyavalyák ellen fü teát kotyvasztott, ami hol keserű volt mint az epe, hol meg édes mint a méz, bizony volt émelítető ízű is, hogy menten kitette a beteg, ha beadták neki, de még azt is, amit előtte megevezt vagy megivott. Éppen harmadéve a nyáron aratás után történt meg az, hogy egy leány fetrengett kínjában a tanya udvar puha fűpázsitján. A buta pesztonka szerelmi bajára... keserves csalódására gyufafej mérget áztatott s ivott meg belőle egy jó pohárra való. Mindenki fejvesztetten jajongott körülötte, mert még nem tudták bizonyosan mi okozta ezt a görcsös állapotot. Legtöbbje nyavalya törésre magyarázta a vonagló test görcsös rángását s a száj erős habzását. Odacsoszogott a vén Trezka is és rákiált a melléte bámuló unokájára:

Szaladj Annus, az almáriom tetején áll három füveg, hozd el a legkisebbet.

A kilindőt körül állók félre húzódtak, kíváncsi szemük ijedt pillantása követte a »boszorkány« minden mozdulatát. Látta a vén asszony, hogy mi a baj... ráhajolt a vonagló leányra s jó szíve imádságot mormolt, lelkével az égiek segítségét kérte, hogy az ő, Isten természetle, fűleve hozza vissza az életnek azt a szerencsétlent. A nézők arcára kiült a rémület s képzeltükkel az ördög kabalájának szövegét vélték hallani a »boszorkány« mormogásából... ugyanis kellett, hogy legyen, mert uramfia, alig erőltetett egykét kortyot az üvegből a habzó fogak közé, máris erős rázkódás járta végig a testet s jött vissza a lilát játszó ajkak közül a gyilkos mérég. S mire az orvost előkerítették, a beteg nyugodt visszaérkezéssel pihgett a dagadó tarka dunna alatt. Ez is bizonyosság amellet, hogy a vénasszony az ördöggel cimborál. Bárhol járt pénteken azon minutumban tömjént füstöltek utána, nehogy ujhoid szombatján rontást hozzon a házra. A szabad kéményeken át könnyen belovagolhat kóro seprűjén a házakba, de különösen oda, ahol pénteki napon dolga akadt. A tömjén füstje azonban már messziről el üldözte, mert ez Istennek tetsző illat — az ördög és cimborái irtóznak tőle. Hogy, tudott erről a mende-mondáról Trezka néne, az bizonyos, mert még büszke is volt tudományára s jó szívevel segített mindenkien.

A Trezka néne lelkét nem bolygatta meg az ispán szönyűsége kifakadása (látszik, hogy már az ördögé), hanem közelebb húzódtott az ajtón s így szólt az ispánhoz:

— Marci fiam, ne veszködj az Istennel, erősebb az nálad, akárhogy is haragszol rája, inkább köttesd guzsba a patákat, míg én fordulok egyet a tűz mellett, még nincs elveszve a »Madár.«

Az ispán rá pillog a vén asszonyra — lehalkul a káromkodása — ez a boszorka segíthet csak — gondolja s kiadja az ácsorgó legényeknek a parancsot: kötelet a patákra. Szemével a kisbérest keresi, mert az a városi gazember jártatta a lovat tegnap a heréstáblák környékén... a kis béres nincs már a látó környéken.

Trezka néne unokája, Annuska is megijedt nagyon, érezte, hogy sokban ő miatta esett ily nagy baj a »Madár« körül, mert ha senki sem látta őt arra sétálni, amerre Vince heverészett, meg a ló legelészett, most bizonyonnyal kitűdődik az igazság. A nagy beszélgetésben sem Vince, sem ő nem vigyázták a jószág irányát s csak akkor ijedtek fel, amikor a herés buján kövér kaszálján boldog pusztítással falta a betegséget az okatlan állat. Szerelmes ölelkezésük melege keserű ijedségbe fulladt. Erősen hitte Annus, hogy megátkozta valaki. Épen talán Varjas Amál, aki különösen kaptatót a Vince után, bár a legény rásem hereditett. Azt suttogták Annus fülbe is, hogy vigyázzon a legényre, mert úgy járhat, mint az Amál.

Trezka néne keze alatt nagyokat nyögött az állat, maga a Marci ispán feszítette szíjjel az össze-göröcsödött fogakat, hogy a hirtelen kotyvasztott orvosságot a jószág torkán keresztül juttassák. Majd az öregasszony elrikácsolta magát:

— Hamar Marci fiam hajtasd meg a lovat, de úgy kergettesd, hogy a nyelve is kilödjön.

Nosza ahányan voltak, ki támogatták a puffadó állatot a tágas udvarra, egyik kemény tőrű legény föluggrott a hátra s neki az országutjának. A beteg állat nagyokat fujt az erőletéstől, de beleszaladt a derengő nap oszlo kódébe.

Amint a Trezka néne utána néz a nyargaló paripának, melléje oson Annus, akinek a szeméből záporként potyognak a könnyek s a visszafojtott sírás csuklása szakad fel melléből.

No nézd ezt a gyereket — szól a nagyanyja — ne ríj mán, te csacsikulacs, nem döglik meg a »Madár«... majd hozzá sugja — de ha földfordul se károsodsz miatta — he!

En veszték vele a legübbet — bögte el magát hangosan Annus és beszaladt a házba, röstelte az emberek rátapadó tekintetnek kíváncsiságát. Besompolyog a nagyanyó is, megkérdi okát a kimondott szavaknak. Ahogy befordul az ajtón, hát ott találja Vincét is. Megtörtén, sápadtan, a padka szélén görnyedt a legény. Szemében ott égett a halál lehelete a nagy ijedségtől — szóvalan tekintettel meredt maga elő... mint a kőd, úgy ülte meg minden gondolatát a kérdés: — mi lesz most?

Látta Trezka néne a fiatal lelkék kétségbe esését... tisztán látott már. Kivilágosodott ősz kontya alatt a szunnyadó értelem. Annus tegnap alkonyatban a herésnél járt — Vince is jártami volt a lóval... a ló bezabált... mert nem volt, aki rá vigyázzon... mert ezek a... hej! — Ebadija kölykei most ugy-e vinyogtok — sipított rájuk gúnyosan a nagyanyó... a jószágos szívű öregasszony.

— Vince? — kérde Trezka néne.

— No? — mormogott föl Vince.

— Együtt voltatok?

— Együtt.

A legény utolsó szavánál hangosan elsírt a lány is — jaj, bár ne mentem vón arra!

— Ne bõj, te béka — mutatta csinált mérget az öreganyó. — Te Vince — Amálka sorsára akartad veszejteni ezt a lányt — he — felel te Istenostora.

Ugy segéljen az Isten, hogy becsülettel vagyok Annusoz s feleségül venném beldog örömet, ha a baj a börtönbe nem juttat — sóhajtott nagyot Vince. Ezalatt az udvaron nagy láрма támadt. Habosan, íaradtan vágat be a ló a lovasával. A »Madár« remegő izmokkal, karcsura apadva állt meg, mint ha sem történt volna...

*

Az ecküvő napján, éppen a kápolnából jöttek kifelé, amikor Amál oda sug a melléte haladó vőfélynek:

— Könnyű volt Annusnak fölesipni Vincét, megéttette a nagyanyja... az a boszorkány.

Sikai Alajos:

Kozmikus játék

A csók...

Csillagnyi távolság köztem és közted.

Isten két képben hajlik meg benne önmaga előtt,

S vigyáz, hogy jól menjen minden

És jól megy minden:

Frisek a bábok rugó még

Fris még az ajkak bársonya

És piros rajt a vágyas lehelet...

En és Te!

Hisz nem is ismerjük egymást,

A hogy magunkat sem

De ismer bennünket Isten,

Mert ő egyedül ismeri magát

Övé a játék

Övé a cél,

S a furcsa cuppogás

Vérünk zuhatagos árjának zaj,

Neki termi a kéjt...

S míg szemünket köd borítja el

Fénycsóvában nyílik már az ut

Melyen új bábú hintázik át a létbe

Uj bábú

És árnyék:

A Haldí.

Téli divatujdonságok

szövetek, téli kabátanyagok, flanellek stb.

nagy választékban legolcsóbban kaphatók

BERGER GYULA

kézműárúzetében Subotica, Terezijina ulica 3.

A névtelen méreg

Irta: Govorkovich János

Vannak emberek, akik örömeiket lelik benne, ha másoknak titkon fájdalmat okozhatnak, ha bosszu, féltékenység, irigység, vagy egyszerűen a szadisztikus hajlam ösztönzi őket, hogy biztos rejtekből, felelősség nélkül löjjék a rágalom nyilait az áldozataikra, élvezve az örömök között a legmegvetendőbbet: a kárörömet.

Ebből az érzésből hiányzik a dacos diadal, a gyűlölt ellenség feletti győzelem tündöklése, a győző ujongása a legyőzött megalázása felett — vagy a nagylelkűség póza a békejobb nyújtásánál. Tudata ott marad, ahol született, a lélek mocsarában titokban fejlesztve gázbuborékokat, amelyeknek légkörében penészvirágok burjánznak, amelyeknek mérge elfojtja a nemesebb érzések csiráit.

Ezek az emberek a cselzővések alkotói és ezek közt is a legnyomorultabbak: a névtelen levelek írói. Sokszor kinyújtják fullánkjukat, hogy érdekből vagy anélkül, mérget csepegtessenek a mások életébe tönkretéve boldogságukat, nyugalmaikat, vagy megvetést kelteve az erős jellemekben, akik nem kutatják a névtelen méreg eredetét, a mérgekeverő személyét, vagy okait. De hány ilyen jellem van a világon?

A legtöbb ember szívtelen a mások szenvedéseinek a megítélésénél és pesszimisztikus a saját fájdalmával szemben. Így aztán bizalmatlan lesz az iránt, akitől a boldogságát várja és ha gyökeret vert szívében a gyanu elég a névtelen mérgeknek egy picinyke kis atomja, hogy pokollá változtassa a menyorszáját.

A *Névtelenek* jó lelékimerők. Tisztában vannak az embereikkel. Mefisztói ügyességgel tüzik tollaik hegyére a szerelmes szíveket, beledörögnek a házasságot csendjébe, tolvajvilágításba helyeznek becsületes alkalmazottakat, bevilágítanak az éjszakába, lelepleznek, tanácsokat adnak és készek mindent bizonyítani.

Lassan csepeg a névtelen méreg, ha lecsappent tűzszikrává válik, amiből emésztő lángok keletkeznek... Kenderesy Tibor az első levelet tűzte dobta, azután mélyen belenézett a felesége tiszta szemébe, megcsókolta az asszonyt és ment a klubba, hogy átkártyázza az éjszakát. De mikor másnap megint ott feküdt az íróasztalán a levél és a szembemélyedést, bucsucsókot, az átkártyázott éjszakát olyan pontosan vázolta a névtelen író — meghökken.

De mire az este elérkezett, elmosolyodott a gyengeségén. Elvégre nem megy csoda számba, ha a férj beleolvad a feleség szép szemébe és ha megcsókolja az édes pici száját — ezt kitalálni nem boszorkányság... És hogy kártyázzik, azt az egész város tudja.

Hanem jött a harmadik levél, az adatok megdöbbentő pontosságával, az indiszkréció kiméletlenségével... Jól tudja a levélíró, hogy mikor ma reggel négy órakor hazajött a klubból, a kisírt szemű asszony karjai nem nyitak ölelésre, a korhely ajkák szomjan maradtak. Tudja-e a férj, hogy honnan származik ez az elzárkózottság? ez az undor a belső szerelmi élet iránt? Nem gondolja-e, hogyha füstből átitatott ruhával hazakerkezik, ha haza hozza magával a másik szerelmének, a kártyának a szellemét, hogy az asszony szerelme irányt változtathat és a boldogsághoz vezető idegen ösvényre tévedhet? És a névtelen méreg első cseppjei életni kezdtek a bensejéit.

Elboacsátotta az egész szolgaszemélyzetét és a háloszoba ajtaja elé nehéz Szumak szőnyeget akasztott... úgy tapasztalta, hogy arról az oldalról léghuzam jön, már éri a karjában... mondta az asszonynak.

— Csodálatos vakság! írta a névtelen levelező, nem gondol-e Kenderesy Tibor, hogy a kulcslyukakat és ajtóreket, a szolgaszemek elől elfedő függöny nem bástya a kakukmadár ellen? A középkori erényövek kimentek a divatból és egy pici fehér kéz elég erős ahhoz, hogy félrehúzza a *portière*-t, ha a férj kártyázní megv.

És a névtelen méreg most teljes erővel hatni kezdett. A férj szokott nyugodtságát türelmetlenség váltotta fel. Egészséges étvágya megszűnt, sokszor felriadt álmából, napközben egyszerűen felugrott íróasztala mellől és hosszú léptekkel mérgette az íródját.

Az asszony tetetett aggodalommal kérdezte.

— Valami baja van Tibor?
— Nincs énnekem semmi bajom, Emma! De... igazán nem értem... hiszen mi már nem is vagyunk házastársak. Azt hiszi, hogy elegendő, ha a házat rendben tartja? az ebédről, a kényelméről gondoskodik? Ezért nem kellett házasodnom, az öreg házvezetőnőm ép így gondoskodott rólam... Elterjedt a hír a városban, hogy messze földön kell olyan gazdasszonyt keresni, mint maga... de nekem nem gazdasszony kell, hanem feleség, tört ki belőle a keserűség.

— Csakugyan? csodálkozott Emma. Én azt hittem, hogy a híres gazdasszonynak sikerült a házából meleg otthont alkotnia. Én azt is hittem, hogy ebben az otthonban megtalálta a feleséget. De hát, amint mondta, a feleség — az nincs itt. Most már értem: azért kell őt minden éjjel a kártyasztal mellett keresni.

Kenderesy Tibor uriember volt, azonkívül a méreg még nem is hatott olyan erősen, hogy megemészthette volna benne a szégyenérzetet. A gyanu ott lappangott, de ezt nem merde az asszonnyal sejtetni, restelte a forrást felfedni — uriember a névtelen leveleket tűzbe szokta dobni,

És az asszony? Mintha ez a felháborodás nyugodtsággal töltötte volna el. A víz felszine elsápad a nap-sütéstől, csak a vihar tudja mozgásba hozni. A játék szenvedelem vihara nem volt elég erős: jobban fel kell korbácsolni a hullámokat. És a harag hullámai ott csapkodtak a férfi lelkében... az asszony csak mosolygott.

Ez a felbujtó, szerelemre ingerlő mosoly megtette a hatását, a férj sóvárgása elérte a tetőpontját. Hanem az asszony keble zárva maradt... Estére kelve viharos jelenet, nyugtalan idegesség, felháborodó érzékenység — és még mindig csendes asszonyi mosoly.

... A klub legelegánsabb játékos a még sohasem volt ilyen ideges. De nem csoda, gondolták a barátai: a nikotin, a koffein... Mi ütött Tiborra, hogy egyik feketét a másik után issza és egyik cigarettát a másik után gyújtja? ... Csak tíz óra... ilyen korán még sohasem ment haza... Anyagi gondok? Lehetetlen... A házasságot bodeg! Erthetetlen.

Kenderesy Tibort pedig üzték a győtrő gondolatok uccáról-ucára, füleit vörösrre fújta a szél, de az arcába csapódó hó nem hűtötte le a homlokát. Kalaplevéve sétált a ház elé.

— Mi ez? Félelem — gyávaság? és újra fellobbant benne a harag.

A harag elvakítja az embert, elől benne minden egyéb érzést, megfékezi a gondolatmenetet... és különös dolog, Kenderesy Tibor haragján át más vilálmok cikáztak, meg-megvilágítva képzeletében egy már elhalványodott képet: lágy vonalakkal megrajzolt szép arcot, a felesége arcát, abban az alakban, mint három évvel előbb látta, házasságuk első idejében. De titkos kezek eltörölték ezt képet és betöltötte helyét — a gyanu.

— De ki lehetne? Ez a mindenkire kedves asszony, ez a bájos isteni teremtetés, aki a sok közül őt választotta ki, soha egy szóval, egy mosollyal sem tüntetett ki mást... Talán az irigység diktálja a rágalmazó leveleket? ... De nem zörög a levél szél nélkül, gondolta és bement a házba.

— Maga már itthon van? kérdezte szelíden Emma, feltekintve a kézimunkájáról.

Közömbösen felelt, de a felesége megérezte a hangján a felindulást. Könyvet vett elő, de öt perc múlva eldobta.

— Ne zongorázzák? kérdezte Emma.

— Ha akar!

Ez jó gondolat volt az asszonytól. A zene szórazott. Most elég érzékeny volt, hogy magába fogadja a pergő futamokat, a siró akkordokat.

Mióta hazajött, nagy megkönnyebbülést érzett. Mi okozta ezt? A gyanúja alapatlansága — ezt nem merde magának bevallani.

Hosszu idő óta először töltötték együtt az estét. Emma kedves volt, szelíd, mint mindig. A cselédek már lefeküdeek, ő maga főzte a teát... a klubban nem ilyen jó, gondolta az ura. Azután elgondolkozott. Talán igaz van Emmának, minck is jár a klubba? Ilyen szép estéje már rég nem volt.

Olyonformán érezte magát, mint a szerelmes, aki először van az ideáljával együtt — egyedül. A boldog pere! És elhatározta, hogy visszahódítja... Elvégre a felesége. De honnan ez a gyerekes félelem? Az asszony nyugodt arcáról leolvasta a tilalmat és rettegett a megalázkodástól.

— Várjunk! Talán majd holnap.

Eltelt három nap. A férj otthon töltötte az estéket. Nyugodtsága lassan visszatért, figyelmes, udvarias volt a feleségével... de szerelemről nem esett közöttük szó. Mintha valami elhárította volna bátorságát eltörlölte mindjobbán lázadó epekedését és türelmetlenül várt a kedvező pillanatra.

Negyedik reggel mikor átvette a postát összerendezte... Már megint! Hirtelen felbuggyant méreggel rántotta fel a kályha ajtaját, hogy tűzbe dobja a levelet — azután meggondolta a dolgot. Elolvasta.

— Még mindig nem nyílt fel a szemed Kenderesy Tibor? Hiába ülsz a feleséged szoknyáján, ami késik az nem mulik... Az igaz szerelem áthatatos. Akarod tudni ki az? Soha sem nézted az asszony arcát, ha a színpadon Muhoray Fridolin énekel? Ez a szerelem régiebb a tiednél, még az iskolai évekből származik... Minek ülsz otthon? Mért nem mégy a klubba? Hiszen láthatod, hogy az asszony elhidegült irántad, neked az ő hálószobájában nincs mit keresned, miért nem enged át Fridolinnak? A terv kész, csak a legközelebbi utazásodra várnak... Már régen nem voltál Budapesten.

— Igaza van a levélírónak, szólt magában Tibor, most végre tisztán látok. És teljesen elvakult.

Megfogadta a névtelen levélíró tanácsát és ahhoz a banális cselhez folyamodott, amit a közönségesen gondolkozó férfiek ilyenkor alkalmazni szoktak.

— Meglepem őket, legyen vége a bizonytalanságuk és csomagolattott.

Sürgős ügyek... távirati felhívás. Közönséges fogás, amilyent a napilapok riportjaiban olvasni szoktunk. A *gentleman* nem különbözik ilyenkor a kereskedelmi utazótól...

Tűlkölt az autó, visszaérkezett a sofőr és jelen-

tette, hogy a nagyságos ur elutazott. Az asszony elmosolyodott.

Nyugodtan megvacsorázott, azután zongorához ült. Ma különös gyönyörűséggel siklottak végig ujjai a billentyűkön, rózsás kedvében volt, mintha evvel a zenével egy nagyon heves színházi jelenetet akarna bevezetni. Kéler Béla tüzes vígjáték megnyitóját játszotta. Azután a fürdőszobájába vonult. Mintha ujjai született volna a hideg zuhany alatt, amikor a hálószobájába ért.

Az ampolna vörös fénye rásimult gyönyörű testére, kedvteléssel szemléte magát a nagy tükörben. Gondosan megfésülte bubifrizuráját, fodrosra sütötte az ebből ismét növének eresztett fűrtöket és kacéran, kihívóan mosolygott a reá visszamosolygó tükörképre — biztos volt a győzelemében.

Magára öltötte bíborpiros *crépe satin* pidzámját. A csábító kivágást kacéran tompította a krémszínű *Chantilli* csipkefédor. Ma minden piros volt körülötte — az égő szerelem színe.

Azután lefeküdt az ottománra és várta a — férjét. Egész biztosan tudta, hogy visszajön.

És a férfi jött. Dobogó szívvel kuszott fel a lépcsőn, jobb kezét a hátsó zsebében a revolveren tartotta. Torkát fojtogatta a gyanu, de ott a szíve mélyén — a szerelmes szíve legmélyén még mindig szikrázott egy kis szemernyi reménység.

Nesztelenül nyitotta fel az ajtót, azután hirtelen robajjal félre rántotta a szőnyeget. Az asszony huncut mosollyal fogadta. A vörös fény elűzte ura arcáról a sápadtságot, az a kis szikra ott a szíve mélyén fellobbant a szeméig és boldogságot sugárzott az arcára.

— Lekéstem a vonatról, dadogta, visszajöttem.

— Gondoltam, szólt az asszony — vártam.

Elképedve, ostoba megdöbbenéssel kérdezte:

— Honnan gondolta?

— Magsugta a szívem.

És a férj a megifjodott szerelem kitörésével zárta karjába az asszonyt.

*

Másnap reggel, mikor az ura eltávozott, Emma macskakéjesen nyújtzkodva ült a tükör előtt. Azután egymás után szedte elő a névtelen levelek fogalmazványait és ugyanabban a sorrendben, amint az urának küldte, elolvasta, azután szövekre tépve dobálta a kandallóba.

És győzelmes mosollyal az arcán, ilyen gondolatok kergették egymást a bubifrizura alatt:

— Hiába beszél nekünk asszonyoknak ennek a novellának az írója megvetett eszközökről, jellemgyilkos kárörömről — névtelen mérgről. Hatásosabb az én szerelmeknek a méze annál a méragnél, amit az uram szívébe csepegtettem.

És van a férfiak frázisos teóriájánál hatalmasabb tényező: az asszonyi furlang.

Branko Radičević:

Ha közeleg a halál

Elnézem a hervadt lombu fákat,
Sárga levél takarja a földet;
Szemem többé szép, mosolygó zöldet
Már nem láthat!
Főm lekonyul, elsápad az arcom,
Meddőn vívom a kórral a harcom,
Kézem reszket, testem gyengül, érzem,
Meg-megroggyan elgyöngyülő térdem!
Itt az óra, hogy térjek nyugvóra...

Isten veled létem minden álma!
Isten veled halál, nap sugára!
Isten veled földem, mennyországom, —
Éztől más világ utait járom!
Ó, ha mindent oly nagyon nem szeretnék,
Napfényedben még gyönyörködhetnék, —
Hallgatnék égenzést e világon,
S mit dalol a csalogány az ágon,
Csörgő patak, nekem suttoghatnál —
Éltem vize ott a torkolatnál!

Ó, dalaim ti, kincsem, boldogságom!
Belétek lehettem ifjúságom,
Ha lent szívárvány ragyog, azt onnan
Lehozndm, hogy ti körétek fonjam,
Nektek adnám csillag ragyogásdát
A fénylő nap minden csillogását...
Szívárvány nem tündöklék az égen, —
Fénylő csillag nem ragyog már nekem,
A forró nap, hel, az is beh régen
Nem sugárzik a bebörült égen!
Semmim sincsen, mit sem hagyok rádiok —
Árva dalok, így hagy el apátok.

Fordította: Borsodi Ferenc.

SLAVEKS FURNIROKAT
legújtanysabban szerezheti be
SLAVEKS D. D. ZA ŠUMSKU INDUSTRIJU
Zagreb, Brod n/S vezérképviselőjénél
LUDWIG HUBERTIŠIN, NOVISAD
Cara Dušana 33. Postafiók 25

SZÍNHÁZI KISTÜKÖR

A leghíresebb francia színész nő

Cécile Sorel, a kisasszony

Cécile Sorel, a Camélie Francaloe művésznője, mindenesetre a leghíresebb színésznő, márcsak azért is, mert nagyon sokat beszélnek a kordról. Hírsége a legendák körébe vész el s ezt állandóan szövegátják kabarék kapulél, idézik a humoristák karcolatait. Senki annyit nem mulattak az emberek, hogy öreg, mint ő rajta.

Amikor az egyiptomi ásatások alkalmával fölfedezték Tutankhamen mumiáját, egy adoma kelt szárnyra Párisban. Az egyiptomi fejedelem állítólag azonnal ezt kérdezte:

— Mit csinál Cécile Sorel?

De nagy színész nő koráról általában téves vélemények terjednek el, hiszen oly gyakran látják a nevéket lenyomatva s a dicsőségben töltött évek duplán számítanak.

A színpadon mindenesetre még fiatal, fürgé és elegáns. (Három év asszonyszerepeket is játszik.)

Ő is álnévet használ, mint a francia színésznők nyolcvan százaléka.

Igaz neve: Celine Seure.

Michel Georges — Michel megírta egy most megjelent könyvében, hogy hogy folyik le egy napja. Cécile «kisasszony» (mert mindenki kisasszonynak nevezi, noha régen törvényes hitvese egy francia főnemesnek) a színpadon és az életben az elegancia mesternője. Ezenkívül ott van minden hivatalos fogadtatáson, mint előkelő dáma s a politikában is tevékeny részt vesz. Szerényen a köztársaság megszemélyesítőjének tartja magát.

Amikor fölkel, nem mindjárt festi ki magát, mert nem tudja, hogy a mozi-rendező milyen színeket kö-

vetel. Gépkocsit várja a kapunál. Ünnepelesen fölül. Előbb tornáznia megy. Minden reggel alá veti magát az izomficomító gyakorlatoknak, hogy hosszabbá tegye karját, nyakát, derekát, combjait. Boxol is, ahogy egy mai művésznőhöz illik.

A mozivállalatnál olyan szertartásosan fogadják, hogy csak a köztársasági őrség hiányzik még. Öltözésében festeni kezd magát. Meg van elégedve a színeivel. De a rendező így szól:

— Jaj, kisasszony, ez nem jó, sokkal kevesebb festéket kérek, a lencse mindent megnagyít.

A diva erre lefesti magát, vazelinval mire a rendező így szól:

— Törölje le kérem azt a sok vazelint, az orra úgy ragyog, mint a gyémánt.

Megkezdődik a fölvetel. Tart délután kettőt. Hazatér, langyos fürdőt vesz, az előszobája már tele van várakozóval. Egy miniszter is vár, akivel később felhivatalos beszélgetést folytat. Csöng a telefon, egy másik miniszter keresi. Egy amerikai újságíró, aki negyvenhét újságot képvisel, az Egyesült-Államok számára kér nyilatkozatot.

Délután szaval és a hangversenyre magával viszi a spanyol trónörökösét. Este játszik. Utána következik a vacsora. Cécile kisasszony rózsaszínre festi arcát, füleit pirosra, orcimpáját halvány rózsaszínre, körmeit pedig különböző árnyalatú rózsaszínre. Merveen ül ott, mint egy szobor.

— Egyetlen becsvágam — mondja — hogy hasznára legyek Franciaországának.

Éjfél után fekszik le, kifáradva a sok munkától. Le sem festi magát. Kifesztenen alszik...

KOZMETIKA

Rovatvezető: Dr. Vécei Jenő

Hirtelen megöszülés

Mi az oka annak, hogy a haj nagyfokú lelkimegrázkódás folytán néha egy éjjelen át megöszülhet? A testünkben levő villamosság túlerős kisugárzása, — felelnek reá a tudósok, — ami egyébként is a lelkielemtünk zavartalan folyamatának egy igen fontos tényezője. A mai korszak ideges, nagyon ideges és ennek az idegességnek telhetetlen Molochja a halál oltárán minden évben ezer és ezer áldozatot követel. Boldogtalanság, zilált családi viszonyok, balsiker, a hivatásban való csalódás, — Pandora szelencéje mindgyakrabban nyílik meg, ontva magából az emberi szerencsétlenségeknek végtelen sorozatát.

Sokakra, a legtöbbszörre az idegeink állapota életkérdés. A tudomány már régóta foglalkozik vele, számtalan az eszköz és a mód, amivel harcolni próbál megzavart idegállapotunk egyensúlyának helyreállításán. Legújabbban dr. Schwake ideg orvos tette figyelmessé a kutatókat egy eddigelé az életben kevésbé ismert körülményre, amelyből az idegtelemtünkre vonatkozó zavarokat igyekszik megmagyarázni. Kutatásai abból a régismert körülményből indultak ki, hogy nagy lelki katasztrófák gyakran a haj hirtelen megöszülését vonják maguk után. Ő maga a lefolyt világháborúban észlelt egy ilyen esetet. Egy tárnát az ellenség egy egész éjen át szakadatlanul ágyuzott és egy ott levő fiatal katonára reggelre, néhány óra alatt teljesen megöszült. Megöszítette a rettegés. Ő maga adta elő, hogy minden egyes tagja órákon át folyton reszketett, fogai összeverődtek és végül az érzése volt, mintha a fejére »megsüketült» volna és úgy érezte, hogy az teljesen összehúzódik. Dr. Schwake felemlít ezenfelül a gyakorlatában észlelt másik két esetet is, amelyekben nagyfokú düh és gond következtében hirtelen megöszülés állott be. De ugyanezektől feltűnt neki az is, hogy ezekben az esetekben nemcsak a haj színe, hanem a formája is megváltozott. A hajzat felfelé állott, megöndörödött, mintha villanyáram ment volna keresztül rajta, amiből azt az érdekes következtést vont le, hogy úgy a hajzat, mint az egész szervezet normális villanyos állapota a nagyfokú idegizgalom folytán lényegesen átalakuláson és változáson ment át.

Nyugalmas lelkiállapotban a hajszálak simán odakésznek a fejborra, — állapotuknál a szőrzet sima volta tényleg a tökéletes egészség jele. A hajzatnak ugyanis ilyenkor ugyanazon villanyos tulajdonsága van, mint az öt környező levegőnek és ellenkezője, mint a fej bőrének, amiért is a fizika törvényei szerint a fejborvonzása folytán a hajszálak hozzá szépen odasimulnak. Ha a bőrt villanyozzuk, úgy a rajta levő hajszálak felborzolódhatnak, égnek merednek. Dr. Schwake szerint erős idegizgalom fellépte alkalmával a szervezetből a rendszerű nagyobb mennyiségű villanyáram árad ki és miután a villanyfolyam köztudomásúlag leginkább he-

gyes tárgyakon szokott eltávolodni, úgy az embernél is a hajszálak végén távolodik el, amelyet azután felemel. És ha az emberi szervezetből nagyobb mennyiségű villanyáram távolodik el, az az egész szervezet kimerüléséhez is vezet. Ehhez járul még az a körülmény is, hogy az étvágy romlik, az étel nem izlik és az emésztése sem történik olyan módon, amint az normális nyugodt lélekállapot mellett végbemenne. Ennek viszont az lesz a következménye, hogy az emberi szervezetben felhalmozódott tartalék zsírszanyag gyorsan elhasználódik és az ember, aki sokat izgul, vagy nagy gondban él, lesóványodik. És ha, ami az adott körülmények között eléggé ritkán fordul ugyan elő, első sorban és mindenképpen a fejbor fagyumirigyének zsíradéka lesz ilyen formán megtámadva, ami érzékeny fejbőrlevegőt embernél nagyon is lehetséges, úgy a hajszálak gyökereit elvesztik az őket elszigetelő zsírpárnát, aminek folytán nagy mértékben és akadálytalanul fog kisugározhatni a testből a felfokozott villanyáram, amit azelőtt a zsírszövet — elszigetelve lévén — megakadályozott és ennek következtében a hajszálak elvesztik a színüket és megszőrkülnek.

De az izgalom folytán a testben előforduló egyéb elváltozásokat is dr. Schwake a villanyosság nagymértvű kisugárzásának tulajdonítja. Szerinte a szénsav, tejsav és foszforosav nagyfokú kiválasztása áll elő a pozitív sark nagyfokú kisugárzása folytán, aminek behatására a véredények falai hűdöttékké lesznek, kitágulnak, az arc kipirul, amit főleg a szegény vagy düh kitörésénél láthatunk, míg ijedségnél, félelemnél az arc köztudomásúlag elsápad, mert ekkor a negatív villanyos kisugárzás megy végbe fokozott mértékben, amikor is savak helyett bázisok lesznek kiválasztva fokozottabb mértékben, amelyek viszont a véredényeket összehúzzák, amikor az összehúzott véredényeken kevesebb vér áramlik át, vagyis az arc elsápad.

Dr. Schwake ebből a teóriából praktikus következtetéseket akar levonni, a villanyosság által akarja helyrehozni azokat a károkat, amiket a félelem, harag, bánat, ijedség, ugyancsak a villamosság által hozott létre. Villamos behatás által akarja megakadályozni, hogy például lelki izgalomnál az értékes villanyáram felesleges mértékben a turból el ne távolodjék, s a bánatot, haragot, félelmet, gondokat, egyszerűen el akarja »villanyozni» és azt javasolja, hogy a test villanyosságának eltávolodását más, pozitív, vagy negatív villanyáramnak a szükséghez képest való bevezetésével akadályozzuk meg. Így például a hajnak lelki izgalom folytán beállott hirtelen megöszülését villanyossággal akarja gyógyítani. Ha a nagyfokú negatív villanyos kisugárzás a hajnak hirtelen megöszülését vonná maga után, úgy egy elektrolgávanikus készülék pozitív sarkának a megfelelő helyen való alkalmazásával kellene

Fiatalos üdéséget, természetes bájat köcsönöz a

Daruvaru-creme

a tiszta bázisú a a

A modern és tudományos kozmetika legtökéletesebb vivmánya folok, szemölcsök, szepők, kiütések, orvörösödés és egyéb arcisztitálanság ellen. Számos elismerés. — Készíti és postán szétküldi

BLUM gyógyszerár, Subotica

Allandóan raktáron:

Novi-Beđej:	Ban.-Novoselo:
Acó Sándor	Johan Schröder
Levay Sándor	Trajan Sudon
„Moje Bazar” Zombi	
Bau.-Novoselo:	Boka:
Adolf Schwanner	Josip Ilijević
Dusan Vaseković	Leopold Brucner
Djoca Stijé	Niklaus Tili

azt ellensúlyozni, ami a vérkeringésben a savak kiválasztását idézné elő és így ellensúlyozza a bázisok hatását, vagyis a véredények görcsös összehúzódását, ami a haj megöszülését idézné elő.

Ha a vérkeringés így módon ismét a rendes módon megy végbe, így a fejbőr-faggyu mirigyek ismét zsíradékot visznek fel, el lesznek szigetelve és meg fogják akadályozni, hogy a villanyosság a szervezetből fokozott mértékben sugározzék ki.

A bánat meggyógyítására — villanyáram, sajátosság új elmélet! De hiszen képtelenebbnek látszó teóriák is később igazságoknak bizonyultak be; mindenestre talán érdemes volna, hogy a tudományos körök ezzel az újabb elmélettel is behatóbban foglalkozzanak.

ÜZENETEK

Huszonegyéves, Subotica. A kérdéses szer ártalmatlan, arcmosáshoz használhatja.

H. Ia, Oszljek, Benzines lemosással eltüntethető néhány órán át, amíg társaságban lesz, kétségkívül nem lesz észrevehető.

V. F. A., Velikibecskerek. A legjobb eljárás a forróvízes borogatás, illetőleg a forróvíz helyi alkalmazása 10 százalékos Ichthyolos vazelinval való kenés, vagy bekötés. Lehet hozzá még 10—20 százalékos kámfort vagy oleum therebintinum kevertetni.

H. Stefánia, Szrbobran. A Bier-féle szívókezelés is megfelel. A furunkulusra kis szívóharagot kell tenni és az első napon 5 percig, később 10-ig kell szivatni, majd az így erősen megduzzadt kelésre Burowoldatos, vagy még inkább 50—60—70 százalékos spiritusos nedves kötéssel alkalmazni. A szeszes kötés Billroth batist alatt a furunculus minden stádiumában kitűnően bevált és igen sokszor abortív gyógyulást biztosít.

L...ics Szt...a, Szombor. A Röntgen-sugarakkal való kezelést nem ajánlom, mivel a sérüléseinek a gyógyulása csaknem lehetetlen; nagyon óvatossá kell vele lenni.

P — — ly Lea. Ha, amint írja, a nagy távolság gátolja abban, hogy felkeressen, levélben is készséggel szolgálok kimerítő válasszal és tanáccsal, csak sziveskedjék közlelbi címét megadni. Levélben ugyanis nincs feltüntetve, hogy honnan jött.

Egy vidéki asszony. Fentti üzenetem önnek is szól. Ebben a rovatban helyszülke miatt bővebben ki nem terjeszkedhetem kívánságaira, hanem kérem a közlelbi címét. A bajon lehet segíteni.

N... Márta 27., V.-Beckerek. Azt hiszem, hogy a hormon-krémet már a napokban meg fogja kapni.

S. E., Noviszad. Csak általam szerezhető be. Ha kívánja, úgy kérem teljes címét.

Weitzenfeld és Társa

Telefonszám 192 Subotica Városi bérpalota

Óriási választék kutyaszőnyegekben, Hincumokban és kárpitos cikkekben. — Nagy újévi Vásár és maratók elárúsítása gyári áron

Keresztsoros rejtvény

(Copyright by Bokor Lajos — Bács megyei Napló)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
14		15								16		
17				18					19			
	20					21				22		
23				24	25				26			
			27	28			29	30				
31	32	33		34				35		36	37	38
39							40				41	
42					43					44		
45			46	47	48			49	50			
51				52				53			54	
			55					56		57		
58	59	60						61	62	63		
	64				65	66		67		68		
69					70			71		72		73
74												
75					78						77	

Vízszintes sorok:

1. Tündér — németül
5. A lawn-tennis legértékesebb vándordíját alapító amerikai neve
11. 151 — római számmal
14. Jókai-regény
17. Az Egei-tenger egyik kis szigete; a régi görög-ség szent helye volt
18. Jegyzék, lajstrom
19. Szín
20. Izrael első királya
21. Ital
22. Erdélyi város mai neve
23. Ha a szívet éri, biztos halált okoz
26. Idény, évszak — angolul
27. A Vogezeben eredő és a Moselbe torkoló folyó
29. Fizmie kell
31. Perfinév
34. Magyarul: király
35. A Nap teszi hajnalban
36. A virág egyik szerve
39. Erdélyi nevezettség
41. Kalifornia egyik híres városa nevének első fele
42. Idővel mester lesz belőle
43. Hangnem
44. Gyümölcs
45. Bagoly
46. Tengerszem a Magas-Tátrában
51. Híres német író (keresztneve: Thomas)
52. Német személyes névadás
53. Ódító ital
54. Vasútvállalat kezdőbetűi
55. Sopronmegyei falucska. Ismert gyógyhely
56. Így is mondják az örökséget
58. Figyelmenyeltő tábla forgalmas utvonalakon. (A kutyá se figyel.)
61. Kuruc tábornok
64. Így tesz a víz bizonyos hőfoknál
65. Fehérnemű
68. Német férfinév, fonetikusan leírva
69. Magyarul pék (fonetikusan)
70. »Az árnyék« című dráma olasz szerzőjének keresztneve
72. Francia segédige
74. Páris egyik legszebb köztere
75. Mesterség
76. Fertőtlenítő szer
77. Régi hosszmeték

Függőleges sorok:

1. Takar
2. Petőfi-költemény első sora
3. Falucska, amelynek közelében Napoleon egyik nagy győzelmét aratta
4. Olcsó vinkó, szegénybor
5. A föld egyik sarka
6. Vonatkozó névmás
7. Híres német regényíró
8. Tompa Mihály egyik költeményének címe
9. Lásd a 27. vízszintest
10. Egyik csillagkép latin neve
11. Ókori perzsa király

12. Közmondás
13. Az »ir« ige egyik félmult alakja
15. Nap — idegen nyelven
16. Határozó
24. Híres olasz énekesnő családneve
25. A Minotaurust megölvő Theseus szabadult ennek segítségével a labirintusból
26. Ebben fő a sonka
28. A 2. függőleges sor tizenharmadik, nyolcadik és tizedik betűje
30. Ilyen »unoka« is van
31. Nyugalom — latinul
32. Linz alatt torkollik a Dunába
33. Homéros nagy műve
38. Albán kormányelnök, aki évekkel ezelőtt merénylet áldozatává lett
40. A kemence sarka
44. Törvénykönyv — rövidítése
47. Francia férfinév — fonetikusan
48. Német szóösszetételben gyorsat, sebeset jelent
49. Uj — idegen nyelven
50. Híres latin költő nevének egyik fele
55. Angol ürmérték s a hordó angol neve
57. A magyar felsőkereskedelmi iskolák országos főgazdája
59. »Többek« helyett mondjuk néha ezt is
60. Csibészgyereket jelent
62. Az ékezetet pótolva — tejtermék
63. Malátakávégyáros
65. Kedves beczés jőző magyarosan
66. Az az edény, amelyet Krisztus az utolsó vacsorán használt
67. Kakaó-márka
69. Három egyforma betű
71. Nőnév beczés
73. Vallás rövidítése

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Vercs András karácsonya, Péterke esete. Mindkét novellában a tehetség határozott nyomait látjuk. Invenció, figyelemreméltó mesészővő készség van mindegyikben, a tulzsfolt, szóvirágokkal telt stílus azonban nagyrészt lerontja a hatást. Igyekezzék leszokni az aggodalmas jelzőfelrakásról, ne népieskedjen mindenáron, akkor hiánytalanul fognak érvényesülni érdekes, erőteljes mondanivalói. Érdeklődéssel várjuk további írásait.

Szép karácsonyestén. Egy mélyen érző, tartalmas leánylélek dokumentuma, de egyelőre csak családi használatra alkalmas dilettantizmus.

Öszirózsák, Gyémánt és cserép, Egy lopott gondolat stb. Értelmes íráscik, amelyek jóleső ellentétben állnak írójuk aggasztó fiatalságával. Most még csak az önképzőkör értéktelét bírják ki. Olvasson sokat és a versírást halassa el legalább az érettségig.

Férflükönyvek. Témájában, megírásában egyaránt

sok a zavaró banalitás. A novella tengelyébe állított véletlent, mintha a hajánál fogva ráncigálták volna elő. Sajnálattunkra nem használhatjuk.

Virrasztás. Zavaros írás, amelynek homályából azonban a készség némi csillama világít ki. Próbálkozzék talán más, kevésbé elvont témával.

Forikére rájár a rud, A végzetem. Kezdetleges, naiv utánaérzések. A vers is, a novella is közölhetetlen.

S. A. Ezuttal csak a Kozmikus játék című vált be. A másik fonákul ódal hangu, erőltetett régieskedő nyelvű, rosszul sikerült vers. A Kozmikus játékot hozni fogjuk.

Vrbaszi kislány. Nemesi előneve csiszéri, Vallása református.

Buridán szamara. Egyetlen versből sem a képességet, sem a tehetséget nem lehet megítélni, de nem lehet azt se mondani, hogy valakinek nincs tehetsége.

A régi évhez. Szokás az elmúlt esztendőről minden rosszat elmondani, azonban ez az 1928-as esztendő még sem érdemli meg ezeket a sorokat:

Bucsum tehozzád régi év
Bucsum tetőled igaz hév
Szerettelek és szeretlek
Bucsumkor tehozzád és elfelejtlek.

Az újévi köszöntői sem jobbak.

Nem közölhető: Egy álom, Ligia, Dícsőség, A kereszt. Fájdalmas ima.

»Nősüljünk«. Köszönjük jó kívánságait, azonban közölnünk kell, hogy a beküldött vers nem alkalmas arra, hogy a nősülésre biztasson, még kevésbé arra, hogy mi biztassuk önt a további versírásra.

Mirkó Sz., Odzác. A beogradi német követségtől szerzett értesülés szerint az a berlini cég, amely ingyen rádiót hirdetett, szélhámos cég volt, amelynek vezetőjét Berlinben letartóztatták.

Franciska. Levelében közölt szíves elismerő véleményét és jókívánságait hálásan köszönjük. A beküldött versekben igen figyelemreméltó sorokat találunk, különösen a »Talan« című versben, azonban maga a vers még nem olyan, amely a közlés mértékét megütné.

»Berlin«. A kérdezettek címei: Hans Schwarz, Alexander Wolkoff, Fritz Lang, Joe May, Artur Robinson, Richard Eichberg. Valamennyinek írhat Universum-Film A. G. Berlin SW. 68, Kochstrasse 6—8. címre.

»Kikinda 111«. Amerikai Magyar Népszava 24. Union Street, Newyork, »Uj Előre« 33 First Street, Newyork, Martin Himler Weekly, Himlerville, Kentucky.

»2494. Gospodjinci«. Szíveskedjék a szubotica! Fűszerkereskedők Egyesületéhez fordulni.

Hü olvasó. Werner Fuetterer, Universum-Film A. G. Berlin, SW. 68, Kochstrasse 6—8.

K. A. Kula. A beogradi francia követség címe: Kraljev trg 5.

»Állandó olvasó«. A kért címek: Telefonken, Berlin, Idealwerke A. G. Berlin, Köpenickenstrasse 10/a, August Schwer Söhne (Saba) Villingen in Baden, Erich Franz Hirth, Berlin, Förg & Co., München, 41, Wegowerke A. G. Freiburg i. Br.

H. A. Kula, Monte Carlo Monacc nagyfejedelem-séghez tartozik.

H. K. Torza. A kért szaklapok: Dekorations- und Reklamekunst, Berlin, Schaufenster Kunst und Technik, Berlin.

R. H. Bačka Topola. Azt tanácsolhatjuk, hogy maradjanak otthon és ne foglalkozzanak ilyen kalandos tervvel.

H. F. Ada, Molnár Ferenc »Olympia« című színművének úgy Magyarországon, mint külföldön mindennél nagy sikere volt s Budapesten még mindig műsorban van. Molnár legirodalmibb színpadi alkotása a »Lilliom«, legnagyobb sikerű színpadi alkotása pedig az »Ördög«.

»Fordító 44«. Jugoszlávia nincs benne a nemzetközi szerzői egyezményben, bár a törvény már meg van hozva, csak a szentesítése hiányzik. Tehát most még kiadhatja a fordítást minden engedély nélkül. Amennyiben mégis engedélyt akar szerezni, forduljon egy a magyar, mint a dán kiadóhoz. A kiadás érdekében legjobban St. Kugli céggel fordul, Zagreb, Ilica 30.

Hü olvasó. Tartományi pótdadó az állami egyenesadók után százalékos arányban fizetendő. Nem fizetendő tehát az állami pótdadók, a jövedelmi és vagyonadó után. 1929. évtől kezdve csak az állami alapadók után vehető ki a járadékadó kivétel.

Öreg nőnike. Aki olyan okos és belátó levelet ír, mint ön, az nem panaszkodhat a miatt, hogy műveletlen. A műveltséget pedig könnyen meg lehet szerezni, ha az ember tanul és olvas. Az, hogy valaki szegény, még nem teszi primitívvé. Ugy Baedeker, mint a szerkesztőség köszöni az ön üdvözlő sorait.

Egy hü vidéki olvasó. Kérdezettek karácsonyi írásai annyira nem sikerültek, hogy nem lehetett lekötözölni.

F—e—8. Sajnáljuk nem használhatjuk. Becsereki tudósításunkat ottani munkatársunk látja el.

REJTVÉNY

Mult vasárnapi számunkban közölt rejtvények:

II.

Az I-nek a helyes megfejtése:

Románia

A II-nak a helyes megfejtése:

Homogén

Mai rejtvényeink:

I.

Február osz & &

II.

K

KERESZTSOROS REJTVÉNY

Karácsonyi számunkban közölt keresztsoros rejtvény helyes megfejtése:

Vizszintes sorok: 4. Keserű, 8. Az, a, 10. Galata, 15. Keleti, 16. A meta, 18. Repülj, 20. Idézet, 21. Figurális, 23. Csirke, 25. Elv, 25. M. L., 26. Fredi, 27. Zsé, 28. Una, 30. Re, 31. Hi, 22. Alfa, 34. Gina, 37. Z. V., 39. Al, 40. Lé, 41. Vác, 42. Idea, 43. Una, 45. Sava... 47. Tab, 49. Bu.

51. Én Hozzám is benézett a karácson, Tán csak azért, hogy bus orcát s lásson És rajta egy pár reszkető könyűt.
52. Gy., 53. Mae, 54. Egér, 55. Akt, 56. Eola, 57. Áld, 58. Ra, 59. Én, 61. Si, 62. Egon, 64. Urga, 65. Ny., 66. Pá, 67. Sas, 69. Ja, 71. Oázis, 74. Ely, 75. Pék, 76. Palánk, 79. Szilárdan, 80. Széles, 82. Irtvány, 83. Rónay, 84. Zenész, 85. Kloaka, 86. MTK, 87. Kuroki, 88. Uns, 90. Egisz, 92. Fagy, 94. Zuár, 97. Adéle, 100. Pi-

ano, 103. Hogy látva lássanak..., 107. Hja!, 108. Act, 109. Téves, 110. Kir, 111. IIC, 113. Eta, 114. TB., 116. Eső, 118. Ra, 119. Nov, 120. U. p., 121. Roi, 125. Javit, 128. USA, 130. Bar, 131. Itaka, 133. Rue, 136. Les, 137. Diner, 138. Lik, 139. Sin, 140. Füttés, 141. Lab, 142. Idő, 143. HT, 144. Het, 145. NTE, 147. Car, 149. A. a, 150. Ugy, 151. Noé, 152., Bel, 153. Moore, 155. Roí, 157. Nos, 158. Több szem, többet lát, 161. Beust, 162. Pinta, 163. Térd, 165. Ford, 166. Eddig, 168. Dus, 171. Fohász, 175. Zok, 177. Tigris, 181. Feladó, 182. Kerek, 184. Lignit, 186. András, 187. Granárium, 189. Anitra, 190. Pun, 191. L. M., 192. Tesla, 193. Ar, 194. Erő, 196. In, 197. To, 198. Moka, 200. Dara, 202. U. K., 204. As, 205. Fa, 206. Ter, 207. Bega, 208. Fok, 210. Saru, 212. Sie, 214. Z. E., 216. R t, 217. Rue, 218. Nyul, 219. Tél, 220. Tóni, 221. Iny, 222. La, 223. El, 225. T. c., 226. Elit, 228. Dada, 229. R. t., 230. Pé, 231. Rag, 233. Ok, 235. Amice, 238. Há, 239. Das, 240. Nyereg, 243. Savanykás, 244. Malter, 246. Tundra, 247. Aroma, 248. Inyoka, 249. Gyatra, 250. Óta, 251. Kaffka.

Függőleges sorok: 1. Csezmicei János, 2. Szeretnénk szántani, 3. Kapisztrán János, 4. Kedv, 5. Elé, 6. Étel, 7. Rit, 8. Amur, 9. Atád, 11. Arc, 12. Lesz, 13. Túr, 14. Alku, 15. Killo, 16. AFGA, 17. Alig, 19. Jena, 21. Feleséges, 22. Sanatogen, 24. Erényes, 29. Alborák, 31. Házias, 32. Adige, 33. Fabró, 35. Ister, 36. Avala, 38. Vaály, 40. Lég, 41. Voin, 42. Imel, 43. Una, 46. Aka, 48. BCD, 50. Una, 60. Napi, 63. Noir, 64. Usdil, 66. Rész, 68. Sark, 70. Anya, 72. Álom, 72. Irak, 75. Pasi, 77. Lil, 78. Kik, 80. Szu, 81. Lék, 88. Ugy, 89. Ssz., 90. Éget, 91. Zupás, 92. Fel is ut, le is ut, 93. Alá, 95. Áis, 96. Vaskoronarend, 97. Aga, 98. Dycs, 99. Savanyított, 101. Naiv, 102. Ond, 103. Hatvanhét, 104. Vér, 105. Leg, 106. Kipattant, 107. Hajadon, 112. Crassus, 113. Ercsi, 115. Bizet, 117. Ósi, 119. Nasiz, 120. Utánal, 122. Irály, 123. Bál, 124. One, 127. Tér, 129. AOK, 130. Bus, 131. Ici, 132. Kié, 134. USA, 135. Est, 144. Hebe, 145. Nom, 146. Erő, 148. Rott, 152. BBB, 153. Metre, 154. Ebfog, 156. Ila, 159. Zsé, 160. Bir, 164. DDD, 165. Fis, 167. Dudorászó régi nóta, 168. Charlotte Corday, 170. Árgirus királyfi, 171. Fenn, 172. Olt, 173. Ádám, 174. Sós, 175. Zene, 176. Kerl, 178. Ila, 178/a. Gina, 179. Int, 180. Sirel, 181. Faun, 182. Kata, 183. Kiad, 185. Tara, 187. Gyógyulás, 188. Marakodás, 190. Piaster, 195. Őszülés, 197. Tejut, 193. Megye, 199. Kapli, 201. Aszta, 202. Aréna, 203. Klönt, 205. Fér, 206. Tar, 207. Ben, 208. Frt, 209. Kel, 211. Utí, 213. Eny, 215. Eta, 224. Lant, 227. Tava, 228. Doka, 330. Para, 232. Gyug, 234. Kert, 236. Maró, 237. Cyma, 238. Hanf, 239. Deka, 241. Eny, 242. Gar, 244. Mia, 245. Tok.

Vizszintes sorok: 2. leg, 4. koron, 6. tetőzet, 8. helyeslés, 10. port, 11. snob, 13. Koch, 14. városház, 16. Luther, 17. arak, 19. féle, 20. számlí, 21. ujlólag, 23. regime, 24. gem, 25. ért, 26. Alán, 28. bonc, 30. kiili, 33. ides, 35. Robespierre követni fogsz, 38. java, 39. regél, 40. lét, 41. árus, 42. java, 44. los, 45. Nil, 47. Protos, 49. dalaim, 51. strik, 53. idus, 54. Reno, 55. Pia, 56. tor-kos, 58. Xantippe, 60. Baál, 61. perc, 62. kahl, 63. Leporello, 66. keramit, 67. Romeo, 68. mil.

Függőleges sorok: 1. merőn áll miként a pyramid... 2. loty, 3. guzs, 4. kelt, 5. Nelson, 6. terhes, 7. téns, 8. hoch, 9. sóhajt, 10. Potemkin, báró, 13. kull, 15. Zala, 16. légcavar, 16/a. rag, 18. kalifatús, 19. fe-nevad, 21. Uriel, 22. gádoros, 23. robaj, 25. élv, 27. ne-gus, 28. boi, 29. orrom, 31. fölir, 32. intrikál, 34. sss, 36. res, 37. tép, 43. Alex., 44. Lionel, 47. lit, 48. Odol, 50. a nap, 51. sip, 52. kobalt, 55. Pieper, 57. raho, 59. trek (kert), 62. Klio, 64. Orom, 65. eme

Karácsonyi keresztsoros rejtvényeinket megfejtették és szabályosan beküldték 178-an. Sorsolás utján a »Kiválasztottak« regénysorozatát *Simonyi Babi, Szubotica* nyerte meg. Továbbá ugyancsak sorsolás utján egy-egy kézi festésű hírlaptartót nyertek: *Hunyadi Mancika, Szubotica, dr. Sigmund Goldschmidt, Vuková, Faragó Imre Sztaribecsej, Schutz Bandl Odzsch, Berki Ferenc Kotor*, akiket arra kérünk, hogy portóköltségre 5 dinárt bélyegben szíveskedjenek beküldeni.

Újévi számunkban közölt keresztsoros rejtvény helyes megfejtése:

Vizszintes sorok: 2. Haj, 4. Pirók, 6. Jégesap, 8. Kap, 9. Red, 11. Nap, 12. Ész, 14. Doh, 16. Virágvásárnap, 18. Titán, 19. Aut, 20. Cázis, 22. Start, 25. Tarim, 27. Hit, 28. Paletot, 31. Nov, 33. Vak, 34. Aga, 36. Jolan, 37. Tán, 39. Cif, 41. Halál ellen nincs orvosság, 42. Sat, 43. Rit, 44. Aguti, 45. Kóc, 46. Kid, 47. Kos, 49. Blasius, 50. Bot, 51. Rémes, 54. Véges, 56. Fárad, 58. MNO, 60. Foin, 61. Ki látott engem? 62. Nov, 63. Bot, 64. Fék, 65. Nis, 67. Viz, 68. Denikin, 71. Banán, 72. Pud.

Függőleges sorok: 1. Marcus Aurelius Antonius, 2. Hig, 3. Jós, 4. Páp, 5. Kar, 6. Japán, 7. Pedro, 8.

Megfiatalítja 20 évvel a FÉRFIFEJ-véd egyes SCHNEWEISS hajgenerátor, mely visszahajítja az ősz haj ereit a szívtől. Biztos hatás. Abszolút meg- és olívanmentes. Kapható minden drogriában, gyógyszer- és illatszertárban. Aho még nem kapható, 40 dinár baktérium és méltó bérmen vezérelt két üveggel az S. H. S. építmény.

Balla drogeria V.-Beeskerek

Női kalapüzlet
felzárótt műhellyel áruaktárral
olcsón eladó
Levélbéli érdeklődések „Interreklam“ d. d. Subotica, postán kiállításac 34. „Kalapüzlet“ 4/1. Intézendők

MINDEN HÖLGY
csak a
„JOLLY“
CSODASZAPPANT HASZNALJA
Feltétlen hatású szőpítőszer. A bőrt vakító fehérré, bársonyosmává és zeirtalanná varázsolja

SZANATÓRIUM
kitűnően berendezve, Zagreban békés adó, de esetleg e átut is. A szanatórium nagy kertben, magaslati helyen fekszik, garázzsal, minden szükséges kényelemmel. 20 beteg befogadására berendezve, kitűnő, tiszta levegőjű környéken a megfelelő engedéllyel vehető át. — Felvilágosítással szolgál
STJEPAN KAISER
ZAGREB, FILIPOVIĆEVA ULICA 20

Főhivatalnokot keresek
puhafa-szakembert vezető állás betöltésére. Éves bizonyítványokkal. Szerb-horvát, német, magyar nyelv tudása megkívánatik. — Ajánlatokat »Megbízható I.« jelige alatt a *Radio Reklam Jugoslaviya, Subotica, postafiók 48.* továbbít.

Szerencsét hoz
az új év!
Száz percents vagyonszaporulat évenként!
Ritka és teljesen kockázatmentes alkalom nyílik valóban nagystíliú tőkésnek egy elismert és fényesen jövedelmező világszabadalom átvételével, amelynek forgalomba hozatala újévkor kezdődik. Esetleg a vállalkozás egy része is átadatik.
Levelek: **Maribor, postafiók 49.** címre intézendők. 19319

Alkalmi vétel!
Fafeldolgozó-gyár
a város legzöb helyén, jól építve, szilárd épület, örökös műt
szabadkézből eladó
A szükséges ö — 00.00 din. Érték ödeli ch t Kardos hódító: II la n l. Novis d, V iso lov 127

Meleghy A. Pál
butorgyára
Veliki Bečkerek
Cara Dušanova u. ica 12.

Gyárt csakis elsőrendű anyagból polgári, stíl- és körpítözött bútorokat a legjölésesebb kivitelben.
Versenynélküli árak
Allandó nagy mintaraktár 50-60 komplett szobaberendezéssel, amely vételkényszer nélkül megtekinthető és amelyre különösen a vidéki bútorvásárló közönség figyelmét hívom fel
Részletfizetési kedvezmény

Karát, 10. Donát, 11. Nitroglicerín, 12. Éva, 13. Zs. T., 15. Hazajáró lélek, 16. Via, 17. Pir, 18. TTT, 21. Sin, 22. Sikátor, 23. Hajnali, 24. Poncius, 26. Mocsos, 27. Halak, 29. Longa, 30. Tánti, 32. Visit, 33. Vas, 34. Aer, 35. Alt, 37. Tok, 38. NVC, 40. Fád, 48. Séf, 50. Ben, 52. Mák, 53. Salon, 54. Vogéz, 55. Gim, 47. Dávid, 58. Mob, 59. Ott, 60. Enfin, 66. Seb, 67. Vin, 69. Nap, 70. Kád.

*

Újévi számunkban közölt keresztosor rejtvényt helyesen megfejtették 78-an. A kézfestésű hirdartort megnyerte B. Bartalos Manci, Subotica, akit arra kérünk, hogy 5 dinárt portóra sziveskedjen beküldeni.

NARANCS

citrom, mandarin, füge, datolya, mazsola, maroni, jánoskenyér és mindenféle **déligyümölcs** viszonteladók részére legolcsóbban beszerezhető
Ceizler Károly cégnél **Subotica**
13733

Hol vásárol a vidéki Suboticán.

GYERMEK-KOCSI

Az elismerten legjobb minőségű „BRAHA“-kocsi egyedüli árusítója:
JOSO ŠTERN I DRUG, BAZAR
(Gyümölcs piac)

Sportkocsi 200 dinártól feljebb
Viszonteladástoknak ára megdöbbenő!
Sátorokocsi 400 dinártól feljebb

ÓRÁK — ÉKSZEREK

Nagy olcsósági vásár reklámárakkal
KREKUS

Óraspecialista üzletében. Teszték meggyőződéssel!
GYÜMÖLCSPIAC 4.

TORTA SÜTEMÉNY

Leszállított olcsó árak!

Sütemény darabja 2 dinár
Stapio'sos szalóncukor kg-ja 35 dinár
„City“ Bódis Lajos cukrászdájában
Rudics ucca (Labor-palota)
Egész nap rádió koncert!

CHIFFON — VÁSZON

Férfi és női
fehérneműk, pyjamák és gyermekkelengyék
elegáns és divatos kivitelben
Wagner Ernő, Wagner Ferenc fia
divatárú üzletében, Főter — Karadjordjev trg

RADIO

KONRATH D. D.

rádiókészülékei

olcsók, jók, megbízhatók

Menyasszonyi koszoru? Fátyol?

KRAMER
SOKOLSKA ULICA 1.

Saját készítésű gyermek-

leány- és fiuruhák

felöltők, télikabátok, fehérneműk szép kiviteiben és
olcsón kaphatók
Facsar-szalónban
Paja Kujundževića ulica 11

BUTORT

izléses és jó minőségben, méltányos árban, részletre is
Nagy V. rjas Rókus
asztalosmesternél
VI. kör, Vukovićeva ulica 38. (Csirkepiacnál)

beszakadt a cipóm sarka, talpa,
Gyorstalpaló
gyorsan megtalpalja!
Mindennemű javítást, jutányos ár mellett vállal!
Palma gumi 4 D
sarok 7 D
főtalp 25 D. — Borítás 70 D
POŠTANSKA ULICA 4.

2 ÉVI HITEL
Mindennemű egyes és univerzális
asztalos- és bognárgépek
beépített motorral vagy anélkül
keretfűrészek
Welker-Werke J. Wachstein
Wien X/4 Laxenburgerstr. 12
Alkalmi vétel: használt, jó karban levő komb. egyengető, csapoló, maró és vastagsági gyalu, marógép fűrészgéppel és körfűrésszel kombinálva.
11846

Legjobb minőségű
ültetésre jól válogatott megbízható kitűnő bor- és csomage-
szőlőoltványok
kiváló amerikai alanyokon oltva, igen erős gyökérszettel, mérsékelt árban kaphatók.
Kérjen árjegyzéket.
Györgyevics Misa
szőlőoltványtelep-tulajdonos
Novisad, Kiszacsi ulica 10

Hathavi részletfizetésre
Az adók január 1-től kezdve otománokat a következők árakon:
Otomán zsávo'lyhuzaattal 600 d., havi részlet 100 dinár
Otomán buto szövettel áthuzva 750 dinár, havi részlet 125 dinár
Otomán gobelinnel áthuzva 960 dinár, havi részlet 160 dinár
Otomán finom moketthuzattal 1200 dinár, havi részlet 200 dinár
Az otománt az utolsó részlet lefizetése után az ország bármely állomásra bérmentve szállítom. Ha valaki hamarabb kifizeti, természetesen azonnal megkapja a megvett otománt. Megrendelés alkalmával az első részletet kell beküldeni és meg kell jelölni, hogy milyen otománt óhajt. Otománjaim elsőrendű anyagból készültek, legerősebb rugózással és áramim a legolcsóbbak. — Az ország legnagyobb otománraktára
GYURA RUBLEK, BEOGRAD
Makenzijeva 39 — Telefon 32-10

Januar-Heft
Ja, das Studium der Männer ist schwer
Eine Rundfrage mit Antworten von Mady Christians, Therese Rieß und anderen
Siegerinnen über das Alter
Das Geheimnis der ewigen Jugend der Amerikanerin
Der Herr, der gute Figur macht
Fünf Worte — ein Vermögen!
Rätsel der Hand
Tagebuchblätter einer Chirominin
Als Privatintendantin auf Verbrecherjagd
Gymnasistik für Berufstätige
Der Reiter im Löwenkäfig
Lebensgefährliche Tierdressuren
Zigeuner unter Zigeunern
u. a. m.

Ha **KÖNYVSZAKERTŐRE** lesz szüksége hívjon **Borbély L.** Novisad, postafiók 75 címre

Ha száját és fogait a mai kor-nak megfelelő ápolásban akarja részesíteni, használja csakis a kitűnően bevált
HYPEROL
szájviztablettákat
amelyeknek erősen fertőtlenítő hatásuk van, ártalmatlanná teszik a kórokozókat, megszüntetik a kellemetlen szájiszagot és a fogakat vakító fehérré teszik

PÉNZ-kölcsönt kaphatnak mezőgazdák, rövidebb vagy hosszabb időre a legolcsóbb kamattal me-
lett Elintézés azonnal. Inatlano: vétel és eladása. Parcellázások átvétele. Felvilágosítás levélben és díj alán. — Képviselek mindenütt felvételnek
„VARDAR“ BANKIRODA
NOVISAD, Vasut utca 62 13794

Jól bevezetett
női kalapszalón
Novisadon a főutcán családi o: miatt
jutányosan eladó
Közlelbbi megtudható
Kardos hirdetővállalatnál Novisad, Vilsonov trg 7

Szabadalmazott jégszekrényeket
40% jégmegtakarítással gyárt
Braća Goldner főbbszörösen kitüntetett **Szobotica**, Jugovićeva ulica 20
jégszekrénygyára **Szobotica**, Kérjen árjegyzéket!

Uri divatkülönleges-**VUKOVICS GERŐ, SZUBOTICA**
gekben a vezető cég:

P. & C. Habig, Borsalino és Paulizza kalapok, L. B. O. nri és női harisnyák egyedül
terakata. Állandó dús választék férfi fehérmű (mérték szerint is), nyakkendők
va ödi angol polowerek és utazópáncsokban Pontos kiszolgálás szolid árak mellett

**Szépségápolás berlini
paraffin-arckezeléssel.**
A rancok végleges eltüntetése
Báronyos arcbőr, Foltok, szem-
lök, pattanások, miteszerek
szembősök, hajszálak eltávolí-
tása kaitkauszikkal és diaher-
mával. Arcikkészítés bálakra é
al-makra, teljeseen egyéni é

**Paraffin Gyógy- és Kosmetikai
Intézet, Vel. Bečkerek**
Hajduk Veljkova 14
Vezető orvos: dr. Neumann,
dr. Gara Mária. — Felvilágos-
tással készséggel szolgál!

Billiárd

mandinergumi, zöldposz-
tós, dáko, golyó, sakk, do-
minó, újságtartó, csutora
és minden más esztorgá-
nyos áru legolcsóbban
beszereshető

Ehrlich J.
esztorgályosnál, SOMBOR
Pariška utca 1 8743

**Új szerszámgépek,
sómalom, sószűző,
42-es malomkőjártat,
hengerrovtkoló és
csisológép, transz-
misszió, kuplungok
és szíjártások legol-
csóbb árban kaphatók**

Reiss Dezső
technikai ügyintézésben
Subotica,
Paja Dobanovackov ul. 8

Jókarban levő, Singer-
féle

zsákstoppológép
Igen jutányos áron
eladó
STEYER ISTVAN
Vel. Bečkerek, Kálvária utca 1

Naponta friss
pörkölt kávé
csak

Sugár Manónál

Paszományt

butorra, függönyre, drape-
riára, rojtokat, zsinórokat
bojtokat olcsón vállal
Nagy Lajos
paszományos, Jugovicva 31.
Meghívásra mintákkal ház-
hoz megyek

Bözendorfer zongora,
Steinvey, Fürster vlti-
máka Erste Produktiv-
máka Esterhammer, Lina, tin I,
Stelzhammer, Gloss, Pallik,
Lanberger, Gloss, Pallik,
Stasznyz, L. Edmund,
Hoffmann zongorák, zsid
kivitelű nagy választékban
kaphatók. Árban Jurosz á-
vában a leolcsóbbak és leg-
jobb minőségű rész al-
kaphatók KAIN-ban szer-
esítő Subotica Varsázza

ELVESZETT a Zmaj Jovin trg, zsidó
temető, gimnázium,
Trum icseva ulica baloldala, Ciril Metod trg
közti utvonalon egy négy sarkos
**bross, apró briliánsokkal, közepes
hamis gyönggyel. — A megtaláló vagy
nyomra vezető a bross értékénél nagyobb
jutalomban részesül, amennyiben 1000 di-
nárt kap készpénzben. Cím a kiadóban.**

**Autótipia
Fotótipia
Fotomészerek
Rozok**

A Vajdaságban
egyéni állás
FISCHER ÉS
MRAUSZ
Subotica, Boro ul. 19
Telefon 127

a legjobb kivitelben

Érettségire

középiskolai, polgári és magánvizsgákra
előkészít **Galgóczy magántanfolyam**
Budapest, VIII., Mária Terézia tér 3. sz.
12778

Paplanvatta

gyapothuladékból, 50 kilogrammos bálákban
sötétszínű 8 dinár kilogrammjá
fehér 13 „ „
Szátküldés utánvétellel csak eredeti bálákban
A. Romano Zagreb, Boškovičeva 15
Mindennemű gyapufonal raktáron
3576

Határeset miatt szabadkézből

**eladó
Vel-Bečkerek**
jóforgalmu vendéglő házzal
és a hozzátartozó mellék-
helyiségekkel együtt. Biztos
existencia. Bővebbet

Milivoj Toskovnál
Melencei ut 57
(a volt honvédkaszárnyával
szemben) sarokház

Szomborban
a város leforgalmasabb
helyén, jóforgalmu, biz-
tos existenciát nyújtó

**fűszer- és
csemegeüzlet**
- más vállalkozás miatt -
eladó

Felvilágosítással szolgál
dr. Szántó Mihály Sombor

Uj modern
zongorák
15 500,-
pianinók
13 500,-
dinártól

Raab Károly fia
cégnél SOMBOR, részletfizet-
és mellett. Nagy választék
elsőrangú világmarkából u.
Steinway, Bösendorf, För-
ster, Lauber erste Produktiv
Sinnel és Stelzhammer. 1277

Hirdetéseket
Szentán a Bácsmegeyi Napló
részére
Molnár Sz. Vince
könyvkereskedése vesz fel.

Nea.Crem

legmegbízhatóbb
arc- és kézápoló

KORONA GYÓGYSZERTÁR
VÁROSHÁZA
SUBOTICA 58

VITREA

táblaüveg, befőttesüvegek
és az összes üveg- és por-
cellánárak

Csak viszonylagosknak
Kereskedők legjobb és leg-
olcsóbb bevásárlási forrása

Karlo Kopp

V. Bečkerek
Raktár: Külterület 3/d, a
Geyer vendéglő közelében

KÖLCSÖNKÖNYVTÁR

és ANT QUARIUM
Subotica, Štrosmajerova 16.
10520 (Husplac)

ELAD és VESZ
jó állapotban levő használt
könyveket.
Könyvtárakat bizományba el-
adásra elfogad. Könyvek már
2 dinártól kaphatók.

Vizesuborka

ecetes paprika
savanyított káposzta
és többféle főzelékzöldség
kapható 2668

Kemény Dezső
ecet- és konzerv gyárában
Subotica, I., Vojnovičeva u. 5

A vrsaci Izvozna Mlinska Industrija D. D.
különböző kitűnő állapotban levő

malmi gépeket kinál megvételre

Eladásra kerül!

1 drb. gőzgép egyenáramu Tandem
300 PS.	12 drb. őrleményfelvonó, átlag 16
cm. hosszú, (fej- és láb, fa- és vas-
alkatrészekkel, de hevederek és
serlegek nélkül).
1 drb. Balkor-Wilkov gőzkazán 12
atm., 130 m ² tüzfelület, 30 m ² tul-
hevítő, téglákkal.	2 drb. kettős detacheur.
1 drb. régi gőzkazán, vízelőmelegítő,
cca 80 m ² tüzfelület, 5 atm., Corn-
wall rendszer.	3 drb. hengerek 2 pár 290×600
m/m hengerek.
1 drb. exhaustor, 1000 m/m szárny-
átmérővel.	20 drb. különféle csiga.
1 drb. Blunger szivattyú.	1 drb. csukadarálló »Gruson« gyárt-
mány.
1 drb. Escher & Wyss rovtkológép.	1 drb. »Monarch« daráló gép 30. sz.
1 drb. esztorgapad 3 m. csustávól-
sággal.	1 drb. sikszita 1100×1800 m/m-es
keretekkel, szabadon lengő.
1 compl. buzamosó berendezés, szár-
ítószióppal, exhaustorokkal me-
leg és hideg szélhez, 3 drb. rövid
buzafelvonóval, radiator fűtőtes-
tekkel.	1 drb. »Viktoria« dereztisztítógép.
1 drb. Radikal hámozógép, Wörner.	1 drb. központfűtő-szita
1 drb. porcilinder 1500 m/m hosszú,
500 m/m átmérővel.	1 drb. szellőztetőcső, csigával.
1 drb. autom. mérleg 30 kg. kiöntéssel
»Präzise«.	1 compl. tengeriszárító berendezés,
Kaloriferrel és 2 ventilátorral, 1
felvonóval.
1 drb. hengerek 2 pár 290×1000
m/m hengerek.	2 drb. lisztkeverő felvonó, (fej- és
láb, fa- és vasalkatrészekkel, he-
vederek és serlegek nélkül.)
	2 drb. csigás zsákcsuszató.
	1 drb. »Hranda« lisztzsákológép.
	1 drb. 21-es hengerek.

Felvilágosítással szolgál a

Pancsevói Gőzmalom R. T.
Pancsevó, (Starčevački put)

MIROSAVLJEVIĆ TESTVÉREK

ujból megnyitották

detail rőfősáru- üzletüket

Novisadon

Kraja Petra ul. 8. szám alatt

és kéri a régi tisztelt vevőiket,
valamint a többi nagyérdemű
közönséget, hogy a régi bizalom-
mal sziveskedjenek felkeresni az
uj áruházukat.

Jadransko Osiguravajuće Društvo

(Riunione Adriatica di Sicurtà — Adriai biztosító társulat)

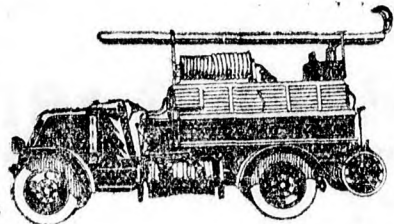
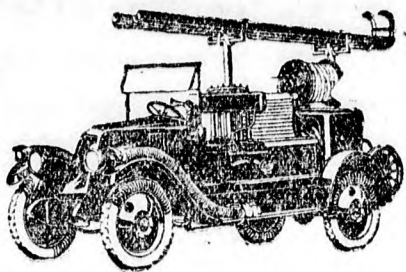
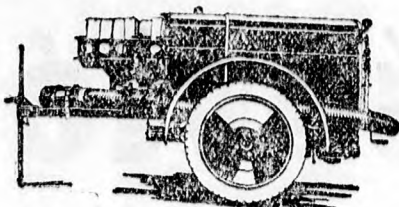
Alapított 1838-ban

Alaptőke 100,000.000 Lira ;

összes tartalékok 527,754.808.71 Lira.

Jugoszláviában 4 saját palota. Jugoszláviai központi igazgatóság
Zagreb. Vojvodinai vezérügynökségek: Subotica, Novisad,
Veliki Bečkerek; Főügynökségek a Vojvodinában: Sombor,
Velika Kikinda, Vršac; ügynökségek minden községben
foglalkozik a biztosítás következő ágazataival:
élet-, tűz-, chomage-, betörés-, jég-, szállítmány-, baleset-,
szavatosság- és autokasko biztosításokkal.

Subotica vezérügynökség Jelašičeva 5. — Tel. 393.

Renault-Scemia
tüzoltó automobilonok
jugoszláviai vezérképviselője
Krausz Ede
Novisad

123

Diákok szülei!!

Középiskolai nyilvános és magántanulók!!

A „HAJDUKOVIĆ” magánintézet tanárai megkezdték az új, januusi tanfolyamra a növendékek felvételét. Ez az intézet, amely már 30 éve áll fenn, minden tanulónak szavatol az eredményért, minthogy abban a legképzettebb és legnagyobb gyakorlattal rendelkező tanárok működnek. Az intézetben a következő tanfolyamok állnak fenn:

1. Magán tanulók (nők) részére, akik magánúton akarnak egy vagy több gimnáziumi osztályt végezni vagy érettségit tenni. Egy tanfolyamon, amely 4-5 hónapig tart, egy vagy több gimnáziumi osztály is elvégezhető.

2. Rendes tanulók (nők) részére, akik a középiskolai törvény alapján valamely állami intézetből kizárattak vagy olyanok részére, akik kizárás előtt állnak és elvesztett időt pótolni óhajtják. Egy kurzus elvégzése után folytathatják tanulmányaikat bármely állami intézetben.

3. Oly gimnáziumi tanulók részére, akik gyenge előmenetelt tanúsítanak vagy bármely okból hamarabb óhajtják tanulmányaikat befejezni.

4. Oly tanulók részére, akik az év végén a KATONAI AKADEMIÁBA óhajtják magukat felvétetni. Ezeket a tanulókat a rendes tananyagot kívül előkészítjük a katonai akadémia felvételi vizsgájára is.

5. Oly tanulók részére, akik valamely szakiskolából a gimnáziumba óhajtanak átlépni vagy olyanok részére, akiknek különbözőzeti vizsgát kell tenni, különösen a reáliskolát végzettek a latin különbözetre készítjük elő.

6. TISZTVISELŐK, KERESKEDŐK, IPAROSOK, MUNKÁSOK részére, akiknek gimnáziumi végzettségre van szükségük. Ezek egy kurzus alatt több osztályból is vizsgázhatnak és így biztosíthatják jövőjüket. Ezeket a növendékeket levelezés útján is tanítjuk és így nem kell jelenlegi tartózkodási helyüket egyáltalán elhagyniuk. Az ilyen tanulóknak a tananyagot legjobban bevált rendszer alapján, a kellő magyarázatokkal ellátva küldjük, minden tárgy tananyagát játszi könnyedséggel sajátíthatják így el.

SZÜLŐK, HA AZT KIVÁNJÁK, HOGY GYERMEKEIK a VIZSGÁIKAT BIZTOSAN LÉTEGYÉK, irassák be gyermekeiket AZONNAL intézetünkbe. Ily módon eddigi fáradságuk, költségük nem vész kárba, mert mi az eredményt garantáljuk.

Az intézet a jelenlegi tanévre 20 kiváló tanszakértőt alkalmazott, kiknek gyakorlata már maga garantálja a kellő eredményt.

Feltételeink nagyon kedvezők. Szegénysorsú növendékeknek nagy engedmények. Nappali és esti előadások. Az esti kurzusokat azoknak tartjuk fenn, akik nappal el vannak foglalva és a nappali előadásokat így nem látogathatják.

Vidéki tanulók részére internátus a tanárok szigorú felügyelete alatt.

Az előadások tartama napi 4-6 óra.

Az előadások FEBRUÁR 1-ÉN kezdődnek.

Részletes felvilágosításokkal szolgál és a beiratásokat eszközli

D. POPOVIC, Beograd, Njeguševa 47 — a Szlavia mellett — telefon 16-63.

Alulírott cég 1929. január 21.-től kezdődőleg január 25.-ig a világhírű Massey-Harris „WALLIS” traktor előnyeinek és konstrukciójának ismertetése céljából gyári szerelő közreműködésével

ingyenes traktortanfolyamot

rendez, melyre az érdeklődőket tisztelettel meghívja.

Egyben közöljük, hogy a novisadi Findeisen Gusztáv és Társa cég képviselőjét visszaadtuk és az Első Magyar Gazdasági Gépgyár R. T., Budapest, valamint a fenti traktor képviselőjét a sombori, apatini, odzaci és kulai járásokra direkte átvettük.

PILLER & Co., SOMBOR (Szerb templommal szemben)

Kérjen a eséplőgépekről és traktorokról prospektust

13766

IRJON

még ma egy levelezőlapot és teljesen ingyen, minden kötelezettség nélkül megkapja 750 gyönyörű képpel ellátott divatárjegyzékünket, de kívánatra háztartási, konyhafelszerelési, rádió és fényképezési cikkeinkről is. Okvetlen irjon még ma, mert holnap talán nem lesz ideje!

KASTNER i ÖHLER ZAGREB

az ország legnagyobb kereskedelmi és szétküldési áruháza

Legolcsóbb áron készít mindennemű nyomtatványt a

Minerva nyomda r. t.

Rendkívül leszállított árak! A legmodernebb kivitel!

Próbáljon szerencsét!

Rendeljen sorsjegyet azonnal

A. REIN ÉS TÁRSA

bank sorsjegyeiből, annál is inkább, mert egyetlenegy bank vagy sorsjegyjárusító se tudott eddig olyan eredményt felmutatni, mint ez a cég. Ennek igazolásául szolgáljon a legutolsó húzás 3 napjának eredménye:

300.000 dinárt nyert a 24.744. szám

400.000 „ „ az 55.591. „

1.000.000 „ „ az 5.853. „

Az új sorsjáték nyereményei:

1.200.000 dinár

500.000 „

400.000 „

300.000 „

és még számos nagyobb nyeremény

Minden második sorsjegy nyer!

A húzás 1929. január 15-ikén kezdődik

Sorsjegyek ára 25, 50 és 100 dinár

A sorsjegyek megrendelhetők

Gyetvai Lajosnál, Bácska Topolán

Postafiók 55

Gyura Janošević

cég 1929-ben ünnepli fennállásának 40-ik évfordulóját

Teljes 40 éven át azon fáradoztam, hogy vevőim meglegedését megnyerjem és hogy vevőimnek nemcsak modern és szép, hanem minőségileg is jó árut olcsón árulsak.

Cégemnek sikerült is ezzel a céltudatos és szolid munkával elérni azt, hogy ma már az egész ország fogyasztóközönségének tekintélyes részét vevőim közé sorozhatom.

Ezuton mondok tehát köszönetet vevőimnek, akik cégem négy évtizedes fennállása alatt vásárlásaikkal támogattak és hozzásegítettek ahhoz, hogy üzletemet mindinkább fejleszthessem.

De nem akarok a köszönetnyilvánításnál megállni, hanem a jubileum alkalmából másképpen is szeretném hálámat állandó vevőimnek leróni és épen ezért ebben a jubiláris esztendőben egész kivételes kedvezményeket akarok adni, olyanokat, amiket más cég eddig még nem nyújtott. Ezekkel a kedvezményekkel azt is szeretném elérni, hogy az ország fogyasztóközönségének az a része is megismerje cégemet és áruimat, amely eddig nem tisztelt meg engem vásárlásaival.

Cégem negyvenéves fennállása alkalmával

nagy jubiláris eladást rendez

különös, eddig nálunk még nem nyújtott kedvezményekkel

olyképen, hogy a jubiláris eladás alkalmával mindennemű haszonról lemond.

Ez a jubiláris eladás NEGYVEN MUNKANAPON át tart, vagyis

1929 január 1-től február 20-ig

és ez alatt az idő alatt vevőimnek a következő kedvezményeket adom:

1. Aki 200 dinár árut vásárol készpénzért vagy 400 dinár árut részletre, jogot nyer egy 40 dinár értékű jubiláris emlékaajándékra, amelyet a vevő azonnal kiválaszthat az üzletben. Aki készpénzben 200 vagy részletre 400 dináron felüli összegben eszközöl bevásárlást, MINDEN 200, illetőleg 400 dinárt kitevő vásárlás után jogot nyer EGY-EGY ilyen 40 dináros ajándékra, vagyis

aki 400 dinárt készpénzben vagy 800 dinárt részletre vásárol,	80 dináros ajándékot kap
aki 600 dinárt készpénzben vagy 1200 dinárt részletre vásárol,	120 dináros ajándékot kap
aki 1000 dinárt készpénzben vagy 2000 dinárt részletre vásárol,	200 dináros ajándékot kap
aki 2000 dinárt készpénzben vagy 4000 dinárt részletre vásárol,	400 dináros ajándékot kap
aki 5000 dinárt készpénzben vagy 10000 dinárt részletre vásárol,	1000 dináros ajándékot kap stb.

2. Aki legalább 200 dinárt vásárol készpénzért vagy 400 dinárt részletre, a fenti ajándékokon kívül egy palack finom asztali bort is kap.

3. Minden NEGYVENEDIK készpénzvevő a fenti ajándékokon kívül még egy nyakkendőt vagy egy pár trikó cérna vagy selyemkeztyűt is kap a vásárlási összegre való tekintet nélkül.

4. Az 1., 2. és 3. pontban feltüntetett ajándékokat közvetlenül a vásárlás után adjuk ki és ezeken kívül még azok között a vevőim között, akik akár készpénzért, akár részletre a jubiláris elárulás alatt, vagyis 1929 január 1-től február 20-ig terjedő időben, a legnagyobb összeget vásárolták és ezt a pénztár által kiállított és lebélyegzett elismervénnyel igazolják, további ajándékokat fogok kiosztani.

A pénztári elismervényeket akár személyesen, akár levélelég legkésőbb február végéig kell beszolgáltatni. A nyeremények kiosztása március közepe táján, a blokkok szortírozása és ellenőrzése után történik.

Az első nyereményt az kapja, aki 1929 január 1-től február 20-ig terjedő időre a legnagyobb összeget vásárolta készpénzért vagy részletre, a második nyereményt az, aki az első nyeremény nyerője utáni összeget, stb. A pénztári elismervényen kívül be kell mutatni a január 1-től február 20-ig terjedő időre esedékes részletekről szóló elismervényt is.

A NYEREMÉNYEK JEGYZÉKE:

1. nyeremény. Szilsközbunda	5000 din. értékben	19. nyeremény. Hatszemélyes likörkészlet, különböző poharakkal	535 din. értékben
vagy férfi télikabát prémium, mérték után	5000 din. értékben	20. nyeremény. Hatszemélyes likörkészlet	490 din. értékben
2. nyeremény. Nagy kötött spanyol selyemkendő	3500 din. értékben	21. nyeremény. Kinaezüst cigarettatárcsa	424 din. értékben
vagy egy férfi kabát vagy öltöny mérték után vagy ehhez való anyag	3500 din. értékben	22. nyeremény. Háromtágu gyertyatartó, 37 cm. magas	408 din. értékben
3. nyeremény. Kész női kabát vagy ruha vagy mérték után	2500 din. értékben	23. nyeremény. Két kinaezüst virágváza	390 din. értékben
vagy férfikabát vagy öltöny mérték után vagy az ehhez való anyag	2500 din. értékben	24. nyeremény. Két kinaezüst gyertyatartó	372 din. értékben
4. nyeremény. Kinaezüst feketekávé készlet 6 szem.	1530 din. értékben	25. nyeremény. Kinaezüst sportserleg	355 din. értékben
5. nyeremény. Kinaezüst feketekávé készlet 6 szem.	1065 din. értékben	26. nyeremény. Két kinaezüst virágváza	284 din. értékben
6. nyeremény. Kinaezüst likőrös készlet 6 személyre	880 din. értékben	27. nyeremény. Kinaezüst cukortartó	280 din. értékben
7. nyeremény. Két kinaezüst virágváza	830 din. értékben	28. nyeremény. Kinaezüst kóperet	240 din. értékben
8. nyeremény. Kinaezüst feketekávé készlet 2 szem.	798 din. értékben	29. nyeremény. Két kinaezüst virágváza	220 din. értékben
9. nyeremény. Kinaezüst feketekávé készlet 2 szem.	760 din. értékben	30. nyeremény. Szlatkítartó kinaezüstből	212 din. értékben
10. nyeremény. Két kinaezüst virágváza	700 din. értékben	31. nyeremény. Egyszemélyes kávé és likörkészlet	210 din. értékben
11. nyeremény. Kinaezüst dohányzóasztal	629 din. értékben	32. nyeremény. Kinaezüst füstölő	200 din. értékben
12. nyeremény. Két kinaezüst virágváza	620 din. értékben	33. nyeremény. Kinaezüst cukortartó	168 din. értékben
13. nyeremény. Két kinaezüst képráma	580 din. értékben	34. nyeremény. Kinaezüst kenyérfosar	168 din. értékben
14. nyeremény. Hatszemélyes kinaezüst likörkészlet	578 din. értékben	35. nyeremény. Kinaezüst vajtartó	167 din. értékben
15. nyeremény. Kinaezüst likörkészlet 6 személyre	565 din. értékben	36. nyeremény. Kinaezüst levélgyűjtő	155 din. értékben
16. nyeremény. Két kinaezüst képráma	540 din. értékben	37. nyeremény. Serleg 10 1/4 cm. magas, kinaezüstből	150 din. értékben
17. nyeremény. Két kinaezüst képráma	540 din. értékben	38. nyeremény. Szlatkás pohár kinaezüstből	145 din. értékben
18. nyeremény. Két kinaezüst virágváza	540 din. értékben	39. nyeremény. Serleg 9 cm. magas, kinaezüstből	137 din. értékben
		40. nyeremény. Szlatkás pohár kinaezüstből	130 din. értékben

A nyerők neveit megfelelő időben közöljük.

Használja ki azokat az előnyöket, amelyeket a jubiláris eladás folyamán kaphat

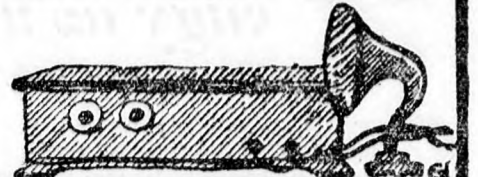
Ha szüksége lesz tavaszi szövetre kabáthoz, öltönyhöz, vagy selyemre női ruhához vagy bármi másra, miért ne vehetné meg egy hónappal előbb ezeket az anyagokat, amikor hozzájuthat a jubiláris eladás nagy kedvezményeihez.

Vidéki szétküldés utánvétellel és természetesen a vidéki vevők épen úgy részesülnek ezekben a kedvezményekben, mint akik személyesen vásárolnak.

Janošević Gyura
Beograd - A tudományos Akadémia palotája

A részletfizetés ebben a hónapban a földszinti külön pénztárnál történik.

KÖNYV · FILM · RÁDIÓ

Akik elmentek

Bródy Sándor övrjét azért mondják csonkának, mert úgy hat az egész munkássága, mint készülődés a továbbiakra.

Ugy gondoljuk, ha Bródy Sándor öregeen halt volna meg, ugyancsak visszahagyta volna az érzést: sok minden ment el vele...

Haló poráig, tántorgó erővel is úgy irt, mint aki éppen fölözi a szavakat az élet tajtékáról; először szakítja magához a megtalált képeket, gondolatformákat; érzést csak hevílten tudott elérni, ezért olyan közelférkőzők, hangulatra rásurranók, szarkasztikusan mosolygók, megindultan remegők, a kicsi és nagy írásai.

Bródy Sándor napvilágra kerülő írásait úgy olvassuk, mintha az írója az imént vetette volna ékírásos rajzolatú betűit a papírosra; kifejezései a nem csöndesülő reagálásnak intenzitásával érintenek; szemlélődése villan, hogy szinte látjuk Bródy Sándor tekintetének agresszivitását; jelző, ötlet, fölbugó líra nyálából, az aktív író vágyakozásaival és rándkőben a gondolat, hogy ez a lövellő, teli élet, évek óta mozdulatlan, a rákosi füvek alatt.

Meghalt, igazán, csak a magyar író tud.

Mekkora tudnak halni a magyar írók! Azok a magyar írók, akiknek félretett munkáit olvasva, terjesztve bevélni kellene a sodorba, amerre a mai élet literatúra hőmpolyóg.

Sorolgassuk, csak úgy, példálózva a halottakat. Alig mult a tegnapi, hogy a nagyszerű asszony: Katika Margit meghalt. Férfiúró nem tud külön progressziót mint ahogy ez az »osztályból« fölemelkedő asszony-író, kivetíteni tudta a problémákat. Könyvei, ezidőtájt még inkább az emberek kezébe valók; forr a krízis, amiről éppen ő tudott a legdöbbenetesen írni; a női pszichének revolúciója éppen most fordítja el a világ arculatát; tüzhelyek enteriőrjeiben átcserelődnek az anyák; odakünn a válságos gátakon az új nő próbálja izmait; fogalmak vajduknak, amikből kiszületnek a nő és a férfi új társadalmá; mennyi teremtő dolga, ügye, vállalása lenne Katika Margitnak; milyen szereplő, lehelő a Katika Margit hangja; munkái beavatkoznak a vitába, témái, szándékai a perspektívát feszítik, amerre a mai írók járnak; milyen velünk lázongóak, mámorosan versengők lennének a könyvek, — amelyeket nem olvas már senki.

Meghalt a magyar író és könyveit is eltemette a funérátor.

Mintha a legujabb Wells kerülne a kezünkbe, a mikor Cholnoky Viktor könyveit olvassuk.

Az ismeret kilátóin meglobog a fantasztikum; új fajta romantika narkotizálná az emberiséget; ami szép nagy dolog történt a völgyben, fölrepült velük a tudás, a kipreparált képzelet monopónján... a legmodernebb Wells új írásmódja, a valóság fölismérésének és a sejtő misztikumnak megragadó elegyülése, szimbólumok suhanása, melyek rásugárzanak a földlekre és kitágulnak a végzetesség szírái felé... Cholnoky Viktor tudós költészete, bizarr játékosága, üdén villogó könyvek — ki olvassa őket?

Ki tud még a zolai kedvű magyarról, Thury Zoltánról? Mifajta háborgás volt ez a keserű ember? Elhajította magától a művészet iramlassító eszközeit és nekiment, nyersen, darabosan, roppant ölére felhajtoltan a munkájának, mint mestere Zola és annak mestere Balzac. Regény, dráma, novella, publicisztika mind kevés volt, hogy lamentálja, delirálja, elhörögje felfedezéseit az életről, emberről, és a szorító sötétyről: a társadalomról. Irhatná, ugyanígy, tovább a könyveit Thury Zoltán, ha íján meg nem hal. Könyveit? tüzelnek, emésztő, türelmetlen máglyákkal, ma is, rávilágolva, hogyan hal meg a magyar író, ha egyszer meghal.

A legszínesebb nevek seregét tudnánk itt felsorakoztatni, akik 15—20 évnek határán belül, fiatalon meghaltak, tehát friss a munkásságuk, mondanivalójuk, időszerűen hangzanak még a mai literatúrában, ám a könyveiket, azon pillanatban eltakarították az éltakarítás után, a közönség hekkubával olvassa a műveket, amiket eljéje visznek, rájaorganizálnak.

Növekvő, súlyosodó takaró szemfödő, amelyet a magyaríróra ráborítanak...

Ilyenformán szivhatja egy kissé a fogát a magyar betűvető-álomszövő: még a halhatatlanság is csak fantáziálás? Fukar illetlenség, azokkal szemben, akiknek a szürke, robotos bukdácsolás utánra megígérték a bengáli feltündöklést.

Nem realistikák a fantasztikák.

Hát nem látják a jogos, mohó túlekedést, amint az elevenek előzönlök a kicsi-kicsi parcellát? A holt írók könyveit olvasnák, amikor a kiadó nem győzi az elevenek molesztálását?

A kivétel?

Magyarul és szomorkásan mondjuk, szerencse dolga.

Az ijedelmes, szörnyű szerencse dolga.

Például, az Ady esete.

Oh, mennyire szeretett volna élni! És meg kellett halnia, kiterítve, a tabló ravatalán, világok zuhanásának apokalipszisében, a magyar örvénynek itéletzenésében és a példátlan keret megadmisztrálta Ady Endre hallhatatlanságát. Enélkül ugyancsak Ady Endre maradt volna, de a vágató, boldogtalan siker-

rét az idő magyarázza. Próbáltunk ilyesmit már Petőfivel is, akinek gyönyörű életét, az emberek előtt, fölgyjütta a világszakadás és zuhanása után nyoban fölemelkedett a halhatatlansága. Zseni társának, Aranynak, még sokáig kellett élnie, hogy konzerválja az elővendőt, de még így is, túl a határokon, Petőfi mögött tudják, ha ugyan egyáltalán tudnak róla...

A többiek? akik elszenderülnek a paplan alatt, a hónaposszobákban, kórházban, a betegpénztári szanatóriumban?...

A magyar erdő avarának ősszel különleges a színe, a sárgáját csodálják a festők, az írók is, olykor megbámulják és ha jól megjágyeik a testvérkedő, temetkező levelket, az avar úgy ragyog a napsütésben, mint az arany.

Magyar avar. Arany.

Majd meghalok az irodalomért

Magyar lapoknak ezen a hirdetésén akadt meg a szemem:

Női ügynököket keresünk. Rendkívül könnyű előfizetés-gyűjtésre hivatások, intézmények és magánszemélyek látogatására fix fizetéssel és jutalékkal jó fellépéssel, gyakorlattal és ügyes női ügynökök jelentkezzenek »A munka játéka« Jelölge alatt.

Határozottan elsápadtam és hátrahanyatlottam. Mikor végre magamhoz tértem, a következő intézkedésekre ragadtattam magam:

— Vera (ez a mindenesünk), élő embert be ne engedjen a házba. Az ajtóra ragasszon ki cédulát, hogy itt rendőri megfigyelés alatt álló olasz kémek laknak és tíz évi fegyházat kap az, aki velük érintkezik. Egyébként véletlenül éppen kolera-gyanusak is.

Előszedtem a fegyvereimet, csövüket kitisztítottam, a golyók végét dum-dumra vágтам. Kardgyűjteményemet kiköszörültem. (Elvégre szabad egyszer nekem is valahol kiköszörülni a csorbát), a bejáróhoz csapóajtót szereltettem. Csak egy gombot kell megnyomni s a belépőt elnyeli a küszöb.

Nem érhet meglepetés, mert nincs olyan eshetőség, amellyel nem vettem számot. Egy doboz cigarettát sztrihinnel preparáltam, külön pálinkás üvegbe cíankált kevertem, a kabátom gombjait, (amibe egyes emberek szeretnek rábeszélés közben belekapaszkodni) olyan készülekkel láttam el, hogy elsülnek, ha valaki hozzájuk nyúl, végül beültem egy üvegke-recebe, amely a fizika megfelelő törvényei és berendezései szerint villanyos kisütésekkel megöli azt, aki szót lehel feljé.

— *A munka játéka?* — mondtam ezután szokott házi gunyommal. Helyes, tessék játszani jó fellépéssel, gyakorlattal és ügyes hölgyek. Legyen szerencsém!

En már megelégettem, hogy mindenki rajtam gazdagodjék meg. Nekem nincs már szívem, annyiszor esett meg, mikor *Misztó* Soma, hazánk koszos írója, személyesen fejtegette az írók nyomorát, melyet nyomban enyhíték, ha megveszem csekély részletfizetésre a *Hősök Őseit* című diszalbumot. Igenis, kérem szeretettel, én láttam sirni *Gárdonyi* Armin, becsületszavát adta, hogy nőie meztelán jár, mert nem lépek — csekély havi részletekkel — az *Ősök Hősei* kontraalbum megrendelői sorába.

Szabad volt nem lépni? Hát mi másra kötelezhet a közérkölc?

Személyes barátaim közé sorozhatom *Berezviczy* Ignácot, aki az Akadémia-uccából érkezett hozzám, mert az én nevemmel akarja megnyitni — csekély havi részletek fejében — *»Műveltség a mellényzsebben«* fizkötetes sorozatát. Most már tudhatják, miért vagyok olyan finom.

Hát kinék van még kivülem öt lexikona? Na? Kinék? Nekem van, mert igazi mágnások futólagos fel-szólítására vettem meg bohó ifjkoromban. En tutótam ugyanis előlük, ők utánam.

Szóljak talán hölgylátogatóimról?

Ugy kezdődött, hogy arcán szende pirral (tíz dinár tégeyenként) belibeggett egy hercegnő. Ha én azt le tudnám írni, milyen előkelő volt! Jött andalgó lép-tekkel, majd megkapaszkodott az ajtófélfában és zo-ko-gva roskadt a díványra

— Hercegnő, az Istenért, mi baja?

— Képtelen vagyok tovább is titkolni, pedig tu dom, hogy megvet.

Ezt is sirva mondta, azíán jött egy csodálatos valom-lomás arról, hogy mióta inád reménytelenül, hány ál-matlan éjszakája van miattam, aki jéghidegen kaca-gom ki átkos szenvedélyét.

— Az uramat is elkergettem temiatad, vallotta be, a gyermekemre pedig nem tudok nézni, mert nem te vagy az apja.

Hát kérem, mit tagadjam, diszkréció ide, vagy oda, én mindig nagy nőcsábító voltam, nem vétek senki ellen, olyan régi az ügy, nagyon régi, két hetes is van, nevet azonban soha ne kérdezzenek egy gentle-mantól, én Arankát akkor se árulom el, ha keresztre feszítenek, ő egy igazi hercegnő, szintiszta lélek, mert ha teszem azt Németnek, hívnak valakit azért meg kor-ántsem kisebbségi, vagy nemzetiségi, — szóval, takarja a nevét örök fátyollal szent diszkréció, ne keresse más se, hogy mi történt közöttünk, én nagyon veszedelmes nőcsábító vagyok s az a hírem, hogy már az ismerke-dés harmadik percében csokolódzom, de a hercegnő látogatásának részleteiről hallgatnom kell.

Azonban immár hat lexikonom volt s hiába szer-ettem volna megvásárolni olykor egy-egy igazán ér-tékes és jó könyvet, amit ismer az egész világ, vagy ami megismerteti velem a modern irodalmat, — erre már nem tellett. Megvétettek velem gipszfigurákat, mi-nisztereket bádogból kiverve, diszmitveket, amik csak a magasabb technikával foglalkozókat érdekelhetik, so-rozatokat az állatorvostanból, úgy, hogy elsején ki kel-lett volna fizetnem csekély részletekre vagy ezer di-nárt, szóval a fizetésem felét, pedig ebből is levon a törvény tizenöt százalékot gyerektartásra. (Én ugyanis tagja vagyok a gyermekvédő ligának, tehát nem tür-hetem, hogy egy anya azt mondja: nem nézhet a gyer-mekére, mert nem én vagyok az apja. Ez ellen tenni kellett. Most már nézhet.)

A többi pénzemen ügyvédek osztottak, akik abból éltek, hogy a sorozatos irodalom és művészet érdekeit védték, legalább is én ellenem, sőt határozottan velem szemben.

Hallgassák meg hozzávetőleges számításomat.

Vásároltam *Hősök Őseit*, *Ősök Hőseit*, *Frontker-ülők* Diszalbumát, A forgalmi adótól a vérpadig című akasztófahumoru művet, több miniszteri bádogplakettet számos lexikont csekély havi részletfizetésre

Ez...	10.000 dinár
Eladtam az egészet az antikváriusnak	380 "
Perköltésben fizettem eddig az	"
ügyvédi kar számos jelesének	21.000 "
Törlesztés a művekre	40 "

Hat gyermekem, feleségem, öreg anyám, két barát-nom van, csinálja meg bárki a biláncot és valjia be, hogy lehet-e engem túlzónak nevezni, amiért a bevezet-ésben felsorolt rendszabályokat életbe léptettem? (Ma kaptam egy plakátot is a tiszti főorvosi hivatalból, amely sarlachot hirdet. Odaragasztottam a kapura.)

Azt hiszik önök, hölgyeim, akik a könnyű előfíze-tés-gyűjtés bázisul nyilván kiszemelték engem is, hogy játék a munka? Legyen szerencsém, csak jöjjenek bá-ran. Ugy imádom a csekély havi részletes irodalmat-ahogy önök azt el se képzelik.

Stinnestől - Wallace-ig vagy az utolsó infláció

Irta Aszlányi Dezső

Mások nyakig usznak már a Wallace-i kéjekben; — én még egy regényét sem olvastam. Nem is fog rá kerülni a sor. Edgar Wallace engem csak mint jelenség érdekel.

Bizonyos dolgok és emberek sokáig érdektelenek számomra. De egyszerre csak történik valami velünk. Az a valami belecsap az észleletembe és ki nem megy belőlem, míg egy másik, egy erősebb, ki nem szorítja.

Edgar Wallace Berlinbe rándult üzemet kiszélesíteni és fiókot szervezni. Ez villám volt, amely belém csapott. A sok kérdés és felelet, ami e villámból benem most kihajt, egy különös törvényről vonja le a leplet.

Wallace egy tünemény. Magában is érdekes; — megjelenését azonban az összefüggések teszik feszegetően érdekessé.

Stinnes is így jött. Már jóelőbb nagy cége volt, mikor a háborus konjunktúra egyszerre feldobta a nevét. Néhány év múlva a Stinnes név: iparok, birtokok, bányák, nyomdák, újságok és sok egyéb részvénytársaságát jelentette.

Wallace is úgy jött. Irta már előbb regényt, meg drámát. Nem látszott ki a nagy szürkeségből. De jött a bünyű szomj. A régi detektívesek nem tudták ki-elégíteni. Wallace kifalt valamit. Ma ott tart, ahol Stinnes tartott legvirágjában.

Zsolt Béla a »Magyar Hírlap« december 16-iki számában egy bizonylatot állított ki Edgar Wallace konstruktív irányáról, utalva arra, hogy regényeiben következetesen a »Rend« örei győznek, akik mindenkor tüneményes hősként kerülnek ki keze alól. Tehát az állam szempontjából pártolando!

Stinnes nem hozott újat, — csak egybefogta a régít. Wallace sem hozott újat, csak újra keverte és másképp adagolta a régít. És áthelyezte a bűnözők vakmerő pózait az államrend konstrukció öreire.

Van-e az irodalomnak valami köze ahhoz, amit Wallace csinál? Nincs! A megkülönböztető okos értelemnek és a szorosan vett intelligenciának semmi köze ehhez a rikoltó, reklámszerű tömeggyártáshoz. A Wallace-láz, az egész könnyű fajsúlyúak féligmeddig fizikai bedőlése valamire, ami izgató hatásán kívül a kultúrát inkább súlyosodásában segíti, mint emelkedésében. Nem speciális irodalmi jelenség ez, hanem egyike azoknak a felduzzasztó átmeneti termeléseknek, amelyekből a háború rémsokát megmutatott.

A hadi óriások után, amilyen Ludendorff volt, jött az ipari óriás: Stinnes, — utána a két bank-óriás: Castiglioni és Bosel. Mind csodaként jöttek és mindnyájan összeomlásban likvidálódtak.

Vannak egyenesen pusztulásra szánt létrehozások. A prágai és párisi új bernabotabeomlások szimbolizálják az ilyeneket. Már a felépítés mohóságában és elhamarkodásában benne van az összeomlás végzete. Nem kívülről jövő, hanem beépített végzet.

Báró Löwenstein: a belga bankár, kulcsa volt a stinnesi problémának. Személyi tüneménye csak annyiban különbözött a többi óriásokétól, hogy nála nem az alkotás omlott össze, hanem: a személy. Az a villámszerű agyműködés, mely Löwensteint és teatrális — néha cirkuszi — környezetét minden percében uralta, — megmutatta egy bankárban a későbbi villámcröpítüst: Wallace-t.

Az irodalom nem magáértvalóbb, vagy nemesebb szak a kereskedelmi, ipari vagy pénzügyi szaknál. Nem azokért a versikékért, novellákért, regényekért és szindarabokért van az irodalom, amikkel szerzőik sikerre törnek. Bár ez az apró részletekben nem látszik, de az irodalomnak éppúgy a társadalomépítés a leglényegibb hivatása, mint akár a politikának, pénzügynek és gazdaságnak. És ha beédződött a hadseregekbe, hogy a »katona van a seregért és nem a sereg a katonáért«, akkor százszer fontosabb, hogy az irodalomban dogmaként beédződjön a tétel, hogy »a rész van az egészért, azaz az író van az irodalomért«, mert ha valamilyen mégis különb az irodalom, minden szaknál, akkor csak abban különb, hogy egyedül az irodalomnak van anyagföltölti és testentuli problémája, amivel esetleg világíthat az emberiségnek.

Wallace berlini fióktelepedése nem tréfadolog! — Anglia világkereskedelmi és diplomáciai tétforgaloma után elterjesztette a bibliát. De nem kisebb buzgalommal terjesztette utána Shaw-t és Wells-t: a nagy csufofót és a nagy okoskodót, akik ketten, — ha nem is el-törölni, de közbűnsíteni tudták a bibliát. Most pedig utána küldi a regényinfláció óriását, a felduzzasztott Nick Cartert, aki a régi sablont, osztódás útján fel-sokasítva, államcéliba átdagasztva, gyurva, ő most terjed, mint a spanyol nátha. Minden országban, minden egyetlen hírtart von és a politikai hatalom repedéseit és töréseit már forrasztja a Wallace-láz.

A kar és kardhatalom nem mindenható erejű. Volt idő, mikor a biblia hathatósabb összetartó erő volt a kardnál. Most a detektívregé a nagy attrakció... Ezt siet kiaknázni Wallace. Ezért fiókozza szét magát a világba.

Egy világhatalom, amilyen az angol, — nem adódik véletlenül. Esélyektől sem függhet a létezése. Vagy ha függ, akkor onnét, ahonnét a világhatalom egykor jött, jön időnkint, — szorongások szakában, egy felső, vagy mondjuk: belső segítség. Ilyen a Wallace-eset.

Ez a tudat: öröm is, vigasz is az irodalomra. Mert, ha Wallace regényei nem is jelentenek gazdagodást a kultúrára, de tanúsítják, hogy az irodalom hatalmi eszközök avasáért és amilyen tisztesség azelőtt csak napoleoni vezéreket ért, — most egy iróember gyakorolja azt, midőn hadiparancsokként küldi világgá regényeit: hódítani, hódítani!

És a hatás nem marad el. Sőt olyan hullámzást mutat, hogy, ha nem ismernénk az összeomlás törvényét, meg kellene rémülnünk, hogy minden eltemetődik, ami nem bűnyű...

De nincs ok a rémülésre. Inkább örülni kell az új lehetőségnek. Vegye csak fel az irodalom a régi militarista regulát és fegyver tudattá és törvényé magában, hogy »a rész van az egészért«, akkor az irodalom ha-

talmasabb lesz minden erőszakolt fegyelménél és akkor nemesebb eszközökkel és kiforrott alkotásokkal hatni tud majd az igazi intelligenciára: a felsőbb tizezrekre is.

*

Az emberek könnyelműek és mohók az olvasásban. Nem tudják, hogy a közvetlenül ható izgalmaikon keresztül szállradul, vagy porhanyódik el a jellem. Nem sejtik, hogy az expressz alkotások, ha szinleg konstruktívek is, nem építik ki az olvasó egyéniségét, sőt megtöltik omlatag anyaggal, ingataggá teszik ahelyett, hogy megedzenék.

Vissza kell egy kicsit nézni, hogy meglássuk, mit műveltek az inflációk:

A művelt középosztály összeomlását, amiből soká nem lesz még feltámadás — egyenesen a stinnesi — becselt papirimpériumok idézték elő. A nagy papirdagályok idején veszett el hosszú időre: pénznek és embernek a régi hecsértéke.

Minden előző inflációk után végre felbukkant az irodalmi infláció megszemélyesítője: Wallace. De az emberérték, csontra-hörre aszalódott közben.

Stinnes—Wallace és a többiek! kik voltak, vagy vagyok ti? — Tudunk-e feleletet lenni rátok? Talán a haladás hóhéral vagyatok, akik időnkint lenyiszállátok a kulturlendület nyakát, hogy megállva, vesztegeljen, nehogy idő előtt fusson be a Célba??

Lehet, hogy így van. S ha így van, akkor csak dolgozzon az expressz-tíló és nyakazza a nagy iramot! Csak szórjon tele Wallace, országot-világot, lelket-agyat, bűnyűgyi regényekkel! Annál biztosabb, hogy sietetlen pontosan és jókor érünk be a szebb Jövőbe, ahol majd elfelejtjük a bűnnel bélelt nyomorúságos jelenet.

Apróságok könyvekről-írókról

D'Annunziót egy újság megkérdezte, mi a véleménye a lángelméről. Ezt felelte:

— A lángelme kórtani eset, az igazán tehetséges embereket mindig valami isteni lehellet érte. De hány tökéletes ember van a lángelmék között. Goethe nagy kivétel. Olaszországban csak két híres embert ismerek, aki a lángelmét az értelemmel egyesíti. Az első Leonardo da Vinci, aki egyszerre szobrász, festő, építész, matematikus és bölcsész.

— És kicsoda a második? — kérdezte az újságíró. Erre a híres drámaíró, a Jorio leányának szerzője nem felelt. Komoran a levegőbe nézett és hallgatott.

*

A művészi név egyre több tért hódít, különösen a színészek között. Legtöbb elengedhetetlennek találja, hogy mikor a világot jelentő deszkákra lép, megváltoztassa a nevét. Miért? Mert ez a szokás. Annnyira lábrakapott újában, hogy egy francia képviselőnek már észbe jutott egy törvényjavaslatot benyújtani, mely szerint a művészi neveket is meg kell adóztatni. Ha a törvényjavaslatot elfogadják, akkor az valóságos csapás lesz Talia Pappai között. Hány ember tett már híressé olyan nevet, mely nem a sajátja.

A művészek a pályájuk kezdetén azt szokták mondogatni, hogy »nevet akarnak szerezni maguknak«. És hogy nevet szerezzenek maguknak, fölvesznek — egy másikat.

Fraccaroli, aki ezzel a kérdéssel foglalkozik, megkérdezi, mi lehet ennek a divatnak lélektani alapja? Vajjon a színészek a börtönviseltek utánozó-zák-e, akik visszatérően a polgári életbe egy másik új álarca alá bujnak, vagy pedig a gyanúsítottakat, akik mindenáron el akarnak rejtőzködni. (Végre a bűnös szándék lehet az is, hogy valaki művészetet akar csinálni).

Ezen a téren mindenesetre dicső példák vannak, különösen Franciaországban. Hogy ki volt Poquelin, azt vajmi kevesen tudják, de mindenki tudja, hogy ki volt — Molière. Ez a regényes példa tehát sokakat esábit. A másik ok talán az, hogy a művészek kezdetben féltékeny, nem akarják hogy szüleik, barátaik értesüljenek kísérleteikről, esetleges kudarcaikról. Eleinte más név alatt próbálkoznak, aztán pedig ragaszkodnak ahhoz a névhez, mellyel első sikereiket szereztek. Mások viszont orvosok, bírák, üzletemberek. Attól tartanak, hogy a közvélemény megszólja őket. Vajjon ki kezelhetné meg magát olyan orvossal, aki darabokat ír?

Se szeri, se száma azoknak a mai francia íróknak, akik művészi nevet öltöttek föl.

Tristan Bernard ebben a tekintetben meglehetősen szerény. Csak a keresztnevet vette sutha, ahelyett a regényes Tristant vette föl, de vezetéknevét használja. Henry Bernstein kivétel: ragaszkodott mind a két névhez. A roman coolust, aki a szerzők egyesületének elnöke, René Weilnek hívják, Nosiéret Fernand Weylnak. Alfred Savoir, annyi vigjáték írója, se nem Savoir, se nem francia, hanem orosz, aki évek óta lakik Párizsban és a polgári neve Poznasky. Francis de Croisset, a kaján és elmés vigjátékíró belga a Wienernek nevezik. Gaston de Caillavet, aki munkatársa volt Fiersnek, annyi sikeres vigjátéknál, az Arman névre hallgatott, fia Madame Armannak, aki Anatole France barátja volt. Madame Arman eleinte csufofódt, hogy fia művészi nevet választott magának, de később letette polgári nevét és ő is Madame Caillavet lett Courteline, a híres humorista polgári neve Georges Moineaux. Az apja neves újságíró volt és a fia külön becsületet akart szerezni magának.

Hasonlóan van ez a színészeknél is. Hogy mást ne említsünk, Cécile Soré, a Comédie hősnője, a divat királynője, se nem Cécile, se nem Soré, hanem Celine Seure ..

*

Molnár Ferenc már az amerikai reklámokban is szerepel. Talán semmi bizonyítja jobban Molnár Ferenc amerikai népszerűségét, mint az, hogy az amerikaiak már a reklámjában is szerepeltetik Molnár Ferenc nevét. A »Boulevardier Detroit« egyik ragyogóan megírt reklámnovellájában a hős így kilát fel: — Hogy mire gondolt Pandora, azt csak Molnár Ferenc tudná megmondani...

A Varyety nagy betűkkel azt adja hírül, hogy Molnár Ferencet a Paramount filmvállalat da abírásra szerződtette. Molnár Ferenc ezért évekért 100.000 dollárt kapna. Ez a lír ebben a formában nem rejt meg a valóságnak.

A Newyork American azt írja, hogy Molnár Ferenc a Vörösmalom című darabját átadta David Belasco-nak. A darabot Amerikában nem Vörösmalom címen fogják adni. Minden valószínűség szerint Mima lesz a címe.

Az amerikai lapok hosszan számolnak be arról az estélyről, amelyet gróf Széchenyi László magyar követ rendezett Molnár Ferenc tiszteletére. Megemlékeznek az estély részleteiről, azokról a vendégekről, akik az estélyen résztvettek.

Az ünnepeletésből természetesen kijut Molnár Ferenc feleségének, Darvas Lilinek is. A World meginterjúvolta a kiváló művésznőt. Persze az első kérdés az volt, hogy tetszik neki Amerika.

— Hiszen csak most jöttem Amerikába, — válaszolta Darvas Lili — és így természetesen nem tudhatok sokat róla. Annnyit azonban tudok, hogy Newyorkban csodálatosan jó szencvicseket lehet kapni.

Bárhol megjelenik Molnár Ferenc, az újságírók azonnal körülveszik s mindenről tudakolják a véleményét. Így például, amikor a Virradat című filmet végignézte, azonnal el kellett mondania a véleményét. Ez a vélemény azután az Egyesült-Államok összes lapjaiban megírta a filmvállalat.

Kozmetikai szalon

Tulajdonos: Dr. VÉCSEI JENONÉ

Különleges arc- és bőrápolás, az összes arc- és szépséghibák gyógyítása villany és kezeletkezelés, paraffin terapia

Subotica, Ciril i Metod trg 5. Tel. 539

A királynak sincsen párja!
Mert hlt az a htre járja:
Bámúlia a tarisznyát,
Uccahosszat ábt lát,
Sanyitkával megfelézem,
Az almát is beleteszem,
Azzal járok én oda,
Faluvegen ovoda,
Gyönyörűség nézni rája,
Réz a csatlja, karkája,
Kivill sárga rojtja van,
Beltől piros bőre van,
Megintom Zsuzsikát is,
Vett belé egy muzsikát is,
Tegnap adta nagyvanyám,
Van nekem egy tarisznyám,

Tarisznya

~~~~~  
ha meg nem haták.  
VEGE.  
három éjjel fölött a lakodalom s még máig is boldogan élnek,  
dögab mennyasszony nem volt még a világban. Három nap és  
Nevelett is mindhárt Honkának mindkét szemé és nála bol-  
pontosan az Honka édesanyja.  
dön már éppen elindultak volna a templomba, meg is érkezett  
s legihbb szolégát kitéte a szegény özvegyért. Es most, mi-  
kivánságát s még a reggel hatszanyas partát fogadott be  
Az ósz királyné ugyanis már rég eltalálta Honka titkos  
nem sokáig.  
szonyak sirt még az egyik szemé, míg nevelett a másik. De  
állott a palota előtt s mindenki boldog volt, csak a menyasz-  
Már készen állott a lakodalmas menet, hatalmas tömeg  
hiszen már olyan régóta jégyesed vagytok.  
— Hogy kérdezhetsz ilyet? — felelte boldogan Honka,  
— kérdezte Krakkanntyu herceg.  
— Még nem is mondtad, akarsz-e hát a feleségem lenni?  
tán szerethette.  
most már olyan szép volt, hogy ez a szépséges herceg is mel-  
Bizony nyoma se volt rajta többé az undok varangyoknak,  
lévő hatalmas tükörben meglátta magát, boldogan felkacagott.  
De amint körülhézett a ragyogó teremben s a szemben-  
Honka sokáig szölni se tudott a boldogságtól.

zél mind megfejteni. — *Mariska III. gymnazista Becskerekről.* Nem tudom a neved elolvasni, mert a posta a bélyegzőt ép rá nyomta. Csak a ge betűk látszanak ki. Nagyon örülök, hogy beiratkoztál a Habostorta táborába, de máskor, ha csak teheted, tintával írd és ez a galiba nem fog többé előfordulni. — *Dudás Lali:* Sebaj, csak ha meggyógyultál, majd könnyebben fog ezután menni a fejtörő megfejtése. — *Ujvári Bandi:* Derék gyerek vagy te Bandi, ha olyan szép karácsonyfát hozott a Jézuska. Bizonyára megérdemelted. — *Haupt Stefike:* Örülök hogy annyi sok jót és szépet hozott a Jézuska nektek. Látod, a jó gyerekekről nem feledkezik meg. — *Vajsz Veronka:* Csak tovább is tanulj szorgalmasan, akkor hamarosan meg fogod tanulni. Hanyadikba jársz? Csak küld be pontosan a megfejtéseket s nem fogok megfeledkezni rólad sem. — *Heinrich Géza és Kálmán:* Jól csináltátok meg a keresztretjvényeket, de még a Habostortában sohasem közöltünk. Próbálkozzatok más fejtörővel. — *Pálly Juszika:* Pedig megfejthetted volna, volt rá bőven idő gondolkodni. Máskor igyekezzél. — *Kalmár Gizike:* El fogom okvetlen intézini. Igyekezz meggyógyulni minél előbb. Én is fogok értekezni imádkozni. — *Stibinger Imre:* Nem egész jól, de máskor igyekezzél jobban megfejteni. — *Mohos Anczi:* Dehogy haragszom. Sőt örülök hogy meggyógyultál és járhatsz iskolába. — *Szeifert László:* Csak küldj még versket. — *Stuprich Baba és Csibi:* Az ajándékot nagyon szépen köszönöm. Gyertek fel valamelyik délután hozzám a Bácsmegeyei Napló szerkesztőségébe. — *Többeknek:* Az elkésztet levelekre jövő számunkban válaszolok.



Huzamos Huzamos

AAAA  
AAAA  
AAAA  
AAAA  
S AG

Vukov Konstantintól

Suffert Lászlótól

~~~~~  
Oltite Honkát.
hu maradtál hozzánk — szölt az ósz királyné és magához
örökre veszte vagy. Köszönöm hat országom nevében is, hogy
el és ha engedsz a csábtó kísértésnek, te is veünk együtt
volt a mi megrontónk, szép és hatalmas országunkat ó atkozta
hagyta el az ón szegény elátkozott fiamat. Lidérc herceg
hogy megragadtad tanácsomat s a szép Lidérc herceget nem
— En vagyok Krakkanntyúnak az édesanyja. Örühhetsz,
ájtlan felelték.
királyné lépett most a csipkés nyoszolyához, amelyre Honkát
Honka hinni sem akart a szemének. Egy szép óshajú
gyok Krakkanntyu herceg, akit te megváltottál.
Ugy-e nem ismeresz meg? — kérdezte Honkát. — En va-
gyon gden felelte.
Mire magához tért, egy szépséges szép királyfi hajlott
és Honka ájtlan ceet je a földre.
Egy órtást reménydörgés, a föld megrongott köröskörül
alvo völgenyét.
Honka hinni sem akart a szemének, azután megcsókolta
ébredsz föl hamar Krakkanntyt is.
va. De persze, hiszen ma van az esküvők napja. No hat csak
— Elnye, milyen friss vagy! — szölt kedvesen mosolyg-
Végre felelted az óregasszony is.
lesz az esküvője.
tett-vett a kanyhóban. Sosem hitte volna, hogy ilyen szomorú
Még aig hajnalodott, már felkelt fekhelyéről és csendesen
hunyt le mégsem egész éjszaka a szemét.
kanytu is nyugodtában aludt, szegény Honka azonban nem
Honka Lidérc herceg gyönyörü éneket lassan távolodni. Krak-
dig nyugtalanul hanykódott fekhelyén. Kiváltól még hallotta
Jól sejtette, Krakkanntyu sirhatott almbában, mert még min-
a kanyhóba.
fült, hogy ne hallja a csábtó szavakat és sietve osont vissza
Még sokáig kérlete a herceg, Honka azonban befogta a
szel a föld legszébb királynéja...
mi pedig boldogan elhetünk gyönyörü országunkban. Te le-
igent mondsz! Felelj hát — sürgette a herceg — vége lesz,
— Krakkanntyu meghalt abban a percben, amikor nekem
juk meg az esküvőket...
mét — Krakkanntyúnak vagytok a menyasszonya s holnap tart-
— Nem, nem mehetek veled — szölt és eltakarta a sze-
jéblől és ez hírtelen észre térlette.
hirtelen hátrántorodott. Sírást veit hallani a kanyhó belse-

Á BÁCSMEGYEI NAPLÓ vasárnapi ingyen melléklete
Subotca, 1929. január 6. 1

A kis Maris

Be takaros, be ragyogó Ez a kedves Mariska, Milyen tiszta köténykéje, A ruha, a harisnya.	Nemcsak testét, ruháit is Tisztán tartja, nem pihen. Ha rajtuk egy pecsét esik, Megtisztítja sebtiben.
Arca piros, mint a rózsa, Foga fénylő, hófehér, Mindig dafol, mint a madár, Rossz kedv hozzá sohse fér.	Ragyog, mint az tñde fiarmat Kedvelik is, nem csoda. Felderül a kis szoba is, Ha csak belép már oda.
Megfürdik már korán reggel, Lubickol a víz alatt. Izlik is a fürdés után Vajas kenyér s más falat.	A jó Isten is szereti, Nézzed csak, amerre jár, Köszöntik a friss virágok, S turbékoló gerlepér.

A felhőből a napfény is
Mintha akkor bujna ki.
Sugara simogatják
Jó Istenke nival.

ilyen különös kis teremteseket sem láttam még, mint te vagy. — Hogyan, — kiáltozott fel a kis tündér — hát a te országban mincsenek mesetündérek? Ott nem újjongnak vidáman a madarak? Mindenki szomorú? No, akkor nem szeretnek ott lakni! Ez az ország Napsugár hercegnő birodalma. Itt nem ismerik a szomorúságot. Mert amerre Napsugár hercegnő jár, felszáradnak a kőnyek, mosolygótól elűnik a bánat az emberek szívéből és virágba borul a mező. Napsugár hercegnő országában csak boldog emberek élnek.

— Mutasd meg az utat, — kérte a királyfi a tündérkét, — hogy eljuthassak hozzá.

— Megmutatom, — felelte a tündérke, — mert jó voltál hozzám és mert sajnálalak, hogy olyan szomorú vagy. Ezer az uton menj egyenesen és eléred Napsugár hercegnő palotáját.

Megköszönte Bus herceg a tündér jószágát és elindult az uton. Már hat nap és hat éjszaka vándorolt, eső verte, nap égette, ő csak ment egyenesen. De még nyomat sem látta Napsugár hercegnő palotájának. És nem találkozott senkivel, aki utabiztosítaná volna. Azt gondolta, nem is fogja soha elérni. Ahogy ment, nagy nőt a szomorúság a szívében. Végre hetedik napon meglát egy nagy erdőt. Már állt vészorogott a fáradtságától, leült egy fa alá és nyomban elaludt.

Az erdő közepén állott Napsugár hercegnő palotája. És ott az erdőben sokot sétált, játszadozni Napsugár hercegnő udvarhölgyeivel. A madarak vidám dallal köszöntötték, ha megjelent, körülpöcsösk, vállára szálltak. Most is vidáman futott versenyel egy kis özlével Napsugár hercegnő amikor megpillantott egy alvó embert, akit még soha nem látott. Fölé hajolt nagy kíváncsian. Ki lehet? És milyen szomorú embert? Megesett a szíve szégyenben, lehajolt hozzá és megcsókolta homlokát. Egyszerre eltűntek a ráncok a királyfi homlokáról, eltűnt a szomorúság az arcáról. Felnyitotta szemét és nagyot sóhajtott. És ahogy sóhajtott, egy fekete madár röppent ki a szívből és eltűnt az erdő sűrűjében. Most már egészen felébredt a királyfi és felugrott. Olyan könnyűnek érezte magát, mint még soha. De ámulva maradt állva, mikor megpillantotta Napsugár hercegnőt. Nem is lehetett álmánál sem szebbet, mint a milyen a hercegnő volt, amikor mosolygott. És még soha ilyen szépen nem mosolygott, mert hát lesteztett ám neki a királyfi, aki szebb volt, mit őta

Olyan a puszta, mintha a jó isten lepuhább, legféltetőbb paplannal tertette volna red. Napok óta havazik, most is szürke a látóhatár a lomha hófelhőktől. Nagy pelyhekben hullógal a hó. Álmos csöndül az egész tájon, ki is járna ilyenkor künne? Nyáj, ménes a karámban, juhász, csikós a jószága mellett, még a pulik is behuzdóttak gazdáik mellé.

És mégis van mozgás a havon. Hosszu árnnyékok suhanak, nesztelenül lopakodnak előre, arrafelé, ahol ember, és körüötté állattéle él.

Farkasok azok, egész csapat, éhes, hidegtől, hótól nem féltő farkas. Emiivalót keresnek, napok óta, bujkálva, lopotakova történek előre. Ilyenkor, mikor nagyon kemény a tél, egyre a karámok körül ólalkodnak, de még egészen messze, a falvakba is bemereszkednek.

Egyszerre csak valamennyi meglapul, fejt, farkát behuzza és pillanatilag mozdulatlanul áll. A sűrű hóesésben alig látni szélesed is van, de mégis megérezted, hogy valami elő közeledik. Hát pedig elő, akárk állat, akár ember, akkor préda is.

A homályból egy lovas alakja bontakozik ki. Lassan lép-lep, kicsit hajladozik is a nyeregben, bizonyosan alszik. He-lyette is figyelő lova. Nem is hiába! Egyszer csak megáll, ortyukai kitárgulnak, fület hegyezi, teste remegni kezd és furcsán nyert. A lovas egyszerűen felkapja a fejét, már egészen ébren van.

— Mi baj, Ráró? — kérdi oly hangon, mintha emberrel, jó pajfással beszélne.

A jó most még erősebben remeg, minden szál szőre égnék áll. A lovas, — viselése csikóst mutat, — körülmezt. Éles, edzett puszta szeme észreveszi a lappangó árnyakat.

— Farkasok, — dühnyögi kedvetlenül. — Forduljunk vissz-sza, Ráró. — Gyöngyden megrántja a gyeplőt, balkezzel. A jobbkeze be van kötve. Előtte, azért is járt bent a faluban, az orvos urnál, hogy az tegeyen rá kötést, nehogy rosszul forduljon össze a csont. Hiszen, ha nem volna beteg a jobb keze, meg az az erős bot is. De így, balkezzel tehetően.

Ráró kedvetlenül engedelmessékedik. Megfordul, abban a pillanatban felhangzik a rettenetes kardal: a farkasok üvöltése. Valamennyi egyszerűen indult a menekülésre kényyszerített lovonába. Nincsenek is valami sokan, de olyan lármát csap-

Ráró meg a farkasok

— Nem megyek, mert félek, sose megyek vissza a városba, ott rossz emberek vannak.

A Félszemű hízog hangeren beszélt:

— Jőjj csak, ne félj, én nem foglak engedni téged, en majd vigyázok terád.

Az új év Kínában

Kínában furesa módon ünneplik meg az új esztendő. Rojtos köteleket vásárolnak és azokat az ablakokra akasztják. Minél előkelőbb ur lakik a házában, annál finomabb kötelek lógnak le az ablakról

eltűnt a szomorúság az arcáról, mint országának összes hercegei együttvéve.

— Mi a neved és honnan jöttél? — kérdezte Napsugár hercegnő.

— Bus herceg volt a nevem eddig, — felelte a királyfi — és Szomorúság országában laktam. De ha te eljössz velem országomba, tudom nem lesz boldogabb ember nálam széles e világon.

— Elmegyek veled és soha el nem hagyalak, — mondta Napsugár hercegnő és megcsókolta a királyfit. Aztán nagy lakodalmat csaptak, utána felkerekedtek és hazamentek Szomorúság országába. De azután már senki sem hívta így, mert ott is megtanultak újra nevetni az emberek. És még ma is ott laknak a legboldogabb emberek, akik hírből sem ismerik a szomorúságot. Aki nem hiszi, menjen el és nézze meg!

A mezei egér meg a barátai

A hörcsög fáradtan tért haza vackába és bosszusan üritette ki pofazacskóját. Már megint csak félig telt meg. Alig tudott a tarlón buzaszemet találni, az emberek oly gondosan takarították be ezidén az életet. — Ha ez így megy, — gondolta — mihamar üres lesz a kamra. Természetes, hogy ilyen körülmények közt nem lehetett a legjobb hangulatban.

Vendége tehát nagyon rosszkor jött. Egy átázott, viharvert mezei egér volt, aki nagy zajjal, sebbel-lobbal állított be hozzá.

— Barátom vagy-e nekem, vagy nem? — kérdezte az egér fontoskodó hangon, miután hősi pózba vágta magát.

— Te tudod a legjobban, hogy az vagyok. Számítalanszor kiségitettek, ha eleség kellett. Mi bajod hát? — szólt a hörcsög fanyarul.

— Most jövök, azaz szaladok haza a házi egértől, akinél rokonl látogatást viszonztam. Egy rettenetes vadállat, a macska, rám támadt és alig tudtam előle megmenekülni. Idáig futottam. Most hozzád fordulok: ha barátom vagy, jőjj velem és álljunk bosszút a macskán!

— Meg vagy te bolondulva? — kérdezte a hörcsög felháborodással. — Én menjek a kedvéért a macska ellen, hol-

KÖNYVEK

Földi Mihály: Az utolsó dlarc. Az asszonyi önfeláldozás, a férfui szenvedelem és a mámoros szerelem nagy regénye Földi Mihály új műve: Az utolsó dlarc. Az író mély lélekrajzoló tehetsége és megdöbbentő jellemző művészete ennek a regénynek izgalmasan lenyűgöző cselekményében teljes módot talál erőinek érvényesítésére. Egy érzékeny művészléleknek egész életét betöltő nagy és tragikus szerelme: vágyai csalódása, öröme és boldogtalansága ez a regény, amely valóságos szenzáció lesz a közönség számára mert a szinpad és a nagy varieték világát hozza közel az olvasóhoz, anélkül, hogy a szenzációkeresés köznapisághoz nyulna. Földi Mihály írói egyénisége, írásművészetének előkelősége biztosítja az olvasót arról, hogy ebben a regényben új és nagy szépségeket talál a maga számára. A népszerű író új regényét az Athenaeum adta ki, a csinoskiállítású kötet ára 6.80 pengő, egész vászonkötésben 9.20 pengő.

*

Az Uhu új száma mulatságos intelligencia-vizsgát tartalmaz. A kérdéseket modern pedagógusok állították össze és olyan tárgyakra vonatkoznak, amit ma minden középiskolai diáknak tudni kell, kérdés azonban, hogy a felnőttek tudnak-e válaszolni ezekre a kérdésekre. A népszerű képes hetilap újév száma ezenkívül sok érdekes cikket és illusztrációt hoz.

Maupassant levelezése
Baskircsew Máriával

Egyik nagy francia revü megint foglalkozik Guy de Maupassant leveleivel, melyeket Baskircsew Máriával, a szép, híres, orosz festőnővel váltott. Maupassant tudvalevőleg kétszer, vagy háromszor találkozott nagyobb társaságban Baskircsew Máriával, de sejtelme sem volt róla, hogy ez az a hölgy, ki neki a titokzatos leveleket küldötte. A leveleket, melyekről Maupassant azt mondta, hogy írójuk a legérdekesebb, a legszínesebb és leggazdagabb asszonyi lelkek közül való.

Baskircsew Mária sok vívódás, vergődés, sok lelki harc után került Párisba, hol szépsége és talentuma azonnal nagy feltűnést keltett. A Bastien Lepage társasághoz tartozott s a modern művészek senkitől sem vártak olyan sokat, mint ettől a fiatal orosz festőnőtől, ki első kiállításán képeivel mindjárt magára vonta a közfigyelmet. Baskircsew Mária különben is ismert alakja volt Párisnak. Gazdagsága, exotikus előkelősége, ragyogó szépsége, ifjúsága (hiszen még huszonharmadik életével sem töltötte be, mikor örök álomra hunyta be ragyogó szemét), tehetsége mind-mind népszerűvé tették őt a franciák fővárosában. Baskircsew Máriát sorsa, állása, születése, testi és lelki kvalitásai mind arra predesztináltak, hogy a világ legboldogabb asszonya legyen, de ki tehet róla, ha a szép orosz leánynak mindenhez volt tehetsége a világon, csak éppen a boldogsághoz nem.

Egy nagy szerelmi csalódás után került Párisba. Rómába belésvetett a pápa unokaöccsébe, a fiatal olasz arisztokrata is imádja, de a család nem rokonszenvezik a házasság gondolatával. Az ifjút utazni, felejtetni küldik s abban nincs elég lelkiereje, hogy érzésért harcoljon, különösen, mikor tudtára adják, hogy a pápa is nagyon ellenzi az orosz tábornok leányával kötendő frigyét. Mária a szakítás után énekesnőnek készül, de hirtelen elveszti hangját és a festői pályára indul. Párisba költözik, hol tüneményes ivben megy felfelé tűndülő pályája. Érdeklődni kezd mestere, Bastien Lepage iránt, de sem érdeklődése, sem sikerei nem elégítik ki sóvárgó, nyugtalan lelkét. Valamit keres, ami lekötözhessen csapongó lelkét és levelet ír Guy de Maupassantnak.

Maupassant ezidőben pályája zenitjén áll. Siker, hódolat, asszonyszeretlem veszi körül. (Ez utóbbi olyan mértékben, hogy elméjének épségével fizet meg érte.) És a sok siker közepette figyelmét mégis azonnal lekötö, megfogja a névtelen levél. Maupassant, aki alig tud kitérni az öt hálványozó asszonyok ostroma elől, hosszan alázatos, kedves hangon válaszol az ismeretlen, névtelen írónőnek és kéri, hogy adjon alkalmat a személyes megismerkedésre. Mária kitérően válaszol és nem mondja meg nevét. Az író kér, könyörög, esdekel, fenyegetőzik, de hiába minden, a szép orosz festőnő nem akarja levetni inkognitóját. Maupassant erre így ír: »ha ön nem akar velem megismerkedni, annak csak két oka lehet: vagy vén és csunya, vagy olyan társadalmi osztályhoz tartozik, amellyel nappal nem szoktunk érintkezni. Mária azonban válaszol: »az ön brutálisan durva levele nagy fájdalmat okozott nekem. De nagyon téved, ha azt hiszi, ilyen módon kényesíthet valamire, amit nem akarok megtenni.« A férfi alázatosan esdélk bocsánatért és újra könyörög az ismerkedésért. De csak később, Baskircsew Mária halála után tudta meg, ki volt a rejtelmes levelek írónője?

Mi háttérrel a szép leányt a furcsa játékra. Talán csak folytonos keresése, kutatása? Talán Guy de Maupassantnál, kiknek írásait nagyon szerette, látta életre

rejtélyét megtalálni? Aztán a férfi leveleiből látnia kellett, hogy hiába minden, ez sem az igazi s az ő életének rejtelme megoldatlan marad?

Vagy talán már abban az időben sejtette, hogy beteg, menthetlenül beteg, halálra van ítélve és egymásután vágott el minden fonalat, mely őt az élethez, az élőkhoz fűzte? Annyi bizonyos, hogy hirtelen abahagyta a levelezést. S bár nagyobb társaságban néhányszor találkozott Maupassanttal, soha, egyetlen pillantással sem árulta el, hogy a rejtelmes, a férfi szívet állandó izgalomban tartó leveleket ő írta.

A tüdője volt megtámadva és a halálos kór gyorsan végzett vele. Élete utolsó éveiben keveset festett, emlékiratait írta, melyek mint írónak is maradandóvá tették nevét. Néhány képe a Luxembourg-muzeum ékessége. És mennyi mindent vitt magával, mikor 23 éves korában örökre búcsút mondott a földi életnek.

Nem ment el könnyen, nem ment el megadással, utolsó pillanatig ragaszkodott az élethez és naplójának egyik legmegrázóbb mondata:

»Minden házimester egészséges és nekem meg kell halnom.«

A szép Mária tévedett. A házmestereknek sem jut ki több az életből, az egészségből, a boldogságból, mint a nyugtalan lelki genialis lelkeknek. A boldogsághoz, az egészséghöz, az élethez, a vidámsághoz is tehetség kell és Baskircsew Mária igazságtalannul vádaskodott, mert senki sem tehetett róla, ha ezekből neki nem jutott. Geniálisnak született, csak éppen arra nem volt talentuma, hogy a boldogságot magának megszerezze. Pedig milyen nyugtalan sóvárgással, milyen epedve kereste. És ezen a kereső uton vezette a sors Guy de Maupassant közelébe, hogy aztán megint messze dobja el őket egymástól.

FILM-HIREK

Hol laknak a filmszínészek? Hollywood a film házája és központja, azonban a legtöbb filmesvilág még sem ott itthon fel tanyáját. Ötszáz népszerű filmszínész közül csak legfeljebb tíz százelek lakik a film városában. Mary Pickford már évek óta Beverly Hillbe költözött át, ahol Harold Loyd és Chaplin laknak mesebe illő villákban. Itt lakik Clara Bow a Wings világhírű főszereplője. Pebe Daniels a Senoritta ünnepeit »macskája«, továbbá Wallace Berry a Riff és Raff

Ábriss rózsájo filmén. Anny Nichols világhírű színjátéka hónapokig volt a Broadway szenzációja, nemcsoda tehát, ha a Paramount stúdió ezt a darabot filmre vitt. Az Ábriss rózsája már munkában is van és a főszerepet Nancy Carroll egy valódi ír leány fogja játszani. Partnere Charles Rogers a Wings főszereplője.

Az elsodort ember Palesztinában. Néhány hét előtt került bemutatásra Tel Awiwban Emil Jannings Elsodort embere rekord látogatottság mellett. A filmet napokon keresztül vetítették zsufolt nézőtér előtt.

»Zwei rote Rosen«. A népszerű Greenbaum filmgyár most készítette el az ismert berlini sláger alapján készült filmet a Két piros rózsát, amelynek főszerepét a bájos Liane Heidt játssza.

A cárevis az idény nagy ágyúja. Petrovics Szevicszláv Orlovja még élénk emlékezetében él mindenkinek, aki a filmet látta. A befentesek tudni véik, hogy a Cárevis az a film, amely az Orlov mellő párja lesz és így nem csoda, hogy feszült várakozással tekint mindenki a zagrebi bemutató elé, amellyel egyidőben fog a film Beckereken is futni, ahol ugyanugyszólván minden új attrakció először kerül bemutatásra a Vajdaságban.

Charles Rogers
a Wings főszereplője

filmek népszerű Raffja, valamint Charles Rogers a Wings fess reptelősztáje. Hollywood egyre növekvő forgalma, a nagyváros zaja csendesebb vidékre űzte a munka után nyugalomra vágyó művészeket, akiknek most gyakran néhány órát kell rognokni autón, hogy a hollywoodi műtermekbe jussanak. Georg Baneroff a Veszedelmes ucca főszereplője Santa Monicában ütötte fel tanyáját és ott épített villát Ester Ralston is. A szerelem iskolája hősnője is. Emil Jannings az egyetlen

Nancy Carroll
az »Ábriss rózsája« főszereplője

Világvárosi utak a műteremben. Az »Aszfalt«-hoz az új Erich Pommer produkcióban megjelenő Joe May filmhez az Ufa egy egész sereg érdekes utcai felvételt csinált a Neubabelsbergben levő műteremben és erre a célra hatalmas országutakat építettek. A modern közlekedési centrum 200 autótól és 100 autóbusszal volt benépesítve. A rend fenntartását egy tényleges berlini rendőrségi uniformisban Gustav Fröhlich végezte, míg Betty Aman a körút legforgalmasabb ékszerészletéből világos nappal a legértékesebb brilliánsokat ellopja. A hatalmas utstetek megvilágítására Joe May rendező 10.000 villanykörtét s 200 fényoszlopot és kivilágosítót vett igénybe. A fényerősség 30.000 amper volt, amely egy közepmagnaságú kultúrváros teljes kivilágítására elég lenne.

*

Harry Piel forgalmi akadályokat csinált Kurfürsterdammban. Az Ufa legújabb Harry Piel filmje »Legerősebb fegyver«, nemrégén került Berinben a kurfürsterdami kinoban színre és a Harry Piel-filmek közül is kimagasló sikert aratott. A premieren Harry Piel személyesen megjelent és a közönség előadás után színni nem akaró ovációban részesítette. Amidőn Harry Piel előadás után autójához ment, a lelkes tömeg körülygürítte, hogy percekig szünetelt a forgalom a kurfürsterdami mozi előtt.

Harold Loyd
- »A gyáva hős« -

világhírű művész, aki benn maradt Hollywood szívében pazar villájában. Nem kevésbé érdekes, hogy Wallace Berry nyáron mintegy 370 kilométernyire lakik Hollywoodtól. Raff barátunk ügyes pilóta, vett tehát egy reptelőgépet és azon repült be naponta Hollywoodba a felvételek idején. Aki látta őt a Riff és Raff mint aviatikusok című filmben, az könnyen megérti, hogy ezek a kirándulások Wallace Berrynek legfeljebb csak kellemes sportot jelentettek, de semmi esetre sem fáradságot.

A HÉT RÁDIÓMŰSORA

Tudja már hogy mindenki, aki a RADIOWELT-re előfizet, vagy előfizetését megújítja,

ingyen kap egy SD 4 audiolámpát, vagy egy XD 4 végerősítőlámpát. Az előfizetés díja egész évre 250 dinár és 10 dinár a lámpa portója.

Ismeri már Európa legjobb havi folyóiratát? Ha nem, kérjen még ma próbapéldányt a Funkmagazin-ból

WIENER RADIOVERLAG, Wien I., Postaložziggasse 6

VASÁRNAP, JANUÁR 6.

ZAGREB 11: Szimfónikus hangverseny. 20: Verdi: »Az álarcosbál« operájának közvetítése a zagrebi nemzeti színházból.

BÉCS 10:20: A »Wiener Sängerknaben«-ok hangversenye. 11: A bécsi szimfónikus zenekar hangversenye. 16: Délutáni hangverseny. 18:40: Kamarazene. 19:45: Carl Zeller »Der Obersteiger« operettjének előadása.

BERLIN 11:30: Délelőtti hangverseny. 16:30: Szórakoztató zene. 22: Táncczene.

BRESLAU 11:30: Déli hangverseny. 15:55: Délutáni hangverseny Paula Guttman szoprán énekes hangversenyző közreműködésével. 20: A házizenekar hangversenye.

BRÜNN 11: Szimfónikus hangverseny. 12:15: Déli hangverseny. 19: Zenekari hangverseny. 21:30: Operettzene. 22:20: Szórakoztató zene.

FRANKFURT 16:30: Operazene. 20: Vidám-est. 21: Szimfónikus hangverseny.

KATTOWITZ 12:15: Déli hangverseny. 15: Filharmonikus hangverseny. 18:20: Népszerű hangverseny.

KÖNIGSBERG 16:15: Zenekari hangverseny. 20: Zenekari hangverseny.

LEIPZIG 8:30: Orgonahangverseny. 12: Déli hangverseny. 17: Tarka zenés-délután. 19:30: A vasutas-zenekar hangversenye.

MÜNCHEN 11:30: Kamarazene. 17:30: Mária Rau főklauer dalestje. 20: A müncheni »Konzertverein« vasárnapi hangversenye.

PRÁGA 12:15: Déli hangverseny. 16:30: Délutáni hangverseny. Táncczene. 19: Fuvószene. 21: Esti hangverseny. 22:20: Táncczene.

RÓMA 13: Rádiótrió. 17: Szórakoztató zene. 20:45: Oratórium-est.

STUTTGART 12: Tézene. Utána gramofonzene. 15:30: Szórakoztató zene. 20: Wagner: »A niürnbergi mesterdalnokok« harmadik felvonásának közvetítése. Utána Hans Sachs-játékok. Utána táncczene.

TOULOUSE 12:45: Rádiótrió. 12:53: Déli hangverseny. 13: Szemelvények Massenet »Don Quichotte« c. operájából. 20:30: Könnyű esti zene. 20:55: Zenekari hangverseny. 21:22: A zenekari hangverseny folytatása.

BUDAPEST 9: Újsághírek, kozmetika. 10: Egyházi zene és szentbeszéd. 11: A Magyar Rádió Újság II. matinéja, a Városi Színházból. Forró Pál koniérál. 16:15: Rádió Szabad Egyetem. A szünetben cca. 16:45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 17:25: Másfélóra könnyűzene. 19:30: A m. kir. Operaház »Sevillai borbély« előadása. Vig dalmű 3 felvonásban. Zenéjét szerette Rossini. A második felvonás után cca. 21:15: Pontos időjelzés, sporteredmények. 22:15: Pertis Jenő és cigányzenekarának hangversenye.

HÉTFŐ, JANUÁR 7.

BÉCS 11: Déli hangverseny. 16: Délutáni hangverseny. 20:05: Bokor Judit csellóhangversenye.

BERLIN 16:30: Hangverseny. 21: Szimfónikus hangverseny. 21:30: Táncczene.

BRESLAU 16:30: Szórakoztató zene. 20:45: Kamarazene.

BRÜNN 12:30: Déli hangverseny. 16:45: Délutáni hangverseny. 21: Kamarazene.

5 G. B. DAVENTRY EXPERIMENTEL 15: Zenekari hangverseny a birminghami Sozells Picture Houséból. 16: Szórakoztató zene. 17: Rosa Pinkerton (szoprán) és Harold Clyde Lovelless (bariton) hangversenye. 18:30: Könnyű zene. 18:56: Zongorahangverseny. 19:30: Zenekari hangverseny. 20: Jack Payne tánczenekarának hangversenye. 20:30: Katonazene. 22:15: Táncczene közvetítése a Piccadilly Hotel-ből. 23: Jazz-band közvetítése a Carlton Hotel-ből.

FRANKFURT 12:30: Gramofonzene. 16:35: Új táncczene. 19:30: Bizet »Carmen« című operájának közvetítése. Utána kézzongorás hangverseny.

KATTOWITZ 16: Gramofonzene. 17:55: Népszerű hangverseny. 20:30: Esti hangverseny. 22:30: Táncczene.

LEIPZIG 12:05: Déli hangverseny. 16:30: Délutáni hangverseny. 20: Régi zene. 22:30: Táncczene.

MÜNCHEN 12:55: Gramofónhangverseny. 16:30: Szórakoztató zene. 21:25: Táncczene.

PRÁGA 12:30: Déli hangverseny. 16:30: Délutáni hangverseny. 20: Orosz zene. 21: Kamarazene.

STUTTGART 12:15: Gramofónhangverseny. 16: Délutáni hangverseny. 16:35: Zenekari hangverseny.

TOULOUSE 12:45: Déli hangverseny. 13: Zenekari hangverseny. 13:40: Jazz-zene. 20:30: Argentínai dalok gitárkísérettel. 21:30: Opera-áriák. 22: Bécsi waltzerek.

BUDAPEST 9:15: Kurina Simi és cigányzenekarának hangversenye. 9:30: Pontos időjelzés, hírek. 9:45: A hangverseny folytatása. 12: Déli harangszó, időjárásjelentés, hírek. 12:20: A Temesváry—Kerpely—Polgár-trió hangversenye. 13: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 14:30: Hírek, élelmiszerárak. 16:45: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés, hírek. 17:45: Dr. Szilágyi Imre magyar hegedűstje cigányzenekari kísérettel. 18:50: Német nyelvtanítás. 20: A

m. kir. 1. honvédegyezred zenekarának hangversenye. Szimfónikus hangverseny. 21:40: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 22: A Britannia nagyszállóból The Brit, s boy band.

KEDD, JANUÁR 8.

ZAGREB 10: Az orosz zenekar karácsonyi templomi énekeit ad elő. 17: Népszerű délutáni hangverseny.

BÉCS 11: Délelőtti zene. 16: Délutáni hangverseny. 20:30: Esti hangverseny.

BERLIN 16:30: Szórakoztató zene. 20:30: Nemzetközi közvetítések. Hangverseny.

5 G. B. DAVENTRY EXPERIMENTEL 15: Színházi zene. 16: Zenekari hangverseny. 16:27: Hegedűhangverseny. 16:55: Szórakoztató zene. 18:30: Táncczene. 20: Zongorahangverseny.

KÖNIGSBERG 16:30: Délutáni hangverseny. 20:05: Zenekari hangverseny.

LEIPZIG 16:30: Szórakoztató zene. 20:15: Német operettzene. 21:15: Hans Herrmann szerzeményel.

MÜNCHEN 12:55: Déli hangverseny közvetítése Nürnbergből. 20: Jazz-zene. 21:20: Kamarazene.

PRÁGA 12:30: Déli hangverseny. 16:30: Délutáni hangverseny. 22:20: Kávéházi zene.

RÓMA 20:45: Részletek G. Biset: »S. Pescatori Di Perle« című operájából.

STUTTGART 12:15: Gramofonzene. 16:15: Délutáni hangverseny. 20: Hangverseny-közvetítés Frankfurtból.

TOULOUSE 12:45: Déli hangverseny. 13:15: Könnyű zene. 13:39: Jazz-zene. 21:36: Zenekari hangverseny.

BUDAPEST 9:15: A Temesváry—Kerpely—Polgár-trió hangversenye. 9:30: Hírek. 9:45: A hangverseny folytatása. 12: Déli harangszó, hírek. 12:20: Gramofónhangverseny. 13: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 14:30: Hírek, élelmiszerárak. 15:30: Tündérvásár meseóra. 16:45: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés, hírek. 17:15: Szórakoztató zene. Zenekari hangverseny. 18:30: »Mit üzen a rádió?«

19:25: A Turáni Társaság előadása. Imaoka Dzsüicsiro felolvasása. »A japáni virágművészetéről. 20: Szimfóni-előadás a Studióból. »A bölcső«. Szimfóni 3 felvonásban. Irta: Eugene Brioux. Fordította: Gábor Ignác. 22: Pontos időjelzés, hírek, időjárásjelentés. 22:20: Farkas Jenő és cigányzenekarának hangversenye.

SZERDA, JANUÁR 9.

ZAGREB 17:30: Hangversenyközvetítés de Európa Palace moziból. 22: Gramofonzene.

BÉCS 11: Délelőtti zene. 16: Délutáni hangverseny. 19:30: A szimfónikus zenekar hangversenye. Anday Piroka felléptével. Utána: Könnyű zene.

BERLIN 17:30: Szórakoztató zene. 20: Hugo Kaun »Menandra« című operájának előadása.

BRESLAU 15:45: Ifjusági előadás. 16:30: Kamarazene. 20: E. Humperdinck »Jancsi és Juliska« meséjének előadása.

5 G. B. DAVENTRY EXPERIMENTEL 15:55: Opera-áriák. 16:30: Szórakoztató zene. 20: Alice Moxon (szoprán) és Peggy Cochirane (hegedű) hangversenye. 20:30: M. Mulliner zongorahangversenye. 21: Zenekari hangverseny. 22:15: Táncczene.

KATTOWITZ 17:55: Táncczene. 20:30: Kamarazene. 21:30: Zenekari hangverseny.

KÖNIGSBERG 11:30: Gramofonzene. 16:30: Délutáni hangverseny. 22:30: Táncczene.

LEIPZIG 12: Déli hangverseny. 16:30: Délutáni előadás. 20: Zenekari hangverseny.

MÜNCHEN 12:55: Déli hangverseny. 16: Délutáni hangverseny. 22:20: Táncczene.

PRÁGA 12:30: Déli hangverseny. 19: Verdi: »Traviata« operájának előadása.

RÓMA 17:30: Zenekari hangverseny. 20:45: Könnyű zene.

STUTTGART 16:35: Délutáni hangverseny. 19:15: A házizenekar hangversenye. Régi táncczene.

BUDAPEST 9:15: A m. kir. 1. honvédegyezred zenekarának hangversenye. 9:30: Hírek. 9:45: A hangverseny folytatása. 12: Déli harangszó, időjárásjelentés, hírek. 12:20: Zongorahangverseny. 13: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 14:30: Hírek, élelmiszerárak. 16: Kálmán bácsi mesédélutánja. 16:45: Pontos időjelzés, hírek, időjárás- és vízállásjelentés. 17:10: Pillitz Dezso előadása: »Jó világlítás a háztartásban«. 17:40: Kurina Simi és cigányzenekarának hangversenye. 18:50: Rádió amatőrposta. 19:50: Kabaré-est. 22: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek.

CSÜTÖRTÖK, JANUÁR 10.

ZAGREB 1:15: Gramofonzene. 17:30: Délutáni hangverseny. Balalajka-zenekar. 19:30: A csehszlovák filharmonikusok hangversenye.

BÉCS 11: Délelőtti hangverseny. 16: Délutáni hangverseny. 21: Karinthy Frigyes »Kérem vissza a tandíjamat« tréfiájának előadása. Utána: Esti hangverseny.

BERLIN 16:30: Kamarazene. 18:45: Komor Géza zenekarának hangversenye. 20: Wagner-est. 22: Táncczene.

BRESLAU 16:30: Walter Niemann-délután.

5 G. B. DAVENTRY EXPERIMENTEL 15: Szimfónikus hangverseny. 16:30: Orgonahangverseny. 21:15: Operarészletek. 21:40: Tophis Green (bariton) hangversenye.

FRANKFURT 16:35: Délutáni hangverseny.

KATTOWITZ 12:35: Ifjusági hangverseny. 17:55: Délutáni hangverseny. 20:30: Esti hangverseny.

KÖNIGSBERG 16:30: Délutáni hangverseny. 20:05: Heuberger »Der Opernhall« operájának előadása.

LEIPZIG 12: Déli hangverseny. 16:30: Délutáni hangverseny. 20: Bécsi waltzerek.

MÜNCHEN 17: Délutáni hangverseny. 20:35:

Schrammelzene. 21:50: A jövő zeneművészete.

PRÁGA 12:30: Déli hangverseny. 16:30: Délutáni hangverseny. 19:30: A csehszlovák filharmonikusok hangversenye.

RÓMA 13: Rádió-trió. 17:30: Zenekari hangverseny. 20:40: Szimfónikus hangverseny.

STUTTGART 12:15: Gramofónhangverseny. 16:35: Délutáni hangverseny Frankfurtból. 20: Zenekari hangverseny.

BUDAPEST 9:15: Kurina Simi és cigányzenekarának hangversenye. 9:30: Hírek. 9:45: A hangverseny folytatása. 12: Déli harangszó. 12:20: A Temesváry—Kerpely—Polgár-trió hangversenye. 13: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 14:30: Hírek, élelmiszerárak. 16:45: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés, hírek. 17:15: Rádió Szabad Egyetem. 17:30: A m. kir. Operaház tagjából alakult zenekar hangversenye. Vezényel Polgár Tibor karnagy. 19:30: A m. kir. Operaház Gianni Schicci előadása. 22:15: Pontos időjelzés, időjárásjelentés és hírek. 22:30: Magyar Imre és cigányzenekarának hangversenye.

PÉNTEK, JANUÁR 11.

ZAGREB 1:15: Gramofónhangverseny. 17:15: Hangversenyközvetítés a Corso-kávéházból. 19:30: Zenekari hangverseny.

BÉCS 11: Délelőtti zene. 16: Délutáni hangverseny. 17:30: Wigis-trió gitárhangversenye. 20:05: Gilbert: »Dorine und der Zufall« operettjének előadása. Utána jazz-zene.

BERLIN 17: Szórakoztató zene.

KATTOWITZ 16: Gramofonzene. 17:55: Délutáni hangverseny. 20: Előadás. 20:15: Szimfónikus hangverseny.

KÖNIGSBERG 11:30: Gramofonzene. 16:30: Délutáni hangverseny. 21:05: Kamarazene. 21:30: Cigánydalok. 23—24: Táncczene.

LEIPZIG 12: Gramofonzene. 16:30: Tarka zenés-délután. 22: Táncczene.

MÜNCHEN 11:20: Gramofonzene. 12:55: Déli hangverseny. 16: A házizenekar hangversenye. 19:30: Hermann Leeb gitárhangversenye.

PRÁGA 11:15: Gramofonzene. 12:30: Déli hangverseny. 16:30: Délutáni hangverseny. 21:30: Mila Welleron hegedűhangversenye. 22:20: Kávéházi zene.

RÓMA 13: Rádió-trió. 17:30: Szórakoztató zene. 20:45: Zenekari hangverseny.

STUTTGART 10:30: Gramofonzene. 12:15: Gramofonzene. 20: A stuttgarti filharmonikusok hangversenye.

TOULOUSE 12:45: Gordonkahangverseny. 13: Balalajka hangverseny. 13:18: Dalok és karének. 20:30: Esti hangverseny.

BUDAPEST 9:15: A Temesváry—Kerpely—Polgár-trió hangversenye. 9:30: Hírek. 9:45: A hangverseny folytatása. 12: Déli harangszó, időjárásjelentés, hírek. 12:20: Veress Károly és cigányzenekarának hangversenye. 13: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 14:30: Hírek, élelmiszerárak. 16: La Fontaine — mesék. 16:45: Pontos időjelzés, időjárás, vízállásjelentés, a Magyar Szövetség hőjelentése és hírek. 17:10: Séták a Nemzeti Múzeumban. Dr. Sikabonyi Antal könyvtárnok felolvasása: »Magyar érdekű irodalom határainkon túl«. 17:45: Szimfónikus zenekari hangverseny az Ostende-kávéházból. Vezényel Ábrányi Emil karnagy. 19:30: Mocsányi László és Lakatos Tibor zenehumoristák hangversenye. Zongorán kísér Polgár Tibor. 20:30: Angol nyelvtanítás. 21: Márfy-Mantuano Judit felolvasása: »Női karrierek Angliában«. 21:20: Humor a zenében. 22:15: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 22:30: A m. kir. 1. honvédegyezred hangversenye.

SZOMBAT, JANUÁR 12.

ZAGREB 13:15: Gramofonzene. 17: Táncczene. 21: Zenekari hangverseny.

BÉCS 11: Délelőtti zene. 16: Délutáni hangverseny. 18: Kamarazene. 20:15: Carl Laiffe: »Die Stunde« zenés egyfelvonásos szimfónia előadása.

BRESLAU 16:15: Táncczene. 20:15: Fritz Seemann »Das Scheidungssouper« rádió-operett. 22:30: Táncczene.

BRÜNN 12:30: Déli hangverseny. 19. Offenbach: »Orpheus a pokolban« operettjének előadása. 22:25: Kávéházi zene.

5 G. B. DAVENTRY EXPERIMENTEL 15: Orgonahangverseny. 16: Zongora-sextett. 18:45: Challoner Hecton (basszus) hangversenye és könnyű zene. 22: Szimfónikus hangverseny. 22:20: Liszt: 12-ik magyar rapszódiaja, zongorán játssza Margaret Ablethorpe. 22:30: Dalest. 23:7: M. Ablethorpe zongorahangversenye.

KÖNIGSBERG 11:30: Gramofónhangverseny. 16:30: Délutáni hangverseny. 22: Táncczene.

LEIPZIG 12: Gramofónhangverseny. 16:30: Délutáni hangverseny. 22:30: Táncczene.

PRÁGA 11:15: Gramofonzene. 12:30: Délutáni hangverseny. 19: Offenbach »Orpheus a pokolban« c. operájának előadása. 22:25: Kávéházi zene.

RÓMA 13: Rádió-trió. 17:30: Délutáni hangverseny. 20:45: Egy opera közvetítése a Studióból.

STUTTGART 12:15: Gramofonzene. 15: Szórakoztatózene. 16:35: Délutáni hangverseny. 20:15: Zenekari hangverseny.

TOULOUSE 12:45: Déli hangverseny. 13:20: Jazz-zene. 20:30: Offenbach »Hoffmann meséje« című komikus operájának közvetítése.

BUDAPEST 9:15: A Temesváry—Kerpely—Polgár-trió hangversenye. 9:30: Hírek. 9:45: A hangverseny folytatása. 12: Déli harangszó, időjárásjelentés, hírek. 12:20: Schrammel-zene. 13: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 14:30: Hírek, élelmiszerárak. 16:45: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés, hírek. 17:45: Gramofónhangverseny. 18:50: A Magyar Cserkész Szövetség előadása. 20: Részletek Puccini »Pillangó kisasszony« című operájából. 21:40: Pontos időjelzés, hírek. 22: Rigó Jancsi és cigányzenekarának hangversenye. E hangverseny szünetjében cca. 22:30: Időjárásjelentés.